

YENİ ÇAĞ

- **T. Pavlof:** Leninizm ve insan için savaş
- **Z. Komoçin:** Sınıfsal görüş ve enternasyonalizm
- **S. Gotof:** Mogolistan'da emekçiler devleti
- **V. Perlo:** Dolar bunalımı
- **H. Apteker:** Amerika'da Başkanlık seçimleri
- **Y. Kuçinski:** Kapitalizmin ekonomik dengesizliği
- **İdris Koks:** Gelişen ülkelere yardım ve gerçek durum
- **S. Rayerson:** Marks ve dünya felsefesi
- Lenin'in 100. doğum yıldönümü hazırlıkları
- **Z. Filinger:** Münih'ten alınması gereken dersler

- **S. Üstüngel:** TKP'nin tarihsel rolü ve ödevi
- **M. Saracoğlu:** Yunan Komünist Partisi 50 yaşında
- **A. Saydan:** «İnsanlar, uyanık olun!»

Komünist ve İşçi Partileri uluslararası toplantısı ile ilgili bildiri, makale; Çekoslovakya'da, Lâtin Amerika'da, Afrika'da durum; Sosyalizm, bilimsel-teknolojik devrim ve demokrasi ...

10-11 (52-53)

Ekim-Kasım

1968

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

Bu sayıdaki imzalardan bazıları:

Akademisyen Profesör

Todor Pavlof

Bulgaristan Komünist Partisi

Politbüro üyesi,

Bilimler Akademisi

Zoltan Komoçin

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi

Politbüro

Sedendambın Gotof

Mogolistan Devrimci Halk Partisi

Merkez Komitesi Üyesi,

Halk Cumhuriyeti Büyük Halk Hural'ı

Prezidyumu Sekreteri

Viktor Perlo

Amerikalı

Herbert Apteker

Amerikalı

Yurgen Kuçinski

Alman Bilimler Akademisi Üyesi

Fransisko Mieres

Venezüellalı

İdris Koks

İngiliz yazarı

Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısını Hazırlama Komisyonu'nun oturumları hakkında bildiri

Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısını Hazırlama Komisyonunun oturumları, 18–21 Kasım arasında Budapeşte'de yapılmıştır. Oturumlara 67 Komünist ve İşçi tiler şunlardır:

Almanya Birleşik Sosyalist Partisi, Almanya Komünist Partisi, Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi, Arjantin Komünist Partisi, Avusturalya Komünist Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Batı Berlin-Alman Birleşik Sosyalist Partisi, Belçika Komünist Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Bolivya Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Cezayir Sosyalist-Öncü Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Dominik Komünist Partisi, Ekvador Komünist Partisi, Fas Kurtuluş ve Sosyalizm Partisi, Finlandiya Komünist Partisi, Fransa Komünist Partisi, Gvadelup Komünist Partisi, Gvatemala Emek Partisi, Güney Afrika Komünist Partisi, Haiti Halk Birliği Partisi, Honduras Komünist Partisi, Hindistan Komünist Partisi, İran Halk Partisi, İrlanda İşçi Partisi, İsraill Komünist Partisi, İspanya Komünist Partisi, İsviçre Emek Partisi, İtalya Komünist Partisi, Irak Komünist Partisi, Kanada Komünist Partisi, Kolumbiya Komünist Partisi, Kosta-Rika Halk Öncüsü Partisi, Kıbrıs Emekçi-Halk Partisi, Kuzey İrlanda Komünist Partisi, Lübnan Komünist Partisi, Lüksemburg Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Martinik Komünist Partisi, Meksika Komünist Partisi, Moğoli

Partisi, Nikaragua Sosyalist Partisi, Paragvay Komünist Partisi, Peru Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Reünyon Komünist Partisi, Rumanya Komünist Partisi, Salvador Komünist Partisi, San Marino Komünist Partisi, Seylon Komünist Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Suriye Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi, Tunus Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Urugvay Komünist Partisi, Ürdün Komünist Partisi, Venezüella Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi ve güvenliği gözönünde tutularak adı verilmiyen bir illegal Parti daha.

Norveç Komünist Partisi ve İsveç Solcu-Komünist Partisi temsilcileri, oturlara gözlemci olarak katılmışlardır.

Temsilci gönderemeyen bazı partiler de, Hazırlık Komisyonuna, toplantı ile ilgili mektuplar yollamışlardır.

Hazırlık Komisyonu, Eylül-Ekim 1968'de yapılan bundan önceki toplantısında varılan anlaşma gereğince, komünist ve işçi partileri arasında uluslararası danışma toplantısının yapılması ve hazırlıkları sorununu gözden geçirmiştir. Hazırlık Komisyonu üyeleri, meseleyi enine boyuna inceledikten sonra, Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısının 1969 yılının Mayıs ayında Moskova'da yapılmasının uygun olacağı sonucuna varmışlardır. Toplantının gündeminde şu madde yer alacaktır: «Bugünkü aşamada emperyalizmle mücadelenin ödevleri, komünist ve işçi Partilerinin, bütün anti-emperyalist güçlerin eylem birliği».

Hazırlık Komisyonu üyeleri, Komisyonun, 17 Mart 1969'da Moskova'da toplanması hususunda da anlaşmışlardır. Bu oturumda, yapılacak Danışma Toplantısı ile ilgili belge tasarıları incelenecek, toplantının örgütlenmesi ile ilişkin meseleler karara bağlanacak ve tam toplanma tarihi tespit edilecektir. Komisyon üyeleri, İşçi gruplarına, Danışma Toplantısına ait belge tasarılarını Hazırlık Komisyonunun gelecek toplantısına kadar tamamlamalarını tavsiye etmiştir.

Komisyon, bütün kardeş komünist ve işçi partilerine ve bu arada Danışma Toplantısı hazırlıklarına katılmamış olan partilere, toplantıya katılmaları için tekrar çağrıda bulunmaktadır.

Danışma Toplantısı yapılmasını prensip bakımından kabul etmiş olan Büyük Britanya Kompartisi, İsviçre Emek Partisi ve Reünyon Komünist Partisi temsilcileri, kendi partilerinin yöneticileriyle konsultasyon yaptıktan sonra, alınan kararlar hakkında partilerinin kesin görüşünü bildireceklerdir. Öteki delegeler bu bildiriye oybirliği ile kabul etmişlerdir.

Hazırlık Komisyonunun çalışmaları serbest fikir teatisi ve yoldaşça işbirliği havası içinde geçmiştir. Bu çalışmalar, komünist ve işçi partilerinin, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeline dayanan dostluk ve dayanışma bağlantılarının yeni bir gösterisi olmuştur.

Oturlara katılan bütün partilerin delegeleri, gösterdiği kardeşçe misafirserverlikten ve Hazırlık Komisyonunun çalışmalarının organize edilmesi için yarattığı mükemmel şartlardan dolayı Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'ne candan teşekkürlerini sunmuşlardır. Macar Komünist Partisinin 50'inci kurtuluş yıldönümü dolayısıyla, MSIP üyelerine ve bütün Macaristan halkına sosyalizm kuruculuğunda yeni yeni başarılar dilemişlerdir.

Kahraman Viyetnam halkını destekleme Deklarasyonu

Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısını Hazırlama Komisyonu'nun Kasım ayında yaptığı oturlara katılan 67 partinin temsilcileri, kahramanca savaşındaki son başarılarından dolayı Viyetnam halkını candan kutlar.

Amerikan emperyalizmi, Viyetnam Demokratik Cumhuriyetine karşı sürdürdüğü bombardımanları ve diğer harp harekâtını tamamiyle ve kayıtsız şartsız durdurmak zorunda kalmış, aynı zamanda, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti heyeti ve Güney Viyetnam Milli Kurtuluş Cephesi heyetinin katılmalarıyla yapılacak Paris görüşmelerine razı olmuştur. Bunlar, Viyetnam halkının ve dünyadaki bütün ilerici ve barışçı güçlerin önemli bir başarısıdır.

Komünist ve işçi Partileri, Amerikan emperyalizminin saldırılarına karşı savaşına devam eden, onun sinsi niyetleri karşısında tetikte duran Viyetnam halkı ile tam dayanışma halinde bulunduklarını belirtirler. Onlar, ABD'ne ve ortaklarına ait ordular Viyetnamdan tamamiyle çekilinceye ve Viyetnam halkına, kendi işlerini milli bağımsızlık ve barış havası içinde kendilerinin çözümlemeleri hakkı sağlanıncaya kadar bütün barışsever güçlerle mücadelelerine devam edeceklerdir.

67 Komünist ve İşçi Partisi temsilcilerinin Çağrısı

Komünist ve işçi partileri Uluslararası Danışma Toplantısını Hazırlama Komisyonunun oturlarına katılan 67 kardeş partinin temsilcileri, Amerikan emperyalistleriyle mahalli uşaklarının, Gvatemala, Paragvay ve Haiti'de, kendi ülkelerinin özgürlük ve bağımsızlığı uğrunda savaşan devrimcilere amansızca ve gaddarca davranışları karşısında duydukları nefreti belirtirler.

Gvatemala'da işçi ve köylü liderlerinden Viktor Manuel Gutyeres, Rafael Tişler ve Meonardo Kastielö Flores canavarca öldürölmüşlerdir. Son üç yıl içinde Gvatemala'da binlerce insan tutsak edilip, korkunç işkenceler altında ezilmiş ve vahşice öldürölmüştür. Bu zulümleri yapan terörist haydutlar Gvatemala hükümeti ve Amerikan emperyalizmi tarafından beslenip cesaretlendirilmektedir.

Haiti'de son sekiz ay içinde birkaç yüz yurtsever kaçırılarak işkenceye tâbi tutulmuştur. Bunların çoğu hiçbir mahkeme kararı olmadan kurşuna dizilmiştir.

Kardeş partilerin temsilcileri, bu yığınsal zulümleri, en tabii insan haklarının ayaklar altına alınmasını şiddetle protesto etmektedirler. Onlar, Gvatemala, Paraguay, Haiti ve diğer Lâtin Amerika ülkelerinde kahramanca savaşan komünistlerin ve diğer yurtseverlerin korunması için seslerini yükseltmekte, teröre derhal son verilmesini istemekte, Amerikan emperyalizmine ve onun tarafından desteklenen gerici terörist rejimlere karşı savaşan devrimci savaşçılarla dayanışma içinde bulunduklarını belirtmektedirler. Kardeş Partilerin temsilcileri, dünya kamu oyunu, komünistlere ve diğer yurtseverlere yapılan canavarlıkları protesto etmeye ve bu suretle de, Lâtin Amerika halklarının emperyalizme karşı yürüttükleri savaşta zaferine yardımda bulunmaya çağırmaktadır.

Komünist Partilerinin danışma toplantıları

Birliğin kuvvetlenmesine hizmet ediyor

Hilberto Vieyra

Dünya Komünist hareketinin birliğini kuvvetlendirmek ve antiemperyalist bütün güçleri bir araya getirecek cepheyi kurmak için yürütülen mücadelede çabalamanı birleştirmek isteyen komünist ve işçi partilerinin dünya konferansı ile ilgili olarak, bu toplantının gündeminde yer alacak önemli sorunlar her yerde incelenip tartışılmaktadır.

Marksist-Leninist mevzilerde bulunan komünist ve işçi partileri, çağımız hakkında enternasyonalist bir görüşe sahiptirler. Bu görüş şu temele dayanmaktadır: bütün ülkelerin işçi ve emekçileri arasında dayanışma bulunması bir zorunluktur; halklar, aralarındaki dostluğu gittikçe daha fazla kuvvetlendirmeli ve genel kardeşliğin gerçekleşeceğine inanmalıdır. Yani, Marks ve Engels'in, yeni çağ açan «komünist Partisi Manifesti»nde belirttikleri meşhur şiar⁽¹⁾ gerçekleşmelidir.

Tekelci kapitalin ücretli şakşakçıları, sosyalist cephede ve dünya komünist hareketinde görüş ayrılıklarından yararlanmaya çalışıyorlar. Marks ve Engels'in heyecan dolu birlik çağırısıyla alay etmeye yelteniyor, gerçeğe tamamiyle aykırı, köksüz milliyetçilik eğilimlerine bel bağlayarak, proletarya enternasyonalizminin can çektiğini ileri sürüyorlar. Ama kapitalizmin bu okumuş uşaklarının sevinci boşunadır. Zira umut bağladıkları olaylar geçicidir ve objektif toplumsal gelişme sürecinde, bütün ülkelerdeki Marksizm-Leninizm'e sadık enternasyonalist güçlerin yürüttüğü bilinçli savaş sayesinde ortadan kaldırılacaktır. Bu sözümüzden bu olayların olumsuz yönlerini görmezlikten geldiğimiz anlamı çıkarılamaz elbette. Sosyalist sisteme dahil ülkelerde, geçmiş dönemlerden miras kalmış sorunlar belirli etkiler yapacaklardır. Bunların, sosyalizmin kurulmasıyla kendiliğinden yok olmadıklarını pek âlâ biliyoruz.

Öte yandan, emperyalizmin sosyalist ülkelere karşı bozguncu faaliyeti gitgide hızını atmaktadır. Lenin, aşırı gericilerin, bütün hesaplarını, çeşitli halkların menfaatleri arasındaki karşıtıklara dayandırdıklarını söylemiştir. Onun bu sözünü hiçbir zaman unutmuyoruz.

Herkes açıkça biliyor ki, komünist partileri, herhangi bir uluslararası merkezi örgüte bağlı değildirler. Bugünkü dünyamız gibi çok yönlü, karmaşık ve çelişmeli bir dünyada, evrensel ölçüde ve çok çeşitli yollardan

(1) «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» şiarı.

gerçekleşmekte olan kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı gibi büyük ve fırtınalı bir çağda bulunan dünyamızda komünist partileri, tek bir uluslararası merkezin yönetiminde çalışmamaktadırlar ve çalışmaları da mümkün değildir. Ama komünist partileri, çok merkezli herhangi bir sistemin unsurları haline de gelemeyiz. Çünkü çeşitli kıtalarda veya dünyanın çeşitli bölgelerinde meydana gelecek bölgesel yönetim merkezleri de tek merkez kavramını tam bir ütopya haline getirebilecek objektif ve sübjektif aşılmaz engellerle karşılaşılırlar.

Lâtin Amerika ülkelerindeki komünist partilerine gelince; şu önemli noktayı unutmamalıyız: Bu partiler, çok farklı şartlar içinde ve her ülkenin milli özelliklerine göre kurulmuşlar, her ülkedeki işçi sınıfının gelişme biçimine uygun olarak, dünya tarihinin en önemli olayının – yani Ekim 1917 de meydana gelen Büyük Sosyalist Devrimin – ve güçlü sosyalizm kalesi Sovyetler Birliği'nin kaydettiği ilerlemelerin etkisi altında meydana gelmişlerdir. Şanlı Sovyet Ordusunun, işgal edilen ülkelerdeki direnme hareketinin ve anti-hitlerist koalisyonun desteği ile Alman faşizmini ezdiği, Doğu Avrupada halk cumhuriyetleri kurulduğu ve Çin halkının kurtuluşu uğruna yıllarca yürüttüğü savaş 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla sonuçlandığı dönemde, Lâtin Amerika ülkelerindeki komünist partileri bir hayli tecrübeler edinmiş bulunuyordu, kendi ülkelerine belirli etkiler yapabiliyordu. Bütün bu partiler, biçim bakımından milli, ideolojileri bakımından enternasyonalisttirler, politikalarını uygularken, taktiklerini tespit ederken, tam anlamıyla bağımsızdırlar.

Uluslararası komünist hareketinin diğer Marksist-Leninist müfrezeleri gibi, Lâtin Amerika komünist partileri de gerçekten vatansever partilerdir. Ülkelerinin bağımsızlığı, halklarının kalkınması uğrunda, halklarına daha yüksek maddi ve manevi yaşama şartları sağlamak için, arsız arsız savaşıyorlar. Biz, bütün Lâtin Amerika komünistleri Lenin'in şu sözünü olanca sesimizle tekrarlıyoruz: «Dilimizi ve vatanımızı seviyoruz. Ülkelerimizin emekçi yığınlarını (yani nüfusun onda dokuzunu) gerçekten bilinçli demokratik ve sosyalist bir hayata kavuşturmak için bütün gücümüzle çalışıyoruz.»

Lâtin Amerika komünistleri, ateşli yurtseverler olmakla beraber, milliyetçi değildirler. Çünkü başka halkların haklı menfaatlerine zarar vererek kendi ülkelerini yükseltmek egoistliği onlarda yoktur. Bütün halkların yükselme emellerine daima saygı gösterirler. Aşırı milliyetçiliğin her halkın en kötü düşmanı olduğunu çok iyi bilirler. Bunun için de Lâtin Amerika komünistleri, hangi ülkede olursa olsun dar görüşlü milliyetçilik ve büyük devlet şovenliği eğilimlerine karşı hiç tereddüt etmeden, hep birlikte cephe almaktadırlar.

Ülkelerimizde bazan milliyetçi olduklarını söyleyen akımlar vardır. Bunlar, buruvazi dahil, çeşitli toplumsal tabakaların çıkar ve emellerini dile getiren eğilimlerdir. Belirli şartlarda, bu milliyetçi akımlar, emperyalistlere karşı yürütülen şu veya bu aksiyonlarda komünistlerle birlikte hareket

ederler. Ama komünistlerin, bazı zorunluklar hariç, bu gibi müttefiklerle kayıtsız şartsız eylemde bulunmaları söz konusu olamaz. Bu milliyetçi akımlar, işçi dayanışmasının enternasyonalist prensiplerine aykırı davranışları ve diğer halkların haklarına saygı göstermedikleri zamanlarda komünistler, gerek sözleri, gerek davranışları ile bağımsız tutumlarını belirtirerek, milliyetçi akımlara karşı harekete geçerler.

Gerek faşizme karşı savaşın yürütüldüğü sırada, gerekse nazi Almanyası ile müttefikleri yenilgiye uğratıldıktan sonra, uluslararası komünist hareketi hızlı gelişmeler içinde bulunuyordu. Ama bir yandan da, bu gelişme sürecinde bazı olumsuz olaylar da belirdi. Çin’de milliyetçilik patlayışı oldu ve Maoizm ideolojisi ortaya çıktı. Gelişmenin sonucu olan bu bunalım, yeni sorunlara yol açtı. Bu sorunlar ise, her şeyden önce, bütün komünist partileri arasındaki ilişkilerin genişletilmesi zorunluluğunu, yürüttükleri savaşlar ve faaliyetler arasında daha etkili bir koordinasyon lüzumunu belirtmektedir.

Son yıllarda, komünist partileri arasındaki ilişkiler ve yürüttükleri hareketlerdeki koordinasyon, çok çeşitli şekiller almıştır: Parti heyetlerinin ikili toplantıları, uluslararası danışma toplantıları, bölgesel toplantılar vb. Hiç şüphesiz, bu faaliyet koordinasyonu şekilleri çok faydalı olmuştur. Ama yetersiz kaldıkları da muhakkak. Partilerin yalnız birbirinin pozisyonlarını daha iyi öğrenmelerini sağlamak amacıyla değil, aynı zamanda ve en önemlisi, komünistlerin uluslararası eylem birliğini sağlama mücadelesinin bazı genel pozisyonlarını hazırlamak için, bu ilişkileri daha fazla geliştirmek şarttır. Meselâ milli bir cephe kurmak ve bütün savaş şekillerini birleştirmek suretiyle, emperyalist saldırganlara karşı başarılı savunma örneğini veren kahraman Viyetnam halkı ile aktif dayanışmayı veya Kuzey Amerika emperyalizminin giriştiği utanç verici ablukaya karşı savaşan Küba halkı ile geniş dayanışmayı daha etkili hale getirmek için komünist partileri arasında daha sık ve daha sıkı ilişkiler yaratılması zorunludur.

Hiçbir gerçek komünisti sevindirmeyen bugünkü şartlar, uluslararası komünist hareketinin birliği ve dünyadaki bütün antiemperyalist güçler arasında tek cephe kurulması için çalışan bütün komünist ve işçi partileri arasında kardeşlik bağlarının kurulması uğrunda sistemli bir mücadele yürütülmesini gerektirmektedir.

Bütün komünistlerin birleştiği nokta şudur: uluslararası komünist hareketinde yöneten ve yönetilen partiler olamaz. Bütün komünistler, şu veya bu komünist partisinin, tutumunu diğer partilere zorla kabul ettirmekle ilgili her türlü davranışını reddetmektedirler.

Ama öte yandan, tecrübe değiştokuşlarını daha da tamamlamak üzere yoldaşça görüş tartışmaları yapmak zorunluluğu günden güne daha kuvvetle hissedilmektedir. Gururu ve endişeleri bir yana bırakmalı, arzu eden partiler için elverişli şartlar yaratılmalı ve kardeş partiler hakkındaki görüş ve düşünceler, yapıcı bir şekilde ortaya konmalıdır. Böyle tutum ve davranışlar, elbette ki, iç işlere karışma olarak nitelendirilemez.

Lâtin Amerika ülkeleri uzun süre birbirinden ayrı yaşamış bulunmalarına ve bu yalnızlığın da emperyalistlerin işine yaradığına rağmen, kıtamızın komünist partileri arasındaki ilişkilerde kardeşlik ve dostluk daima hâkim olmuştur. Lâtin Amerika komünist partileri, genel olarak, dünya olayları hakkındaki hükümlerinde, ortak düşman Amerikan emperyalizmiyle savaşlarında, enternasyonalizm ve devrimci dayanışma ilkelerini uygulamakta tam bir birlik ve beraberlik içindedirler.

Uluslararası komünist hareketinin birliği mücadelesiyle ilgili sorunlarda Lâtin Amerika komünistleri, hiçbir zaman şu veya bu partinin talimatına göre hareket etmemiştir, daima kendi tecrübelerine dayanarak kesin sonuçlara varmışlardır.

Bu kollektif tecrübe, Kasım 1964'te Havana'da toplanan Lâtin Amerika Komünist Partileri Konferansı'nda genelleştirilmiştir.

Bu konferansta yapılan görüş ve tecrübe değiş tokuşu çok faydalı olmuştur. Konferansta eylem birliği hazırlanmıştır ki, uluslararası komünist hareketinin incelemesi faydalı olur. Eylem birliğinin hazırlanmasına katkıda bulunan partilerden bazılarının, bazı hükümleri sırasıyla gerçekleştirmiş olmaları, hayatın doğruladığı bu prensiplerin önemini azaltmaz. Lâtin Amerika'nın bütün komünist partileri, Havana Konferansı'nda, Marksizm-Leninizm prensiplerine, 1957 ve 1960 konferanslarında kabul edilmiş program-bildirilere dayanan, uluslararası komünist birliği uğrunda etkili savaş yürütme azimlerini oybirliği ile belirtmişlerdir.

Konferansta kabul edilen kararda, «bu birlik, emperyalizme karşı, bütün halkların milli ve sosyal kurtuluşu, dünya barışı, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu uğrunda yürüttüğümüz savaşın başarıya ulaşması için başlıca garantidir» denilmektedir.

Uluslararası komünist hareketindeki anlaşmazlıkların, kararda belirtildiği gibi, «bölünme tehlikesi doğurduğunu ve bu anlaşmazlık dolayısıyla saldırganlıkları artan düşmanlarımızın çıkarlarına hizmet ettiğini göz önünde tutan Lâtin Amerika komünist partileri, «birliğe giden yoldaki engelleri yok etmek, sosyalist kampta karşılıklı anlayışı sağlamak, kardeş partiler arasında bölünme tehlikesini artıracak, kardeşçe danışma tartışmalarına engel olacak, tek cephede birleşmelerini zorlaştıracak her davranıştan kaçınmak, şimdiki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak, bütün güçlerini, emperyalizme ve diğer gerici güçlere karşı yürütülen savaşta birleştirmek için olanca gayretleriyle çalışmanın zorunlu olduğunu» belirtmişlerdir.

Yine aynı kararda, ortak ideolojimiz Marksizm-Leninizm'i dile getiren ortak görüşlere dayanmamız ve sarsılmaz ilkesel birliğin üstün gelmesi için bütün imkânları kullanmamız lâzımdır» denilmektedir.

Kararda belirtildiği gibi, Lâtin Amerika Komünist Partileri şu kanaattedirler: «Her ülkede devrimin ileri doğru gelişebilmesi için her parti içinde birlik olması gerekir. Bunun için de, niteliği ve kaynakları ne olursa olsun, her türlü bölücü faaliyet kesin bir şekilde yok edilmelidir.»

Nihayet kararda, bazı Çinli yöneticilerin başvurduğu polemik şekillerine son verilmesi istenmekte ve «ortaya çıkan sorunların, Marksist-Leninist partiler arasındaki ilişkilerde hâkim olması gereken kardeşlik havası içinde çözülmesini sağlayacak yolların bulunması gerektiği» belirtilmektedir.

Havana Konferansı, Lâtin Amerika Komünist Partilerini temsil eden dokuz kişilik bir komisyon seçti. Bu komisyon, «Sovyetler Birliği Komünist Partisi ile Çin Komünist Partisi arasında temaslar kurarak, onlara komünist hareketinin birliğini sağlayacak tedbirlerin alınması, bu amaçla da, bütün Marksist-Leninist partileri arasında iki veya çok taraflı toplantılar, bir veya birkaç konferans tertiplenmesi hususunda Lâtin Amerika komünist partilerinin dileklerini bildirmekle» görevlendirildi.

Komisyonun bu faaliyetlerini bütün ayrıntılarıyla burada anlatacak değiliz. Şu kadarını belirtelim: Lâtin Amerika Komünist partileri temsilcileri komisyonu, evvelâ Moskovada SBKP Merkez Komitesi temsilcileriyle görüştü. SBKP Merkez Komitesi temsilcileri, Lâtin Amerika Komünist Partileri Konferansının Bildirisini tamamiyle desteklediklerini, SBKP'nin hiç tereddüt etmeden bu bildiriye imza atabileceğini açıkladılar.

SBKP, konferans kararını tamamiyle onaylayınca, komisyon, Çin Halk Cumhuriyeti'ne gitti. Pekin'de Çin KP Merkez Komitesi delegasyonu ile görüş teatisinde bulundu. Mao Tse Dun'la yapılan görüşme sırasında da görüş teatisine devam edildi. Bu görüşmeler sonucunda Çin Kompartisi yöneticileri tutumlarını bildirdiler. Onların kararı şuydu:

Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, başlanmış olan polemığe son vermiyecektir. Çünkü, onun görüşüne göre, bu polemik uluslararası komünist hareketine zarar vermemektedir.

Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, Lâtin Amerika Komünist Partileri Konferansı kararında söz konusu edilen bölücü faaliyetlerin kınanmasına karşıdır.

Çin Komünist Partisi MK, komünist partilerinden kovulan kişilerin desteklenmesiyle ilgili kararından vazgeçmiyecektir, çünkü onlara, antiemperyalistler ve devrimciler gözü ile bakmaktadır. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, bunların yeni parti kurma hakları bulunduğuna inanmakta ve bu haklarını desteklemektedir.

Çok taraflı toplantılar meselesine gelince; Çinli yöneticiler, uluslararası danışma toplantısının hazırlık komitesini teşkil eden 26 komünist ve işçi partisinin Mart 1965'te yapacağı konferansı tanımadıklarını bildirdiler. Bu toplantı yapıldığı takdirde, uluslararası komünist partileri arasında beliren bölünmenin gerçekleşeceğini söylediler. Komünist ve işçi partilerinin gelecekteki danışma toplantısına değinen Çinli yöneticiler, böyle bir toplantının, ancak, önceden en önemli ilkesel sorunlar üzerinde bir anlaşmaya varılabildiği takdirde (böyle bir anlaşmaya varılınca kadar çok zaman geçse bile) birlik davasına hizmet edeceğini ileri sürdüler.

Çinli yöneticilerin, Lâtin Amerika Komünist Partileri Konferansı'nın kararını kabul etmemeleri üzerine, komisyon, çalışmalarına son vermeye, faali-

yetinin sonuçlarını Lâtin Amerika komünist partilerine özel bir bildiri ile bildirmeye karar verdi. Bu özel bildiri, SBKP Merkez Komitesi ili ÇKP Merkez Komitesi'ne de gönderildi.

Bu doğrudan ve konkre teşebbüs, Lâtin Amerika komünist partileri için çok önemli bir deneme olmuştur. Bu partiler, böylece, uluslararası komünist hareketinin birliğine kimlerin kararlı bir şekilde hizmet ettiğini ve kimlerin, sözde ideolojik, ama gerçekte tamamiyle milliyetçi amaçlar gerçekleştirmek üzere bölücü faaliyetleri desteklediğini açıkça görebildi. Lâtin Amerika'nın bütün komünist partileri tarafından bilinen bu denemeden, Lâtin Amerika komünistleri arasındaki birliğin korunmasında karşılaşılan zorlukların yenilmesinde faydalanıldı.

Uluslararası komünist hareketinde meydana gelen durumu göz önünde bulunduran Kolumbiya komünistlerinin kanaatine göre, her şeyden önce, birlik isteyen komünist ve işçi partileri arasında devamlı kardeşlik ilişkileri kurmak için sebatla çalışmak lâzımdır. Birlik isteyen komünist ve işçi partileri ise çoğunluktadır.

Marksist-Leninist prensipleri kılavuz edinen uluslararası komünist hareketi içinde, hiç şüphesiz, birbirinden farklı eğilimler veya hiç değilse, bazı aktüel sorunlara nasıl yanaşılacağı meselesinde çok çeşitli görüşler vardır. Ama öte yandan, bu hareketin içinde birlik bilinci de vardır. Komünist ve işçi partileri arasında eylem birliği isteği günden güne kuvvetlenmektedir.

Bugün, katoliklerle Marksistler arasında, karşılıklı saygıya dayanan olumlu diyaloglar yapılıyor. Buna bakarak, komünist partileri arasında çeşitli görüşlerin kardeşçe karşılaştırılması demek olan diyalogun teşvik edilmesi gerektiğini daha büyük bir cesaretle söyleyebiliriz.

Her diyalogta karşılıklı saygı önemli bir şarttır.-Bu sayede, başlangıçta sınırlı da olsa, olumlu sonuçlara varılabilir. Biz, çeşitli görüşlerin incelenmesi, tecrübelerin kritik ve otokritik tahlili ve komünistler arasında ideolojik mücadele için öyle şartlar yaratmalıyız ki, amacın, farklı bir tutum benimseyenleri ezmek değil, yardım etmek olduğu daha başlangıçta açıkça anlaşılmalıdır. Bazı komünist ve işçi partilerinin şimdi farklı şekilde değerlendirmekte oldukları sorunlar üzerinde normal fikir teatisi yapmaya çalışmalıyız.

Bu görüş teatisinde «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin oynadığı önemli rolü de burada belirtmek isteriz.

Komünistler arasındaki ideolojik mücadeleyi karşılıklı saygı havası içinde yürütmek, uzlaşmaya veya seçmeciliğe (eklektizme) gitmek demek değildir. Proleterce, Lenin'ce eleştirme, şiddetli (enerjik) olabilir, fakat, kardeş partilere ve yöneticilerine yöneltilen, çoğu zaman yalana ve iftiraya dayanan yıkıcı küçük-burjuva yermelerinin çamuruna hiç bir zaman batmaz.

Budapeşte Danışma Toplantısı'nda alınan karara göre, Mayıs 1969'de toplanacak olan komünist ve işçi partileri genel konferansı, uluslararası

komünist hareketinin birliği ve antiemperyalist tek cephenin kurulması için yürütülen mücadelede yeni bir aşamaya yol açabilir, açmalıdır da.

Bugün en başta duran ödevimiz, antiemperyalist bütün güçleri bir araya getirecek tek cepheyi kurmaktır.

Emperyalist sistem artık çöküş dönemine girmiştir. Fakat hergün yeni yeni mevziler kaybetmekte olan emperyalizm, bütün halkların tehlikeli ve amansız düşmanı olmakta devam ediyor. Çeşitli manevralara başvurabiliyor, taktik değiştirebiliyor, aynı anda çok çeşitli kozlarla oynamasını biliyor. Şimdi yeni-sömürgeciliğin daha ustalıkla metotlarını uyguluyor. Lâkin Le Zuan yoldaşın çok doğru olarak belirttiği gibi, şu önemli noktayı da unutmamalıyız: «Yeni-sömürgeciliğin belirmesi emperyalizmin gücünü değil, güçsüzlüğünü göstermektedir.»

Emperyalizmin daha çabuk yıkılmasını sağlamak için, sosyalist ülkelerle, uluslararası işçi hareketi ve milli kurtuluş hareketi arasında daha sıkı bir hareket-birliğine ulaşmak şarttır. Bazı yoldaşların teklif ettiği gibi Amerikan emperyalizminin «global stratejisi»ne karşılık, uluslararası komünist hareketinin de global stratejisi hazırlanmalıdır. Kanaatimizce, bu strateji fevkalâde esnek olmalıdır, taktikle strateji arasında bir Çin seddi bulunmamalıdır. Çağımızın antiemperyalist üç ana gücünün – dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı ve milli kurtuluş hareketinin – hareket birliğinde, tek strateji ve ortak taktik yaratılabilir.

Birleşik antiemperyalist cephe, şimdiye kadarkilere eklenecek yeni bir çağrı ile kurulamaz. Sebatlı, sistemli ve şimdiye kadar eşi görülmemiş çabaların sonucu olarak belirecektir. Çünkü bu cepheye, çok çeşitli ideolojik eğilimler, birbirinden çok farklı siyasi kuruluşlar, dini teşkilâtlar, toplumsal sınıf ve tabakalar girecektir. Bu dünya çapında muazzam cephenin ortak programındaki temel nokta – emperyalist saldırı ve baskıya karşı kararlı savaş –, bütün ülkelerde kadın-erkek geniş yığınları birleştirebilir.

Antiemperyalist tek cepheyi kurma ödevi, komünist ve işçi partileri arasında hareket birliği uğrunda yürütülen mücadelenin görevlerine kopmaz bağlarla bağlıdır. Hareketimizin birliğini yeniden kurup, daha yüksek yeni bir aşamaya ulaştırmanın yolu budur.

Komünist partileri arasındaki hareket birliğini kuvvetlendirme yolunda kazanılacak her başarı, antiemperyalist tek cepheyi büyük ölçüde kuvvetlendirecektir.

Ve, komünist partilerinin hareket birliği uğrunda yürütülen mücadelede her duraklayış ve kısmi de olsa her çeşit gerileme, antiemperyalist tek cephenin kuruluşunu geciktirecektir.

Bu iki ödev önem bakımından eşit değerdedir. İkisi de aynı zamanda çözülmelidir.

Şuna inanıyoruz ki, komünist ve işçi partileri danışma toplantısı, uluslararası komünist hareketinde birliği sağlama alanındaki hâkim eğilimi kuvvetlendirecektir. Bu eğilim, düşmanlarımızın körükledikleri anlaşmazlıkların bazı özelliklerine rağmen, zafere ulaşacaktır.

Leninizm ve İnsan İçin Savaş

Todor Pavlof

Çağımızda Marksizmi yaratıcı olarak geliştirenler bulunduğu gibi, bu öğretiyi cephe alan «eleştirciler» de vardır ve bunlar hiç de küçümsenmemelidir.

Karl Marks, 1835 yılında henüz lise öğrencisiyken, olgunluk sınavı için yazdığı «Meslek seçimi sırasında gençleri düşündüren sorunlar» başlıklı eserinde şöyle diyordu: «İnsanlığa en fazla faydalı olabilmek için çalışabileceğimiz bir meslek seçmişsek, onun yükü altında ezilmeyeceğiz. Çünkü bu, herkes için yapılan bir fedakârlıktır. Bu yüzden de, mutluluğumuz, yalnız kendimizde kalan, ufacık, bencil bir mutluluk olmayacak, milyonlarca insanı saracaktır.» Daha sonraları, 1848'de yayınlanan «Komünist Partisinin Manifesti»nde Karl Marks ve Frederik Engels, komünist toplumda kişinin özgürlüğü için yaratılan şartların diğer kişilerin özgürlüğünü de sağladığı düşüncesini geliştirdiler. Yine Marks ve Engels, daha sonraları da Lenin şunu belirttiler: Bir insanın mensup olduğu sosyal grup, toplumsal sınıf kurtulmadıkça, o kişinin gerçek özgürlüğe kavuşması imkânsızdır. Çağımızda, bu doğrultunun devamını Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programında, şu görüşte bulmaktayız:

«Her şey insan için, insanın mutluluğu için».

Marks, Engels ve Lenin, işte bu soyut değil, reel ümanizmi ömürleri boyunca uygulamışlardır. Bu dâhi bilginler, bu devrimciler, bütün teorik ve pratik çalışmalarında onun önemini ortaya koymuşlardır. Şunu da belirtelim ki, bütün devrimciler değil, yalnız proletarya dâvasının devrimcileri, bütün teorisyenler değil, ancak diyalektik materyalizmi yaratıp geliştiren ve dünyanın yalnız izah edilmesi değil, aynı zamanda değiştirilmesi gerektiği hakikatine varan teorisyenler kendilerini yaratıcı olarak yenileştirmişler, yani insanileşmişlerdir.

Gerek onlar için, gerekse onların yolundan yürüyenler için materyalizm felsefesi, diyalektik olmadıkça sonuna kadar materyalist alamıyacağı gibi, diyalektik felsefe de materyalist olmadıkça sonuna kadar diyalektik olamaz.

Marks'ın dehası ışıklarını saçmaya başladığı dönemden Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin bütün dünyayı temelinden sarsan zaferine, sosyalist ve komünist toplum kurulması dönemine kadar, gerek Sovyetler Birliğinde, gerekse – Dimitar Blagaev'in ve Georgi Dimitroff'un ülkesi Bulgaristan da dahil – bütün sosyalist ülkelerde öylesine önemli teorik ve pratik devrim

ödevleri ele alınıp çözümlenmiştir ki, bunlar, çağımızın temel muhtavas haline gelmişlerdir ve insanlığın bundan sonra ilerleyeceği yolun sonsuz perspektiflerini aydınlatmaktadırlar.

Zamanımızda meydana gelen politik, ideolojik ve felsefi bazı olaylarla ilgili olarak, bu makalede, hem, son günlerde yaratıcı teorik ve metodolojik inceleme ve tartışmalara konu olan bazı sorunlar, hem de Leninizm'i «eleştirmek» ve «ortadan kaldırmak», onun karşısına Marksizmi koymak, sözde bilimsel ve sözde devrimci yeni yeni teori ve metodolojilerle Leninizm'i değiştirmek gayretkeşliğine girişenlerin bu yeltenişleri üzerinde duracağız.

I

Son zamanlarda çeşit çeşit teoriler alabildiğine yaygın bir hal almıştır. Bunlarda en fazla kullanılan terim de, *yabancılaşma* (alienation, Entfremdung) kavramıdır veya onunla ilgili kavramlardır. *Yabancılaşma*, *bu teorilerin çoğunda, insanlığın bütün geçmişinin, bugününün ve geleceğinin temel kategorisi, temel kanunu olarak incelenmektedir*. Karl Marks da, Hegel'in idealizmini ve Foyerbah'ın antropolojik materyalizmini çürütürken, gerek ilk eserlerinde, gerekse daha sonraki olgun felsefi ve ekonomik eserlerinde, yabancılaşma kavramı veya kategorisine önemli bir yer ayırmıştır.

Yabancılaşma sorunu gerçekten de karmaşıktır. Onun yeni yönleri, özellikle, bu kavramı, tarih biliminin, felsefenin, estetiğin ve benzeri bilimlerin temel kavramı veya kategorisi haline getirmek için girişilen bazı çabalarla ilgili yönleri ancak son zamanlarda aydınlığa kavuşmuş bulunmaktadır. Bu sorun'un tarihi ve lojik gelişmesi üzerinde ayrıntılı olarak durmak imkânlarına sahip değiliz, esasen buna lüzum da yoktur.

Para, daha Aristotel zamanında ve hatta ondan önceki devirlerde de vardı. Fakat, gerçek mahiyeti ve biçimleri ancak Marks'ın zamanında, yani kapitalizm devrinde açıklanabilmiştir. Bunun gibi, yabancılaşma, yalnız sosyal-ekonomik kategori olarak değil, aynı zamanda felsefi ve estetik kavram olarak kapitalizmden önce de mevcuttu. *Lâkin, yabancılaşmış insan emeği, üreticiye karşıt duran yabancılaşmış emek âletleri, ücretli işgücünün kapitalist sömürü sürecinde insanlık dışı usullerle nesneleştirilmesi (emtia haline getirilmesi), işçinin, kişiliği kaybettirilip ezilmesi suretiyle, sanayi-üretim sürecinin duygusuz bir burması haline getirilmesi, iş organizasyonu ve işbölümü metotlarının işçi tarafından tayin edilmemesi gibi, yabancılaşmanın klâsik biçimleri ancak kapitalizm devrinde belirli bir hal almıştır.*

Yabancılaşma sorununun felsefi, sosyolojik, ekonomik, estetik, etik ve diğer yönleri vardır. Yalnız ekzistansiyalistler ve idealizm felsefesinin Batıdaki çağdaş filozofları, sosyologlar, estetist ve etikçiler değil, aynı zamanda, bazı sosyalist ülkelerde ve bir kısım komünist partilerinde konre

ve genel ideolojik incelemelerle meşgul olan uzmanlardan bazıları da yabancılaşma konusunda henüz fikir birliğine varmamışlardır. Yabancılaşma genel bir kategori midir, değil midir, genel kategori ise komünist toplumda da yer alacak mıdır; genel değilse konre-tarihsel bir kategoridir, klâsik biçimiyle kapitalizmde ve özellikle kapitalizmin en yüksek, aynı zamanda son gelişme aşaması olan emperyalizmde önemli bir rol oynamaktadır, gibi tartışmalar olmaktadır.

Marks'ın yabancılaşma hakkındaki yazılarını öne sürerek, genç Marks'ı olgun Marks'a karşıt göstermeye çalışanlar, onun ilk gelişme çağı ile olgunluk çağı arasında bir uçurumun bulunduğu kanısını yaratmaya çalışmaktadırlar. Halbuki, Lenin'in de belirgin bir açıklıkla ortaya koyduğu gibi, Marks'ın ilk gelişme çağında yazdığı eserlere, Marksizm'in biçimlenmesine yol açan eserler gözü ile bakmak gerekir. Bunlar, Marksizm'in, proletaryanın sistemli bilimsel ideolojisine doğru gelişmesinin kanunî aşamalarıdır. Bu gerçek, yabancılaşma kavramı veya kategorisi karşısında Marks'ın tutumu söz konusu olduğu zaman özel bir önem kazanmaktadır.

Bir kısım Marksist yazarlar tarafından ortaya atılan şu görüşün de önemli büyüktür: Onlara göre, kapitalizmin doğurduğu çalışma organizasyonu biçimi, yani, çok sayıda işçinin büyük kapitalist işletmelerde birleşmeleri, kapitalist üretim süreci tarafından büyük kolektifler halinde örgütlenmeleri, yabancılaşmanın ve ondan doğan bütün ekonomik, estetik ve genel ideolojik sonuçların ortadan kaldırılmasını sağlayan şartlardan biridir. Bu görüşte gerçeğin bazı unsurları vardır. Bu arada şu doğrular da bu unsurları desteklemektedir: işçilerin örgütlenmeleri ve karşılıklı etkileri sırasında diyalektik olarak yeni güçler meydana gelir; bunlar, ayrı ayrı işçi güçlerinin basit aritmetik toplamına girmezler. Fakat, yukarıda da belirttiğimiz gibi bu görüş, gerçeğin ancak bir kısmını kapsamakta, bütün gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü, kapitalist sanayi ilk gelişme yıllarında, kapitalist işletmelerde birleşen işçiler makineleri kırmışlardır; bazı memleketlerde işçilerin çoğu, hâlâ sınıf bilinci, proleter sınıfının diyalektik materyalist felsefesi, ekonomi politiği ve bilimsel komünizm düzeyine ulaşacak kadar olgunlaşmamışlardır.

Geniş kültürlü ve yaratıcı düşünceli Marks ve Engels, ancak, devrimci Marksist felsefeyi, ekonomi politiği ve bilimsel komünizmi yarattıktan, o zamana kadar kendililiğinden oluşum içinde olan işçi hareketine bilinçli ve plânlı şekilde bilimsel bilinç aşılamaya giriştikten sonradır ki yabancılaşma ile konre mücadele olanakları ortaya çıktı. Marksist devrim teorisi, proleter yığınlarının elinde bir silâh haline geldikten sonra da, Marks'ın deyişiyle, muazzam bir maddi kuvvet derecesine yükseldi ve proleter sosyalist devriminin örgütlenip yapılması, bundan sonra da sosyalist ve komünist toplumun kurulmasına geçilmesi için gerekli en önemli şartlardan biri oldu.

Proletaryanın ve müttefiki olan emekçi köylülerle halk aydınlarının devrimci bilinçlerinin gelişmesi ve devrimci aktifliklerinin artması süreci; kapi-

talist üretim tarafından yabancılaştırılan, kişilikleri ve insan tarafları yitirilen işçi kolektiflerinin ve bireylerin devrimci partilerde ve diğer yığın teşkilâtlarında örgütlenmeleri, proletarya devriminin programını, strateji ve taktiğini hazırlayarak bu devrimi gerçekleştirmeye koyulmaları için gerekli imkânları yarattı. Sosyalist devrimlerin temeli, Büyük Ekimbr Sosyalist Devrimi ile ve onu izleyen sosyalizm kuruculuğu ile, daha sonraları da, Avrupada ve diğer bazı kıt'alarındaki bir sıra ülkelerde Sovyet biçiminde olmayan sosyalist devrimlerle atıldı. *Başka bir deyişle, yabancılaşma süreci, «kendisine karşıt bir süreçle, kişilikleri yitirilmiş» olanların insanileşmeleri, devrimci düşünceli, devrimci duygulu, devrimci eylemli tarihsel-sosyal itici güç haline dönüşmeleri, artık yüz yılı bulan kendi tarihlerinde yalnız kişisel kahramanlıklar, bilimsel ve kültürel yaratıcılıklar alanında değil, aynı zamanda, insanlık tarihinde eşi görülmemiş yığinsal kahramanlıklar ve yığinsal yaratıcılıklar alanında sayısız örnekler göstermiş olan savaşçılar ve yaratıcılar haline gelmeleri süreciyle birlikte yürümekte ve bu süreç, ötekinin yitirdiklerini tekrar kazandırmaktadır.*

Yabancılaşmayı ortadan kaldırma şartları daha kapitalizmde şekillendiğine göre, komünizmde böyle bir şeyin izi dahi kalmıyacaktır. Çünkü komünist toplumda insanlar toplumsal gelişme kanunlarını tamamiyle iradeleri altına almakta, herkes yeteneklerine göre çalışarak ihtiyaçlarına göre gelir elde etmekte, emek ağır bir yük ve kişiliği yitiren bir faktör olmaktan çıkarak içten gelen bir ihtiyaç, bir mutluluk ve gurur kaynağı haline dönüşmektedir.

Yabancılaşmayı inceleyen teorisyenlerle tarihçiler, meselenin işte bu yönünü yeteri derecede tahlil etmiyorlar. Eksiztansiyalistler, fenomenologlar, aksiyologlar ve benzerleri, yabancılaşma olayını, absöltize etmek, insanın ve bütün tarihsel gelişmenin değişmez özelliği veya «transandental» niteliği haline dönüştürmek, bu suretle de, yokluğu, korkuyu, endişeyi ve nihayet anlamsız ölümü herşeyin üstüne çıkarmak amacıyla meselenin bu yönünden faydalanmaktadırlar.

Bazı tarihçilerle teorisyenlerin, bir kısım Fransızların, anti-faşist direnme hareketine katılmalarında ekzistansiyalizmin büyük bir rol oynadığı hakkındaki iddialarına gülmek elde değil. Almanyada Haydeger'le diğer ekzistansiyalistlerin ve bunların izinden gidenlerden çoğunun, Hitlerist faşist Rayh'ının hücum kıtalarına bilinçli olarak katıldıkları gerçeğini bunlar unutmuş görünüyorlar.

Burjuvazinin ideoloji silâhşörleri, Marks'ın ilk eserlerinde bir hayli geniş yer ayırdığı yabancılaşma olayının aşırı derecede şişirilmesi ve olduğundan başka türlü gösterilmesinde ideolojilerinin burjuva yararına oynadığı gerçek rolü örtbas etmeye çalışıyorlar. Karl Marks, olgunluk çağında «Kapital» yazdı ve daha birçok eser yarattı. Bunlarda, kapitalist sosyal-ekonomik formasyonunun ölümüne mahkûm bulunduğunu, komünizmin zafere rinden sonra yabancılaşmanın ortadan kalkmasının tarihsel bir zorunluk olduğunu klâsik bir açıklık ve inandırıcılıkla ortaya koydu.

Lenin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve diğer Marksist-Leninist partiler, Marks'ın bu dâhiyane bilimsel öngörüsünün doğruluğunu, yalnız teorik olarak değil, aynı zamanda çok yönlü savaşları ve yaratıcı faaliyetleriyle ispat ettiler.

II

Marksizm-Leninizm'in zamanımızdaki «eleştiricileri», yabancılaşma kavramını kendilerine özgü biçimlerde yorumladılar ve bu yorumların yardımı ile genç Marks'le olgun Marks arasında uçurum bulunduğunu ispat etmeye, yabancılaşmayı da insanlık tarihi sürecinin temel kategorisi haline getirmeye çalıştılar. Bu çabaları bir sonuç vermedi, iflâs etti. Şimdi, oklarını, sistemli olarak ve büyük bir kinle, Marksist-Leninist gnoseoloji, mantık ve diyalektiğe, özellikle Lenin'in yansıma teorisine çevirmiş bulunmaktadır. Lenin'in yansıma teorisine yöneltilen «eleştiri» ve «yalanlamalar»a tahsis edilmiş dergi, monografi, konferans, leksiyon, kongre, konferans v.s.'nin sayılarını söylemek kolay değil. Biz, bu teori karşısındaki tutumumuzu, «Barış ve sosyalizm Problemleri» (yıl 1968, sayı 4) ve «Komünist» (yıl 1968, sayı 5) dergilerinde belirtmiş bulunuyoruz.

Bazı filozoflar ve belirli felsefi akımlar, özellikle eskiden, hatta yalnız edebi yaratıcılığın değil, aynı zamanda bilimsel yaratıcılığın Marksist-Leninist yansıma teorisinin yardımı ile izah edilemeyeceğini ispat etmeye yeltenmişlerdir ve hatta şimdi de yetenenler bulunmaktadır. Marks ve Lenin şu gerçeği belirtmişlerdir: ide (fikir), objektif-reel dünyanın sübjektif görüntüsüdür. Ide, insanın başına yansıyan ve orada yeniden biçimlenen maddeden başka bir şey değildir. «Praksis» adlı Yugoslav dergisinde gruplaşmış olan gnoseolog ve psikologlarla bazı Fransız ve İtalyan gnoseolog ve psikologları ve diğer ülkelerdeki benzerleri şu tezi savunmaktadırlar: Bir yaratma işi olan yaratıcılığın hiçbir yansımaya ihtiyacı yoktur; yansıma da hiçbir yaratıcılık unsuruna sahip olmadığı için yansımadır. Bu tezi desteklemek amacı ile bunlar Lenin'den alıntılar veriyorlar. Ve Lenin'in şu düşüncesini ele alıyorlar: «İnsan bilinci yalnız yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda objektif-reel âlemi yaratır.» Fakat, Lenin, «yaratır» sözcüğü ile, insanın, objektif-reel âlemi insanca yeniden meydana getirdiğini, yani insanileştirdiğini, objektif-reel tabiatı ve toplumsal âlemi işte bu anlamda yarattığını belirtmiştir. Onlar, Lenin'in bu düşüncesini yozlaştırıyorlar.

Marks ve Engels için olduğu gibi, Lenin için de, dünyanın planlı bir şekilde yeniden meydana getirilmesi ve bu anlamda yeni şeyler, yeni kuruluşlar, yeni biçimler yaratılması, ancak, objektif-reel âlemin insan tarafından doğru şekilde anlaşılması ile, yani bu objektif-reel âlemin insanın kafasına yansımaları ve orada bilimsel yoldan, gerçeğe uygun şekilde iyice işlenmesi, idenin (fikrin), objektif-gerçek âlemin sübjektif görüntüsü olması ile mümkündür. Aya gönderilen roketler, tepkili uçaklar, lokomotifler, jeneratörler, basit iş âletleri v.s. tarlalarda ya da ormanlarda yetiş-

mezler, bulucu ve yapıcılarının, aynı zamanda, bunların meydana getirilip kullanılmasıyla yakından ilgisi olan toplum ve devletin yaratıcı emeklerinin ürünüdürler.

Bütün makineler, kültür eserleri, sosyal enstitüler v.s. insanların, genel olarak insanın yaratıcılık mahsulleridir. Fakat, objektif-gerçek ve onun nitelikleri, biçimleri, kanunları, toplumsal ve doğal ilişkiler hakkında doğru bilgi sahibi olmadan bunların yaratılması imkânsızdır.

İnsanın yaratıcı kabiliyetlerinin absolütize edilmesi, ya idenin ve ona yansıyan (akseden) objektif-reel nesnelerin (objelerin) metafizik yoldan aynileştirilmesinin şu veya bu şekline ve derecesine, yahutta idenin metafizik yoldan işaret, sembol ve hiyeroglif haline dönüştürülmesine bağlıdır. Lenin, «Materyalizm ve Empiokritisizm» adlı ölümsüz eserinde, «Felsefe Defterleri» adlı kitabında ve diğer eserlerinde, bir taraftan, Bazar, Remke ve Şup'un, duyulan ve duyu nesnelerini metafizik yoldan aynileştirmelerini, öte yandan da, duyularla nesnelerini birbirlerinden ayıran Helmholtz ve Plehanof'un sembolizm ve hiyeroglizme dönüşlerini sistemli bir eleştiriden geçirmiş ve onların iddialarında iler tutar yer bırakmamıştır. *Bilginin diyalektik bir süreçte oluştuğunu ve bu süreç içinde ide ile nesne arasında daimi bir ayrılık, aynı zamanda uygunluk bulunduğunu belirten Lenin, bu sorunu en küçük bir karanlık noktasını bırakmıyacak bir açıklıkla çözmüştür. Fakat, Lenin'in söz konusu ettiği ayrılık ve uygunluk, ne Helmholtz'un metafizik ayrılığıdır, ne de Bazar'ın metafizik aynileştirmesidir.*

Öte yandan, Lenin, sembolizmi eleştirirken, «Felsefe Defterleri» adlı eserinde, sembollerin öğretici (bilgi verici) rolleri olması gerektiğini ve olduğunu ortaya koymaktadır.

Lenin'in bu düşüncesi, doğru anlayanlara, meselâ yüksek matematikte (diferensiyal ve integral hesap sembollerinin uygulama alanındaki önemi hakkında Marks'ın fikrini hatırlayınız), genel mantıkta ve özellikle matematik mantığında, semantikte, fizikte v.s. de sembollerin öğretici rol ve önemini aydınlatmaktadır. Fakat, Lenin'in düşüncesi, ancak, bu sembollerin uygulanması sürecinde ilk idelere, yani objektif-reel şeylerin, sübjektif görüntülerine ve netice itibarı ile de objektif şeylerin ideal, sübjektif görüntülerine dönüldüğü, pratikte denetlendiği zaman gerçekleşir.

Görüldüğü gibi Marksizm-Leninizm, daha belirgin bir deyişle diyalektik materyalizm bilimi, sembollerin önemini belirli ölçüde kabul etmekte, fakat sembolizmi reddetmekte, biçimi tanımakta, fakat formalizmi reddetmekte, sübjektifliği kabul etmekte, fakat sübjektivizmi reddetmekte, nisbiliği kabul etmekte, fakat relâtivizmi reddetmekte, bireyliği (endividüallliği) tanımakta, fakat endividüalizmi vb. reddetmektedir. Bütün bunlar, Marksist-Leninist dünya görüşü ve metodunun, diyalektik ve tarihsel materyalizmin, Marksist-Leninist ekonomi politiğin, bilimsel komünizmin gerçekten bilimsel ve tam anlamıyla yaratıcı olduğunu, bilimsel ve yaratıcı olduğu için de devrimci bir rol oynadığını ispat eden delillerdir.

Hatta efsanelerin (mitlerin) bile belirli şartlar ve sınırlar içinde gerçeği

tanıtıcı önemi bulunduğu bilinmektedir. Fakat, gerçeği tanıtıcı önemi olan görüntülerin yerini mihaniki olarak dini efsaneler alırsa veya güzel sanatlar ve estetik alanında sosyalist realizm, herhangi bir belirsiz realizmle, abstraksiy

sel bilgi ve reel yaratıcılık alanlarında, birçok defalar olduğu gibi, bilimsel araştırmaların ve tatbiki bilimin rollerinin inkârına, dolayısıyla da dini «hakikatler»le Marksist teori ve metodolojinin «birleştirilmesi» ne yol açabilir.

Böyle bir felsefeye, böyle bir sosyolojiye, böyle bir estetiğe, tarihsel ve toplumsal yaşantısı, rolü ve eğilimleri bakımından insanlık tarihinin en gerçekçi, en devrimci, en disiplinli, en aktif ve aynı zamanda en diyalektik sınıfı olan proletaryanın felsefesi, sosyolojisi ve estetiği denebilir mi? Toplumsal ve doğal maddi şey ve süreçlere doğrudan doğruya bağlı bulunan proletarya, öz karakteri, tarihsel rolü ve eğilimleri bakımından alabildiğine diyalektiktir. *Kendisinin sömürülmesine son verdikten, özellikle, kapitalizm ve emperyalizm tarafından halklara yapılan baskıyı ortadan kaldırdıktan sonra, Marks ve Engels'in parlak bir şekilde ispat ettikleri gibi, tarihte ilk defa olarak, 'gerçekte, insanın insanı her türlü sömürmesini ve insana insan tarafından yapılan her türlü baskıyı yok etmektedir. Bu suretle kendini bir sınıf olarak sömürü ve baskıdan kurtarmakta, önemli sınıfsal-politik rolü için perspektifler açmaktadır.*

Marksizmin «eskimiş olduğu», «zamanımıza uymadığı», *proletaryanın büyük tarihsel rolünün de, emperyalist burjuva toplumunun teknokrat aydınları ve diğer entelijensiyasının rolü ile değiştirileceği hakkında ileri sürülen iddiaların ve bu alanda harcanan bütün ve her türlü çabaların gereçiliği ve olanca tutarsızlığı, kapitalizm ve sosyalizmin çağdaş tarihi tarafından inkârı imkânsız bir açıklıkla ispat edilmiş, tamamiyle açıklığa kavuşturulmuştur.*

III

Marksizm-Leninizmin bazı «eleştiricileri», teknik ilerleme ve özellikle, insanlığa gurur veren *sibernetik ve enformasyon teorisi* alanlarında elde edilen başarılarından kendi tezlerini desteklemek için yararlanmaya çalışmaktadırlar. Onların bu tezine göre, sosyalist ve kapitalist toplumlarda esaslı bir nitelik ayrılığı yoktur, her iki toplumun da teorik, ekonomik ve genel gelişmeleri, her iki sistemin «konverjans» (birleşmesi) doğrultusunda olmaktadır. Bu «konverjans» teorisiyle güdülen amaç apaçık ortadadır. Fakat, modelleştirmede ve bu arada çeşitli fizyolojik, psikolojik ve lojik süreçlerde kullanılan en modern sibernetik makineleriyle en karmaşık enformasyon süreçlerinde

şını bazı «eleştirici»ler anlamıyorlar. Neden? Meselenin işte bu tarafı apaçık değildir. Viner ve Aşbi gibi, sibernetik teorisi ve pratiğinin büyük düşüncüler, insan bilincini iyi tanımanın bilinc üzerinde sibernetik ve enfor-

masyon araştırmalar yapılmasını sağlıyamıyacağını, çünkü bu incelemenin sübjektif tarafı (an ve unsuru) bulunmadığını belirtmişlerdir. Sovyet akademisyenlerinden Berg gibi bazı Marksist bilginler, *enformasyonu objektif bir süreç olarak karakterize etmişlerdir. Doğrudur. Enformasyon, tekniğin, otomatizasyonun, modelleştirme makineleri ve metodunun gelişmelerinde büyük rol oynayacaktır.* Fakat, objektif süreç olarak kalacaktır, yani sübjektif tarafı olmayacaktır. *İnsan bilinci, daima objektif-reel şeylerin sübjektif yansımasıdır.* Böyle olduğu için de, yalnız fotoğraf gibi kopya etmekle kalmaz, aynı zamanda, objektif-reel şeyleri yaratıcı olarak yansıtmak yeteneğine de sahiptir. Yaratıcı bilimsel araştırmalarında ve bilimsel uygulama faaliyetlerinde sibernetik makinelerinden ve enformasyon süreçlerinden de yararlanır.

Modelleştirme metodundan söz açmışken derhal belirtelim ki, bu metot eski olmasına ve örneğin matematikte etkili şekilde uygulanmasına rağmen, her şeyden önce ve en fazla modelleştirilen nesne ve süreçlerin genel veya hiç olmazsa özel yönlerinde uygulanmalı, bireysel (endividüel) yönlerine uygulanmamalıdır. Çünkü, diyalektik bir bütün olarak, genel ve özel, tekrarlanması imkânsız bir şeydir, bu yüzden de, modelleştirilemez. Büyük Ekim Sosyalist devriminin ve diğer devrimlerin ayrı ayrı genel ve özel kanunları modelleştirilebilir. Lâkin genel, özel ve bireysel yönler diyalektik bir bütün halinde tamamiyle yeniden tekrarlanamaz. Bundan dolayı her memleket ve bunların partileri, her gelişme aşamasının, kendilerine özgü problemlerini yaratıcı olarak çözmek zorundadırlar.

Bireyin dışında genel ve özel, akli soyutlar halinde mevcutturlar. Genel ve özelden ayrılmış birey de sadece akli soyuttur. Bu kanun, her devrim için, halkların tarihinde konke her insanın faaliyeti için, her sınıf için, genel olarak insanın gelişmesi için geçerlidir.

Marksizm-Leninizm'in «eleştirici»leri, bunu anlamıyorlar, daha doğrusu anlamaz görünüyorlar ve genel, özel, birey arasındaki diyalektik birliği, bu diyalektik bütünü kolayca parçalıyor, özellikle bireyi ayırıyorlar. Bu suretle de türlü türlü teori ve teorikler meydana getirerek, bunları, artık kimbilir kaçınıcı defadır, «bozguna uğrattıkları» Marksizm-Leninizmin karşısına çıkarıyorlar.

Emperyalizmin çağdaş ideologlarını, yani antimarksistleri, antikomünistleri besleyenlerin istekleri de budur: Marksizm-Leninizm'i «bozguna uğratmak». Fakat istek başka şey, objektif gerçek ise büsbütün başka şey. Birinci Enternasyonal'in kuruluşuna kadar dünyada ancak beş on komünist parti ve birkaç yüz komünist vardı. Şimdi ise komünistlerin sayısı on milyonlardır. Bu arada yüz milyonlarca insan, toplum ve tabiatın yalnız bilimsel izahında değil, aynı zamanda devrim yolu ile değiştirilmesinde bir silâh olarak kullanılan Marksizm-Leninizm idelerinin etkisi altında bulunmaktadır.

Buraya kadar anlattıklarımızdan şu sonucu çıkarabiliriz: Tarihte gerek büyük adamlar, gerekse sıradan insanlar, bütün toplumun, özellikle kendi

sınıflarının, kendi halklarının, kendi milletlerinin karakterini kendilerinde toplamışlardır. *Fakat onlardaki genel (Marks, buna «toplumsal ilişkilerin tümü» diyor), özel ve bireysel diyalektik bir bütün halinde kaynaştığı zaman, ancak o vakit, aynı zamanda reel şahsiyetler olmuşlardır veya olabilirler.* Bu şahsiyetler genel yönleriyle tamamıyla, özel yönleriyle de kısmen tekrarlanabilirler, *fakat genel, özel ve bireysel yönleri arasındaki birlik (bütün) tekrarlanamaz.* Örneğin, Lenin, Georgi Dimitrof, Telman, Torez, Gramsci'nin genel (ortak) yönleri vardır, ve bu genel yönler, sıradan kişilerde de tekrarlanmaktadır. Lâkin onların özel yönleri, ancak belirli bir sınıfın veya milletlerin belirli bir çevredeki insanları arasında tekrar edebilir. Öte yandan, onların, bir daha belirtelim, genel, özel ve biray yönlerinin diyalektik bütünü asla tekrarlanamaz.

Bu kanun, her memleketin milletleri ve milli kültürleri için de geçerlidir. Sosyalist milletler, her sosyalist millette bulunan, fakat burjuva tipi milletlerde raslanmayan genel çizgi veya unsurlara sahiptirler. Aynı zamanda her sosyalist millet, ancak kendine özgü bazı özelliklere ve bireysel çizgilere de sahiptir. Başka bir deyişle, *her millet, (onunla ilgili komünist partisi), bireysel ve özel nitelikleri geliştirir de, bütün sosyalist milletlerde genel (ortak) olan nitelikleri veya her komünist partisi, her sosyalist devrim ve her sosyalizm kuruculuğu için genel kanun olan nitelikleri geliştirmezse, gerçek sosyalist millet (gerçek komünist partisi) olamaz.*

Yani mantık kanunları gereğince, milli prensipler milliyetçilik, bireysey (endividüal) prensipler (endividüalizm) haline dönüşürse, böyle milletlerin enternasyonalizmi, böyle bireylerin (fertlerin) kolektivizmi sözde enternasyonalizm ve sözde kolektivizm durumuna düşer, tipik milliyetçi, şovnist ve endividüalist görüşler, emeller ve eylemlerin sadece bir paravanası haline gelir.

«Komünist Partisi Manifesti»ndeki «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» şiarında bütün ülkelerin proleterleri için genel olan yön öngörülmüştür. Bu şiar, kapitalist düzenin, kapitalist sömürü ve baskının uluslararası niteliği ile bağlantılıdır. Fakat proleterler, kendi uluslarından, kendi ulusal komünist partilerinden tecrit edilmiş durumda değildirler. *Onlar, gerçek komünist, gerçek devrimci, gerçek yaratıcı olmak isterlerse, sosyalist yurtsever olmak zorundadırlar. Lâkin proleter-sosyalist enternasyonalistlik bütün benliklerini sarmamışsa ve proleter-sosyalist enternasyonalisti olarak faaliyette bulunmuyorlarsa, gerçek devrimci-savaşçı ve devrimci-yaratıcı olamazlar. Sosyalist ülkelerin halkları ve öncelikle Sovyet halkı ile dostluk biçiminde de konkreleşen sosyalist enternasyonalizmle sosyalist yurtseverlik arasındaki diyalektik birlik, her sosyalist ulusun, her komünist partisinin, her komünistin reel (soyut değil) varlığı ve faaliyeti için değişmez bir şarttır. Bu da, genel komünizm davamızın, genel devrimci, enternasyonalist ve ulusal ödevlerimizin tam ve kesin zaferi yolunda dosdoğru giderek, her yönden gelişebilmeleri için, bütün sosyalist ülkelerin, bütün komünist partilerinin ve bütün komünistlerin görüş ve eylem birliği içinde*

olmalarını gerektirmektedir. Bu birlik, günlük politik, ekonomik ve diğer mülâhaların değil, son derecede mantiki bir zorunluğun sonucudur.

Özgürlük sorunu işte bu plan içinde ortaya atılıyor. Hiç şüphesiz, özgürlük, biz Marksist-Leninistler için, bizim partilerimiz, uluslarımız ve devletlerimiz için, Marksizm-Leninizm «eleştiricileri»nin ona verdikleri anlamdan daha başka bir önem taşımaktadır. *Hareket (eylem) serbestliğine müsaade etmeyen, sadece fikirlerimize serbestlik veren bir özgürlük, gerçek özgürlük değildir. Öte yandan, hareketlerimize kılavuzluk eden fikre serbesti veremeyen, sadece hareket (eylem) özgürlüğü olan bir özgürlük de reel özgürlük değildir.*

Genel özgürlük diye bir şey yoktur, Yani, aynı zamanda hem sömüren, hem faşist, hem de onun kurbanı için; hem emperyalist saldırısı için, hem de emperyalist saldırıya karşı, sosyalist düzen ve kültürün, dünya komünist hareketinin, milli kurtuluş ve devrim hareketinin savunulması, barış, demokrasi, halklar arasında dostluk ve insanların her yönden ilerlemesi uğrunda savaşılan sosyalist güdelerin hareketi için özgürlük olamaz. Bunların bir arada özgür olmalarına imkân yoktur.

Bu plan içinde şunu belirtmemiz gerekiyor: Georgi Dimitrof, Lâipzig Dâvasında, kendisinin, Bulgar işçi sınıfının ve Bulgar halkının evlâdı olduğunu gururla söylemişti. Onun bu cesaret verici sözleri, zaman zaman, kendisinin *komünist olduğu, sonuna kadar proletarya enternasyonalist-komünist olarak kalacağı, tarihin tekerleğinin bütün zorlamalara rağmen dönmeye devam ettiği ve komünizmin Almanya'da da, Bulgaristan'da da, bütün dünyada da zafere ulaşacağı hakkındaki sözleriyle bağlantısız olarak ele alınmaktadır.* Burada, Todor Jivkof yoldaşın, bir süre önce, Kom-somol'un ve gençliğin ödevleri hakkında yaptığı bir konuşmada ortaya attığı bir fikre de değinmemiz lâzım. Jivkof yoldaş, bu konuşmasında, yurt-severlikle enternasyonalizmin, komünizm eğitimi adı verilen bileşimin birbirinden ayrılmaz iki unsuru olduğunu belirtmiştir.

Yurtseverlikle enternasyonalizm arasındaki bağıntıda enternasyonalizmin sürükleyici, belirleyici prensip olduğunu gerek Todor Jivkof yoldaş, gerekse bütün Bulgaristan Komünist Partisi daima ortaya koymaktadırlar. Buna dayanmadan, gerçek proleter politikası, gerçek Marksist politika yürütülmesi imkânsızdır.

Zamanımızda, uluslararası işçi sınıfının en büyük kazanımı olan sosyalist cepheye candan dostluk bağlarıyla bağlı bulunmayan bir insan, proletarya dâvasının gerçek faaliyetçisi olamaz.

Burada biz, ulus (millet) kavramı ile halk kavramı arasında fark bulunup bulunmadığı ve varsa bu ayrımın bellibaşlı özelliklerinin neler olduğu sorunu üzerinde enine boyuna duracak değiliz. İnsanlığın kapitalizm-öncesi tarihinde ulusun unsurları var mıydı ve ne derecede vardı konusunu bir yana bırakalım. Şurası bir gerçektir ki, klâsik ulus tipi, burjuva-kapitalist şartlarında doğup gelişmiştir. Daha sonraları, sosyalist devrim zafe-

rinin ardı sıra, başarılı sosyalist toplum kuruculuğu koşullarında, burjuva tipi ulus, sosyalist tip ulus haline dönüşmeye başlamıştır.

Bu konuda şu noktanın özel bir önemi vardır: Sosyalist yurtseverlikle sosyalist enternasyonalizm arasındaki birlik, kendi genel belirtileri, genel kanunlarıyla yan yana, çeşitli ülkelerin şartlarına uygun özelliklere de sahiptir. Bilinç ve eylemlerinde sosyalist yurtseverlikle sosyalist enternasyonalizmi klâsik şekilde kaynaştırmış olan Lenin, Torez, Telman, Gramsci, Georgi Dimitroff gibi uluslararası çapta tarihi kişilerle, enternasyonalist-devrimci yönetmen ve öğretmenler de bu durumdadırlar.

Onlardan şu gerçeği öğreniyoruz: *Komünist-devrimci güçlerin uluslararası çaptaki hareketlerinde gerçek bir birliğin sağlanabilmesi için fikir birliğine varılması şarttır; enternasyonal fikir birliği, yani Marksizm-Leninizm'in temel prensiplerinin benimsenmesi ve enternasyonal hareket (eylem) birliği, yani komünizm idealini gerçekleştirme uğrunda ortak eylemin kurulması, zamanımızda tarihsel bir zorunluktur.*

Emperyalist saldırganlar, Marksizm-Leninizm ve komünizm «elleştiricileri», Marksist-Leninist diyalektik materyalizm teorisinin sınıflar, uluslar ve enternasyonalizm hakkındaki öğretisini sevmemektedirler, bunun da birçok sebepleri vardır. Fakat, dünya işçi sınıfı, sosyalist ülkelerin halkları ve komünist partileri, materyalist diyalektiğin büyük önemini bilmektedirler. *Sömürge esaretinden kurtulan halklar da tarihsel zorunluğa uyarak, Marksizm idelerine gittikçe artan bir ilgi göstermektedirler. Gelişmiş ağır ve hafif sanayie ve sayıca kalabalık işçi sınıfına sahip bulunmamalarına rağmen, bu halklar, sosyalist ülkelerin sonuç belirleyici kardeşçe yardımlarının yarattığı şartlardan da yararlanarak, sosyalist gelişme yoluna yönelmektedirler.*

Sovyetler Birliğinin ve sosyalist topluluktaki diğer ülkelerin tarihte eşi görülmemiş hız ve çaptaki ekonomik, teknik, politik ve kültürel gelişmeleri karşısında, emperyalist saldırganlar, tarihsel ilerleyişin, üzerine düşen yüce ödevi ne amansız atılışlarla yapmakta oluşunu gittikçe artan endişelerle izlemektedirler. Tarihin bu önüne geçilmez ilerleyişi sürecinde kapitalist sosyal-ekonomik formasyonunun yerini, komünist toplum düzeni almaktadır. Tıpkı, bir zamanlar feodal sosyal-ekonomik formasyonunun yerini kapitalist formasyonun ve daha önceleri de kölecilik formasyonunun yerini feodal formasyonun almış olması gibi. ...

IV

Marks, eserlerinde şunları belirtir: *özel mülkiyet fikrinin yok edilmesi için, komünizm fikri* tamamiyle yeterlidir; fakat, *özel mülkiyeti reel hayattan kaldıracılabilmek için, reel komünist hareketine* ihtiyaç vardır. Marks ve Engels, özellikle Lenin, olanca teorik ve pratik devrimci faaliyetleriyle bu fikir üzerinde gereken tamlamaları yapmışlardır. Bu tamlamalar en açık biçimine, Lenin'in şu formülünde kavuşmuştur: *teori ile pratik arasındaki*

diyalektik birlikte sürükleyici, belirleyici güç pratiktir; öte yandan, devrim teorisi olmazsa gerçek devrimci parti de olamaz.

Kapitalist toplum düzenini koruyup ebedileştirmek arzusunda olan «eleştiriciler»de, kendilerine göre bir takım sonuçlara varmaktadırlar. İki sosyal gücün, iki ideolojinin yürüttüğü mücadelenin çeşitli anlarında, bu sonuçlar türlü formüllere bürünmüşler, çeşitli anlam taşımışlardır.

Marksizm'in hayatında meydana gelen kısa süreli bir sükûttan ve son on yıl içinde onu çürütmek ve yazdırmak için dogmatiklerle revizyonistlerin harcadıkları türlü çabalardan sonra antimarksizm ve antikomünizmin iki yönlü doğrultusu daha belirgin bir biçimde ortaya çıktı. Bu taktik yönlerden birisi değişmezlik, diğeri esnekliktir. Son zamanlarda her ikisi de çeşitli olaylarda birleşmekte veya zaman zaman yer değiştirmektedir.

Sovyetler Birliği'nde, öteki sosyalist ülkelerde ve birçok kapitalist ülkenin komünist basınında, antimarksizm ve antikomünizm, özel inceleme, monografi ve makalelerin temel konuları arasında yer almış bulunmaktadır.

Bütün bu antimarksizm ve antikomünizm eleştirilerini gözden geçirmeye, bilmem ki, lüzum var mıdır? Yalnız bazı yönlerini belirtmekle yetineceğiz.

Antimarksizm ve antikomünizm ideologları, Marksizm-Leninizm'e ve bilimsel komünizme karşı bilime dayanan mantıklı delillerin yardımı ile istenildiği gibi etkili bir şekilde mücadele etmenin imkânsızlığını kendi deneyimleriyle her gün biraz daha iyi anlamaktadırlar. Ve anladıkça da, psikolojik araç ve metotlara başvurmak zorunda kalmaktadırlar. Hitler, Göbels ve Rozenberg zamanında Almanya'da da durum böyleydi. Marksizm ve komünizmin zamanımızdaki düşmanları da, akla, mahtığa aykırı biçimler alan tipik psikolojik araç ve «metot»lara sarılmaktadırlar.

Bir zamanlar Hitler'in «Mücadelem» adlı kitabını okumuş olanlar bilirler ki, bunda, insanlık tarihinin objektif-reel delillerine, objektif-reel gidişatına uygun mantıklı bir düşünseyi, mantıklı bir silsileyi ihtiva eden iki sayfa değil, iki satır bile bulmak mümkün değildir. Fakat, Marks, Engels ve Lenin'in öğretilerini zamanımızda okuyan bizler, ne yazık ki, çoğu zaman şöyle hükümler veriyoruz: Mademki, diyoruz, mantıklı bakımdan doğru yoldayız, mademki yargı ve sonuçlarımız insanlık tarihinin objektif gidişatına uygundur, şu halde bunlar, düşmanı manevî bakımdan silâhsızlandırmamıza, emekçileri ve aydınları kendi cephemize çekmeye yeter de artar bile. İyi ama, durum hiç de böyle değil. Hitler de, Musolini de, Birleşik Amerika'nın, Batı Almanya'nın ve diğer bazı ülkelerin gerici ideologları da, geniş halk yığınlarına ve hatta sanayi işçilerine *psikolojik (bireysel ve sosyal)* etkide bulunabilmek için, bilimsel ve mantıklı delil ve sonuçlardan ziyade, türlü türlü araç ve metotlardan yararlanmışlardır ve yararlanmaktadırlar.

Stalin'in putlaştırılmasına karşı yürütülen mücadele, bazı ülkelerde belirli çevrelerin milliyetçi-şovnist duyguları körüklemeleri, enternasyonalist dayanışmayı, yardımlaşmayı ve eylem birliğini kabul ettikleri halde, bunları

ihmal etmeleri ve hatta bazı hallerde fiiliyatta açıkça reddetmeleri gibi olaylar, buna misal olarak gösterilebilir.

Gerçekte, kişiyi putlaştırma, sosyalist düzenin, sosyalist kültürün yapısına ve özüne yabancı bir belirtidir ve sosyalizmin bünyesine âriz olmuş geçici bir marazdır. Böyle olduğu için de, örneğin Sovyetler Birliği'nde (yalnız Sovyetler Birliği'nde değil) Komünist Partisi ve bütün toplum, ona karşı amansız ve etkili bir savaş yürütmüştür. Bu mücadele sırasında, kişiyi putlaştırma döneminde ekonomik, sosyal, bilimsel, kültürel ve diğer alanlarda sosyalizmin ulaştığı başarıların nihilistçe inkâr edilmesine, elbetteki, müsaade edilmemiştir.

Şimdi teorik-mantıkî ve tarihsel açıdan önce duran ödev, hiç şüphesiz, ülkelerimizde sosyalizm ve komünizm kuruculuğuna sistematik olarak ve gittikçe artan bir hızla devam etmektir.

Birleşik Amerika'nın ve diğer bazı devletlerin yöneticileri, bütün dünya çapında, şimdiye kadar görülmedik ölçülerde antisovyet, antikomünist ve antimarksist saldırılar hazırlamaktadırlar. Bununla güttükleri amaç, yalnız, dünya kamuoyunun dikkatini emperyalist saldırganların çıkarlarına uygun yönlerden uzaklaştırmak değildir, aynı zamanda, uluslararası gerginliği daha fazla artırmak ve «soğuk harp» dönemine dönülmesini sağlamaktır.

Yine son zamanlarda demokrasiden bahsedilirken, santralizmin (merkeziyetçiliğin) demokrasiye karşı olduğu iddiası ileri sürülmektedir. Bunları şunu göz önünde bulundurmuyorlar: Her sosyalist ülkede – Sovyetler Birliği'nde olsun, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde ve diğer sosyalist memleketlerde olsun – santralizm, basit değil, *demokratik santralizmdir*. Şunu kimse inkâr edemez ki, gerek Sovyetler Birliği'nde, gerekse bizde, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde halk yığınları çeşitli politik, kültürel, ekonomik ve diğer teşkilât ve işletmelerde örgütlenmişlerdir, yeni yönetim sistemine, ekonomi sektörünün, devletin ve bütün toplumsal hayatın idare işlerine aktif olarak katılmaktadırlar. «Eleştirmeci»lerimizin demokrasiden bahsederken göz önünde bulundurdıkları *burjuva demokrasisi* veya *genel demokrasi* bu ülkelerde artık mevcut değildir. *İşçi-emekçi çoğunluğun, büyük çoğunluğunun egemenliği olan proletarya diktatörlüğü, Lenin'in belirttiği gibi, her türlü burjuva demokrasisinden binlerce defa daha demokratiktir.*

Delillerin ve mantığın açıkladığı gerçekler işte bunlardır. Fakat, Marksizm ve komünizm düşmanlarının ne delillere ihtiyaçları vardır, ne de mantığa. Bunlar, birçok denemelerden geçmiş psikolojik araç ve metodlara dört elle sarılıyorlar. Bu arada genel demokrasi kavramını dillerine doluyor, sanki aralarında hiçbir bağ yokmuş gibi santralizmi demokrasiye karşı çıkarıyorlar.

Bu konuda son olarak, Sovyetler Birliği'nde, Bulgaristan'da ve diğer sosyalist ülkelerde ekonomi sistemlerinin demokratikleştirilmesi meselesine değinelim. Delil ve sonuçların mantığı şunu âmirdir: *Halk ekonomi-*

sinin planlanması, yönetimi ve kontrolü temel orantılar doğrultusunda demokratik santralizme dayanmazsa, sadece «alttan demokratikleşme» de, yani işletmeler arasında kendiliğinden oluşan rekabet şartları içinde sosyalist ekonomi sisteminin çökmesine hiçbir kuvvet engel olamaz. Böyle bir sonuç, hiç şüphesiz, komünizm ve Marksizmin emperyalist taraftarı «eleştirici»lerinin çıkarlarına son derecede elverişlidir. Lâkin mantıki delillerle ve sonuçlarla hiçbir şey ispat edemediklerine göre, psikolojik araç ve metotlara başvurmaktan başka çareleri kalmıyor.

Bu söylediklerimizi felsefe, dünya görüşü ve metot alanlarına da aktarırsak, yine aynı sonucu varmış oluruz. Yani, diyalektik materyalizmi, Marksizm-Leninizm felsefesinin monistik karakterini, rol ve önemi inkâr etmek, onu sübjektif felsefeyle, veya objektif-idealistik felsefeyle ya de türlü felsefi görüşler sistemiyle (meselâ, dünya çapındaki çağımız komünist hareketinde fikir ve hareket birliği bulunmasına karşı olan felsefi plüralizmle) değiştirmek için sarfedilen çabaların mantıki temelsizliğinin kabulü sonucuna varırız. Ve biz burada, yeniden, mantığa dayanmayan çeşit çeşit psikolojik araç ve metotlarla karşı karşıya bulunmaktayız. Çeşitli örgütler, enformasyon merkezleri, gizli istihbarat servisleri, bilim enstitüleri, simpoziumlar, kongreler v.s. tarafından kullanılan bu araç ve metotlar için, yalnız Birleşik Amerika'da son on yıl içinde milyarlarca dolar harcanmıştır.

Gerçek durum işte budur. Ve bu gerçek durumu (delilleri) namuslu ve objektif düşünceli insanların bilinçlerine bilimsel yansıtmaya mantığı da işte budur. Bu delillere ve bu mantığa rağmen, düşmanlarımız, emekçilerin bir kısmını yanıltmaya ve emperyalizmin yönetici ve ideologlarının çıkarlarına uygun yönde harekete geçirmeye muvaffak oluyorsa, bu durum, bizi, bir taraftan, ortamı devrimci gözü ile daha iyi öğrenme ve devrim yolu ile yeni baştan yaratma faaliyetlerimizin mantıki, bilimsel ve objektif doğrultusunu kuvvetlendirmekle, ve öte yandan da, şu soruna bir çözüm yolu bulmakla görevlendirmektedir: *Bizim de, yukarıda saydığımız işlerin yanında, bireysel ve sosyal-psikolojik araç ve metotların olumlu yönlerini alıp, bunları olumlu amaçlar uğrunda kullanmamız ve bu surette antimarksizme, antikomünizme, antisovyetizme, genel olarak, gerçekten büyük çağımızda her türlü politik, sosyal ve ideolojik saldırıya ve gericiliğe karşı yürüttüğümüz tarruzi mücadelemizin etkinliğini artırmamız mümkün değil midir?*

Kanaatimce, bu soru'ya sadece olumlu cevap verilebilir. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin sayfalarında, komünist ve işçi partilerinin ve diğer ilerici örgütlerin, aynı zamanda çeşitli ülkelerdeki yazarların tecrübelerinden faydalanılarak, bu sorun ortaya konup, tamamıyla ve etkin bir şekilde işlenebilir. Böyle bir durum, Marksizm-Leninizm'in ve bilimsel komünizmin gerçek ümanizminin daha zengin delillerle belirtilip uygulanmasına yeni yeni olanaklar sağlayacaktır.

Sınıfsal Görüş ve Enternasyonalizm

Zoltan Komoçin

I

Son zamanlarda, özellikle çağdaş uluslararası sınıf savaşı olayları dola-
yısıyla, dünya komünist hareketinde, «1956 yılındaki Macar karşı-devrimin-
den alınacak dersler nelerdir» sorusu sık sık ortaya atılıyor.

Hiç şüphe yok ki, 1956 Macaristan olaylarını bugünkü veya yarınki
duruma klişe halinde uygulamak, meseleyi son derece basitleştirmek olur.
Tarihte olaylar hiçbir zaman aynen ve ayrıntılarıyla tekrarlanmaz. Birbiri-
nin aynı iki devrim olmadığı gibi, birbirinin aynı iki karşı-devrim de yoktur.
Marksist-Leninist'ler mihaniki karşılaştırmaları kabul edemezler. Bununla
beraber bizim kanaatimize göre (burada delillerin ve karşı-delillerin
tümünü birden gözden geçirmek iddiasında olmadığımı, Macar Sosyalist
İşçi Partisi'nin prensip bakımından bu meseledeki tutumunu ortaya koya-
cağımı belirtmek isterim), partimize, halkımıza ve sosyalist ülkemize dra-
matik bunalımlar getiren 1956 olayları bugün için olduğu gibi, yarın için
de belirli bir ders sayılabilir.

1956'daki Macar karşı-devrim olayları, bunların nedenleri, dayandıkları
temeller ve daha sonra bütün olup bitenler, memleketimizde olduğu kadar,
dış ülkelerde de birçok kimseler için, uzun süre kolay anlaşılmiyan şeyler
olarak kaldı. Biz Macar komünistleri, emekçi halkımızın ve yabancı ülkeler-
deki dostlarımızın bu olayların sınıfsal özünü, savaşımızın amaç ve mâna-
sını anlamalarını ancak zamanla sağlayabildik. Birçok Batı Avrupalı komü-
nistin, kendi tecrübelerine dayanarak, Macaristan'da bir karşı-devrim
olduğunu anladıkları bir zamanda, Macar komünistlerinden bir kısmının,
ideolojik ve siyasi keşmekeşin etkisi altında bu gerçeği tamamiyle kavriya-
madıklarını halâ unutmuş değiliz. Kendi tecrübemize dayanarak diyebiliriz
ki, sınıf savaşında elde edilen tecrübeler, coğrafi uzaklık ve iç politik
olaylarla kapanmayan uluslararası perspektifler, bazı tarihsel olayların
özünü, karmaşık olayların gerçek durumunu, yabancı gözlemciler için, bu
olaylara katılanlardan daha anlaşılır hale getirmektedir.

Macar komünistleri 1956 yılında kardeş partilerin enternasyonalist daya-
nışmasının kendilerine sağladığı büyük yardımları hiçbir zaman unuta-
mazlar. Kapitalist ülkelerde savaşan yoldaşlarımız, Sovyetler Birliği ile ve
Macar devrimcileriyle dayanışmalarından dolayı gericilerin ateş yağmu-
runa tutulmuşlardı. Bu şiddetli baskıya rağmen, bir adım bile gerileme-
mişler ve azimli tutumlarıyla, bize göre, kendi işçi sınıflarının, kendi parti-

lerinin çıkarlarına zarar vermedikten başka, sınıflarını ve partilerini şerefle temsil etmiş ve savunmuşlardır.

Marksist-Leninist prensipler ve özellikle sınıfsal görüş ve enternasyonalizm, Macar komünistlerinin, partimizin, 1956 karşı-devrim olaylarının özünü ve nedenlerini anlamalarına, bundan gerekli sonuçlar çıkarmalarına yardım etmiştir. Sınıfsal görüş ve enternasyonalizm, bize göre, şu anlamı taşımaktadır: toplumsal-politik hayatın reel etken ve süreçlerini doğru olarak anlayabilmek ve doğru kararlar alabilmek için, etken ve süreçleri, bunlarla uluslararası sınıf savaşı arasındaki karşılıklı bağlantılar içinde incelemek, sınıf savaşı sürecini, soyut «demokrasi», soyut «egemenlik», soyut «ümanizm» açısından değil, bu soyut şiarların toplumsal çatışmalarda ortaya çıkan somut sınıfsal özü ile değerlendirmek gerekir.

Yanoş Kadar yoldaşın, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde (1959, Sayı 2) Macaristandaki sınıf savaşına dair yayınlanan bir makalesinde şunlar belirtiliyordu: «Karşı-devrim, kapitalizme dönüş şiarını açıkça ortaya attığı takdirde başarı sağlayamayacağını biliyordu ve bunun için amaçlarını maskeleymekteydi. Bu sebepten dolayı — hiç olmazsa başlangıçta — kapitalizmden değil, «demokratik sosyalizm»den söz ediyordu. Karşı-devrimin taktiğinde ilk adım «diktatörlükten arınmış sosyalizm»di... Karşı-devrimin ikinci taktik adımı ise «sınıfsal özü olmayan», «katkısız demokrasi»yi ilân etmek oldu. 23 Ekim—4 Kasım 1956 arasındaki günlerde, — Leninin öğretilerinden öğrendiğimiz gibi — «diktatörlükten arınmış sosyalizm»in proletarya diktatörlüğünü devirme ve karşı-devrim diktatörlüğünü kurma denemesi olduğu, «katkısız demokrasi»nin, gerek parti içinde, gerekse parti dışında işçi sınıfı iktidarına karşı savaştan güçlere hürriyet sağladığı, sosyalizme sadık enternasyonalist-komünistlere karşı tehdit, siyasi ve fiziki terör anlamına geldiği yeniden açıkça ortaya çıktı. İşçi sınıfının iktidarda olduğu bir ülkede, bu sınıf, iktidarı elinde bulundurarak sosyalist demokrasiyi geliştirebilir, kişinin sosyalist hürriyetlerini garanti altına alabilir, fakat iktidarı kaybederse sosyalist demokrasiden, sosyalist hürriyetlerden eser kalmaz.»

4 Kasım 1956 dan sonra biz, soyut «demokrasi», soyut «egemenlik» anlayışlarını, Marksizm'in sınıf prensibi ve proletarya enternasyonalizmi ile karşılaştırdık. Bunun üzerine demokrasiyi ve milli bağımsızlığı, hürriyeti ve ümanizmi kimin ne şekilde yorumladığı, neler elde etmek istediği, hangi amaçlara, çıkarlara ve hangi iktidara hizmet ettiği, hangi uluslararası ve yerli toplumsal güçlerle nereye doğru yürüdüğü açıkça ortaya çıktı. Milli birlik mi? Kiminle ve nasıl bir amaçla? Demokrasi mi, hürriyet mi? Hangi amaç için ve neye karşı, kiminle ve kime karşı? Bağımsızlık mı? Hangi bağımlılıktan kurtulmak için ve kime karşı bağımsız olmak? Egemenliği koruyan kim, tehdit eden kim? Bütün bunların topu birden hangi iktidarın çıkarları için, kimin iktidarı için? İşte biz bu sorular üzerinde durduk ve bunlara sınıf prensibi ve proletarya enternasyonalizmi açısından cevap verdik. Bunun sonucu olarak sayıca azaldık, fakat daha güçlü hale geldik.

Daha sonra, ayrılma süreci, kutuplaşma süreci içinde Macar halkının kesin çığunluğunu saflarımıza çekti. Böylelikle sosyalist öze sahip yeni milli birlik doğmuş oldu.

II

1956'daki Macar karşı-devriminin başlıca nedenlerini partimiz şöyle tespit etti: a) eski sekter – dogmatik yöneticilerin hatası; b) partide beliren revizyonist güçler; c) memleketteki düşman unsurlar; d) uluslararası emperyalizmin faaliyeti. Birbirine bağlı, birbirine örülmüş bu dört etken açık bir silâhlı karşı-devrimci ayaklanmaya yol açtı. Bu etkenlerden bir teki dahi eksik olsaydı işler karşı-devrime kadar varmazdı. 23 Ekim 1956'dan çok önce mevcut olan ve rollerini oynayan bu dört etken, karşı-devrim olaylarında ve karşı-devrimden sonraki toplumsal savaşta görev aldı.

Macar komünistleri şunu anlamışlar ve açıkça ilân etmişlerdir: Parti yönetimi 1956'ya kadar çok ağır siyasi hatalar işlemeseydi karşı-devrim sosyalist düzenin varlığını tehdit edemezdi. Sosyalist kanunların kabaca çiğnenmesi, parti hayatında Leninci prensiplerin ihmal edilmesi, dogmatizm ve prensipsizlik, kişisel-çuğu defa sübjektif ve keyfi-kararlar, ekonomi politikteki hatalar, parti işçileriyle parti üyelerinin rolünün, emekçi kitlelerinin rolünün küçümsenmesi gibi kusurların tümü birden bunalıma yol açtı, parti üyelerinin parti yönetimine karşı güvenlerini sarstı, partinin işçi sınıfıyla bağlarını kopardı. O zamanki parti yöneticileri hatalarını kabul edemediler. Onlar, yalnız hatalarını ve bunların sebep olduğu suçları düzeltmek yeteneğinden değil, aynı zamanda kendilerini dürüstçe tenkit etmek cesaretinden de yoksun bulunuyorlardı. Bunun içindir ki, revizyonist muhalefetin, karşı-devrim tehlikesinin karşısında âciz kaldılar; hiçbir temele dayanmıyor, üstünkörü tedbirlerin ve oportünistçe uzlaşmaların, yarım yamalak kararların ve sözde kararların birbirini izlemesi, temize çıkarma (reabilitè) işlerinin üstünkörü oluşu ve ağır yürümesi komünistlerin moralini bozmuş, «genel demokrasi», «sınıflarüstü, somut ümanizm, «milli komünizm» gibi sağcı şiarların partinin belirli bir kısmında ve kitleler arasında yankılar uyandırmasına yolaçmıştı.

Eski sekter-dogmatik yönetimin işlediği hataların topu birden, partinin önderlik rolünün ve savaşçı yeteneklerinin temellerinin sarsılmasını, sosyalizm taraftarlarının, Macar devrimcilerinin pasif davranmalarını ve sonra da dezorganize olmalarını, böylelikle de sınıf düşmanının etkisinin artmasını kolaylaştırmıştır.

Partideki sağcı revizyonist gurubun siyasi kariyeri, Sovyetler Birliği ve yerli devrimci güçlerle mücadele etmek için emperyalist devletlerden yardım istemesiyle başlamamıştır. Bu istek, onun kariyerinin sonu olmuştur. Bu grubun yöneticileri, fraksiyonlarını, kapitalizmi geri getirmek amacıyla örgütlememişlerdi. Onların platformları proletarya diktatörlüğü yerine «demokratik sosyalizm», partinin önderliği yerine 1948'e kadar mevcut koalisyon idaresine dönüş, Sovyetler Birliği ile dostluk ve ittifak yerine

«milli bağımsızlık» şiarı altında Sovyetler Birliğinden ayrılma çağrılarını dayanıyordu ki, bu da karşı-devrime giden yol demektir. Bu grup, kendi eylemlerinin mantiki sonucu olarak, ihanete kadar varmıştır. 1956'da Macaristanda «katkısız demokrasi»nin ilânı ile komünistlerin ezilmesi amacıyla girişilen hareket arasındaki mesafe kısadır. Yani karşı-devrim hazırlıkları komünistlerin sokaklarda asılmasıyla başlamamış, bu ancak hazırlıkların devamı olmuştur.

Partideki sağcı revizyonistler, karşı-devrimin ideolojik ve politik hazırlıklarının yapılmasında, partinin ve sosyalist toplumun temellerinin sarsılmasında önemli bir rol oynamışlardır. Bunlar başlangıçta kendilerini, hataların düzeltilmesi için uğraşan savaşçılar diye ilân ederek, parti içi meseleleri sokağa çıkarmışlardır. Böylelikle de sınıf düşmanının gücünün yetmeyeceği bir ödevi yerine getirmişlerdir. Bu grubun propagandası, 1956'dan önceki on yılı kölelik, yoksulluk dönemi diye niteliyordu. Sağcı revizyonistler Macar emekçilerinin tarihi başarıları üzerinde şüpheler yaratıyor, bunları inkâr ediyor, lekeliyor, sosyalizm kuruluşu uğrındaki kahramanca hamleleri sıfıra indiriyor, halkın gücü ve yaratıcılık yeteneği hakkında şüphe uyandırıyorlardı. Bu grup, daha başlangıçta halk yığınlarını, parti ve devlet önderleri, toplumsal ve iktisadi kuruluşlardaki yöneticiler ve diğer kadrolar aleyhinde kışkırtmış, daha sonraları ise bunları, «Stalinci», «Rakışıcı», «lekelemiş kişiler» ilân ederek, şahıslarına karşı siyasi ve manevi baskılar, boykotlar tertiplemiştir. Onların bu demagojisi, hayatlarının en güzel yıllarını, bütün enerji ve bilgilerini sosyalizm hizmetine veren, halk için fedakârca çalışan insanları sön derecede güç bir duruma düşürmüştür. Bu tarihi tecrübe bize, sosyalizm kuruculuğu sırasında işlenen hataları ancak iki cephede savaşmakla düzeltebileceğimizi ihtar etmektedir. Hataların açıkça tanınmasını şu veya bu sebepten geciktirmeye çalışanlara karşı olduğu kadar, yapılan hatalardan yararlanarak gelişmeyi inkâr edenlere, sosyalizm aleyhtarı bir hava yaratmaya yeltenenlere karşı da savaşmak şarttır.

Revizyonistler siyasi ve manevi baskılara başvurarak, güvenlik organlarıyla silâhlı kuvvetleri dezorganize etmişlerdi. Macaristan revizyonistleri 1956 yılının yaz aylarında haber organlarının çoğunda kontrolü ve yönetimi ellerine geçirmiş bulunuyorlardı. Yani kamu oyu üzerinde ideolojik ve politik etkilerde bulunma araçları onların emrindeydi. Bu da, ideolojik ve politik etki araçlarına sahip olmanın sınıf savaşında ne kadar önemli olduğunu bir kere daha ortaya koymuştur. Yine 1956 yılının yaz aylarında işçi sınıfı ile Komünist Partisi'nin, basın organlarının çoğu üzerindeki hakimiyetlerini kaybetmelerine yol açan bir durum yaratılmıştı. Basın organları «Petöfi derneği» adı verilen siyasi tartışmalar klübü ile birlikte karşı-devrimin ideolojik, politik araçları haline gelmiş bulunuyordu. Yaratılan ve isteri haline kadar vardırılan milliyetçi, Sovyet aleyhtarı hava karşı-devrimin ideolojik bakımdan hazırlanmasında büyük bir rol oynadı. Milliyetçilik propagandası «bütün Macarlar kardeşler» iddiasını ileri sürüyor, reviz-

yonistler, «on milyon Macar kalbinin tek bir kalb gibi çarptığını» söylüyor, önderleri Imre Nagi'nin Macar tarihinin en büyük siması olduğunu, bütün milletin onun etrafında birleştiğini iddia ediyorlardı.

Parti ve devletin başındaki sekte-dogmatik yönetmenlerin hataları ile, sağcı revizyonistlerin 1956 sonbaharındaki eylemleri, Macaristan'da, iç düşmanların daha açık harekete geçmeleri ve uluslararası emperyalizmin müdahalesi için imkânlar yaratmıştı. Bu koşullar içinde eski hataları düzeltmeye, sağdan gelen tehlikeyi yoketmeye başlamak şöyle dursun, memleket, karşı-devrimin kanlı ayaklanmasının hâkimiyeti altına düştü. Silâhlı karşı-devrim ayaklanmasının Sovyetler Birliği'nin yardımıyla bastırılmasından sonra, Macar devrimci güçlerine, Macar emekçilerine, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XX Kongresi prensiplerini gerçekte uygulamak, sekte-dogmatik ve aynı zamanda revizyonist hataları ortadan kaldırmak ve bu hatalara karşı durmadan savaşmak suretiyle sosyalizmi kurmak imkânı verildi.

III

1956'daki Macar karşı-devriminin aşamalarını ve sınıf düşmanının taktikini tahlil ederek esaslı sonuçlar elde ettik. Karşı-devrimin yarattığı geriye dönüş tehlikesiyle kanlı silâhlı çatışma arasındaki farkın açıkça gösterilmesi halinde ne büyük yanlışların ortaya çıktığına sık sık tanık oluyoruz. Kesin surette emin olmadan, sadece soyut varsayımlara dayanılarak karşı-devrim tehlikesinden söz edilemeyeceği görüşü doğru değildir. Toplumsal sorunları, sınıf prensibi ve enternasyonalizm temeline dayanarak incelersek, barışçı yoldan veya silâhlı darbe şeklinde bir karşı-devrim tehlikesinin mevcut olup olmadığını büyük bir kesinlik ve emniyetle tespit edebiliriz. 1956 yılında Macaristanda, 23 Ekimden çok önce, yani silâhlı çatışmadan evvel sosyalist düzeni adım adım ortadan kaldırmayı, sömürücü kapitalist düzeni aşama aşama geri getirmeyi amaç edinen silâhsız karşı-devrim darbesi tehlikesi ortaya çıkmıştı ve bunu pek az kimse anlamıştı.

1956 yılının sonbaharına doğru, eski sözde solcu ve aynı zamanda oportünist yönetimin hataları ve ayrıca sağcı revizyonistlerin partili yığınlar arasında birkaç ay süren faaliyetleri sonucunda, memleketimizde, ideolojik ve politik bir anarşik durum meydana geldi; partinin revizyonist yöneticilerin eline geçmesi, programı ve örgütlenme prensipleri açısından revizyonist bir parti haline gelmesi olanağı ortaya çıktı. İşçi, köylü ve aydın yığınların önemli bir kısmı siyasi kayıtsızlığa, pasifliğe zorlandı. O sıralarda karşı-devrim, siyasi bakımdan faal olan komünistlerin büyük bir kısmını gözden düşürmeyi ve belirli bir süre için yığınların komünistlere güvenini sarsmayı başardı. Sağcı revizyonistlerin hesaplarına göre, 1948'den önceki duruma, — artık revizyonist bir platforma sahip olan — Komünist Partisini mutlaka azınlıkla bırakacak olan millî koalisyona idaresine dönmek şarttı. 1956 sonbaharında Macaristanda silâhsız karşı-devrim darbesi tehlikesi işte bu surette ortaya çıkmış bulunuyordu.

Silâhsız bir karşı-devrim darbesi gerçekleşmedi. Bunun bellibaşlı sebeplerinden biri iç ve dış düşmanların sabırsızlığıdır. Netekim, Roma radyosu 13 Ağustos 1956 günü yaptığı yayında şunları söylemiştir:

«Macaristandaki milli komünizm, en az bir ihtimalle, sadece kısa süreli bir geçiş dönemi olarak kabul edilebilir... Rus askerlerinin memleketten ayrılmaları sağlanabildiği ve Rus sömürüsü önlenemediği takdirde milli komünizm dahi ancak bir veya iki ay tutunabilir ve tabii memnuniyetsizlik sonucunda ortadan kaldırılabilir... Macarlar milliyetçi temellere dayanıyorlarsa bu fedakârlığı da yapacaklardır».

Yerli ve yabancı karşı-devrimci güçler, 1956 yılında Macaristanda burjuva düzenini tüm halinde geriye getirmek, bunun için de sosyalist düzeni en kısa zamanda ortadan kaldırmak istiyorlardı. Geniş haber kaynaklarına sahip Amerikan dergilerinden «Riportır»ın Avrupa muhabiri Edmond Teylor, adı geçen derginin 27 Aralık 1956 tarihli sayısında, Macar Dışişleri Bakanlığı'ndan bazı kimselelerin, karşı-devrim günlerinde, Budapeşte'deki Amerikan Büyükelçiliğiyle temaslarını ayrıntılarıyla anlatarak şunları belirtiyordu:

«Budapeşte'deki Amerikan Büyükelçiliğinin geçici işgüderi Imre Nagi'yi ziyaret ederek, hiç olmazsa Sovyet askerleri memleketi tamamiyle terkedinceye kadar Batıya karşı birazcık da olsa güvensizlik göstermesini rica etmiştir. Komünizmi, mevcut durumda, pek acele ortadan kaldırmaması için Imre Nagi'ye yapılan bu müracaat tamamiyle yerindedir. İşin kötü tarafı şu ki, biz bu öğütü vermekte çok gecikmiştik. Ve öğütümüz, diğer resmi ve gayri resmi Amerikan temsilcilerinin Macaristan'ın komünizmle ilgilerini tamamiyle ve vakit geçirmeden kesmesi hususundaki baskılarını artırmaları sonucunda etkisiz kalmıştır.»

1956 Macar karşı-devriminin başarısızlığı karşısında sınıf düşmanı, her şeyden önce, acele etmemek gerektiği, belirli aşamalardan geçmenin şart olduğu dersini almıştır. Uluslararası emperyalizm, «temelleri sarsma» taktiğine uygun olarak, silâsız karşı-devrim yoluyla kapitalizmi geri getirme politikası ve taktiğini ön plâna almıştır. Sınıf düşmanı 1956 Macar karşı-devriminden aldığı büyük derslerden biri budur. Biz Macar komünistleri, bütün komünistlerin, Macar karşı-devriminden, ortak düşmanlarımızdan aşağı kalmıyacak ölçüde ders alabilmelerini arzu etmekteyiz.

IV

1956 Macar karşı-devriminin sebeplerini ve olaylara katılan başlıca güçleri gözönünde bulundurarak gerekli sonuçlar çıkarmak suretiyle, partimizin iki cephede savaş prensibine ve eylemine niçin büyük bir önem verdi-

ğini açıkça anlamış oluruz. Aradan geçen 12 yıl içinde elde ettiğimiz başarıların kaynağını da iki cephedeki savaşın gerçekleştirilmesi teşkil etmektedir. Bu savaş bugün de politikamızın, metotlarımızın temel taşlarından biridir. Ve bizi, eski, sekte-dogmatik hataları ve sağcı revizyonist eğilimleri tekrarlamaktan korumaktadır.

İki cephede savaş temeline dayanarak, partinin ideolojik-politik ve örgütsel birliğini, eylem birliğini ve yönetici rolünü durmadan kuvvetlendirebiliriz. Parti içinde ve Parti dışında iki cephede yürütülen savaş, toplumumuzda devamlı yapıcı tartışmaları genişletmekte, aktif demokratik gelişmeyi hızlandırmaktadır. Yapılması muhtemel hataları bu savaş sayesinde önleyebilmekte ve herşeye rağmen hata yapılsa bunları mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda ortadan kaldırmak mümkündür. Biz siyasetimizi sözde sağcı veya sözde solcu eğilimlere kapılmadan yürütme azmimizi, bundan sonra da amaçlarımıza ulaşmanın ciddi teminatlarından biri olarak görmekteyiz.

1956 Macar karşı-devrimi sırasında ve izlerinin ortadan kaldırılması sürecinde en iyi politikanın, prensiplere ve sözlerle eylem arasındaki birliğe dayanan politika olduğuna bir kere daha anladık. 1956 yılının Ekim-Kasım aylarında ve daha sonraki aylarda halk yığınlarının önemli bir kısmı milliyetçi ve Sovyet aleyhtarı davranışın etkisi altında kalmıştı. Komünistlerin milliyetçilik ve Sovyet aleyhtarlığı ile uzlaşarak, anlaşarak değil, tam tersine, bunlara karşı koymak suretiyle partilerinin nüfuz ve itibarını sağlam temellere dayandırabilecekleri gerçeği her gün tekrar tekrar doğrulanmaktaydı. Komünistler milliyetçilik konusunda sınıf düşmaniyle yarışmazlar. Prensiplerini azimle ve açıkça savunurlarsa, er geç, muhakkak başarıya ulaşırlar.

Macar komünistleri 4 Kasım 1956'dan sonra emperyalistlerin iftira yağmuruna uğradılar. Onlar, kesin tedbirlerin, milliyetçi demogoji yüzünden alevlenen ihtiraslara karşı savaşın, «milli birliği» yıktıklarına dair suçlamaların sorumunu omuzlarına yüklediler. Biz, milliyetçiliğe, Sovyet aleyhtarlığına dayanan «milli birliği» yıkmak istedik ve yıkabildik. Sosyalist devrimin büyük gücü bunların dışındadır. Gericilerin baskısı, terör ve ihanet yüzünden karşı-devrim sırasında gerileyen bu güç, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla yaratılan elverişli koşullar içinde tekrar harekete geçti. Milliyetçiliğin uyuşturucu etkileri ortadan kalkmaya başlayınca, sağcı «milli birliğe» aldananlar da bundan uzaklaşmaya koyuldular. Çünkü, sahteliğini anlıyorlardı. Geçen 12 yıl içinde elde edilen başarılar sayesinde, öz bakımından sosyalist olan ve amaç olarak da Komünist Partisinin programını benimseyen yeni bir milli birlik yaratıldı. Bu birlik, demokrasi metoduna, bütün toplumu ilgilendiren değişiklikler konusunda samimi fikir teatisi metoduna, bunların arkadaşça, açıkça tartışılması metoduna dayanmaktadır.

Prensiplere dayanan politika, sosyalizm kuruculuğu sorunlarının çözülmesinde de en iyi politikadır. Sağcı revizyonistlerin 1956 yılındaki me-

todu, karşıt görüşlü aydınlarla, burjuva politikacılarıyla, emperyalist düşmanla prensipsiz uzlaşma politikasıydı. Açık konuşma, prensiplere dayanan sınırlandırma – başlangıçta herkesin hoşuna gitmemiş olsa da – kısa bir zamanda memnuniyet uyandırıcı sonuçlar verdi. Sınıf esasına dayanarak memleketin istisnasız bütün vatandaşlarını uzun zaman ardından sürükleyebilecek komünist partisi henüz görülmemiştir ve daha uzun süre görülmeyecektir. Bununla beraber partinin ve parti yönetiminin, emekçilerin büyük çoğunluğunu – başlıca ikna yoluyla – kendi saflarına çekmeleri lâzımdır. Emekçileri, sosyalizm taraftarlarını kendi saflarımıza kazanmak için izlenecek başlıca yol, onların çıkarlarına hizmet eden eylemlerdir, ikna metodudur. Siyasi karşıtlarımızla tartışma mümkündür ve lüzumludur. Fakat bizce, sosyalizm kuran bir ülkede, sosyalizmi, mevcut düzeni aktif surette yıkmaya çalışanlara karşı devlet cihazından faydalanmaktan vazgeçmek mümkün değildir. Bu da prensiplere dayanan sistemli politika kavramına dahildir ve iki yönlü olan sosyalist kanunların isteklerine uygundur. Bu yönlerden biri, farklı siyasi görüşlere sahip olanların, sosyalist kanunları çiğnemedikleri takdirde cezalandırılmamalarını gerektirir. Diğer yönü ise, her vatandaşın kanunların isteklerini yerine getirmeye mecbur eder ve kanunları çiğnediği takdirde bu hareketin hesabını vermeye zorlar.

10 yıldan fazla bir zamandan beri partimiz, hükümet ve Milli Meclis, memleketimizin sınırları dışında da ilgi uyandıran birçok tedbirler aldı, kanunlar ve kararnameler çıkardı ve uyguladılar. Partimiz ve hükümetimiz bu işi, bugün olduğu gibi gelecekte de, Macar egemenliğinin kayıtsız şart-sız korunması koşulları içinde yürütecektir. Bunu önemle belirtmek gerekiyor. Çünkü topraklarımızda geçici olarak Sovyet birliklerinin bulunduğu herkesçe malumdur. Bu birliklerin ödevi Varşova Antlaşması üyesi ülkelerin savunmalarını sağlamaktır. Sovyet birlikleri, bu ödevi, Macaristan'ın egemenliğini en küçük bir hareketle sınırlandırmadan, içişlerimize karışmadan yerine getirmektedir. Macaristan'daki Sovyet birlikleri, barışı ve güvenliği korumak gibi hayırlı bir ödevi yerine getirdikten başka, Macar halkının enternasyonalist ruhta eğitilmesine, Sovyet-Macar dostluğunun kuvvetlenmesine de hizmet ediyor.

Macar toplumu şu gerçeğe çoktan inanmıştır: eski yönetim ve onun güttüğü politika, revizyonistlerin eylemleri ve nihayet karşı-devrim, memleketimizde sosyalizmin Sovyetler Birliği Komünist Partisi XX Kongresi prensipleri ruhunda kurulması imkânını tehlikeye düşürmüştü. Bu engeller ortadan kaldırılıp güçlenme yolu açılınca, biz, çözüm bekliyen toplumsal, ekonomik ve kültürel sorunlarla, demokrasinin durmadan gelişmesi sorununu sırasıyla gündeme koyduk. Bütün bunları geniş halk yığınlarının faal ve yaratıcı desteğiyle yaptık ve bundan böyle de aynı yolda yürümeye kararlıyız. 12 yıldır yürüttüğümüz ve gelecekte daha da büyük başarıyla yürütmeye kararlı olduğumuz politika, sınıf prensibine ve enternasyonalizme dayanmaktadır.

Mogolistan emekçiler devleti

Sosyalizm kuruculuğu hizmetinde

Sedendambın Gotof

Marksizm-Leninizm'in devlet öğretisi, bilimsel düşüncenin büyük kazanımlarından biridir. Bu öğretinin temel prensipleri, dünyanın çeşitli ülkelerinde sosyalizm için yürütülen mücadelenin zengin pratiğinde denenmiş ve doğrulanmıştır. Devletin sosyal-ekonomik temelleri ve sınıfsal niteliği, sömürü düzenine ait devlet makinesinin yıkılması, sosyalizmin kuruculuğunda devletin rolü, yapısı ve biçimleri, sosyalist devletin ödevleri ve gelişme perspektifleri hakkında Marks ve Lenin'in ortaya koydukları fikirler, bütün dünya emekçilerinin, toplumu, bilime dayanarak, adalet temelleri üzerinde yeni baştan kurmak için yürüttükleri mücadelenin güçlü bir silâhıdır.

Devlet hakkındaki Marksizm-Leninizm öğretisinin değişmez dogmalardan meydana geldiğini, yaratıcı tarafı bulunmadığını, her ülkenin konkre tarihî şartlarını ve diğer özelliklerini gözönünde bulundurmadığını ileri süren antikomünistlerin bu iddialarını hayat ve gerçek yalanlamıştır. Mogolistan'da, çok kısa bir tarihsel süre içinde feodalizmi ve sömürgeciliği ortadan kaldıran, bugün sosyalist gelişme yolunda başarı ile ilerlemekte olan Mogolistan halk devletinin kuruluş tecrübeleri de bu iddiaları yalanlamaktadır. Şunu önemle belirtmek gerekir ki, Mogol Devrimci Halk Partisi (MDHP), Marksist-Leninist fikirlerden yararlanarak, emekçilere, devlet egemenliğini ele geçirmek için yürünecek yolu ve kullanılacak metotları gösterdi, sosyalizmi kurma savaşının çeşitli aşamalarında devletin ödev ve görevlerini belirledi. Objektif zorluklar karşısında apışıp kalmadan, aynı zamanda, sosyalizm kuruculuğunda birbirini izleyen objektif olarak kaçınılmaz aşamaları baş döndürücü «sıçramalar» ve atlamalarla geçerek macera yoluna sapmadan, bu aşamaların kalitatif özelliklerini belirlemenin son derecede önemli olduğunu tarihsel tecrübelerden öğrenmiş bulunuyoruz.

Biz, devletin, sosyalizm kuruculuğunda başlıca araç olduğu hakkındaki Marksist-Leninist teze dayanıyoruz. Fakat bu, sosyalizm kuruculuğunda emekçilerin sosyal, ekonomik kültürel ve diğer örgütlerinin, kolektiflerin rolünü küçümsediğimiz anlamına gelmez. Durum bunun tam tersidir: Devlet, Marksist-Leninist partinin yönetiminde sosyalizm kuruculuğuna katılan değişik grup, tabaka ve kolektiflerin ahenkli, örgütlü ve etkili çalışmaları için gerekli olan maddi ve diğer şartları sağlamalıdır.

Sosyalist devlet, devlet cihazı ile tamamen aynileştirilemez, aynı zamanda bunlar birbirlerine karşıt da olamaz. Sosyalist devlet, bütün emekçilerin, bütün halkın katıldığı politik bir örgüttür. Devlet cihazı, devlet organlarında çalışan memurlar, sosyalist devletin bölünmez bir Paçasıdır. Halk ve Parti, onları, toplum işlerinin hergünkü yönetimiyle ilgili ödevleri yapmakla görevlendirmiştir.

Toplunun devlet tarafından yönetilmesinin objektif bir zorunluk olduğu bir aşamada sosyalist devletin rolünü küçümsemenin, sosyalist demokrasi ve ekonominin gelişmesine ve bütün sosyalizm kuruculuğuna zararlı olduğu hakkındaki Marksist-Leninist görüş pratikte doğrulanmıştır. Şurası da unutulmamalıdır ki, yurttaşların hak ve özgürlüklerine, toplumsal veya kişisel mülkiyete zarar verenlere ve her ne şekilde olursa olsun sosyalist kanunları ihlâl edenlere karşı kanuna dayanan cebir tedbirlerini uygulama hakkına yalnız devlet ve onun yetkili organları sahiptir. Keyfi davranış, anarşi ve disiplinsizlik sosyalizme yabancıdır. Sosyalist devlet cihazına «sağ» dan veya «sol» dan gelen saldırılar, önünde sonunda bu sonucu doğurmaktadır.

Sosyalizmin başarı kazanmasında, sosyalizm kuruculuğu yolunda karşılaşılan zorlukların yenilmesinde, engellerin ortadan kaldırılmasında, devlet hakkındaki Marksist-Leninist fikirlerin sırasıyle uygulanmasının hayati derecede önemi vardır. Mogolistan Devrimci Halk Partisi ve ülkemizin bütün emekçileri buna kendi tecrübeleriyle inanmışlardır.

I

Sömürgeciliğe son verildikten, bağımsız halk devleti kurulduktan sonra Mogolistan, emperyalizmin boyunduruğundan kurtuldu ve memleket, sosyalist topluluğa katıldı. Amansız sınıf savaşı şartları içinde fakir ve orta halli hayvan üretici yığınlar, devletin başlıca sosyal gücü haline geldiler. Emekçiler, halkçı devletin gücüne dayanarak, feodal ilişkileri tamamen ortadan kaldırmayı, sosyal hayatı demokratikleştirmeyi, yeni bir ekonomi, yeni bir kültür yaratmayı hedef tutan köklü devrimci dönüşümler gerçekleştirdiler. Feodal mülkiyete son veren antifeodal dönüşümlerin sırasıyle gerçekleştirilmesi sayesinde feodaller bir sınıf olarak ortadan kalktılar. Toprak köleliğinden kurtulan hayvan üretici aratlar halk cumhuriyetinin eşit haklı yurttaşları oldular.

Mogolistan Devrimci Halk Partisi tarafından yönetilen, Sovyetler Birliği işçi sınıfının yardımına ve dünya komünist hareketinin desteğine dayanan emekçi aratlar diktatorası, devriminin genel demokrasi aşamasındaki ödevleri başarı ile çözüyordu.

Yeni ekonomi ve kültürün yaratılması ve geliştirilmesi sürecinde ulusal işçi sınıfı büyüdü, halk aydınları meydana geldi, halk demokrasinin temeli olan işçi sınıfı ile emekçi aratlar arasında sağlam bir ittifak kuruldu. Proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatorasının bir şekli olan

Mogol emekçi halkının devrimci-demokratik devleti, gitgide işçi sınıfının diktatorası halini aldı.

Böylece memleketimizde sosyalizmi kurma ödevleri ön plana çıkmış oldu.

Devrimin sosyalist aşamasında halk devletinın ekonomiyi örgütleme ve kültürel – eğitim faaliyeti daha büyük bir önem kazandı. Devrimin demokratik aşamasında şekillenmeye başlayan sosyalist devlet mülkiyetiyle kooperatif mülkiyet daha fazla kuvvetlendi. Maden sanayii, yapı sanayii gibi yeni ve çok önemli sanayi kolları kuruldu. Bu suretle sanayi, milli ekonominin öncü kuvveti haline geldi. İkinci beş yıllık plânın (1953–1957) sonuna doğru sanayi üretiminin bütün milli üretimdeki payı % 41'e ulaştı. Mogolistan, böylece, bir tarım ülkesi durumundan çıkarak, tarım ve sanayi devletine dönüştü.

Köy ekonomisinde de devrimci dönüşümler oldu. Parti ve devlet, köy ekonomisi kooperatiflerini geliştirmek, hayvancılık işletmelerine hayvan sayısını artırma çabalarına yardım etmek için sistemli bir politika izlediler. Bu sırada sömürücü unsurların faaliyet alanları daraltıldı, ve sonunda bunlar, Mogolistan köy ekonomisinden tamamiyle atıldı, köy ekonomisi kooperatif birliklerine elden gelen her türlü yardım yapıldı. Bütün bunlarla, sosyalizmin köyde zaferi için gereken şartlar hazırlanmış oldu. 1950 yıllarının sonlarına doğru, hayvan üreticilerinin kendi istekleriyle tarım kooperatif birliklerine girmeleri sonucunda, Mogolistan köy ekonomisinin sosyalist temeller üzerinde yenibaştan kurulması tamamlandı.

Köy ekonomisinin tamamiyle kooperatifleştirilmesi sayesinde, ekonomideki değişik işletme sistemlerinin kalıntıları ortadan kalktı ve halk ekonomisine yalnız sosyalist sistem hâkim oldu. Bu suretle bütün halk ekonomisinde sosyalist üretim ilişkileri zafere ulaştı.

Ekonomide mutlak bir üstünlük kazanan sosyalist mülkiyetin iki şeklinin ortak temeli üzerinde, işçi sınıfı ile kooperatör köylüler arasındaki ittifak, daha yüksek bir aşamaya yükseldi. Ve bütün halkın moral – politik birliği kuruldu.

Sosyalist üretim ilişkilerinin zaferi sonucunda, sömürü toplumunun yeniden doğmasını sağlayacak iç sosyal-ekonomik şartlar ve insanın insanı sömürmesine yol açan temel sebepler ebediyen ortadan kaldırıldı.

Toplumsal manevi hayatında, kültürde, sağlığı korumada, emekçilerin özel ve genel hayatlarında da dönüşümler oldu. Kültür devrimindeki ilerlemeler sayesinde halk yığınlarının kültürel gerilikleri ortadan kaldırıldı, okur-yazar olmıyan kalmadı, köylerde bütün çocuklar ilk öğretim, şehirlerde de yarı orta öğretim kapsamına alındı. Hâlen Mogolistan'da her altı yurttaştan biri ilk ve orta okullarda, teknikumlarda ve yüksek okullarda okumaktadır. Her on bin kişiden 97'si yüksek öğretim öğrencisidir. Devrim öncesine kıyasla emekçilerin yaşayış seviyesi önemli derecede yükselmiştir.

Halk sağlığını koruma ve halkın hayat ve kültür seviyesini yükseltme alanlarında sağlanan gelişmeler, emekçilerin sağlıklarının kuvvetlenmesine, nüfusun artmasına, ömrün uzamasına yardım ediyordu. Sadece şunu

söylemekte yetineceğiz. Devlet bütçesinin %11'i halk sağlığına ayrılmaktadır. Ve Mogolistandan on bin kişiye 91 hastane yatağı düşmektedir. Yani Türkiye, İran ve Irak gibi memleketlerdekinden birkaç misli fazla.

Hâlen halk devleti, sosyalizmin kuruluşunu tamamlamak gibi son derecede önemli bir ödevi çözmekle meşguldür. Önümüzde duran temel ekonomik sorun, sosyalizmin maddi ve teknik temelini yaratılmasıdır. Bu iş, sanayileşmede sürekli bir ilerleme, köy ekonomisini makineleştirme ve halk ekonomisinin bütün kollarında yüksek bir teknik seviyeye ulaşma yolu ile başarılabilir. Memleketin manzarası gözle görülür şekilde değişiyor. Yeni yeni şehir ve kasabalar kuruluyor. Sinema, elektrik, telgraf ve telefon, radyo ve televizyon, kitap ve gazete halkımızın yaşayışına girmiş bulunuyor.

Halkımız ve devletimiz, yaratıcı çalışmalarında, her zaman, dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'nin her yönlü desteğine ve kardeşçe yardımlarına, yeni hayat kuruculuğundaki zengin tecrübelerine dayanmaktadır. Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin destek ve yardımları, bize, sosyalizm kuruculuğumuzun ödevlerini güvenle çözmeye olanakını vermektedir.

Mogolistan Devrimci Halk Partisinin bilime dayanan yöneticiliği, halk devletinin yaratıcı faaliyetleri, emekçilerimizin kahramanca çalışmaları sayesinde Mogolistan, kısa bir tarihsel süre içinde feodalizmden sosyalizme geçmeyi başardı. Halkımızın bu olağanüstü başarısı 1960'da kabul edilen Anayasada tesbit edilmiştir. Anayasa diyor ki: «Mogolistan Halk Cumhuriyeti, işçilerle kooperatör aratların(*) ve emekçi aydınların sosyalist devletidir. Bu devlet, işçi sınıfı ile kooperatör aratların ittifakına dayanır.»

Y. Sedenbal 1960 Anayasasını şöyle nitelemiştir: «Geri kalmış halkların, gelişmiş ülkeler proletaryasının yardımı ile doğrudan doğruya sosyalizme geçebilecekleri hakkında V. I. Lenin'in ortaya koyduğu yüce fikri gerçekleştirmek için halkımızın yürüttüğü şanlı savaşlarda elde ettiği bütün başarılar, Anayasa'da dile gelmiş ve kanunlaşmıştır.»

II

Yurdumuzda egemenlik halkındır. Sosyalist demokrasimiz, sosyal durumu ve milliyeti ne olursa olsun bütün emekçilere, devlet yönetimine, politik, ekonomik veya kültürel kuruculuk alanlarında bütün sorunların çözümüne katılmak hakkını sağlamaktadır.

Yurttaşlarımız, yeni Anayasa tasarısını, 208 binden fazla insanın katıldığı toplantılarda incelemiştir. Tasarıyı genel olarak onaylayan emekçiler, bazı maddelerde değişiklik yapılmasını teklif etmişlerdir. Bu teklifler, tasarı MHC Büyük Halk Hural'ında görüşülürken dikkate alınmıştır. Bundan başka Ceza Kanunu, Medeni Kanun ve İş Kanunu tasarıları gibi önemli tasarılar da halk tarafından incelenmiştir. En önemli kanun tasarılarının

(*) Arat: hayvan bakıcı ve çiftçi.

kabulünde uygulanan bu demokratik inceleme sistemi, devletin gerçek halkçı niteliğini ortaya koymaktadır.

Memleketimizde, temsili devlet organlarının bütün yetkilerine sahip olan halk milletvekilleri huralları (Meclisleri) halkın iradesini dile getirirler. Parti, hural'ların çalışmalarıyla yakından ilgilenmekte, bu halk egemenliği organlarının çalışmalarını daha da iyileştirmek için gereken tedbirleri almaktadır. Parti Merkez Komitesi son on yıl içinde bu sorunla ilgili olarak çeşitli kararnamele çıkarmıştır. Partinin bu ilgileri sayesinde merkezi veya mahalli temsili devlet organlarının bütün memleket hayatındaki rolleri durmadan artmakta, hural'ların, idari, ekonomik ve kültürel kuruculuğun her alanındaki faaliyetleri genişlemektedir.

Büyük Halk Huralının ve prezidyumunun oturumlarında en önemli devlet soruları karara bağlanmakta, halk ekonomisini geliştirme planları ve devlet bütçesi görüşülüp onaylanmakta, bakanlıkların, mahalli devlet organlarının faaliyetleri hakkındaki raporlar müzakere edilmektedir. Yüksek temsili devlet organlarının aktif çalışmaları, halk ekonomisi ve kültürünün çeşitli kollarında devlet yönetim metotlarının iyileştirilmesinde, demokratik santralizm prensiplerinin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Halk milletvekilleri mahalli huralları ile oymak (vilâyet), şehir, somon (köy) ve horon (mahalle) huralları ve bunların yürütme komiteleri, MHC Anayasası gereğince kendi bölgelerinde ekonomik ve kültürel kuruculuk işlerini yönetmekte, mahalli ekonomik planları ve bütçeleri onaylamakta, bunların uygulanması için tedbirler almakta, kendilerine bağlı mahalli organları yönetmekte, bölgelerindeki işletme ve kooperatiflerin çalışmalarını denetlemektedirler. Örneğin, Bulgan oymağının Selingnin somonu huralı büyük işler başarmaktadır. Buradaki modern devlet-tarım işletmesinin işçileri zengin hububat rekoltesi elde etmekte, hayvan bakıcılığı yoluyla bol hayvan mamulleri sağlamaktadırlar. İşletmenin geliri yıldan yıla artmakta, emekçilerin yaşama seviyesi aralıksız olarak yükselmektedir. Bu başarılarda, emekçilerin ihtiyaçları ile yakından meşgul olan, yaşama ve çalışma şartlarını daha fazla iliyeştirmek için gayretler sarfeden somon hurallarının ve yürütme komitesinin payı büyüktür.

MDHP Merkez Komitesi Politbürosu'nun teşebbüsü ile, bakanlıklara, mahalli devlet organları yürütme komitelerine çok daha geniş haklar verilmiştir. Devlet cihazının çalışmalarını daha fazla mükemmelleştirmek amacıyla alınan bu önemli tedbirin gerçekleştirilmesiyle, merkezi ve mahalli devlet organlarının halk ekonomisi ve kültürel kuruculuk yönetimi iyileştirilecek çalışmaları daha aktifleştirilecek ve yaratıcı teşebbüsleri genişletilecektir. Bakanlıklar, halk milletvekilleri oymak ve şehir huralları ve bunların yürütme komiteleri, kendilerine, mahalli kaynak ve imkânlardan daha iyi faydalanmak, ekonomi ve kültürün çeşitli kollarının yönetiminde bilime daha geniş ölçüde dayanmak yetkilerini veren yeni ve önemli haklar kazanmışlardır.

Yıldan yıla, milletvekilleri hurallarının aktifliği artıyor. Devlet yöneticiliklerine, sanayide, köy ekonomisinde, eğitimde ve devlet faaliyetinin her alanında bir hayli tecrübesi olan, daha iyi hazırlıklı ve tahsilli insanlar katılıyor. Bugün Mogolistan Halk Cumhuriyeti'nde her yurttaş: «Devlet biziz; halk devletimizin politikası bizim politikamızdır» diyebilir. Gerçekten de, Büyük Halk Huralı milletvekillerinden oymak, şehir, bölge ve somon emekçi milletvekillerine kadar bütün milletvekilleri, halkın en iyi temsilcileridir. Onlar, devlet egemenliği organlarına sosyalist Anayasa gereğince seçilmişlerdir. Memleketteki bütün emekçilerin, yani işçi sınıfının, kooperatiflerde toplanan köylülerin ve emekçi aydınların irade ve emellerini dile getirmektedirler. 1966 yılında Cumhuriyetin yüksek devlet egemenliği organına seçilen milletvekillerinin % 21,6 sı işçi, % 28,6 sı köy ekonomisi kooperatifleri üyesi ve % 49,8 i de aydınların temsilcisidir.

Milletvekilleri temsil ettikleri seçmenlerle yakın ilişkilerini muhafaza ederler, onların iradelerini dile getirip gerçekleştirir, tavsiye ve tekliflerini yerine getirirler. Mahalli hurallardaki milletvekillerinin 13 binden fazlası daimi komisyonlarda aktif olarak çalışırlar. Büyük Halk Huralın 10 daimi komisyonu vardır. Her biri halk ekonomisinin, kültürün, sağlığı korunmanın, milli eğitimin belirli kollarıyla meşguldür, bazıları bakanlıkları kontrol eder, Büyük Halk Huralı'na ya da onun Prezidyumu'na teklifler sunar. Merkezde ve taşrada daimi komisyonların hakları sistemli bir şekilde genişletilmekte, milletvekillerinin önünde yeni faaliyet alanları açılmaktadır. Bu suretle daimi komisyonların çalışmalarına daha fazla aktivistin katılması için yeni imkânlar açılmış bulunmaktadır.

Mahalli huralların daimi komisyonlarında, milletvekilleriyle birlikte sekiz binden fazla aktivist gönüllü olarak çalışmaktadır. Binlerce aktivist de, mahalle ve konut komitelerinde, mahalli idare komisyonlarında, çocuklara yardım komitelerinde, milis organlarına ve yurttaş mahkemelerine, parti ve devlet kontrolü komisyonlarına, mahkemelerdeki halk temsilcileri konseylerine yardım gruplarında ve hurallarla onların yürütme organlarının yönetiminde faaliyet gösteren diğer toplumsal örgütlerde faydalı işler yapmaktadırlar. Bu örgütlerde birleşen aktivistler, devlet cihazındaki işlerin daha da iyileştirilmesine yardım eden büyük bir kuvvettir. Gerek ekonomi, gerek kültür alanlarında devletin örgütleyici ve eğitici görevlerinin gerçekleştirilmesine katılmak suretiyle, emekçilerin sosyalist ideolojisine uygun şekilde eğitilmelerine, sosyalist toplum insanının manevi vasıflarının gelişmesine yardım etmektedirler.

III

Mogolistan Devrimci Halk Partisi devletimizin gelişme perspektiflerini tesbit etmiştir.

MDHP'nin 1966 yılında yapılan XV. Kongresinin kararlarında ve aynı kongrede kabul edilen yeni Parti programında sosyalist devletin ekonomik

ve kültürel kuruculuktaki rolünün kuvvetlendirilmesi lüzumu belirtilmekte ve sosyalist demokrasinin aralıksız olarak genişletilmesi ödevi öne konmaktadır.

«Kongre, sosyalizm kuruculuğu genişledikçe, devlet egemenliği organlarının ekonomik – örgütsel ve kültürel – eğitici görevlerinin de aralıksız olarak artmakta olduğunu tesbit etmiştir. Halk huralları, sosyalist demokrasinin durmadan gelişmesine uygun olarak, emekçilerin devlet yönetimine geniş ölçüde katılmalarını sağlamalı, ekonomik ve kültürel kuruculuğu aktif olarak yönetmeli, yürütme organlarının çalışmalarını sistematik bir şekilde denetliyerek halk hurallarının kontrol görevlerini kuvvetlendirmelidirler.

Halk milletvekilleri huralları toplantıları ve daimi komisyonların çalışmaları daha aktif bir hale getirilmeli, devlet cihazının çalışmaları sistemli olarak iyileştirilmeli, halk hurallarında ve devlet cihazında gönüllü çalışmalar geliştirilmeli, bürokrasi, idare-i maslahatçılık, sorumsuzluk ve suiistimallerle çetin bir mücadele yürütülmelidir. Sosyalist kanunlara kayıtsız şartsız riayet edilmeli, kamu düzeni kuvvetlendirilmeli, kadroların hukuki bilgileri artırılmalıdır.»

Görüldüğü gibi, Mogolistan Halk Cumhuriyeti'nin gelişmesinin bugünkü aşamasında sosyalist devlet, memlekette sosyalizmin maddi-teknik temelini yaratma ve sosyalizm kuruculuğunu tamamlama amacına yönelmiş olan MDPH'nin genel politik doğrultusunun gerçekleştirilmesine hizmet eden güçlü bir araçtır. Memleketimizde sosyalizm kuruculuğu genişleyip hızlandıkça halk devletin rolü de artmaktadır. Halk devletin, sosyalizmin maddi ve teknik temellerini yaratmaktan başka, ülkede sosyal ilişkileri mükemmelleştirmek, emek ve tüketim ölçüsünü denetlemek, emekçilerin hayat seviyesini yükseltmek, yurttaşların hak ve özgürlüklerini, sosyalist kanunları, sosyalist mülkiyeti korumak, yığınlara bilinçli disiplin ve emeğe karşı sosyalist davranış eğitimi vermek, geçmişin kalıntılarına karşı mücadele etmek, savunmayı sağlamlaştırmak ve memleketin güvenliğini sağlamak gibi çok önemli ödevleri de vardır.

Mogolistan Halk Cumhuriyeti, sosyalizm kuruculuğu ve barışçı dış politika alanında elde ettiği başarılar sayesinde, milletlerarası alanda gittikçe artan bir saygı kazanmaktadır. Mogolistan'ın, halen kırk kadar ülke ile normal diplomatik ilişkileri vardır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist memleketlerle kardeşçe bağlarımızın ve işbirliğimizin durmadan gelişmekte olduğunu memnunlukla belirtmeliyiz. Anayasamızda, Mogolistan Halk Cumhuriyeti'nin, dünya sosyalist sistemindeki ülkelerin halklarıyla sarsılmaz proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde, kardeşçe ilişkilerini her yönden kuvvetlendirme, sıkı, kuvvetli dostluk, işbirliği ve yardımlaşma politikası izlediğinin belirtilmiş olması hiç de boşuna değildir. Şuna inanıyoruz ki, sosyalist ülkeler arasındaki her yönlü, sıkı işbirliğini âzami derecede kuvvetlendirip geliştirmek, MHC'nin kutsal ödevidir ve sosyalist sistemin kuvvetlenip gelişmesi için son derecede önemli bir şarttır.

Devletimiz, hak eşitliği, karşılıklı saygı, egemenlik ve içişlere karışmama prensiplerini koruma temeli üzerinde dünyadaki bütün ülkelerle ilişkileri kurmak ve bunları geliştirmek için çalışmaktadır.

Partimiz ve devletimizin bugüne kadar izlediği, bundan sonra da izleyeceği dış politikanın başlıca ödevleri şunlardır: Sosyalizm kuruculuğu için barışçı şartlar yaratmak, dünya sosyalist sistemi ülkeleriyle birlik, dostluk ve işbirliğini sağlamlaştırmak, emperyalizmin baskısı altındaki halkların milli kurtuluş hareketlerini ve kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının devrim savaşını desteklemek, çağımızdaki bütün devrimci kuvvetlerin dayanışmasına yardım etmek, dünya barışını ve halkların güvenliğini korumak.

Devletimiz, bu ödevlerini, geniş işçi yığınları, kooperatör aratlar ve halk aydınları ile birlikte başarıyor. Ülkemizin sosyal ve devletsel yapısı, emekçilerin, memleketin yönetimine geniş ölçüde katılmaları için geniş imkânlar sağlıyor. Sosyalist devletimizin güc kaynağı da işte budur.

Sosyalizm kuruculuğunu tamamlama döneminde bulunduğumuz şu sırada, devlet organı olan halk hurallarının rolü daha da büyümekte ve önem kazanmaktadır. Milletvekillerinin, devlet idaresine, sosyalizm kuruculuğunun çeşitli kollarının yönetimine daha aktif olarak katılmaları, tecrübelerinin artmasını sağlamış, toplumsal ödevlerin yerine getirilmesinde daha iyi örnek olmalarına hizmet etmiştir. Önceleri devlet egemenliğinin yürütme organları tarafından yapılan birçok görevler, şimdi daimi komisyonlar ve milletvekilleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu da gösteriyor ki, emekçiler devlet işlerinin çözümüne gittikçe daha geniş ölçüde katılmaktadırlar.

Emekçi devletin egemenlik organları olan halk hurallarının diğer bir gelişme yolu da, çalışma şekil ve metotlarının aralıksız olarak mükemmelleştirilmesidir. Onlar, çalışmalarında, gitgide daha geniş ölçüde ikna ve eğitim metotlarına başvurmakta, idarî ceza tedbirlerini mümkün olduğu ölçüde azaltmakta, toplumsal etki kuvvetinden gittikçe daha fazla yararlanmaktadırlar. Çalışma pratiğimiz göstermiştir ki, devlete, sendikalara, gençliğe, diğer organ ve örgütlere ait sorunların çözümünde en etkili yol, kollektif çalışma yoludur. Devlet cihazındaki çalışmaların yığinsal, kollektif kontrolü de son derecede önemlidir.

Memleketimizde demokrasinin geliştirilip mükemmelleştirilmesi, sosyalizm kuruculuğunun başarıları üzerinde önemli bir etkindir.

Emek disiplininin korunması ve yürürlükteki sosyalist kanunlara kayıtsız şartsız riayet edilmesinin istenmesi, sosyalist demokrasiyi çiğnemek anlamına gelmez. Aksine, demokrasinin daha fazla genişleyip gelişmesi için gereken şartları yaratır.

Sosyalist demokrasimizin temel prensibi şudur: Toplumun sosyalist kuruluşu herkesin menfaatinedir ve herkesin sosyalist disipline uyması bütün toplumun menfaatinedir.

Sosyalist devlet, Mogolistan Halk Cumhuriyetinde ekonomik ve kültürel kuruculuğun başlıca aracıdır. Devlet tarafından yürütülen bilimsel ve planlı yönetim, memleketimizde sosyalizm kuruculuğunun başarıyla tamamlanması için kaçınılmaz bir şarttır. Mogolistan Devrimci Halk Partisi'nin öncülüğü, Mogolistan halkının çalışkanlığı, sosyalist bilinci, yaratıcı girişimleri, kardeş sosyalist halklarla dostluk ve işbirliği, başarılarımızın sağlam teminatıdır.

TÜSTAV

Çekoslovakya'da bugünkü durum

(Çekoslovakya komünist basınından sayfalar)

Dergimizin 8. sayısında, SBKP Merkez Komitesi Politbüro'su ile ÇKP MK Prezidyumu arasında, bu yılın 29 Temmuz – 1 Ağustos günlerinde Tisa nehri üzerindeki Černa şehrinde yapılan görüşmeler sonunda yayınlanan ortak bildiri; Bulgaristan, Almanya Demokratik Cumhuriyeti, Polonya, Sovyetler Birliği, Macaristan ve Çekoslovakya komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 3 Ağustos 1968'de Bratislava'da yaptıkları danışma toplantısının sonuçları hakkındaki sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri ortak bildirisini; 23–26 Ağustos günlerinde Moskova'da yapılan Sovyet-Çekoslovak resmi görüşmeleri bildirisini ve ÇKP MK Plenumu'nun bu Moskova görüşmeleri sonuçları hakkında yayınladığı 31 Ağustos 1968 tarihli kararnameyi okuyucularımıza tanıtmış bulunuyoruz.

Dergimizin 8. sayısı çıktığından beri, Çekoslovakya Komünist Partisi basını, memleketin iç durumuna ışık tutan, parti ve devlet organlarının aldıkları somut tedbirler hakkında bilgi veren ve memleket yöneticilerinin yaptıkları konuşmalarla verdikleri demeçleri tanıtan yayınlar yapagelmıştır.

İşte aşağıdaki yazıda, Çekoslovakya Komünist Partisi basınının yorumlarını ve partinin memlekette yeni durum hakkındaki değerlendirmelerini özet olarak tanıtıyoruz.

★

Çekoslovakya basınının başlıca dikkati, memleketin bütün toplumsal yaşantısının ana problemine, yani durumun Moskova'daki Sovyet-Çekoslovak görüşmelerinde alınan kararlar temeli üzerinde normalleştirilmesine yöneltilmiş bulunuyor. Bunun yanı sıra, Moskova'da varılan anlaşmanın, parti ve memleket içinde gerekli çalışmaları enine-boyuna geliştirme olanakları hazırlamış olduğu belirtiliyor.

Basın Eylül ve Ekim aylarında yapılan ÇKP MK Prezidyumu toplantıları hakkında bilgi verdi. Örneğin, Prezidyum, 6 Eylülde, ÇKP MK'nin 31 Ağustos Plenumu kararlarını ve Moskova görüşmelerinden doğan yükümlerin yerine getirilmesi tedbirleri hakkındaki devlet organları bildirelerini görüşerek, bu yoldaki uygulamalar tasarsını karara bağladı. Aynı Prezidyum toplantısında, partide ve ülkedeki politik durum gözden geçirilerek, partinin bütün ilk basamak örgütlerine gönderilecek mektup metni onaylandı. Prezidyum, Moskova anlaşmasından sonra partinin esas ödevinin, ÇKP MK'nin 31 Ağustos Plenumu kararlarının hayata geçirilmesi olduğunu tesbit etti.

ÇKP MK Prezidyumu'nun 17 Eylül oturumunda da birbirine bağlı birçok sorunlar gözden geçirildi. Memleketin iç politik durumunun gelişmesini politik bakımdan değerlendiren Prezidyum, en yakın bir gelecekte yapılması istenen yeni ikili görüşmelerle ilgili girişim ve hazırlıklar hakkındaki teklifleri kabul etti. Varılan anlaşmaların ve bunlardan doğan yükümlerin sistemli olarak yerine getirilmesi doğrultusu yeniden onaylandı. Bu doğrultuda çalışırken karşılaşılabilecek olan ve çokluk çağdaş durumun henüz çözülmemiş bulunan ve bazan da popüler olmıyan problemlerinden kaçınmak eğiliminde kendini gösteren güçlüklerin eylemci bir tutumla nasıl yenilebileceği hakkındaki teklifler müzakere edildi.

ÇKP MK Prezidyumu, ilkesel bir politik sorun olarak, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin devletsel ve hukuksal yapısı meselesi hakkındaki siyasi direktifi inceledi. Bu direktife dayanarak hazırladığı ve «Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin federasyon haline getirilmesi sorunu hakkında görüşler» adını verdiği belgeyi, müzakere edilmek üzere, Çekoslovakya kamuoyuna sundu. Bu belgede, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin federatif kuruluş prensipleri genelleştiriliyor ve özellikle, Çekoslovak federasyonunun anlam ve amacının, Çek ve Slovak halkları arasındaki devletsel-hukuksal ilişkileri sosyalistçe düzenlemek olduğu belirtiliyordu. Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin Federatif Kuruluş Kanunu'nun kabulü, Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin başına buyruk devlet olarak kurulmasının ellinci yıldönümüne isabet ettirilmişti.

2 Ekim'de ÇKP MK Prezidyumu, Merkez Komitesi'nin daha sonraki oturumu için hazırlanan ve partinin bugünkü aşamada başlıca ödevlerini ele alan tasarıları müzakere etti. Bu tasarılar üzerindeki tartışmalara dayanılarak, MK Plenumu'na, tüm partinin ve bütün örgütlerinin olağanüstü önemli ödevlerini açıklıkla tesbit edebilmesi, bütün komünistlere gerek politik, gerekse ekonomik alandaki eylemleri için açık perspektifler çizebilmesi olanaklarını sağlayacak materyaller hazırlama görevi verilmesi ve bunların Plenum'da görüşülmesi kararlaştırıldı.

Basın, 3-4 Ekim günlerinde Moskova'da yapılan Sovyet-Çekoslovak görüşmelerinin sonuçları hakkındaki bildiriye de geniş ölçüde yaydı. Bu görüşmelerde, öncelikle, 23-26 Ağustosta Moskova'da varılan anlaşmanın ve öngörülen tedbirlerin nasıl yerine getirildiği gözden geçirildi. Aynı zamanda, bu tedbirlerin, Çekoslovakya'da sosyal-politik hayatın normalleşmesini sağlamak, Çekoslovakyanın Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluk ilişkilerini geliştirmek için esas olduğu teyid edildi. Ayrıca, kardeş sosyalist ülkeler askeri birliklerinin Çekoslovakya'da geçici olarak yerleşmeleri için hükümetlerin meseleyi ele almasını ve bir anlaşma imzalamaları hususunda mutabakata varıldı. Milletlerarası barış ve güvenliğe dair en önemli problemlerin müzakeresinde de, sosyalist topluluğun sağlamlaştırılması ve emperyalist devletlerin politikasına karşı mücadelenin başarı ile yürütülmesi yararına elbirliğiyle tesbit edilen dış politika hattının sapmadan izlenmesi hususundaki kesin karar bir daha doğrulandı.

Çekoslovak basınında, ÇKP MK Prezidyumu'nun 8 Ekim toplantısı hakkındaki bildiri de yayınlanmış bulunuyor. Bu bildiride, ÇKP MK Prezidyumu, partinin bundan sonraki çalışmalarında ana doğrultunun, Ocak Plenumu'ndan sonraki politikanın bütün olumlu çizgilerini devam ettirmek, çıkış noktası olarak Bratislava Bildirisi ile Moskova anlaşmalarının özünden hareket etmek olduğunu belirtiyor. Bunun yanında, Çekoslovakya'da sosyalizmi, politik sistemin istikrarını, partinin Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliğini ve toplumsal hayatın bütün alanlarında onun yönetici rolünü sağlamlaştırmanın esas ödev olduğuna işaret ediyor. Prezidyum, aynı zamanda, toplumun birliğinin, sosyalizm kuruluşunun genel kanunlarına ve Çekoslovakya'da sosyalizmi kurmada Marksizm-Leninizmi yaratıcı olarak uygulama temeli üzerinde ve burjuva ideolojisine karşı aktif mücadele ile sağlamlaşacağını ifade ediyor. Ve Prezidyum'un kararında, ideolojik çalışmalar alanındaki ödevlerin, komünist ideolojisinin enternasyonalizmi ruhunda tesbitine özellikle dikkat edilmesi gereği belirtiliyor.

ÇKP MK Prezidyumu, memlekette Sosyalist Milli Cephe plâtformuna dayanan politik sistemin kurulmasına temel olacak prensiplerin açık olarak formüle edilmesini salık vermektedir. Bu iş yapılırken de, şimdiki politikanın bütün olumlu çizgilerinin (partinin halk ile bağı, parti politikasının tesbitine ve gerçekleştirilmesine emekçilerin katılması) korunmasını istemektedir. Anarşist kuvvetlerin muhtemel çıkışlarına karşı uyanık ve etkili harekete hazır bulunma ve bütün toplumsal güçleri demokratik santralizm prensipleri temeli üzerinde süratle toplama gereği üzerinde de önemle durmaktadır.

ÇKP MK Prezidyumu, 15 Ekim toplantısında da birçok önemli sorunları gözden geçirdi. Her şeyden önce, «Partinin bugünkü aşamadaki başlıca ödevleri» belgesinin yeni varyantını müzakere etti.

Ve 17 Ekim günü, basın, Sovyetler Birliği hükümeti ile Çekoslovakya hükümeti arasında, Sovyet askerî birliklerinin geçici olarak Çekoslovakya topraklarında kalması şartları hakkında bir anlaşma imzalandığı haberini verdi. 18 Ekim günü de Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Milli Meclisi bu anlaşmayı onayladı.

Basın, Çekoslovakla Sosyalist Cumhuriyeti hükümetinin 13 Eylülde Milli Meclise sunduğu deklârasyonu, Moskova görüşmelerinden doğan yükümlerin yerine getirilmesine yöneltilmiş iç ve dış politik tedbirler toplamı olarak değerlendirdi. Hükümetin bu deklârasyonu ile ilgili olarak, memlekette, daha ileri sosyalist gelişmenin, günden güne sağlamlaşma şartları içinde cereyan etmesini, işçi sınıfının ve ÇKP-nin yönetici rolünün bundan sonra da sağlanmasını, sosyalizm kuruluşunun başarıyla devamını garantileyecek şartların yaratılması gereği de basında belirtildi.

Çekoslovak basını, Millet Meclisinin birçok yasama tedbirleri hakkında da bilgi verdi. Bu cümleden olmak üzere, Milli Meclis, 13—14 Eylül oturum-

larında, hükümet programını uygulama çalışmalarını desteklediğini ifade etti ve toplumsal düzeni sağlamlaştırma yolundaki geçici tedbirleri kapsayan, toplumsal örgütlerin toplantı ve çalışmalarının nasıl yapılacağını tesbit eden kanun tasarısını onayladı. Aynı oturumlarda, basın ve diğer yığınsal enformasyon araçları alanında, Çekoslovakya hükümetine ve Slovakya Milli Konseyine bağlı basın ve enformasyon sorunlarıyla uğraşacak daireler kurulmasını öngören, basın organları yöneticilerini devlet menfaatlerini korumakla ödevli ve bu organların tutumundan sorumlu kılan geçici tedbirler tasarısı da kabul edildi.

Meclis, Milli Cephe hakkında da bir kanun kabul etti. Aktif Milli Cephe kavramını pekiştiren kanun, bu cepheyi Çekoslovak toplumunun sosyalist birliğinin esas platformu saymaktadır. Bununla ilgili olarak, basında, kabul edilen kanunun, Çekoslovak toplumunun sosyalist prensipleri için tehlike teşkil edebilecek ve Milli Cephe sosyalist ve demokratik kavramının geniş çerçevesi dışında kendi politikasını yürütmeye yeltenebilecek politik aşırı kuvvetlere karşı etkili bir savunma aracı olduğu belirtilmektedir.

Çekoslovakya basını, memlekette durumun normalleşmesinin dış politika görünüşleri üzerinde de dikkatle duruyor. Bu cümleden olarak, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin dış politika hattının, Çekoslovakya'nın sosyalist ülkeler topluluğuna mensubiyetinin ve Varşova Antlaşması'na bağlılığının değişmezliğini ve ülkenin gönüllü olarak üzerine aldığı milletlerarası yükümleri yerine getirme karar ve azmini belirtiyor.

Basın, Çekoslovak okuyucularına, komünist ve işçi partileri uluslararası danışma toplantısını hazırlama komisyonu ve çalışma grubunun 27 Eylül–1 Ekim günlerinde Budapeşte'de yaptığı oturumlar hakkında da bilgi verdi. Bu oturumlara Çekoslovakya Komünist Partisi temsilcileri de katıldılar ve varılan sonuç hakkındaki bildiriye tamamen desteklediler. Budapeşte'deki görüşmelerle ilgili olarak, basında, bugün dünya komünist hareketi birliğinin her zamankinden büyük bir önem taşıdığı, emperyalizmin meydana gelen uluslararası durumdan dünya devrimci sürecinin gelişmesini desteklemek için faydalanmasına, sosyalizm, barış ve sosyal ilerleme dâvasına zarar vermesine komünistlerin müsaade edemeyecekleri belirtildi.

Parti ve hükümet yöneticilerinin basın tarafından yansıtılan ve yorumlanan birçok konuşma ve demeçlerinde, partinin Çekoslovakya'da sosyalist toplumu geliştirme yönünde Ocak ayından sonraki hareket hattının değişmezliği; sosyalizm temeli üzerinde ve partinin etrafında halkın birliğinin daha ziyade kuvvetlendirilmesi ve sosyalizme karşı çıkabilecek ya da onu gerek dogmatik – sekte görüşlerin, gerekse sağcı antisosyalist görüşlerin tehdidinde maruz bırakabilecek kuvvetlerin tecrit edilmesi zorunluğu belirtilmektedir. Bu konuşma ve demeçlerde, memlekette Ağustos kadarki gelişme de çözümlenmektedir. Ve özellikle, ÇKP'nin girişiyle Ocak 1968'de başlayan özü bakımından sağlam ve köklü sosyalist sürecin yanısıra, antisosyalist kuvvetlerin de kıpırdamaya başladığına ve eylem-

lere geçtiğine işaret edilmektedir. O antisosyalist kuvvetler ki, sınıfsal kökleri 1948 Şubatından beri geçen 20 yıl içinde kuruyup gitmemiş, insanların bilincinde kalmış, toplumda varlığını koruyabilmiş, eski ve yeni biçimde toplumsal yaşantıya sızabilmiştir. Bu kuvvetler 1948 Şubatının intikamını almak için çırpınıp durmuşlardır. Ortaya, eylemleri tüm toplumun sosyalist gelişme menfaatleriyle çelişen gruplar çıkmıştır. Örneğin, saflarına sosyalist düzen düşmanı kişilerin sokulduğu «231'ler Klübü»nün organizatörleri işte böyle bir rol oynamak istemişlerdir. Bazıları, «KAN» (Partisiz Aktivistler Klübü) dedikleri bir siyasi muhalefet hareketi örgütlemeye, kimileri de bir sağcı sosyal-demokrat partisi kurmaya koyulmuşlardır. Bunlara benzer grupçuklar basında da belirmeye ve kıpırdamaya başlamıştır.

Antisosyalist kuvvetlerin teşkil ettiği tehlike ÇKP MK'nin Mayıs Plenumu'nda söz konusu olmuştu. Plenum, bu kuvvetlerin faaliyetlerini, partinin itibarını zedelemek, onu toplumu yönetme hakkından yoksun etmek, öteki sosyalist ülkelerle karşılıklı ilişkileri baltalamak, sosyalist düzeni gözden düşürmek, toplumda bir siyasi muhalefet gücü yaratmak ve bu suretle bir siyasi iktidar mücadelesine yol açmak çabaları olarak nitelendirdi. Parti kararlarının uygulanmasında görülen sistemsizlik ve bazı komünistlerin yeter derecede sorumluluk duygusu ile hareket etmemeleri de durumu lüzumsuz yere ağırlaştırıyordu.

Sovyet askerî birliklerinin geçici olarak Çekoslovakya topraklarında kalması şartlarına dair anlaşmanın imzalanması münasebetiyle yaptıkları konuşma ve verdikleri demeçlerde parti ve hükümet yöneticileri, bu anlaşmanın, her iki memleket halklarına, sosyalist Çekoslovakya'nın gerek Marksist-Leninist prensiplere, gerekse kendi devrimci ve demokratik geleneklerine bağlı kalarak, Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun diğer ülkeleriyle dostane ilişkiler ve barış şartları içinde bundan böyle de başarı ile gelişeceğine dair garantiler verdiğini belirttiler.

Bu konuşma ve demeçlerde, partinin karşı karşıya bulunduğu son derece önemli ödevler de sözkonusu edildi. Bu ödevlerin başlıcası, her şeyden önce, toplumda partinin yönetici rolünün kuvvetlendirilmesidir. Bunun esas şartı da, partinin fikir ve örgüt birliğinin sağlanması, örgüt çalışmaları düzeyinin ve etkinliğinin yükseltilmesidir. Bugün partinin iç hayatında Leninci normların, demokratik santralizm ilkelerinin canlandırılması ve kuvvetlendirilmesi, parti iç demokrasisinin ayrılmaz bir unsuru olarak komünistlerde kişisel sorumluluk ve bilinçli disiplin duygularının yükseltilmesi gerekmektedir. Partinin politikası, bundan böyle de halkın politikası, işçi, köylü, aydın yığınlarının politikası olmalı, onların çıkarlarını yansıtmalıdır. Yani, parti, işçi sınıfının politik, ekonomik, sosyal ve kültürel menfaatlerini sistemli olarak çıkış noktası yapmalı, bu sınıfın eylem yeteneğini arttırmaya gayret etmelidir. Partinin politikası, aynı zamanda, köylülerin ve aydınların politik ve toplumsal aktifliğini yüksek bir düzeyde tutma amacına yöneltilmiş olmalıdır.

P. A.

Birleşik Amerika'da Cumhurbaşkanlığı seçimleri

Herbert Apteker

Birleşik Amerika'da yürürlükte olan iki partili sistem, Amerikan burjuva-zisinin sınıf hâkimiyetini sürdürmesine yarayan mükemmel bir araçtır. İki burjuva partisinin taktik alanındaki ayrılıklarına rağmen stratejik hedefleri birdir. Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet ve üretimin başlıca amacı olan kâr gibi toplumsal düzenin yapısını ilgilendiren sorunlar ve ülkenin iç ve dış politikasının diğer bellibaşlı problemleri politik tartışma konusu olmaz.

İki partili sistemin esas rolü şu noktalarda toplanıyor: Politik kuvvetlerin kutuplaşmasını önlemek, temel meseleleri gizlemek, başka bir deyişle, önemli meselelerin politika alanına girmelerini önlemek. Egmen sınıf, politikayı, maskaraların, aptalların ve dalavrecilerin katıldığı bir oyun haline getirmeye çalışır. Bunun içindir ki, Birleşik Amerika'da halk dilinde «politika» kelimesi, şüpheli, kirli işler, «politikacı» ise basit Amerikalı için «dalavereci» anlamına gelir.

İki partili sistem ve bu sisteme bağlı görüşler, Amerikan toplumunun «sınıfsız» olduğu kanısını yaratmak gayesini güder. 1950 yıllarının yeni-tutuculuk akımı bu görüşlerin tam bir aynası olmuştu. O zamanın yüksek ücretli «aklı evelleri», Amerikan kültürünün en yüksek aşamasına ulaştığını, Birleşik Amerika'da yoksulluk diye bir şeyin kalmadığını, bütün sosyal meselelerin çözüldüğünü dünyaya ilân ettiler, Kolumbiya Üniversitesi profesörlerinden Daniel Bel ise, bu «arz-ı mev'ud»da «bütün ideolojilerin sona erdiğini» bildirdi.

Fakat bu gibi masallar, son derecede çekici de olsalar, gerçek karşısında tuzla buz olurlar. Birleşik Amerika'da, derin bir bunalım geçirmekte olan devlet-tekel kapitali hâkimdir. Egemen sınıfın ücretli politikacıları, iki partili sistemi savunma ve onu temel sorunları gizlemek için etkili bir araç haline getirme çabalarında gittikçe daha büyük zorluklarla karşılaşır.

Hamfri ve Nikson'un «birlik» için yaptıkları çağrılarının altında gizlenen anlam budur. Başkan Conson bu uğurda siyasi kariyerini feda etti. Amerikan politikasının önderleri birlik istiyorlar. Çünkü onlar, sadece partiler arasındaki küçük meselelerin tartışıldığı «normal» politik hayatın özlemi içindedirler.

İki parti temsilcilerinin bu çağrıları ve Volas'ın Başkan adayı gösterilmesi, Birleşik Amerika'da sosyal sistemin temellerini sarsan bunalım yüzünden egemen sınıfın düştüğü şaşkın durumu gösteriyor. Bu bunalımın iç ve dış belirtileri, birbirlerini tamamlayıp şiddetlendiriyor. Bunalım, mev-

cut sosyal sistemin esas politik aracı olan ikili parti sisteminde derin yaralar açıyor.

Son on yıl içinde, dikey ve yatay tröstleşmeler en yüksek noktasına ulaştıktan sonra, birbirleriyle hiçbir üretim ilişkisi bulunmayan korporasyonları içine alan dev tekellerin kurulmasına başlandı. Hemen hemen aynı dönem içinde, son zamana kadar tekellerin kısmen hâkimiyeti dışında kalmış tiyatro ve sinemalar, kitab ve dergi yayınevleri, tekstil ve gıda sanayi kol-ları da tröstleşmişlerdir.

Birleşik Amerika'daki ekonomik gelişme Amerikalıları bile hayal kırık-lığına uğratmaktadır. Son zamanlarda ufukta, fırtınanın yaklaştığını göste-ren alâmetler belirmiştir. Meselâ 1968 yılının Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında, şirketler, yeni işletmeler kurma ve donatımları yenileme alan-larındaki yatırımlarında 2 milyar dolardan fazla bir kısıtlama yapmışlardır. Sanayi işletmeleri 1966 yılında kapasitelerinin yüzde 90'ından istifade ederlerken, bu faydalanma, 1968 yılının ilk üç ayında yüzde 80'nin altına düştü. Tamamiyle işsiz olanların sayısı önceleri olduğu gibi şimdi de faz-ladır; bütün vergiler önemli derecede artmış ve görünüşe göre tavan sevi-yesine ulaşmıştır; süregelmekte olan enflasyon öylesine genişlemiştir ki, *uzun yıllardan beri ilk defa bu yıl reel iş ücretleri hissedilir derecede düş-müştür.*

Çelişmelerin bu şekilde hızla artması sonucunda tekелci kapital ve tem-silcileri-yani Birleşik Amerika'nın yönetici çevreleri – «klâsik çözüm yolu» olan, memleket içinde gericiliğe, dış ilişkilerde de saldırıya başvurmakta-dırlar. Fakat saldırı politikası yenilgi ile sonuçlanmaktadır. Amerikan sal-dırı politikası Küba'da halkın çetin mukavemetiyle karşılaşmış, Viyetnam'da ise ağır yenilgilere uğramıştır. Bu politika özellikle Viyetnam'daki başarı-sızlıklar yüzünden genel bir iflâsa sürüklenmiş, ve bu iflâs, memleketin durumunu, gençleri, kadınları, aydınları, öğrencileri, milyonlarca zenci-yi ve ispanyol menşeli Amerikalıları kapsayan geniş halk yığınlarını etkisi içine almıştır. Açıkça yenilgiye uğrayan saldırı politikası dünyaya menfaat açısından bakan işadamları, toplum faatiyetçileri ve senatörlerden en az üçte biri tarafından muhalefetle karşılanmıştır.

Kayıpların artmasıyla (resmi kaynaklara göre 200.000 ölü ve yaralı) kalb-leri dağılayan acı bütün memlekette fermer ve şehir evlerine kadar gir-miştir. Birleşik Amerika'nın diplomatik pozisyonunu ve manevi prestijini ve ekonomisini sarsan, vergi ve fiyatlarda yükselmelere, sosyal harcamal-arda kısıntılara yol açan Viyetnam harbi, Birleşik Amerika tarihinde en istenmeyen bir harb niteliğini kazanmıştır. Bu objektif sebeblerin etkileri altında ve solcu güçlerin aralıksız propaganda ve örgütlenme faaliyetleri sonucunda, Amerika tarihinde benzerine rastlanmayan şöyle bir durum ortaya çıkmıştır: Şimdi Amerikalıların belirgin çoğunluğu, şu veya bu ölçüde ve değişik sebeblerle «*kendi hükümetlerinin yürüttüğü harbe karşı olduklarını ilân ediyorlar.*» Bu gün Amerikan gerçeğinin ve politik hayatının temel etkeni de işte budur.

Zenci hareketi de misli görülmemiş bir ölçüde genişlemiş ve patlama noktasına ulaşmıştır. «Demokrasi», «eşitlik», «özgürlük» ve «adalet»i temsil ettiğini iddia eden bir ülkede 22 milyon zencinin amansız bir ırk ayrımı baskısına tâbi tutulması, bu yığını, verilmeyen haklarını elde etmek için çetin bir mukavemete sürüklemiştir, hattâ bu direnişme daha da şiddetlenecek ve ayaklanmaya kadar varacaktır. Bugün barış hareketi ile zencilerin yurttaşlık haklarını sağlama hareketi birbirine sıkı bağlarla bağlıdır. Ve bu, egemen sınıfın karşılaşacağı en çetin meselelerden biridir.

Memleketin kaderi, bundan yüzyıl önce Vatandaş Harbi sırasında olduğu gibi bu gün de zenci meselesinin çözümüne bağlıdır. Bu gerçeği, bu satırların yazarı birkaç yıl önce belirtmişti. «Soğuk harp ve kaynakları» adlı iki ciltlik eserin yazarı olan tanınmış tarihçilerden profesör D. F. Fleming, 1968 yılının ilk aylarında yayınlanan bir makalesinde, Vaşington'un bugünkü dış politikasının, özellikle Viyetnam politikasının «Varlığımız ve milletimizin tüm geleceği için gerçek bir tehlike teşkil ettiğini» belirtmiştir.

Emperyalizmin iğrenç belirtileri olan ırkçılık ve saldırı politikası, 1861 yılında kölecilerin cumhuriyetçilere isyanından beri Birleşik Amerika'nın milli menfaatlerine karşı en büyük ve gerçek tehlikeyi yaratmaktadır. *Bunu anlamaya başlayan Amerikalıların sayısı gün geçtikçe artmakta ve onlar, politikada temelli bir değişiklik yapılmasını istemektedirler. İki Partili sistem, bu meselelere doğru bir çözüm yolu bulmak şöyle dursun, ele bile almamaktadır.* Gitgide daha fazla cinayetlere, büyük dolandırıcılıklara, aldatmalara ve artık gizlenmez hale gelen yalan propagandasının fonlarından ayrılan on milyonlarca dolar harcanarak şöhrete kavuşturulan «put»ların yaratılmasına dayanan Amerikan politikasındaki bunalımın nedenleri işte bunlardır. Bu politik bunalım, iki geleneksel partinin parçalarına bölünmesinde en açık ifadesini bulmaktadır. Hâlen sağcı gruplar Nev-York Tutucular Partisini kurmuş ve Corc Volas hareketi bütün memlekete yayılmıştır. (Volas, 50 ayalette Başkanlık için adaylığını ilân etmiştir), yine Nev-Yorkta solcu gruplar Liberal Partiyi kurmuşlardır. «Demokratik eylem taraftarı Amerikalılar» hareketi gibi milli teşkilâtlar ve özellikle (Minesota, Viskonsin, Kaliforniya'da, Güney ve Güney-Batı bölgelerinde olduğu gibi) mahalli bazı örgütler doğmuştur. Bu hal, bir başka ikili parti sisteminin, ekonomik ve sosyal meseleleri çözemedikleri yüz yıl öncesinin durumuna şaşılacak derecede benzemektedir.

O devirde iktidarda olan Vigilerin partileri ve demokratlar, sağcı ve solcu gruplara ayrılarak, sağcılar, Amerikan Partisi ile Anayasa Partisini, solcular da Hürriyet Partisi ile Hür Topraklar (Frisoyleri) Partisini kurmuşlardı. Bu parçalanmalar, coğrafi sebepleri aşan çok daha derin nedenlere dayanıyordu. (O zamanlar biri Güneyde, biri de Kuzeyde olmak üzere iki Demokrat Parti bile vardı.) En nihayet, aradan kırk-elli yıl geçtikten sonra yeni bir yığın partisi kuruldu. Bu, gitgide palazlanmakta olan sanayi burjuvazisinin egemen durumunda bulunduğu Cumhuriyet Partisi'ydi.

Mevcut çift partili sisteme karşı ciddi eleştiriler, bizden en az bir kuşak

önce başlamıştır. Meselâ Franklin Delano Ruzvelt, 1944'te yeni bir partinin kurulması imkânlarını ciddiyle araştırıyor ve Demokrat Parti'nin listesiyle değil, bu yeni Partinin listesiyle seçimlere girmek istiyordu. Çünkü diksokratların Demokrat Parti'nin bayrağına sürdükleri lekeden utanç duyuyordu. Hanri Valas'ın 1948 de İlerici Partiyi kurmak için yürüttüğü mücadelenin ve aynı yılda Güney Karolina eyaletinde Strom Termond'un yöneticiliğindeki Diksokratların parçalanması sebebi bu ışık altında daha iyi anlaşılabilir.

Conson, Viyetnam harbi konusunda Goldvoter'in tutumuna karşı fikirler savunduğu için 1964 seçimlerinde parlak bir zafer kazandı. Fakat, seçim kampanyası sırasında vaad ettiklerine bağlı kalmadı, Goldvoter'in savunduğu tırmanma politikasını benimsedi, bundan ötürü de Conson iktidarı itibarını hızla kaybetmeye başladı. Bütün bunlar, yığınlar arasında geniş bir politik hareketin başlamasına yol açtı. Bu şartlar bomba tesiri yapan sonuçlar doğurdu: Üçin Makkarti ile Robert Kenedi Başkan adayı oldular, bundan sonra, ilk seçimlerde sıra sıra zaferler kazandılar. Ve Conson adaylıktan vazgeçmek zorunda kaldı.

Egemen sınıf, her iki partideki anlaşmazlıkları zararsız hale getirmek için türlü çarelere başvurdu. Fakat, bu çabalar, Miyami'de toplanan Cumhuriyetçi Parti Kongresinde bir komedya ile sonuçlandı. Demokrat Parti'nin Şikago Kongresi de gestapo taktiğinin uygulanması yüzünden bir netice vermedi.

Kısacası, partilerdeki parçalanmalar devam ediyor. Cumhuriyetçiler kampında, Nev-York eyaleti senatörü Ceykop Cavits ve Nev-York Belediye Başkanı Con Lindsi, Nikson ve Egnü'nün Parti adayı olmaları karşısında duydukları endişelerini gizleyememişlerdir. Demokratlar Cephesinde ise «Demokratik Eylem Taraftarı Amerikalılar» örgütü, Hamfri'yi desteklemeyi reddetti. Demokrat Parti'nin Nev-York eyaleti senatör adayı Pol O'Duayer ile Temsilciler Meclisinde Corciya eyaleti zenci milletvekili ve Demokrat Parti'nin Güneydeki en gözde politikacısı Culian Bond da Hamfri'yi desteklemediler. Bu konuda örnekler çoktur. Hepsinin de Hamfri'nin adaylığına karşı çıkmalarının sebebi, onun Viyetnam harbine taraftar olmasıdır.

Demokrat Parti'de, harbe ve ırk ayırımına karşı bir programla çıkacak bir aday isteyen kuvvetler arasında da büyük bir kararsızlık vardı. Bazı gruplar «Yeni Parti» adında bir parti kurdular ve bazı eyaletlerde aday gösterme hakkını elde ettiler. Başka gruplarsa, Temsilciler Meclisi seçimlerinde Demokrat Parti'nin adayı olma hakkını kazanan, fakat Hamfri'yi desteklemeyi reddeden Alard Lovenstayn'ın başkanlığında, Yeni Partiden farklı olmayan Yeni Demokratik Koalisyonu kurdular. Aralarında genç demokratların da bulunduğu daha başka gruplar da, seçimlerde, Şikago patronlarına ve onların hazırladıkları aday listelerine karşı muhalefetlerini belirtme yollarını aradılar.

Eski Alabama valisi Volas, bu Amerikan Ştrayher'i(*), sağ kanattan sah-

(*) Hitler Almanya'sında gestapo şeflerinden biri. (Çeviren)

neye çıktı. Seçim kampanyasında 20 milyon dolar para harcadı. Taraftarları arasında Dalas petrol krallarından ve müteveffa senatör Cozef Makarti'nin bellibaşı destekleyicilerinden milyarder H. L. Hant, iki milyar dolar sermayeli Dupont Vakfı vazedarı ve aynı zamanda Florida Milli Bankası Müdürü, Floridanın Doğu kıyısında işleyen demiryolu şirketinin başkanı ve işçi düşmanı politikasıyla Güneyde bile kötü bir şöhret yapan Advard Bol Volas'ın en önemli taraftarları arasındaydılar. Birçistler, kukluksklancılar ve diğer fanatik ırkçı ve anti-semitist gruplar da Volas'ı desteklemişlerdir.

Her iki büyük parti de programlarının alternatifini teklif etme yeteneğine sahip olmadıklarını ispat etmişlerdir; memleketin temel meselelerini çözecek durumda değildirler; ırkçılık her ikisinin de iliklerine işlemiştir; Amerika İş Federasyonu (AFT) ile Üretim Sendikaları Kongresi (KPP) Yöneticileri, hükümetin harpçi tutumunu desteklemekte ve ırk ayrımı meselesi karşısında susmaktadırlar. Bu şartlar altında Volas'ın yalnız Güneyde değil, başka bölgelerde de değişik halk tabakaları arasında olduğu gibi sendika üyeleri arasında bile önemli sayıda taraftar sağlamasına şaşmamak lâzımdır.

Bunlara rağmen sendika hareketinde yığınların aktifliği ve savaşkanlığı artmaktadır. Grev sayısının artması, uzun süre devam etmeleri ve grevlerin gittikçe daha yığınsal bir hal alması, sendika üyeleri arasında harbe karşı olanların gitgide çoğalması, yeteri kadarı kararlı davranılmadığı ve örgütleri kuvvetlendirmeden eyleme geçildiği zamanlarda hareketin zayıfladığı gerçeğinin gittikçe daha fazla anlaşılmakta olması bunu açıkça ortaya koymaktadır.

AFT-KPP'in bürokrat yöneticilerine, Mini, Lovston, ve ortaklarının pasif tutumlarına, AFT-KPP ile CIA arasındaki bağların herkes tarafından öğrenilmesinden sonra bunların dış politikalarına karşı muhalefet artmıştır. Otomobil ve Uçak Sanayii İşçi Sendikaları Birliğinin AFT-KPP'den ayrılmasının bellibaşı sebebi de işte bu muhalefettir. Sendikal Faaliyet Birliği (ALA) gibi çok önemli bir teşkilâtın doğuşunu da aynı şekilde izah etmek mümkündür. Bu Birlik, sendikaların politik bağımsızlığı, işçilerin, özellikle Güney eyaletlerindeki yeni koşullar içinde örgütlenmeleri ve Üretim Sendikaları Kongresi'nin kuruluşu arasındaki mücadelecî ruhun yeniden doğması için savaşmaktadır.

Sendikal Faaliyet Birliği (ALA), Birleşik Otomobil ve Uçak Sanayii İşçi Sendikaları Birliği Yürütme Komitesiyle 3,5 milyon üyesi olan Kamyon Şoförleri Sendikası tarafından 1968 Temmuzunda kuruldu. Mini'nin, Birliğe girecek sendikaların AFT-KPP'den çıkarılacaklarına dair savordığı tehditlere rağmen, 100.000 üyesi bulunan Kimya Sanayii İşçileri Sendikası Eylül ayında Birliğe katıldı. Birleşik Otomobil ve Uçak Sanayii İşçi Sendikaları Birliği ile sıkı bağları bulunan Birleşik Lâstik İşçileri Sendikası'nın da yakında Birliğe katılması beklenmektedir. Otomobil Yapım İşçileri ve Kamyon Şoförleri sendikalarıyla beraber, diğer bazı büyük ve bağımsız

sendikalar da Birliğin gayelerini paylaştıklarını ve onu desteklediklerini resmen ilân ettiler. Birleşik Elektrik İşçileri Sendikası, Batı Kıyısı uluslararası Liman ve Antrepo İşçileri Sendikası ve Birleşik Maden İşçileri Sendikası da bunlar arasındadır.

İşçi hareketindeki bu örgütlenmenin, şimdilik seçimler üzerinde doğrudan bir etkisi yoktur. Ama bu örgütlenme ile seçimler arasında bağlantı vardır ve meydandadır. Örgütlü işçi hareketinin, geniş gençlik, aydın, bilgin, din adamları, zenciler ve harbe karşı olanlar arasında belirmiş olan Amerika'da hayatı ve Amerikan hayat anlayışını radikalleştirme sürecine katılması perspektifleri mevcuttur. Bu katılma sonucunda, iki partili sistemde yer alan sendika politikacılarının durumlarını sarsacak bağımsız politik faaliyetlerin önemli derecede büyümesi mümkündür. Soldaki güçlerin başlıca zayıflığı dağınıklığıdır. Yeni Parti ile Yeni Demokratik Koalisyon arasında hiç bir eylem birliği yoktur. Doğu eyaletlerindeki Hürriyet ve Barış Partisinin teşkilâtı ile öncelikle Batı eyaletlerindeki Barış ve Hürriyet Partisi, genel olarak birbirine yakın görüşlere sahip olmalarına rağmen ayrı ayrı hareket etmektedirler. Bu durum, her iki partinin de kurtulamadığı «solculuğun çocukluk hastalığı» ve bunun karakteristik belirtisi olan fanatik bir sekterlikle izah edilebilir. Mahalli seçimlerde bu gruplardan birinin veya birkaçının iyi sonuçlar almaları, hatta zaferler kazanmaları pekâlâ mümkündür.

Yıllardan beri ilk defa Amerikan Komünist Partisi, Cumhurbaşkanlığı ve Başkanyardımcılığı seçimine kendi adaylarıyla girdi. Temmuz ayında toplanan Seçim Öncesi Olağanüstü Kongrede Parti Genel Sekreteri Gus Hol, Cumhurbaşkanlığı için Şarlen Mitçel'i, Partinin Nev-York eyaleti Başkanı Vilyam Paterson da Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı için Maykıl Zagarel'i teklif ettiler. Kongre bu iki teklifi de hararetle kabul ve tasvib etti.

Şarlen Mitçel bir zenci kadınlar. Şikago'da doğmuştur, işçi ailesindedir. Los Anjelos'da oturmaktadır. 38 yaşındadır. Partinin militanlarından ve yöneticilerindedir. İyi tanınmıştır ve herkes tarafından sayılır. Dâha kendi seçim kampanyasının ilk haftasında, günlük sorunların aydınlatılmasında, olayların tahlilinde, Parti programının izahında, Parti politikasının delillere dayanarak savunulmasında, memlekette derin sosyal reformların, harbe ve ırkçılığa karşı savaşılan bütün güçlerin birleşmesinin kaçınılmazlığını ispat etmede ustalık göstermiştir.

Maykıl Zagarel işçi ailesindendir. Nev-York'ta oturmaktadır. 23 yaşındadır. Gençler, üniversiteliler ve Parti üyeleri arasında şöhret yapmıştır. Partinin gençlik kolunun sorumlusudur. Gençliğin, yani halkın bu çok aktif ve çok önemli kesminin zihniyetini iyi kavramıştır (Unutmamak gerek ki, Amerikalıların çoğunluğu otuz yaşın altındadır). Bu iki adayın kişilikleri, işçi sınıfının, genç kuşakların Partisi olan, ırk ayırımına karşı savaşılan Komünist Partisi'nin dünya görüşünü ve niteliğini gözler önüne sermektedir.

Mitinglerde, radyo ve televizyonda yaptıkları konuşmalarda, verdikleri demeçlerde, Mitçel ve Zagarel, on beş yıl süren çetin bir mücadele sonu-

cunda hemen hemen tam legal çalışma şartlarına kavuşan, bu suretle de kendi tutumunu anlatabilmek olanaklarını elde eden Komünist Partisi'nin görüşlerini ve niteliğini milyonlarca Amerikalıya anlattılar. Bütün bunların, son on yıl içinde üye sayısını hemen hemen iki misline çıkaran Partinin daha da kuvvetlenmesine, Amerikalılar arasında Marksizm-Leninizm'e karşı şimdiye kadar önemli derecede artmış olan ilginin daha fazla artmasına yardım edeceği şüphesizdir. (*)

Bu satırların yazarı, müteveffa cumhurbaşkanı Vudro Vilson'un görüşlerinden pek azını paylaşır. Vilson meslek hayatının başlangıcında, Princeton Üniversitesi Başkanı olduğu sıralarda, «zenci bir kadın Beyaz Saray'da Cumhurbaşkanlığı makamına oturduğu zaman Amerikan'ın gerçekten demokratik bir memleket olduğuna inanılacaktır» demişti. Ben bu sözlerle «emekçi Amerikan halkının kızı» sözünü de ilâve etmek suretiyle onun bu fikrini tamamiyle kabul ediyorum. Birleşik Amerika Komünist Partisi Miçel yoldaşın adaylığını koyarak, bu fikri tarihte ilk defa olarak gerçekleştirme ve gerek Beyaz Saray'da, gerekse bütün memlekette beyazların egemenlik tekeline son verme yönünde ilk adımı attı,

Biz, politik planda, iki büyük partinin saflarında (özellikle bir dereceye kadar yığınsal temellere dayanan Demokrat Parti'de) onların harpçilik ve ırkçılıktan vazgeçmelerine mümkün olduğu kadar yardım etmek için çalışmaya devam etmemizin zorunlu olduğuna inanmaktayız. Biz, politik bağımsızlığı sağlamak, gerçek durumu daha iyi anlayabilmek ve bu duruma uygun bir program hazırlamak için büyük bir gayretle çalışmamız gerektiğine inanıyoruz. Biz, anti-monopolist, anti-emperyalist programımızı ve emperyalizmin alternatifi olan sosyalizmi, sosyalizmin perspektiflerini açık olarak izah etmemiz gerektiğine inanıyoruz. Ama aynı zamanda, ırk ayrımı, gece kondular, işsizlik, okul ve hastane yetersizliği, pahalılık ve vergiler, büyük çiftlik sahiplerini koruyan ve bütün yükü küçük çiftçinin omuzlarına yıkan hükümetin tarım politikası ve Amerika'nın Viyetnam saldırısı ile ilgili en önemli sorunların çözüm yollarını gösteren konkre tedbirler hazırlamayı da unutmamamız gerektiğini biliyoruz.

Komünist Partisi, her zaman kendi girişimi ve eylem programı ile seferber edici bir kuvvettir. Harbe ve ırkçılığa karşı olan bütün grup ve teşkilâtları, daima, birliklerini kuvvetlendirmeye çağırmıştır. Bu faaliyetiyle, o, şimdiye kadar yurtseverliğin ve enternasyonalizmin yüce amaçlarına hizmet etmiştir. Parti, gerek seçimler sırasında, gerekse seçimlerden sonra bu eylemi devam ettirmenin ve daha da geliştirmenin zorunluğuna inanmaktadır.

(*) Durumu aydınlatmak için bir örnek verelim. «Enterneyşinıl Pablišers» yayınevinin son beş yıl içinde yayınları altı misli artmıştır. 1968 yılının yaz aylarında yeniden çıkmaya başlayan Komünist Partisi'nin günlük gazetesi «Deyli Vorld», Amerika'da Marksizm-Leninizm'e karşı ilginin artmakta olusunun canlı bir misalidir.

Dolar bunalımı, Birleşik Amerika'nın güttüğü emperyalist politikanın bunalımıdır

Viktor Perlo

Kapitalist ülkelerin hükümetleri, devletin ekonomiyi düzenleme görevinden, ekonominin büyümesini hızlandırmak ve ekonomik bunalım döneminin gelişmesini önlemek için yararlanmaya çalışıyorlar. Bu yöntemlerle belirli sonuçlara ulaşıldı, fakat bu da, yeni ekonomik bunalımlara koşullar yaratan çeşitli çelişkilerin ortaya çıkmasına yol açtı. Biçim bakımından bu bunalımlar, geleneksel fazla üretim bunalımlarından ayırt edilebilirler. Kredinin gerek ülke içinde, gerekse uluslararası alanda görülmemiş şekilde yayılması yüzünden kapitalist ülkeler, büyük ölçüde sosyal ve politik sonuçlar doğurabilecek mali bunalımlarla yüzyüze geldiler.

Bugün kapitalist döviz sisteminin içinde bulunduğu bunalım, Amerikan emperyalizminin derinleşen politik, askeri, mali ve sosyal bunalımına sıkı sıkıya bağlıdır ve Birleşik Amerika'nın Viyetnam'a saldırısında yenilgiye uğraması bunun başlıca nedenini teşkil etmektedir. Fakat dünyada kuvvetlerarası orantının değişmiş olması yüzünden, yıllardan beri bu bunalım için gereken koşulların geliştiği şüphesizdir. Birleşik Amerika'nın emperyalist politikasının çok yönlü bunalımı ve uluslararası kapitalist döviz sistemindeki bunalım, kapitalizmin genel bunalımının bugünkü aşamadaki en açık belirtileridir.

Kapitalist döviz sisteminin çelişkileri

Çeşitli ülkelerin vatandaşları arasındaki ticarî işlerde ödemeler, altın veya dolarla yapılır, küçük çaptaki ticarî işlerde İngiliz lirası da kullanılır. Bu iki döviz rezerv döviz adını vermişlerdir. Bunlar, iki savaş arası dönemde Birleşik Amerika'da ve Büyük Britanya'da bankalarla kooperasyonların kurdukları mali egemenliğin ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşik Amerika'nın daha kuvvetli mali hakimiyetinin bir sonucu olarak, rezerv döviz durumuna gelmiştir. Voll-Striit bankerleri, bu savaştan sonra dünya altın rezervlerinin % 75'inin sahibi olunca, kapitalist dünyasına mali ayarlama metodlarını dikte edebildiler. Bu bankerler, o zamana kadar dolarla satılan malların fiyatları genellikle iki misli artmasına rağmen, altın fiyatını, bir ons'u 35 dolar olmak üzere, 1934 yılı düzeyinde tutmaya karar verdiler.

Bu kararın, birkaç sebebi vardı: Birleşik Amerika diğer ülkelerden altın

alıyordu ve bu altına elden geldiği kadar az dolar ödemeye çalışıyordu. Birleşik Amerika emperyalizmi, doların istikrarlı altın muhtevasını, başka ülkelere karşı mali saldırıda üs olarak kullanıyor, bu ülkeleri, kendi dövizlerinin değerini düşürmeye zorluyordu. Bu durum, dolar üzerinden hesaplanan mülkiyet ve işgücü değerini ucuzlatıyor ve bu ülkelere sermaye yatıran Birleşik Amerika tekellerinin kâr normunu yükseltiyordu. Daha sonra başka mülâhaza ve amaçlar büyük önem kazandı. Altına oranla doların her türlü devalüasyonu hem dolara karşı güveni, hem de Birleşik Amerika'nın mali yönetimini baltalayabilirdi. Belki de Birleşik Amerika, altın fiyatını suni olarak düşük tutmakla, dünyanın ikinci altın üreticisi olan Sovyetler Birliği'ne karşı ekonomik savaşta bunu bir araç olarak kullanmak hedefini güdüyordu.

Fakat son on yıl içinde, altının dolar olarak tespit edilen fiyatının, altının bir mal olarak gerçek değerinden daha düşük olduğunu gösteren birçok belirtiler ortaya çıktı. Altın fiyatının yükselmesine meydan vermemek için, Birleşik Amerika'nın, muazzam altın rezervlerinden milyarlarca dolarlık kısmını satması icabetti. Altın madeni işleten kumpanyalar, altına normal fiyat bulma olanağından yoksun oldukları için yavaş yavaş üretimi azalttılar ya da genellikle faaliyetlerine son verdiler. Belirli bir zaman bu süreç, Güney Afrika'da derin kuyulardaki Altın üretiminin artırılmasıyla telâfi edildi, Altın fiyatı düşük olmasına rağmen bu kuyularda Afrikalılar köle gibi çalıştırıldıkları için kâr sağlanıyordu. Nihayet Güney Afrika'da da altın üretimi azalmaya başladı.

Altın rezervleri, uluslararası ticarete para malı olarak kullanılan altın ihtiyacından çok daha az artıyordu. Yeni yeni alanlarda kullanılması ve aynı zamanda ucuzlaması nedeniyle altının endüstriyel tüketimi hızla artmıştı. Uluslararası ticaret muamelelerini karşılamak için lüzumlu merkezi altın rezervleri, gittikçe daha yavaş bir şekilde artıyordu. Ve nihayet 1967 yılında azalma başladı. Yandaki çizelgede verilen istatistik rakamları bunu açıkça göstermektedir:

Kapitalist dünyasında ticaret ve merkez bankalarının altın rezervleri

1938 yılında kapitalist dünyasındaki ticari dolaşım, genel altın rezervlerinden daha azdı, fakat 1960 yılına doğru ticari dolaşım altın rezervlerini 2,9 misli geçmiştir. Altın rezervleri yetersizliğinin çok önemli rol oynadığı büyük ekonomik bunalım öncesi 1928 yılında da oran böyleydi. 1967 yılına doğru dünya ticaret dolaşımı, altın rezervlerini 5 misli aşmıştır. 1938 yılında kapitalist ülkeler, yıllık ithalâtı karşılayacak miktarda altına sahip oldukları halde şimdi ellerinde ancak on haftalık ithalata yetecek kadar altın vardır. Başlıca dolar ve sterling olmak üzere ek rezervlere artık sağlam değerler gözüyle bakılmamaktadır. Bu yüzden, uluslararası ticari muamelelerde geçici bir ödeme dengesizliği bile ülkenin altın rezervlerini hızla eritebilir. Orta derecede altın rezervlerine sahip olan her ülke, geçici bir

1928–1967 yılları arasında (Milyar dolar olarak)

1 ons altın 35 dolar esasından

Yıl	İthalat (sigorta ve taşıt masrafları da dahil)	Altın rezervleri	İthalat arasındaki oran ve	
			altın rezervleri	yabancı döviz olarak altın rezervleri
1928	60,4	20,5	2,9	2,2
1938	23,7	26,0	0,9	0,9
1948	59,8	32,8	1,8	1,3
1953	76,4	36,2	2,1	1,5
1957	108,4	38,8	2,8	1,9
1960	119,3	40,5	2,9	2,0
1965	174,6	43,3	4,0	2,5
1967 ⁽¹⁾	203,0	42,3	4,8	2,9

(¹) Tahmini rakamlar.

pazar konjonktürü yüzünden, ithalatın ihracattan % 10 oranında fazla olması halinde, bir yılda altınının % 40-ını kaybedebilir. Bu durum, mali bunalımın patlak vermesi ve dövizin değerden düşmesi için yeterlidir.

Altın rezervlerinin gittikçe artan yetersizliği, ekonomik bunalık döneminin gelişmesini önlemek ve üretimi genişletmek amacıyla hükümetin aldığı âyârlama tedbirlerini sonuçsuz bırakır. Kapitalistler uluslararası ticaretlerinde, ödeme dengesini gözönünde tutmaksızın, sadece en yüksek kâr elde etmeyi düşünürler. Üretim artışı hızlandığı zamanlarda fazla mal ithal ederler ve iç pazardaki gelişmeden yararlanarak, ihracata daha az ilgi gösterirler. Bunun için hızlı bir ekonomik gelişme sağlamayı başaran bir hükümet, özellikle başlıca ticaret ortaklarının ekonomik bunalım geçirmekte ve ithalatı azaltmakta oldukları zamanlarda ödeme bilânçosundaki açıkla uzlaşma eğilimi gösterir.

Para kaynakları ciddi surette eriyen ülkelerin hükümetleri, kur'u değiştirir ve kendi ekonomilerinin gelişme tempolarını yavaşlatırlar. Çoğu zaman bu hükümetler, ithalatı azaltmak ve kapitalistleri dış pazarlarda daha aktif olarak rekabete sevk etmek için, bile bile, ekonomik sarsıntıya yol ararlar. Tekelci sermayenin izlemek zorunda kaldığı ekonomik gelişmeyi frenleme politikası, aynı zamanda onun sınıf amaçlarına uygundur. İşsizliğin artması, iş koşullarının iyileştirilmesi uğrunda işçilerin yürüttükleri savaşta mevzilerini zayıflatır. Vergilerin artırılması ve kredilerin azaltılması yolu ile «tasarruf» şiarı altında işçilerin tüketimi sınırlandırılır. Kredinin sınırlandırılması, mali gücü zayıf kapitalist işletmelerinin kuvvetli tröstler tarafından yutulmasının hızlanmasına yardım eder. Mali politika da değişikliklere

uğrar. Yatırımları azaltmak amacı ile faizler yükseltilir ve nakdi kredilerin miktarı azalır. Kuruculuk tempolarını yavaşlatmak amacı ile de toplumsal çalışmalar için ayrılan krediler eksiltir.

İşte böylece burjuvazi, artan çelişkilerden doğan bunalımların gelişini önceden görür. Burjuvazi, belli sınırlar içinde kolayca frenlenen suni bunalımların yardımıyla «kendiliğinden gelme» bunalımlara karşı savaşır. Fakat devletin âyârlaması, bunalımlar yaratan kapitalizmin çelişkilerini önleyemez. Ve bu durum devlet âyârlamasının gerçekleştirilmesine, özellikle ülkede nisbi bir sosyal istikrarın sağlanmasına ve sosyalist ülkelere ekonomik yarışmada kapitalistlerin mevzilerinde tutunmalarına imkân vermektedir.

1960 yılından beri İtalya, Federal Almanya ve Fransa hükümetleri bu aşamaların tümünden geçmişlerdir. Japonlar, ekonomik gelişmeyi iki defa suni yoldan yavaşlatmış bulunuyorlar, şimdi de böyle üçüncü bir döneme girmek niyetindedirler. İngiliz ekonomisi, hükümetin, ödeme dengesindeki açığı gidermek için harcadığı boşuna çabalar yüzünden hemen hemen bütün dönem içinde durgun bir halde kalmıştır.

Uluslararası bankerler, ödeme dengesindeki bunalımı gidermek üzere kendilerinden kredi isteyen hükümetleri «tasarruf rejimi» izlemeye zorluyorlar. Voll-Striit bankerleri bu konuda son derecede gaddardır. Lâkin Amerikan emperyalistlerinin kendileri, şimdiye dek bu ilâca başvurmaktan daima kaçınmışlardır. Bunlar, Amerikan ödeme bilânçosundaki açığın büyük ölçüde artmasına rağmen, 1961 yılından beri daimi olarak ekonomik gelişmeyi teşvike çalışmışlardır.

Fakat Avrupa bankerleri, şimdi, Amerikalıları da aynı «tasarruf rejimi»ni kabul etmeye zorluyorlar. Birleşik Amerika hükümeti, bu istekleri kabul etmek suretiyle, emekçilerin direnmelerine rağmen, tasarruf programını uygulamak için çaba harcamaktadır.

Altın rezervlerini azami derecede çoğaltma savaşı, kapitalist dünyasında ekonominin gelişmesini yavaşlatmış ve dünya kapitalist ekonomisinde genel çöküntüye yakın olayların ortaya çıkmasına yardım etmiştir. Nitekim 1967 yılında Avrupa kapitalist ülkelerinin üretimi ancak % 1 oranında arttığı halde, Birleşik Amerika'nın üretimi % 1,1 oranında fazlalaşmıştır. Batı Almanya ve İngiltere'de üretim azalmıştır. Aynı süre içinde, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye sosyalist ülkelerde sanayi üretimi ortalama % 9,5-e ulaşmış ve bu ülkeler, emperyalist devletlerle ekonomik yarışmada ileriyle doğru büyük adımlar atmışlardır.

Dolar bunalımının büyüklüğü ve nedenleri

Dolar bunalımı, kapitalist döviz sistemindeki bunalımın sonuç belirleyici bir halkasıdır.

1960'tan beri Birleşik Amerika'nın ödeme bilânçosu (yalnız bir yıl hariç) her yıl açıkla kapanıyordu. Genel açık, 18 yıl içinde 37,5 milyar doları

bulmuş veya yılda iki milyar doları aşmıştı. Amerika'nın altın rezervleri 1967 yılı sonunda 24,6 milyarı bulan en yüksek düzeyinden 12,1 milyar ve 1968 Martına kadar da 10,4 milyar dolar azalmıştır. Yabancılar dolarla ödenmesi gereken borçlar 34 milyara ve yabancı merkez bankalarına verilecek borçlar 14 milyar dolara yükselmiştir. Amerikan kanunlarına göre, merkez bankaları, Birleşik Amerika maliye Bakanlığından altınla dolar değiştirilmesi hususunda isteklerde bulunabilirler ve böylece ülkenin altın rezervlerini tüketebilirler.

Birleşik Amerika Kongresi geçenlerde iç dövizli altınla garanti altına alan kanunu yürürlükten kaldırdı, yabancı bankalara ait ödemelerde kullanılan diğer altın rezervlerini serbest bıraktı. Fakat, dolar memleket içinde altına çevrilmemekle beraber, altın rezervlerinin azalması, doların istikrarını sarstı. Normal şartlarda, standard halde, Birleşik Amerikanın altın rezervleri, bankalardaki mevduat ve dövizle birlikte, para rezervlerinin %10-unu buluyordu. Şimdi Birleşik Amerika'nın altın rezervleri, para rezervlerinden %2,5 azalmıştır.

Birleşik Amerika'nın ödeme bilânçosunda süregen açık şu nedenlerden ileri gelmektedir:

1. Amerikan emperyalizminin yeni tip parazitliği.

Birleşik Amerika, «üçüncü dünya» ülkelerinden gittikçe daha fazla miktarda hammadde almaktadır. Bu ülkelerin pazarlarında tekolci (monopolist) durumunda olmadığı için, oldukça fazla dolar ödemesi lâzımdır. Bu dolarların Amerikan altını ile değiştirilmesi istenebilir.

Endüstriyel kapitalist ülkelere askeri üsler, politik ve ekonomik anlaşmalar kanalıyla giren Amerikan sanayi korporasyonları, mal ihracaatını sermaye ihracıyla eşine rastlanılmadık bir şekilde değiştirdiler. Bu korporasyonlar, dünya pazarına Amerikan işletmelerinin ürünlerini sürmekten kaçınıyor ve bunun yerine yabancı ülkelere bulunan ve işçilerin düşük ücretle çalıştıkları kendi fabrikalarından yararlanıyorlar, çoğu zaman bu fabrikalarda yapılmış yedek parçaları ve hazır malları Birleşik Amerika'ya bile ithal ediyorlar.

Bu pratik, tekeller için çok elverişlidir, ama daimi olarak ithalatın artmasına ve ihracatın azalmasına yol açtığı için, Amerikan ödeme bilânçosunu sarsmaktadır. Yabancı ülkelere yapılan yatırımlardan Birleşik Amerika'ya gittikçe daha büyük ölçüde akan kâr transferler bile, yeni sermaye ihracını karşılayacak ve aynı zamanda dış ülkelerdeki yatırımların o ülkelerin ticaret bilançosu üzerine yaptığı olumsuz etkiyi giderecek durumda değildir.

2. Dünya ticaretinde rakip kuvvetler oranının değişmesi.

Emperyalist rakipleri, dünya pazarlarında Birleşik Amerika'ya yetişiyorlar. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki ilk on beş yıl içinde Birleşik Amerika'nın bütün rakiplerinin dövizleri, Amerikan baskısıyla en azından bir kez devalüasyona uğramıştır. Sanayilerini kalkanıran, modernleştiren ve genişleten bu ülkeler, düşük ücret ve ucuz döviz gibi üstünlüklere de sahip

olduklarından, rekabet mücadelesinde kendi mallarını Birleşik Amerika'dan daha ucuze satma olanağını elde etmişlerdir.

Amerikan emperyalistleri, sosyalist ülkelere karşı ekonomik ayırım politikasına koyulunca, kendilerinin dünya ticaretine katılma paylarını azaltmış oldular. Amerika Birleşik Devletleri Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile ticarete eskiden daima çok elverişli bir duruma sahip olduğu halde, Sovyetler Birliği'ne karşı ekonomik savaş yoluna koyulduktan sonra bu pazardan tamamiyle yoksun kaldı. Birleşik Amerika, sosyalist ülkelerle ticareti kolektif olarak boykot etme çabalarında da tam bir yenilgiye uğradı. Doğu ile Batı arasındaki ticaret şimdi yılda 20 milyar doları geçmiş bulunuyor. Sovyetler Birliği ile ticari bağlarının kesikliğinden yalnız Birleşik Amerika zarar görüyor. Fakat propagandası ile kazdığı kuyuya kendisi düşen ve bilhasse Viyetnam savaşında adamakıllı şaşkına dönen Amerika, ticarete tam bir tornistan yapacak durumdada değildir.

3. Birleşik Amerika'nın saldırganlık politikasını yürütmek için yaptığı döviz harcamaları.

Sömürgecilerin işgal masraflarını kurbanlarına ödettikleri zamanlar çoktan geçti. Şimdi Birleşik Amerika, dış ülkelerde bulunan üslerindeki işleri, aldığı malları ve mahalli işçilerin hizmetlerini dolarla ödemek zorundadır. Birleşik Amerikanın, gelişmekte olan ülkelerde dayandığı çiftlik beylerine ve militarist kliklere büyük miktarda rüşvet vermesi gerekiyor. Kore savaşı zamanından beri Birleşik Amerika'nın başka memleketlerdeki askeri ihtiyaçları için yaptığı masrafların döviz karşılığı yılda 3 milyar doları bulmaktadır.

Kısacası, saldırganlık politikasını yürütme, Amerikan yeni-sömürge imparatorluğunu koruma masrafları, son yirmi yıl içinde Birleşik Amerikanın ödeme bilânçosunda meydana gelen açığın temel nedenini teşkil etmektedir.

1967 yılında Birleşik Amerika'nın başka ülkelerdeki askeri masrafları 4 milyar 300 milyon dolara yükselmiştir. Viyetnam savaşı da bu memleketin durumunu bir hayli güçleştirmiştir. Viyetnam kukla rejimi mensuplarına, «ucuz asker» sağlayan Güney Kore ve Tayland yöneticilerine büyük rüşvetler veriliyor ve buralardaki askeri hava üslerine muazzam masraflar yapılıyor. Viyetnam savaşı için lüzumlu siparişleri yerine getiren japon kapitalistlerine de büyük miktarda para ödeniyor, keza Japonyanın siyasi desteğini kazanmak için de rüşvet veriliyor.

Viyetnam savaşı, askeri amaçlarla kullanılan stratejik malzeme ithalatının artmasına ve Birleşik Amerika ekonomisine enflasyonist etkinin çoğaltılmasına yol açtığı için de, ülkenin ödeme bilânçosunu bozmuştur. Amerikan emperyalizminin Viyetnam'daki durumunun gittikçe daha tehlikeli bir hal almasının ve mali güçlüklerinin şiddetlenmesinin bir sonucu olarak, para sermayesinin Birleşik Amerikadan «kaçması» hızlanmıştır.

1965 ve 1966 yıllarında Birleşik Amerika'nın ödeme bilânçosundaki açık yılda 1,3 milyar dolara yakın bir düzeyde tutuluyordu (Bu da başlıca muha-

sebe manipülasyonları yardımıyla oluyordu). Fakat 1967 yılında bu açık hızla artarak 3,6 milyar dolara yükseldi, ki bu, Birleşik Amerika tarihinde üçüncü defa görülen en büyük açıktır. 1967 yılının dördüncü 3 aylık döneminde açık, 1,9 milyar dolar gibi rekor bir rakamı buldu. 1968 yılının ilk üç aylık döneminde ödeme bilânçosundaki açık, anlaşıldığına göre önceki düzeyini korumuş, belki de artmıştır. Bununla ilgili olarak Birleşik Amerika'dan dışarıyla altın akımı da hızlanmıştır.

ABD'nin döviz politikası

Birleşik Amerika hükümeti, 1959 yılından beri, ödeme bilânçosundaki açığı kapatmak ve altın akımını durdurmak için uğraşmaktadır. Fakat Amerikan hükümeti, mali güçlüklerinin temeli olan yayılma politikasından vazgeçmemektedir. Amerikan hükümeti, bunun yanı sıra, diğer emperyalist devletleri hükümetlerinin, ABD'nin saldırganlık hareketlerini finanse etme işine katılmalarını, kredilerle, döviz değişim işlemleriyle ve doları altına çevirmeyi reddederek doları desteklemelerini sağlamak için bütün çabalarını harcamıştır.

1961 yılında Londra'da «Altın Pul»ün kurulmasıyla yedi emperyalist devlet, Birleşik Amerika ile beraber, altın fiyatını bir ons'u 35 dolar düzeyinde tutmak için özel pazara yeter derecede altın satmaya başladılar. Altın Pul'ünde ABD'nin payı % 50 dir. Tek başlarına hareket ettikleri takdirde, altın fiyatını eski düzeyinde tutabilmek için eldeki altının yarısını kullanmaları gerekecekti. Bundan başka, Güney Afrika altın siparişleri, bir ons'u 35 dolar üzerinden İngiliz Bankası kanalıyla Pul'e geliyordu.

Dış politikasını Vaşington'un çıkarlarına bağımlı kılan Batı Almanya, Japonya, İtalya ve diğer ülkelerin hükümetleri de doları altına çevime işini iyice sınırlandırmaya razı oldular. Ayrıca bu ülkelerin hükümetleri, tekrar satılmayan orta vâdeli Amerikan hisse senetlerini de satın aldılar, bu ABD'ne, krediler yoluyla dış politika sergüzeştlerini gerçekleştirme olanağını sağladı. Başka müttefikleri ise ABD'ne olan borçlarını süresinden önce ödediler. Batı Alman intikamcılarını ve diğer ülkelerin hükümetleri Birleşik Amerikadan yılda 1 milyar dolardan fazla değerinde silâh satın almak suretiyle Pentagon ve Amerikan silâh fabrikatörlerinin lehine hareket ettiler.

Fakat bütün bu yardımlar tamamen yetersiz geldi. Amerikanın ödeme bilânçosundaki açık ve altın akımı devam ediyordu. Amerikan emperyalizminin en saldırgan, en yayılcı çevrelerini temsil eden «Çeiz Manhattan Benk» ve «Benk of Afriken», dolaşımda bulunan altının hepsini satın almak için kampanya açtılar. Onlara göre, «kağıt altın» denilen para, altının yerini alabilir, bu da ödeme bilânçolarında açık bulunan ülkelere, hesaplarını müttefik memleketlerin dövizleriyle ödemelerine imkân verebilir. «Kağıt altın»ı Birleşik Amerikanın kontrol ettiği uluslararası döviz bankasının piyasaya sürmesi gerekiyordu. Böylece, ABD emperyalistleri, mütte-

fikleri tarafından verilecek sınırsız kredilere otomatik olarak konabileceklerini umuyorlardı. Lâkin emperyalist kampın kuvvetli karşıkoymasıyla karşılaştılar.

Birkaç yıl içinde Fransa, dolar rezervlerinin büyük bir kısmını altına çevirdi. 1967 yılı ortalarında Londra «Altın Pul»ünden de çıkan Fransa, Birleşik Amerika'yı bu fondaki payını % 59-a çıkarmaya zorladı. Fransa, Birleşik Amerikadan sonra kapitalist dünyasının en büyük altın rezervlerini kendi merkez bankalarında topladı. Bundan başka birçok Fransız vatandaşı da kişisel altın rezervleri yaptılar. Fransız hükümeti, altın fiyatını yükseltmek, altın standardına dönülerek doların imtiyazlı durumunu ortadan kaldırtmak için, «kağıt altın» aleyhinde mücadele ediyor. On ülke maliyecilerinin geçenlerde Stokholm'de yaptıkları toplantıda Amerikalıların baskısı altında, dolarla birlikte İngiliz lirasının da uluslararası rezervdöviz olarak kabul edilmesi hususunda bir karar alındı.

Fransa'nın tutumu, öteki emperyalist devletlerin etkili çevreleri tarafından sempatiyle karşılandı. Hatta, esas itibariyle ABD'nin politikasını destekleyen hükümetler, yavaş yavaş, Amerikan doları 'aleyhine kendi rezerv paylarını artırmaya başladılar.

İtalya ve Belçika hükümetleri, Birleşik Amerika'ya bağımlılığın ortadan kaldırılması konusunda kamu oyunun istekleri karşısında gittikçe daha büyük ölçüde kararsızlık göstermektedirler. İngiltere, Kanada ve Japonya mali güçlüklerini hissetmektedir. Birleşik Amerika'ya yardım etmek şöyle dursun, kendilerinin Amerikan yardımına ihtiyaçları vardır.

Batı Alman emperyalistleri, Amerikan politikasının en sadık taraftarı olduklarını gösterdiler. Bu sadakat, elbette ki, onların militarist ve intikamcı amaçlarıyla bağlıdır, ama Amerika'yı desteklemelerine karşılık Vaşington'dan istedikleri politik diyet, Birleşik Amerika'nın mali güçlüklerinin derinleşmesiyle birlikte daimi olarak artıyor. Dahası var: Batı Alman emperyalistleri, Birleşik Amerika'ya mali yardımı da azaltılar ve şimdi, gitgide artan bir cür'etle, maliye ve bütçe alanında yapılacak işbirliğinin şartlarını dikte ediyorlar.

Hükümetlerin tutumları dışında, Amerikan kapitalistleri dahil, dünyanın çeşitli ülkelerindeki kapitalistler dolara karşı güvenlerini yitirmiş bulunuyorlar. Kapitalistler, meydana gelen durumun iyiye doğru gitmesi için alınan tedbirleri baltalıyorlar. Altın veya «sağlam» döviz topluyor ve doları, liradan ve yen'den kaçmaya çalışıyorlar.

Marks, kapitalizmin para bunalımları hakkında şunları yazmıştır: «Bunalım öncesinde, sanayi gelişiminden zafer sarhoşluğuna uğrayan burjuvazi, paraya aydınlıkçı felsefenin tülü ile bakar ve onu boş bir hayal olarak ilân eder». «Yalnız para maldır!» diye nâra atıyor bugün dünya pazarının dört bir yanından aynı burjuvalar. Geyiğin berrak suyu özlemesi gibi, burjuva da şimdi paraya, bu yegâne zenginliğe can atıyor.»

Bu sözler, bugünkü kapitalistlerin emellerini de yansıtmaktadır. Şimdi, üretilenden çok daha fazla altın stok ediliyor. Diğer kıymetli madenlerin

fiyatları, örneğin gümüş fiyatları, iki defadan fazla artmıştır. Altın çıkaran kumpanyaların hisse senetlerinin değeri de alabildiğine yükselmiştir.

Amerikalıların, kanun gereğince, altın sahibi olmaları yasaktır. Fakat ayrı ayrı ya da korporasyonlar kanalıyla faaliyette bulunan Amerikan kapitalistleri, Kanada ve İsviçre bankalarındaki hesaplarından yararlanarak, altın üreten kumpanyaların yaptıkları işlere katılmak ve diğer dalaverelere başvurmak suretiyle devlet kanununun boşluklarından faydalanmaktadırlar. Maliye uzmanı Frans Pik'in hesaplamasına göre, 1967 yılı Kasım ayında Avrupada satın alınan bütün altının üçte biri, hatta yarısına yakın bir kısmı Amerikalıların eline geçmiştir. Şüphe yok ki, bunların çoğu, Conson hükümetinin «doları kurtarma» çabalarını, kendilerinin «yurtseverce» desteklediklerini açıkça bildirmişlerdir.

Şimdiki bunalımın gelişmesi

Amerikan emperyalizminin, mali ve ekonomik bakımdan en zayıf müttefiği İngilteredir. Şimdiki bunalım, 1967 yılı Kasım ayında İngiliz lirasının ve ona bağlı bir sıra dövizin zorla değerden düşürülmesiyle başlamıştır. Bu devalüasyon altına gerçek hücumun başlamasına yol açmıştır. Zira elinde parası, sterling lirası, dolar ve diğer dövizler bulunan herkes bunları altına çevirmek için hurya etmiştir. Yalnız 1967 yılı Aralık ayında Amerika Birleşik Devletleri hemen hemen 1 milyar dolarlık altın yitirmiştir. Geçici bir durgunluktan sonra 1968 yılı Şubat ve Mart aylarında altına yeniden hücum başlamış, bunun sonucu olarak Birleşik Amerika 1 milyar 70 milyon dolarlık altın daha kaybetmiştir.

Büyük Avrupa bankerleri, Amerikan maliye gözlemcileri ve borsa uzmanları doların devalüasyonunu önceden haber verdiler. «Först Neyşinli Siti Benk» Başkanı Corc Mur dahi, «doların değerden düşürülmesini zorunlu saydığını ve hatta bunun arzu edildiğini» söyledi. Bu koşullar altında Conson hükümetinin, bunalımı önlemek için birçok defa giriştiği ümitsiz teşebbüsler başarısızlıkla sonuçlandı. 1967 yılı Aralık ayında Amerikalı temsilciler, Avrupa bankerlerini, ellerindeki altın rezervlerini Vaşington'un emrine vermeye zorladılar. Bankerler bunu yapmayı reddettiler. Başkan Conson, Amerikan ödeme bilânçosundaki açığı kapatmaya çalışarak, 1968 yılı Ocak ayında bir sıra olağanüstü tedbirler alındığını açıkladı, yabancı ülkelere turistik geziler sırasında sermaye ihracının sınırlandırılması, ihracatı teşvik amacıyla vergilerin çoğaltılması ve ithalatın sınırlandırılması, dış ülkelerdeki askeri masrafların karşılanması için Amerika'nın müttefiklerinden yardım sağlanması gibi tedbirler bunlara dahildir.

Bu tedbirlerin hiç bir sonuç vermiyeceği iki ay sonra açıkça anlaşılmıştır. Aslında, sermaye ihracına sınır konulurken, yüzlerce dev korporasyona verilen özel imtiyazların çok gizli birer açık kapı oldukları ortaya çıkmıştır. Bundan başka, tekeller, hükümet tarafından takibata uğramaktan korkmadan eski işlemlerine devam edeceklerinden emindiler. Birleşik Amerika

Kongresi, yabancı ülkelere gezileri ciddi şekilde sınırlandıran kanunu onaylamayı reddetti. Ticaret bilânçosunu dengeli bir hale getirmek için öngörülen yardım, Avrupa ülkelerinin ve Japonya'nın karşı tedbirler alma yolundaki tehditleriyle felce uğratıldı. Ve nihayet, Amerikan emperyalizminin Viyetnam'da eski politikasını sürdürme denemeleri, Güney Viyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi tarafından indirilen ölümcül darbelerden sonra, askeri masrafların adamakıllı artmasına ve bu da Birleşik Amerika'nın ödeme bilânçosundaki açığın çoğalmasına yol açtı.

Kanada doları ve İngiliz sterling lirası bunalımla tekrar karşı karşıya geldi. Özel kişiler tarafından altın alımının hızla artmasından sonra, «Altın Pül»üne giren merkez bankalarının yöneticileri, nihayet Vaşington'da bir araya geldiler ve aşağıdaki olağanüstü geçici programı yerine getirme konusunda anlaşmaya vardılar:

1. «Altın Pül»ü tasfiye edilecek ve merkez bankaları, özel kişilere altın satışını durdurmayacak. Böylece, serbest pazardaki altın fiyatı, artık, ons'u 35 dolar düzeyinde tutulmıyacak;

2. merkez bankaları kendi aralarında bir ons'u 35 dolardan olmak üzere altın ticaretine devam edecekler, fakat Birleşik Amerika, merkez bankalarını, serbest pazarda sattıkları altını karşılamak için kendilerine altın satmayacakları hususunda tehditte bulunmaktadır. Konferansa katılan bankalar, serbest pazarda altın satmayacaklarına dair anlaşmaya varmışlardır;

3. kendi halkına çok ağır bir ekonomi programını zorla kabul ettirmeye razı olan İngiliz hükûmetine olağanüstü büyük bir kredi verilecek;

4. Vaşington'a, yabancı ülkelerdeki doları desteklemede daha büyük manevra yeteneği verilmesi için döviz değişim işlemlerinin sınırları genişletilecek;

5. Batı Avrupa ülkelerinin hükûmetleri, Birleşik Amerika ve İngiltere'den mal ithalinin artması amacıyla kendi ekonomilerinin bu yönde gelişmesi için tedbirler almaya razı olmaktadır.

Kamuoyunun baskısına rağmen, Birleşik Amerika hükûmeti, Amerikan halkına, bir ekonomi programını zorla kabul ettirmeye karar verdi. Bu program, özellikle vergilerin büyük ölçüde artırılmasını ve halk refahının iyileştirilmesi için yapılan harcamaların azaltılmasını öngörmektedir. Fakat Birleşik Amerika, Viyetnam'da harbi daha fazla genişletme hareketlerinden çekinmesi hususunda Avrupalı müttefiklerinin ricalarını yerine getirmeyi reddetti. Bu nedenle de müttefikleri Birleşik Amerika'ya, sınırlı ve ölçülü yardım tekliflerinde bulundular.

İşin aslına bakılacak olursa, Birleşik Amerika, yabancıların sahip oldukları dolarları altın karşılığında ödemek ödevini yerine getirmeyi reddetme yolunda ilk adımı artık atmış bulunuyordu. Bunun yanı sıra, serbest pazarda altın fiyatının yükselmesi, Birleşik Amerika'nın açtığı ekonomik savaşta yenilgisidi, Sovyetler Birliği, artık kendi altınını bir ons'u 35 dolardan daha pahalıya satabilirdi.

İlk bakışta bugünkü durum, «Altın Pul»ünün kurulduğu 1961 öncesindekine çok benziyor. Fakat aynı zamanda iki durum arasında açık farklar vardır. Şimdi Birleşik Amerika %40 oranında daha az altına sahiptir. Amerika'nın elinde yalnız kısa vâdeli borçları karşılamak için gerekli altının bir kısmı bulunuyor. Dolar artık istikrarlı bir döviz değildir, daha ziyade, uluslararası güveni yitirmiş zayıf bir dövizdir. Dünyanın en büyük altın üretici ülkesi olan Güney Afrika, altınının tümünü, İngiliz bankası vasıtasıyla ons'u 35 dolar fiyat üzerinden artık satmıyor. Üretilen altının büyük bir kısmı serbest piyasarda daha yüksek fiyat üzerinden satılacaktır, bu ise altın üretici bu ülkenin Birleşik Amerika'nın ve müttefiklerinin kontrolünden kurtulmasına imkân verecektir.

Amerikan emperyalizmi hâlâ bazı rezervlere sahiptir. Merkez bankalarında dolar rezervlerinin büyük bir kısmını muhafaza eden «en sadık müttefikleri», doların değerinden düşürülmesi halinde önemli derecede zarar görebilirler. Bu nedenle, şimdiki durumun mümkün olduğu kadar aynı şekilde korunmasında onların çıkarları vardır. Bundan başka Birleşik Amerika hazinesinde, başka ülkeler hükümetlerinin emanet olarak bıraktıkları 13 milyar dolarlık altın korunuyor. Bunlar, bir devrim kendilerini iktidardan yoksun eder korkusuyla altınlarını güvendikleri yerlerde korumayı tercih eden hükümetlerdir. Birleşik Amerika emperyalistlerinin emellerine rağmen böyle hareket eden hükümetleri, emanet ettikleri altını Amerikalıların kendilerine vermeyeceği tehlikesi tehdit etmektedir. Böyle bir pratiği ispatlıyan yeteri kadar örnek vardır, Birleşik Amerika politik şantaj yapmak maksadıyla, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sosyalizm yoluna koyulan ülkelerin altın rezervlerini benimsemiştir. Ve nihayet, Birleşik Amerika, hâlen askeri ve politik tâvizler karşılığında başka hükümetlerden belirli ölçüde mali yardım alabilir. Dolar ve altının geleceği uğrunda savaş işte böyle bir durumda bulunuyor, bu savaşın geleceği, Amerikan emperyalizmi için elverişsizdir. Serbest pazarda altın fiyatının bir onsu'nun 35 dolardan yukarı yükselmesi, doların resmi devalüasyonu yolunda atılan ilk adımdır, Birleşik Amerika devalüasyonu reddeder ve bir Dolar Bloku meydana getirmeye kalkışırsa, bu, uluslararası ticarette doların fiilen değerini yitirmesine yolçacaktır. 1968 yılı başlangıcında geniş ölçüde yaygın olan kaniya göre, doların devalüasyonu, muhtemelen Birleşik Amerika'daki başkan seçimlerinden sonra, 1969 yılında yapılacaktır. Lâkin, 1968 yılının ilk aylarında bunalımın şiddetlenmesi, geçici bir zaman için alınan olağanüstü tedbirlerin etkisinin geçici olduğunu göstermiştir. Doları ve şimdiki para değerini, Viyetnam'da barış kurulması yolunda atılan ciddi bir adımın dahi kurtaracağı şüphelidir. VeleVKi böyle bir adım Birleşik Amerika hükümetine gerilemek için önceden hazırlanma olanağını verebilir.

Altın fiyatının yükselmesi sonuçları

Dolar devalüasyonu dünya ekonomisi ve politikasında büyük bir olay olacaktır. Bu devalüasyon, uluslararası ticaret işlemlerinde doların ege-men durumuna muhakkak ki son verecektir ve bu işlemler bundan böyle altın standardına dayanacaktır. Devalüasyon, Amerikan bankerlerinin uluslararası maliyede rolünü azaltacak, Amerikan sanayi konserlerinin yabancı ülkelerde fabrikalar ve işgücü satın alma olanaklarını sınırlandıracaktır. Doların değerden düşmesi, uluslararası para sistemini sarsacak ve belli bir zaman için uluslararası ticarete ve dünya kapitalist üretimine olumsuz etki yapacaktır.

Dolar bunalımı, Birleşik Amerika'da sınıf savaşının şiddetlenmesine yol açmaktadır, buna sebep de, burjuvazinin, yenilgilerinin bütün ağırlığını işçi sınıfının omuzlarına yüklemeye çalışmasıdır. Viyetnam savaşının son iki yılında Birleşik Amerikada reel iş ücretinin azaldığı resmen itiraf ediliyor. Fakat bu, yalnız başlangıçtır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, emperyalist devletler, ödeme bilânçosundaki açığı kapamak çabası içinde ekonominin gelişimini sınırlandırıyorlar. Şimdi, Amerikan emperyalistleri de, dolar bunalımını, direkt bir şekilde işçi sınıfına karşı alınan tedbirleri uygulamak için delil olarak kullanıyorlar. Birleşik Amerika hükümeti, başlıca emekçilerden aldığı vergileri hiç olmasa % 10 oranında artıran kanunu Kongreden geçirmeye çalışıyor. Bu arada Amerikan hükümeti, kamu ihtiyaçlarını karşılamak için ayrılan kredileri 10 milyar dolar azaltmaya razı olmuştur. Bütün bu tasarruflar, özellikle zenci halk arasındaki işsizlerle yoksullara biraz yardımı öngören bütçe maddeleri aleyhine yapılacaktır.

Birleşik Amerika hükümeti, korporasyonların artan kârlarına hiç dokunmaksızın, bu tedbirleri başlıca Viyetnam savaşının daha ileriye doğru genişlemesini finanse etmek için gerçekleştirmeye çalışıyor. İşgalcilerin Viyetnam'da uğradıkları yenilgi, Conson'u, izlediği «silâh ve tereyağı» politikasından görünüşte vazgeçmeye ve bunu açıkça «tasarruf» programıyla değiştirmeye zorlamıştır.

Lâkin dolar bunalımı patlak vermedikçe, Başkan, Kongreyi bu tedbirleri onaylamaya zorlayamaz. Dolar bunalımı bir propaganda tuzağı olarak kullanılmıştır. Emekçilerin hayat düzeyine karşı girişilen saldırı, doları kurtarmak için zorunlu bir tedbir olarak gösterilmiştir, fakat, hayat düzeyinin alçalması ile Viyetnam savaşı arasındaki direkt bağdan söz edilmemiştir.

Başkan, yeni verginin, tüketimi azaltarak ithalât hacmini daraltacağını ve ödeme bilânçosunun denge kazanmasına yardım edeceğini söylemekle bu alelde delile başvurdu. Vaşingtonlu bilginlerin de belirttiği gibi, bu işlem, «çekiçle sinek öldürmeye benzemektedir. Halkın tüketiminin yalnız bir kısmı ithalâta bağlıdır ve Birleşik Amerikada bu kısım, başka ülkelerden çok daha azdır. Bu nedenle, yaşama düzeyi indirilerek işçi sınıfından koparılan 10 milyar dolarlık fedakârlık ithalât hacmini ancak birkaç

yüz milyon dolar daraltabilir ve ödeme bilânçosunu bu ölçüde iyileştirebilir. Bu arada, «Forçin» dergisinin kanısına göre, Viyetnam harbinin daha ileriye doğru genişleme aşamasında Amerikanın ödeme bilânçosundaki açık, 1967 yılındakine oranla 1 milyar dolar daha artacaktır.

Kısacası, İngiltere'de olduğu gibi, ekonomi programı, hatta bütün hacmiyle gerçekleştirilse bile ödeme bilânçosu açığının ciddi şekilde giderilmesine yardım edemeyecek ve doların devalüasyonuna esaslı bir etki yapamayacaktır.

Birleşik Amerika hükümeti, aktif şekilde gerçekleştirdiği tedbirlerden başka, işçi ücretlerini «dondurma» ve grevleri yasaklama olanağını ara-maktadır. Askeri birlikler, zenci ayaklanmalarını bastırabilmek için açıkça hazırlık yapmaktadır. Amerikan halkına karşı girilen bütün bu saldırılar, ülkede sınıf savaşını kaçınılmaz bir şekilde şiddetlendirecektir.

Geçen senekinden daha büyük ölçüde ekonomik kazanımlar elde eden bakır madenleri işçilerinin sürekli ve çetin grevi, toplu sözleşme anlaşmalarının yakında yeniden gözden geçirileceği diğer sanayi kollarında çalışan milyonlarca işçinin de çetin savaş vereceklerini önceden bildirmektedir. Çeşitli sanayi dallarında ve hizmet alanında çalışan milyonlarca işçi, öğretmenlerden tarım işçilerine kadar bütün emekçiler, Birleşik Amerika'da işçi sınıfının savaşına ilk defa katılıyorlar.

Dolar bunalımı, 34 milyon emekçinin, zencilerin, kızıl derililerin ve İspanyolca konuşan emekçilerin yaşama koşullarını adamakıllı etkilemektedir. Enflasyondan en çok zarar görenler de özellikle bu emekçilerdir. Onların konut koşulları, kamu ve tıp hizmetleri, ırkçı sömürücülerin baskısı altında çok büyük bir hızla kötüleşmektedir, Viyetnam savaşı yüzünden sosyal ihtiyaçlar için ayrılan bütçe giderlerinin sınırlandırılması da bu kötüleşmeyi hızla artırmaktadır.

İlân edilmiş bulunan altın standardından biraz sapılması bile, panalılığı hızlandıracak ve memlekette gerginliği şiddetlendirecektir. İşçi sınıfının 1930 yıllarındaki çetin savaşları, Birleşik Amerika hükümetinin 1933'de altın standardından ayrılıp birkaç ay sonra doların değerini azaltmasından sonra çok yaygın bir hal almıştı. Birleşik Amerika altın standardından ayrılır ayrılmaz bu savaşın yeniden şiddetlenmesini beklemek lâzımdır. Elbette ki bu savaş, 35 yıl önce izlenen yolda yürütülmeyecek ve aynı hedefleri izlemeyecektir.

«Vorkır» gazetesi, dolar bunalımıyla ilgili olarak aşağıdaki faaliyet programını yayınlamıştır:

«Emekçiler, felâkete katlanmayıp şu uğurda çaba harcamalıdır:

– Başkan tarafından vergilerin yüzde 10 artırılması yolundaki uygulamayı ve işçi ücretlerine sözümona «gönüllü olarak» tavan konmasını bozguna uğratmalıdırlar.

– Sendikaların işverenlerle yaptıkları bütün anlaşmalarda ücretlerin artırılması olanağı gözönünde tutulmalıdır. Doların devalüasyonuna gidildiği ve hayatın pahalılaştığı hallerde, devalüasyonun işçileri bir sürpriz

karşısında bırakmasına meydan verilmemelidir. Bu yıl işverenlerle görüşmelere katılan Çelik İşçileri Sendikası yöneticileriyle diğer sendika militanları, dolar devalüasyonunun sonuçlarına karşı kendi üyelerini savunmak için sıkı tedbirler alınmasında ısrar etmelidirler.

– En yakın bir zamanda, Otomobil Sanayii İşçileri Sendikası gibi, işverenlerle uzun süreli anlaşmalar yapmak için bütün sendikalar ortak bir konferans yapmalı ve işçileri savunma tedbirleri alınmalıdır. Aslında, devalüasyon, tüm işverenlerin toplu sözleşmeleri kolektif şekilde bozmaları sonucunu doğuracaktır. Böylece işverenler, işçilere «ucuz» para ödiyecekler demektir. İşçiler, bir devalüasyon halinde, sözleşmelerde öngörülen ücretlerin yükseltilmesini, bu suretle doların ucuzlaşmasının telâfi edilmesini kolektif olarak savunmalıdırlar.

– Devalüasyon halinde, hemen ve otomatik olarak bütün toplumsal sigortalar, sendika emeklilik aylıklarıyla yardımların hepsi artırılmalıdır.

– Bütün fiyatlar «dondurulmalı». Ancak ithal malı parçaların değerinin arttığını ispatlayan delillerin ortaya konduğu hallerde fiyatların artmasına izin verilmelidir.»

Doların uluslararası alanda yenilgisi, kahraman Viyetnam halkının, bütün dünyadaki sosyalist güçlerin ve ulusal kurtuluş güçlerinin Amerikan emperyalizmine indirdikleri darbelerin sonucudur. Doların yıkımı, saldırgan Amerikan emperyalizminin bütün dünyadaki namuslu insanlardan ne derece tecrit olunduğunu göstermekle kalmayıp, aynı zamanda bu tecrit hareketini kuvvetlendirmektedir.

Dolar bunalımı ve Birleşik Amerika hükümetinin bu bunalımı işçi sınıfı aleyhinde tedbirlerle önlemek için giriştiği saldırgan teşebbüsler, Viyetnam savaşına karşı, Amerikan dış politikasında önemli bir dönüm sağlama uğrunda mücadele eden geniş cephenin güçlenmesine yardım etmektedir. Bu geniş cephenin güçlenmesi ve Amerikan dış politikasında önemli bir dönüm sağlanması ise, bir termonükleer harp tehlikesini azaltabilir ve dünyanın sosyalizme ve ulusal kurtuluşa doğru gelişiminin daha az ıstıraplı olma olanağını artırabilir.

Kapitalizmin ekonomik gelişmesindeki dengesizlik artıyor

Yurgen Kuçinski

I. Lenin'in öğretisi

«Birleşik Avrupa Devletleri» şiarını ortaya atanlarla 1915 yılında yaptığı kalem tartışmasında, Lenin, on dokuzuncu yüzyılda Avrupa'da meydana gelen kuvvetler değişimini şöyle karakterize ediyordu: «Kuvvetler, ekonomik gelişme seyrinde değişir. Almanya, 1871 yılından sonra, İngiltere ve Fransa'ya kıyasla 3–4 misli bir hızla kuvvetlendi; Japonya, Rusyadan on kat daha büyük bir hızla güçlendi.» Bundan sonra da şu hükmü veriyordu: «Ekonomik ve politik gelişmedeki dengesizlik, kapitalizmin değişmez kanunudur.»

Bu makalenin, kapitalizmin ekonomik ve politik gelişmesindeki dengesizlik hakkında Lenin tarafından keşfedilen kanunun emperyalizm dönemindeki seyrini üzerinde noksansız bir tahlil yapmak gibi bir iddiası yoktur. Biz, çağdaş kapitalizmin ekonomik gelişmesindeki dengesizliğinin bazı yeni olaylarını çözümlemekle yetineceğiz. Emperyalist devletlerin gelişmelerindeki sıçramaların «üçüncü dünya»nın kaderi üzerinde yaptığı etki, dengesizlik kanununun belirttiği şartlar ve belirme biçimleri üzerinde dünya sosyalist sisteminin yaptığı etki, çağdaş kapitalizmin dengesiz gelişmesinin dünya komünist hareketinin strateji ve taktiği üzerinde yaptığı etki gibi sorunları aydınlatmak da bu makalenin ödevi dışında bulunuyor. Zira bu karmaşık sorunlar sadece değinmekle geçirilemez. Hepsinin ayrı ayrı incelenmesi gerekir.

Meselenin sadece ekonomik yönünü ele alırsak, ekonomik gelişmedeki dengesizliği, sanayi üretimine ait orantı göstergeleriyle değerlendirebiliriz.

1870–1913 yılları döneminde İngiltere'nin dünya sanayii üretimindeki payı iki kattan fazla, Fransa'nın payı de hemen hemen iki kat azalmıştır. Birleşik Amerika ve Rusya'nın payları ise yaklaşık olarak bir buçuk misli artmıştır. Almanya'nın payı da fazlaşmıştır. Bu memlekette üretim, 1913 yılında İngiltere'ninkinden bir hayli, Fransa'nın üretiminden de iki buçuk mislinden daha fazlaydı.

Kapitalizmin dengesiz gelişmesinin türlü sebepleri vardır. Bu sebepler de son derecede çeşitli şekillerde ortaya çıkar ve türlü belirtilerle birlikte faaliyet gösterir.

1870–1913 yılları döneminde bazı ülkelerin dünya sanayii üretimindeki payları (yüzde hesabıyla)

Yıllar	Almanya	İngiltere	Fransa	Birleşik Amerika	Rusya
1870	13	32	10	23	4
1880	13	28	9	28	3
1890	14	22	8	31	3
1900	16	18	7	31	6
1910	16	14	7	35	5
1913	16	14	6	36	6

Marksizm-Leninizm klâsikleri, bu dengesizliğin basit mal üretimi döneminde başladığını tespit etmişlerdir. Kapitalist mal üretimi, işletmelerin, sanayi dallarının ve memleketlerin dengesiz ve sıçrayışlı gelişmelerine yol açmıştır. Lenin, bu olayın kaçınılmaz olduğunu ıspat etmiştir. Sömürge hâkimiyetinin genişlemesini de, dengesizlik sürecinin önemli ve hatta bir dereceye kadar hızlandırıcı etkenlerinden biri olarak göstermiştir. Gerçekten de sömürge imparatorluklarının genişlemesi sırasında dengesizlik son derecede artmıştır.

Lenin'in şu açıklamasının da önemi büyüktür: «Kapitalizmin en hızlı geliştiği yerler, sömürgelerle okyanuslar öteki ülkelerdir. Bunlar arasında (Japonya gibi) yeni yeni emperyalist devletler meydana gelmektedir.» Yüksek bir gelişme düzeyine ulaşmış ülkelerin teknik alanındaki tecrübelerini ve tekniksel süreçlerini benimseyen genç sanayi memleketleri veya hatta henüz sanayileşmeye koyulmuş tarım ülkeleri, kendileri için elverişli olan belirli hallerde, eski sanayi memleketlerinden daha kısa bir zamanda gelişebilirler.

Görüldüğü gibi Lenin, ekonomik ve politik gelişmenin dengesizliği kanununu, kapitalist üretim ilişkilerine bağlamaktadır. Bazan 1870–1871 dönemindeki gelişmeyi misal olarak göstermekte, bazan XIX yüzyılın ortalarına doğru dönmekte, bazan da İngiliz kapitalizminin belirmeye başladığı XVII yüzyıla kadar inmektedir.

Meseleye bu açıdan bakarken şöyle bir soru akla geliyor: Lenin, emperyalizmi incelemekte olduğu bir sırada, Birinci Dünya Harbinin başlamasından sonra neden kapitalizmin gelişmesi kanununa bu derecede büyük bir önem veriyordu? Kanaatimizce, bunun üç nedeni vardır:

1. Harp, Lenin'in belirttiği gibi, bir yandan, en büyük kapitalist devletlerin kuvvetlerini ölçmeleri için tek araçtır. Fakat aynı zamanda, bu nispi kuvvetlerin en kısa zamanda değişmesini sağlayan bir araçtır. Ekonomi alanındaki değişiklik, yukarıdaki çizelgenin devamında görülebilir.

1913–1920 yılları döneminde bazı ülkelerin dünya sanayii üretimindeki payları (yüzde hesabıyla)

Yıllar	Almanya	İngiltere	Fransa	Birleşik Amerika
1913	16	14	6	36
1920	9	14	5	47

2. Lenin, kapitalizmin dengesiz gelişmesi konusundaki incelemelerine dayanarak, daha 1916 yılında şu «kesin sonuç»a varmıştır: «Sosyalizm, bütün ülkelerde aynı zaman içinde zafere ulaşamaz. İlk önce bir veya birkaç ülkede muzaffer olacak, diğer memleketler belirli bir zaman burjuva ya da küçük burjuva ülkesi olarak kalacaklardır.» Görülüyor ki, dengesiz gelişme kanununun, devrimci işçi hareketi için büyük bir stratejik önemi vardır. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve tarihin ondan sonraki bütün seyri, Lenin'in bu bilimsel sonuçlarının doğruluğunu ispat etmiştir.

3. Emperyalizm, ekonomik ve politik gelişme dengesizliğini büyük bir hızla artırmaktadır. Tekellerin kurulması ve dünya harpleri gelişme dengesizliğini çabuklaştırmaktadır. Öte yandan dengesizliğin artması da tekellerin kuruluşunu hızlandırmakta, kapitalist dünyasındaki gerginliği alabilmesine artırmaktadır.

Lenin'in, emperyalizm çağında kapitalizmin dengesiz gelişmesi kanununun yeni nitelikteki özelliklerini keşfettikten sonra, bu kanuna büyük bir önem vermesinin bellibaşlı nedenleri, bizce işte bunlardır.

II. Yeni bir tecrübe

Ekonomik ve politik gelişmenin dengesizliği kanununun keşfinden beri geçen elli yıl, onun gerçeğe uygunluğunu tamamiyle doğrulamıştır. Bu arada, Lenin'in sağlığında mevcut olmayan yeni faktörler ortaya çıkmıştır. Gelişmedeki dengesizliği artıran bu etkenlerin dikkatle incelenmesi gerekir. Dengesizlik kanununa karşıt bazı eğilimler de gelişmiştir. Bunlar, kapitalist dünyasındaki çelişkileri daha fazla gerginleştirmektedir. Kapitalizmin genel bunalımını artıran nedenleri tahlil ederken, bu eğilimler üzerinde daha ayrıntılı şekilde duracağız.

Ekonomik eşitsizlikteki aşırılıkları ortadan kaldırma eğilimleri ve bu çabalarla birlikte politik çelişkilerin şiddetlenmesi

Bellibaşlı kapitalist ülkelerden bazılarının nispi sanayi güçlerini, dünya kapitalist üretimi çerçevesinde gözden geçirelim:

1913–1965 yılları döneminde ülkelerin kapitalist dünyası sanayi üretimindeki payları (yüzde hesabıyla)

Yıllar	Almanya	İngiltere	Fransa	Birleşik Amerika	Japonya	Ve diğer ülkeler
1913	16	14	6	36	1	27
1920	9	14	5	47	2	23
1929	12	12	6	44	3	23
1937	12 ⁽¹⁾	11	5	42	3	27
1948	4 ⁽²⁾	11	4	54	1	26
1965	9 ⁽³⁾	8	5	45	6	27

(¹) Bugünkü Federal Almanya sınırları içinde – 8.

(²) Federal Almanya Cumhuriyeti.

Dünya harpleri büyük ekonomik farklar meydana getirmişti. Harp sonrası yıllarında bu aşırı farkların giderilmesi eğilimleri belirdi. Birinci Dünya Harbi'nden sonra Almanya'nın ekonomisi çok düşük bir seviyede idi; 1919 yılında bu memleket dünya sanayii üretiminin yüzde 6 kadarını verebiliyordu. Halbuki ABD, 1919'da dünya sanayii mamullerinin yaklaşık olarak yüzde 50'sini üretiyordu. 1937 yılında Almanya'nın payı, 1919'dakine kıyasla iki kat arttı. Birinci Dünya Harbi'nden sonra olduğu gibi, İngiltere'nin payını biraz, Fransa'nın payını ise iki kat aştı; ABD'nin payı yeniden düştü.

İkinci Dünya Harbi sırasında Alman ve Japon emperyalizminin dünyadaki mevzileri yıkıldı, harpten sonra da tamamiyle ortadan kaldırıldı. Fakat, çok geçmeden bunlar, Amerikan emperyalizminin yardımı ile yeniden kalkınmaya başladılar. Japonya'nın bugün ekonomik mevzileri, İkinci Dünya Harbi öncesindekine kıyasla daha sağlamdır. Amerika Birleşik Devletleri'nin ekonomik gelişmesinin nispi seviyesi, İkinci Dünya Harbindeki büyük kalkınıştan sonra, tekrar 1937 ve 1929 düzeyine inmiş bulunmaktadır.

Bütün bunlar gösteriyor ki, emperyalizm çağında ve dünya harpleri sırasında kapitalist dünyasında aşırı ekonomik farkların düzleşmesi eğilimi yürürlüktedir. Fakat, ekonomik gelişmedeki bu düzleşme, tekrar, daha önce çelişmeler yaratan ve dünya harplerine yol açan eski eşitsizliğine dönmektedir.

Dünya harplerinin, dünya harplerinden sonraki yılların ve emperyalizm çağının bir sonucu olarak beliren dengesiz ekonomik gelişme aşırılıklarının ortadan kaldırılması sırasında, politik çelişkiler şiddetlenmekte ve bunlar da yeni yeni çelişkileri hazırlamakta, yani dünya harplerine yol açmaktadır. Son yirmi beş yıl, bunlara yeni bir etken daha eklemiştir.

Teknik ilerleme alanındaki dengesizliğin artması

Lenin'in uluslararası şartları tahlil ettiği dönemde, çeşitli memleketlerin teknik seviyelerini düzleştirme eğilimi uzun zaman devam etti. Bu eğilim, meselâ Japonya'nın, kısa bir süre içinde feodal-tarım ülkesi halinden çıkıp emperyalist bir sanayi devleti haline gelmesini kolaylaştırdı. 1920 yıllarında, teknik alanda aynı seviyeye yükselme eğilimini bazı kimseler, Lenin'in keşfettiği dengesiz ekonomik gelişme kanununa karşıt bir eğilim olarak görmeye başladılar. Fakat bunlar, Japonya örneğinin de gösterdiği gibi, teknik seviyeyi düzleştirmenin, Lenin tarafından keşfedilen ekonomik ve politik dengesiz gelişmeyi hızlandırıp şiddetlendirmekten başka bir sonuç vermediğini anlıyamadılar.

Ne var ki, bugün, teknik gelişme alanındaki karşıt eğilimden, yani teknik gelişme dengesizliğinin şiddetlenmesi eğiliminden söz etmek zorundayız. Bu fikrimizi, Amerika Birleşik Devletleri'ni misal alarak aydınlatalım. Yalnız ekonomik tahlilin yetersizliğini göstermek için (Lenin, bu yetersizlik yüzünden, emperyalist kuvvetler arasındaki orantının ölçülmesinde mihenk taşının yalnız harp olduğunu belirtmişti), ABD'nin nispi ekonomik durumunu bir kere daha gözden geçirelim.

ABD'nin, dünya kapitalist sanayii üretimindeki payı

Yıllar	yüzde	Yıllar	yüzde
1913	36	1937	42
1919	yaklaşık olarak 50	1946	yaklaşık olarak 60
1929	44	1965	45

Birleşik Amerika'nın iki dünya harbi arasındaki ekonomik durumu, Birinci Dünya Harbi'nden önceki durumuna bir hayli yaklaştı. Fakat, buna dayanarak, politik durumu hakkında bazı sonuçlar çıkarmaya kalkışmak bizi yanlış yollara sürükler. 1913 yılında en büyük politik güç hangi devlettir? Büyük imparatorluğu ile İngiltere mi, yoksa ABD mi? O zamanlar, hatta akıllı politika adamları bile İngiltere lehinde söz edebilirlerdi, zira bunun aksini ıspat etmek imkânsız görünüyordu. İkinci Dünya Harbi, ABD'nin, kapitalist dünyasının hâkim gücü haline gelmiş olduğunu şüphe götürmeyecek bir şekilde ıspat etti.

İkinci Dünya Harbi'nin sonundan 1965 yılına kadarki dönemde ABD, ilk bakışta, 1937 veya 1929 yıllarındaki durumunda olduğu izlenimini yaratıyordu. Fakat, teknik gelişmede, zamanımız tekniğinin hızla halkınmaya başlaması üzerine beliren dengesizlik göz önünde tutulduğu zaman bunun böyle olmadığı açıkça görülür. Amerika Birleşik Devletleri, bazı bakımlardan, 1937 veya 1929 yıllarındaki durumuna kıyasla, bellibaşlı şu iki sebep yüzünden şimdi bile daha elverişli mevzilerde bulunmaktadır.

1. Bugün öyle teknik tasarımlar vardır ki, son derecede pahalıya çıkmaları yüzünden, gerçekleştirilmeleri (Sovyetler Birliği'nin dışında) ancak, ABD gibi kuvvetli ekonomik kaynakları bulunan büyük bir kapitalist devlet tarafından mümkündür. Uzun programlarının uygulanmasını ve en büyük, en etkin elektron cihazlarının üretimini buna örnek olarak gösterebiliriz.

«İkonomist» adlı İngiliz dergisinin 13 Temmuz 1968 tarihli sayısında yayınlanan bir haberdeki şu veriler bu alanda dikkate değerdir: «Avrupa ülkelerindeki makine yapımı sanayiinde, Kuzey Amerikadakilere kıyasla iki misli işçi çalışıyor. (ABD'nde makine yapımı işletmeleri iki kat daha azdır.) Buna rağmen, Avrupa Amerikadakinin yarısı kadar mamul üretiyor. Avrupa'da bir işçinin üretimi, Kuzey Amerikadakinin üretiminden üçte bir daha azdır. Avrupa ülkelerinde emek üretimi, bugün, Japonya'daki emek üretiminden bir hayli geri durumdadır. Halbuki 1950 yıllarında iki kat fazlaydı.»

Teknik gelişmedeki dengesizlik, kapitalist ülkelerarası kuvvet oranısını daha da karmaşık bir hale getirmektedir. Bundan başka, teknik gelişme, entegrasyon (birleşme) yolu ile kuvvetler arasında yeni orantı kurulması eğilimine yol açmaktadır.

Kapitalist bloklar arasında birleşme ve ayrılma eğilimleri

İki dünya harbi kapitalist ülkeler arasında askeri-politik blokların kurulması sonucunu doğurdu.

İkinci Dünya Harbi'nden sonra, daha kuvvetli bölgesel birleşme deneylerine başvuruldu. Öncelikle, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı, Birleşik Amerikanın yönetiminde ve global strateji çerçevesi içinde kurulan yeni blokları ekonomik bakımdan güçlendirme yoluna gidildi. Avrupa çapında birleşme amacını güden ve 1 Ocak 1958'de faaliyete geçen Avrupa Ekonomik Birliği (AEB), bunların en başta gelenlerindendi. Bu Birliğe, bilindiği üzere, Fransa, Federal Almanya ve İtalya'dan başka, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg da dahildi. Bu Ekonomik Birlik – kurucularının tasarımları gereğince – Avrupa'da politik birliği sağlayacak ve NATO'nun ekonomik temeli olacaktı.

AEB'ne katılan ülkelerin ekonomik güçlerine şöyle bir göz atalım ilk önce.

AEB'ne katılan ülkelerin dünya kapitalist sanayii üretimindeki payları şöyledi (yüzde hesabı ile):

1937 yılında – 21	1958 yılında – 20
1948 yılında – 13	1965 yılında – 20

Yani AEB üyesi ülkelerin 1958'deki payları Harpten önceki döneme kıyasla daha azdı. AEB kurulmuş olmasına ve bu örgütün bütün çabalarına rağmen, 1965 yılına kadar, üye devletlerin kapitalist dünyası sanayii üretimindeki paylarını artırmak mümkün olmadı.

Şunu da belirtmemiz gerekir ki, AEB'ini gerçek bir Avrupa Ekonomik Birliği saymak doğru değildir. Çünkü ABD'nin tekelci kapitali, AEB ülkelerinde en önemli kilit noktalarını elinde tutmaktadır. Teknik bakımdan en iyi donatılmış işletmeler, en modern sanayi dalları, tamamen veya kısmen ABD tekeli kapitalinin mülkiyeti altındadır.

AEB'nin üretimi yönetme ve düzenleme çabalarına gelince, bunu aydınlatmak için, devlet-tekeli düzenleme metodlarının en büyük ilerlemeler kaydettiği Avrupa Taşkömürü ve Çelik Birliğinin öngörülerini ve gerçek durumunu en iyi yansıtan şu rakamlara bir göz atmamız yeterlidir.

<i>AEB'nde 1965 yılı taşkömürü çıkarımı</i>	
<i>için 1957'de yapılan tahmin</i>	325 milyon ton
<i>1965 yılındaki gerçek durum</i>	213 milyon ton
<i>AEB'nin 1965 yılı enerji kaynakları ihtiyacı</i>	
<i>için 1957'de yapılan tahmin</i>	570 milyon ton
<i>Gerçek ihtiyaç</i>	626 milyon ton
<i>AEB'nde 1966 yılında çelik üretimi</i>	
<i>için 1962'de yapılan tahmin</i>	93–100 milyon ton
<i>1966'da gerçek üretim</i>	85 milyon ton

Üretim yapısı (strüktürü) teknik ve ekonomik görüş açısından büyük ilerlemeler kaydetti, fakat öngörüler, yönetim ve düzenleme (regülasyon) son derecede etkisiz kaldı.

Şu da unutulmamalı ki, AEB'nde şu etkenin rolü, zamanla daha fazla arttı: Fransa ve Federal Almanya, Batı Avrupa devletleriyle ABD arasında gittikçe artan «teknik patlama» tehlikesini ortak projelerle ortadan kaldırmak için, AEB'nde toplanan Batı Avrupa tekellerinin gücünden gitgide daha geniş ölçüde yararlanmaya çalıştılar. Makine yapımı misalinde gösterdiğimiz gibi, bu yönde harcanan çabalar başarısızlıkla sonuçlanmış olmasına rağmen, yukarıda söz konusu ettiğimiz etken, AEB'nin karakterini önemli derecede değiştirdi.

Kısacası, AEB, aşağıdaki görevlerini yerine getiremedi:

1. AEB üyesi ülkeler, kapitalist dünyası sanayii üretimi çerçevesi içinde harpten önceki duruma kıyasla kuvvetlenmeleri gerekirken, şimdi daha zayıf durumda bulunmaktadır.

2. Üretimi uluslararası çapta yönetme ve düzenleme çabaları sarfedilmekte, fakat bu denemeler ekonomideki anarşiyi (özellikle son yıllarda) artırmaktadır.

3. Batı Avrupa ile ABD arasındaki «teknik patlama» tehlikesini önlemek için harcanan gayretler sırasında bu tehlike durmadan şiddetlenmektedir.

AEB ile ABD'nin ekonomik ve politik gelişmelerindeki dengesizliğin gittikçe artmasının doğurduğu sonuçlar, gerek ABD'nin, gerekse AEB ülkelerinin politik gelişmesi üzerinde bir patlayıcı madde etkisi yapıyor. Meselâ,

Fransa ile ABD arasındaki çelişkiler o derecede artmıştır ki, Fransa'nın NATO çerçevesi içindeki askeri entegrasyonu bir hayli zayıflamıştır. Aynı memleketin AEB içindeki durumu, Fransa ekonomisinin artık NATO ekonomik üssünün bölünmez bir kısmı olarak karakterize edilmesinin imkânsız olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Batı Almanya, belirgin bir politik tutuma sahip olmaması yüzünden ABD ile Fransa arasında bacalamakta, bu yüzden de, ekonomik durumu ile politik durumu arasındaki ahenksizlik gitgide artmaktadır. Bu arada, Batı Almanya tekeli (monopolist) kapitali birçok gruplara ayrılmıştır. Bunlardan bazıları Birleşik Amerika tekeli kapitaliyle, bir kısmı Fransız tekeli kapitaliyle işbirliğine kaymakta, üçüncü bir grup da (neo-nazilerle birlikte) «mutlak bir Alman politikası» güdülmesi zorunluluğunu gittikçe daha belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır.

Demek ki, AEB'nin çeşitli alanlarını, gelişmedeki dengesizliği azaltmak için kurulmuş bir enternasyon fenomeni olarak incelediğimiz zaman, bunun, daha fazla, yeni yeni çelişkileri ortaya çıkan «Batı emperyalizmi»nin politik ayrışması (dezentegrasyon) fenomeni olduğu sonucuna varmaktayız.

Fakat, şunu hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamalıyız: Bu gibi gelişme dengesizlikleri, tekeli kapitalin saldırganlığını daha fazla artırmaktadır. ABD ve Federal Almanya tekeli kapitalizmi, son beş yıl içinde bunun birçok örneklerini vermiştir. Öte yandan, Avrupa Ekonomik Birliği çerçevesi içinde kapitalin uluslararası yoğunlaşma ve santralizasyonu durmadan artmakta, bu da emperyalizmi barış ve ilerleme için daha tehlikeli bir hale getirmektedir.

Japonya'nın durumu

Şimdi tekrar istatistiklere dönelim:

Kapitalist dünyası sanayi üretiminde paylar (yüzde olarak)

Yıllar	Japonya	İngiltere	Fransa	Federal Almanya
1937	3	11	5	8 (12)(¹)
1948	1	11	4	4
1967	7	8	5	8

(¹) Bütün Almanya.

Japonya, 1967 yılında, İngiltere ile Federal Almanya'nın durumuna ulaştı. Bu arada şunu da göz önünde bulundurmak gerekir: Bugün kapitalist dünyasında yapılmakta olan yapıların tonaj bakımından yarısına yakını Japonya'da inşa edilmektedir. Bu ülke, sinema kamerası, fotoğraf cihazı, radyo cihazı, dokuma tezgâhı üretimi alanında birinciliği elinde bulunduruyor. Çelik, elektrik enerjisi, otomobil, çimento, alüminyum, plâstik madde, yünlü ve sentetik kumaş, küherçe ve daha birçok önemli endüstri

malı türü üretiminde kapitalist dünyasında ABD'nden sonra gelmektedir. Japonya'nın nüfusu Birleşik Amerika nüfusunun yarısı, İngiltere, Fransa ve Federal Almanya nüfusunun da iki mislidir. Teknik alanda Japonya, herhalde İngiltere, Federal Almanya ve ABD'nden aşağı seviyede değildir. Hatta tekniğin bazı alanlarında onlardan üstündür.

Fakat, Japon işçilerinin reel emek ücretleri birçok kapitalist ülkelerdekinden düşüktür. Japon burjuva ekonomistlerinin hesaplarına göre, Japonya'da işleme sanayiinde emek verimliliği, İngiltere'dekinden daha yüksektir; buna karşılık Japon işçilerinin ortalama iş ücretleri son yıllarda İngiliz işçilerinin iş ücretinin ancak yüzde 80'ini bulabilmektedir. Yine aynı hesaplara göre, Japonyada'ki en modern büyük işletmelerde emek verimliliği, ABD'ndekinden yüzde 20, iş ücretleri ise yüzde 73 düşüktür. Bu rakamlardan anlaşılıyor ki, Japonya'nın ekonomik gelişmesinde başlıca isteklendirme aracı olan kapitalist kâr, ücretli emeğin, Batı Avrupa ve ABD'ndekinden daha fazla sömürülmesi sayesinde sağlanmaktadır.

Evet, Japonya, bir yandan, gerçekten özel bir örnektir, emekçilerin görülmemiş sömürülmesinin özel bir olayıdır. Öte yandan da onun gelişmesi, kapitalist dünyasındaki çelişkileri daha da şiddetlendirmektedir.

1965–1968 yılları döneminde ekonomi, teknik ve politika

Şimdiye kadar, emperyalist devletler arasındaki birçok çelişkileri izah ederken, ayrı ayrı ülkelerin ekonomik ve politik gelişmeleri arasındaki nispi dengesizliğe ve her ülkenin ekonomik ve politik gelişmesine dayanıyorduk. Bunların sonuncusu özellikle Almanya'da belirgin bir hal almıştı. Bu ülkenin 1913 ve 1938 yıllarında kapitalist dünyası sisteminde politik rolü, ekonomik rolünden daha azdı. 1968'de Federal Almanya'nın ve özellikle Japonya'nın rolü daha da zayıftır. İkinci Dünya Harbi'nden sonra buna, bir yandan, teknik gelişme arasındaki farklar, öte yandan da, ekonomik ve politik gelişme arasındaki farklar sorunu de eklenmiştir.

Ve en nihayet, kapitalist dünyası sisteminde hüküm süren son derecede büyük istikrarsızlığı de gözönünde bulunduramaz gerekir. Bu istikrarsızlık, son üç yıl içinde ülkelerin nispi güçlerinin şaşırtıcı değişikliğinde dile gelmektedir. Meselâ, Viyetnam harbi yüzünden ABD'nin kapitalist dünyasındaki politik durumu, son üç yıl içinde kesin şekilde kötüleşmiştir. Ekonomik mevzilerinin zayıflaması da bu kötüleşmede rol oynamıştır. Fakat, bu arada ABD'nin teknik üstünlüğü artmış bulunmaktadır.

Emperyalizmin içinde bulunduğu genel bunalım yüzünden ve sosyalist ülkelerin, öncelikle Sovyetler Birliği'nin varlıkları sonucunda Amerikan teknelci kapitalizmi egemenliğinin ne büyük ölçülerde zayıfladığını Amerika'nın Viyetnam'da yürüttüğü harpte açık seçik görmek mümkündür. Kapitalizmin genel bunalımının şiddetlenmesi ve Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin mevcudiyetleri şartlarında ABD'nin Viyetnam halkına karşı sürdürmekte olduğu harp, Amerika'nın nispi bir acz içinde bulundu-

ğunu göstermiştir. Ekonomik, teknik, politik ve askeri gücüne rağmen Amerikan tekeli kapitali saldırganlık amaçlarını gerçekleştirememiştir. Öte yandan, Amerikan tekeli kapitalinin nispi aczi, gayet tabii olarak, bütün tekeli kapitalin, bütün kapitalist dünyasının, sosyalist cephe ve bütün dünyadaki ilerici güçler karşısındaki nispi aczini de ortaya koymaktadır.

Şu tartışılmaz bir gerçektir: Son üç yıl içinde İngiltere'nin nispi ekonomik durumu önemli derecede kötüleşmiştir. Bu ülkenin politik mevzileri de zayıflamıştır, halbuki, nispi teknik durumu, on yıl öncesinden hiç de kötü değildir.

Şu da aynı şekilde tartışılmaz bir gerçektir: Emekçilerin Mayıs 1968'deki genel grevi yüzündek Fransız tekeli kapitalinin ekonomik pozisyonu, son on yıldaki durumunun en zayıf derecesine düşmüştür, dünya tekeli sistemi içindeki siyasi mevzileri de sarsılmıştır, bunlara karşılık, teknik durumunda bir değişiklik yoktur.

Bu arada şunu da belirtmek gerekir ki, politik ve ekonomik durumdaki değişikliğin hızını belirleyen bir kanunun varlığı müşahade edilmemektedir. Meselâ Birinci Dünya Harbi'ne kadar İngiltere'nin ekonomik pozisyonları politik mevzilerinden daha çabuk zayıflıyordu. 1965'ten beri ABD'nin politik pozisyonu, ekonomik mevzilerinden daha hızlı – veya hiç olmazsa daha ağır değil – zayıflamaktadır. Kanımızca, politik ve ekonomik mevzilerin hızlı olumsuz değişimleri sırasında teknik pozisyon daha geç zayıflıyacaktır. Halbuki XIX yüzyılda İngiltere'nin teknik pozisyonundan önce politik pozisyonu kötüleşiyordu. Bütün bunlardan çıkan sonuç şudur: teknik etkenin rolü değiştiği için kapitalist ülkeler arasındaki kuvvetler nispetinde belirli değişiklikler olmuştur.

Teknik gelişmede aynı seviyeye ulaşma eğiliminin üstünlüğü yerine dengeleşimin üstünlüğü görülmektedir. Bunun sonucu olarak, çeşitli ülkeler, özellikle emperyalist ülkeler arasındaki ilişkiyle ayrı ayrı memleketler arasındaki ilişkiler, ekonomi ve politikada şimdiye kadar var olan ilişkilerden başka birçok ilişkilerle tamamlanmaktadır.

Kapitalizmin tarihinde – harpleri doğuran şartlar hariç –, son yıllardaki istikrarsız koşullar, kuvvetler nispetindeki hızlı değişimler hiçbir zaman görülmemiştir.

III. Sosyalizm dünyası karşısında Kapitalizm dünyası

Bilindiği üzere, emperyalizmde kapitalizmin dengesiz ekonomik ve politik gelişme kanununun yürürlükte bulunmasının doğurduğu en önemli sonuç, emperyalizm cephesinde gedik açılması ve dünya sosyalist sisteminin kurulmasıdır. Bu suretle uluslararası sınıf mücadelesinin yeni bir savaş alanı doğmuş bulunmaktadır: Bu, iki sistem arasında barış içinde ekonomik yarışma alanıdır. Bu yarışmanın bazı sonuçları üzerinde kısaca duralım.

Kapitalizm dünyası ile sosyalizm dünyasının politik ve ekonomik koşulları ne kadar da farklı olsa, pozisyonlarını karşılaştırmak için başvurulacak birçok ölçü vardır.

Bunların en önemlisine biz, sıradan insan diyoruz. Kapitalizm dünyasının insanı ile sosyalizm dünyasının insanı, eğitimleri ve ideolojik yetişmeleri arasındaki bütün farklara rağmen, bazı bakımlardan benzeşirler. Örneğin, bunlardan hangisine olursa olsun, barış ve silâhsızlanma mı, yoksa militarizm ve harp mi istiyorsun, diye sorulduğu zaman, her iki taraftan da aynı cevap alınacaktır: Barış ve silâhsızlanma! Sosyalist ülkeler, barış ve silâhsızlanma uğrunda mücadele ediyorlar; tekelci kapitalizmin egemenliği altında bulunan ülkeler ise militarizm yolunda yürüyor ve harpler yapıyorlar. Sosyalist cephenin büyük politik üstünlüklerinin dayandığı temel işte budur.

Sosyalist ülkelerin ekonomileri ne durumdadır? İstatistiksel bilgilere sözü verelim:

Sosyalizm dünyasının payı (yüzde)

Yıllar	nüfus	Yüz ölçümü	Dünya sanayii üretiminde payı
1917	16	8	3
1937	17	8	10
1950	26	35	yaklaşık olarak 20
1965	26	36	yaklaşık olarak 38

Bu çizelgede görüldüğü gibi, sosyalist cephenin dünya sanayii üretimindeki payı aralıksız olarak artmaktadır. Bunda toprak yüzölçününün ve nüfus sayısının artması bir rol oynamamıştır.

Üretimdeki paylar (yüzde hesabiyle)

Yıllar	Kapitalizm dünyasının, dünya sanayii üretimindeki payı	Amerika Birleşik Devletleri'nin	
		Kapitalizm dünyası sanayii üretimindeki payı	Bütün dünya sanayii üretimindeki payı
1880	100	28	28
1913	100	36	36
1937	90	42	38
1950	yaklaşık olarak 80	53	42
1965	yaklaşık olarak 62	45	28

Şimdi de, bu üretim artışının kapitalizm dünyası ekonomisinin pozisyonlarına yaptığı etkiyi gözden geçirelim: Kapitalizm dünyasında ABD'nin 1965'teki payı 1880'dekinden bir buçuk misli fazlaydı. Fakat, bütün dünya sanayii üretimindekiyle ölçersek, Birleşik Amerika'nın 1880 seviyesini aşmadığı meydana çıkar.

Esesen, gerek kapitalizm dünyasının bir bütün olarak, gerekse ayrı ayrı kapitalist ölkelerin dünya sanayii üretimindeki payları durmadan azalmaktadır.

Dünya sanayii üretimindeki paylar (yüzde)

Ölkeler	1880	1967
Almanya	13	5 ⁽¹⁾
İngiltere	28	5
Fransa	9	3
ABD	28	28
Rusya ve sosyalizm dünyasına mensup diğerk ölkeler	5	38

(¹) Federal Almanya Cumhuriyeti.

Zamanımızda dünya gelişmesinin en önemli eğilimini bu yoldan tespitemuavffak olmuş bulunuyoruz. Bütün emperyalist devletler, nispi ekonomik güçlerini büyük ölçüde kaybetmişlerdir. Yalnız ABD, dünya sanayii üretiminde, bundan yüz yıl önceki durumunu korumuştur. Fakat bu, kapitalizm dünyasının yönetici gücü için büyük bir başarı sayılamaz.

Kapitalizm dünyasının istikrarsızlığına, toplumsal gelişmesinin her yeni aşamasında artan çelişkilerine, kapitalin rol ve öneminin aralıksız olarak azalması süreci de eklenmektedir.

Lâtin Amerika'da çetin günler

XIX. Olimpiyat Oyunları'nın muhteşem açılış töreni, verilen resmi demeciler ve yapılan şenlikler, Başkan Dias hükümetinin halk ve öğrenci hareketine asker ve polis terörüyle çullandığı Meksiko şehrinde hüküm sürmekte olan gerginlik, öfke ve güvensizlik havasını dağıtamadı. Zira özel Muhafız Kıtası polisleri, Milli Politeknik Enstitüsü'ne bağlı Beşinci Meslek Okulu öğrencilerine kabaca saldırmışlar, öte yandan askerler de 2 Ekim günü Tres Kulturas meydanındaki üniversiteliler mitingine katılanlara karşı ateş açmışlardır. Bu asker-polis saldırıları sonucunda, üniversite öğrencilerinden 30 kadar genç öldürülmüş, yüzlerce yaralanmış, birkaç bin kişi de tutuklanmış ve bunlara çeşitli hakaret ve işkenceler yapılmıştı.

Çoğu burjuvaziye mensup genç erkek ve kızların üzerine sürülen beş binden fazla asker ve polisin, yüzlerce tankın ve zırhlı arabanın katıldığı bu kanlı saldırılar, yüksek öğrenim gençliğinin ve diğer halk tabakalarının gittikçe büyüyen protesto hareketine karşı Meksika hükümeti tarafından açılan baskı ve terör kampanyasının en had noktasını teşkil ediyordu. Polis ve ordu, Meksiko şehrinde özerk Milli Üniversite'yi, Politeknik Enstitüsü'nü işgal etmişler, Meksika Komünist Partisi'nin ve onun «Vos de Meksiko» adlı gazetesinin binalarına hücum etmişler, Demokratik Öğrenciler Milli Merkezi'nin genel yönetim binasına da girmişler, protesto hareketinin yöneticilerini yakalamak ve bu hareketi başsız bırakmak ümidiyle öğrenciler, öğretim üyeleri ve komünistler arasında birçoklarını tutuklamışlardı.

Meksiko şehri çok çetin günler yaşadı. Polis ve ordu, gösterilere katılanlara, hiçbir ihtarda bulunmadan, alev makineleriyle de ateş açtılar. Buna rağmen, gösterilere katılanlar arttıkça arttı. Öyle ki, yalnız 26 Temmuz ve 2 Ekim tarihleri arasında yüzbinlerce kişinin katıldığı on tane gösteri yapıldı.

Dünya kamu oyu Meksiko'daki baskı ve terörü suçladı. Olimpiyat oyunları için oraya gidenlerden olaylara tanık olan niceleri, rengârenk afişlerde ve levhalarda göze çarpan «Barış ve kardeşlik» sloganı ile öte yanda yığınla masum insanın tepelenmesi arasındaki büyük tutarsızlığı farketmekten ve belirtmekten kendilerini alamadılar. Meksika başkenti ahali de, nice zamandır zorbalığın böylesine kanlı cümbüşünü görmediklerini belirtir.

Olaylara tanık olanların hayret ve şaşkınlığı, biraz da, Meksika hükümetini, Lâtin Amerika'da parmakla sayılacak kadar az olan «uygar hükümetler» den biri ve bu ülkeyi kıtada burjuva demokrasisinin âdeta örnek vatani olarak bellemiş olmalarından ileri geliyordu. Fakat, ne yazık ki, üniversite öğrencileri kendi görüşlerini belirtmek cesaretini gösteri göster-

mez, bu Meksika «demokrasi»si birden dışlerini ve tırnaklarını gösterivermişti. Hem de öyle bir gaddarlıkla ki, Lâtin Amerika'nın en açık «goriller» diktatorasının bile onu bu bakımdan kıskanacağını rahatça söylebiliriz.

Ne var ki, Meksiko'da tanık olduğumuz hareket, yerli gerici kuvvetler ile yabancı sermaye birliğine karşı, iktidardaki Anayasacı Devrim Partisi kademelerindeki antidemokratik evrime karşı girişilen ilk protesto hareketi değildir. Daha bundan dokuz yıl önce, işçilerin geniş ölçüdeki grev hareketi, Meksika'da halkçı-devrimci ve sosyalist akımın gelişmesine güçlü bir atılım kazandırmıştı. O grevler sırasında, komünistlerden David Alfaro Sikeyros, Valentin Kampa ve Demetrio Valieho tevkif edilmişlerdi. (Son ikisi hâlâ hapidedir.)

Meksika'da son yıllarda köylüler, tarım işçileri, yüksek öğrenim gençliği ve aydınlar arasında halkçı-devrimci hareket gitgide genişlemektedir. Bu genişleme, hükümetin polis ve askeri kuvvetlerle uyguladığı baskı ve teröre rağmen devam etmektedir. Ve bu hareketin temsilcileri, resmi propagandanın «demokratik» ve «devrimci» tedbirler palavralarının içyüzünü yığınların gözleri önüne sermekte bir hayli başarılı olmaktadırlar. Örnek vermek için pek uzağa gitmeden, daha geçenlerde bütün memleket ölçüsünde köylü aksiyonlarına girişildiğini ve bu eylemler sırasında «Bağımsız Köylü Merkezi» adlı örgütün önderi olan komünist Ramon Dansos Palomino'nun tutuklandığını söylemek yeter. Ve bu olguları gözönünde tutarak diyebiliriz ki, bu defa da ilkin yine Komünist Partisi yönetici üyelerinden Herardo Unsuetta, Fernando Kortes'in ve daha birçok sıra üyesinin tutuklanmış olmaları elbette rasgele değildir.

Meksika Komünist Partisi'nin geçen yıl toplanan XV. Milli Kongresi'ne katılan delegelerin de belirttikleri gibi, halk yığınlarının hayal kırıklığı, umutsuzluk ve direnişi arttığı, ekonomik ve politik kutuplaşma hızlandığı oranda, rejimin katılığı ve zorbalanması da artmaktadır. Aldığı kararlarda, demokratik özgürlüklerin savunulması hareketine komünistlerin canla-başla katılmaya hazır olduklarını açıklıkla belirten Kongre, yeni devrimi gerçekleştirme savaşına katılma yeteneğine sahip bütün kuvvetleri birleşmeye çağırmaı ödev bilmıştır.

Bu bakımdan, son olaylar nitel bir sıçramadır. Bu, son otuz yılda, Meksika'da yığınların en geniş ölçüde seferber olmasıdır. Şimdi hoşnutsuzluk, yıllardır hükümetin kontrolü altında bulunan sendikaların sıra üyelerini bile sarmış bulunmaktadır.

Öğrenci ve halk yığınlarının giriştiği mücadelenin programı, demokratik özgürlüklerin genişletilmesini öngörmekte ve üniversitenin özerkliğine, diğer eğitim kurumlarının dokunulmazlığına saygı gösterilmesini, siyasi tutuklu ve hükümlülerin serbest bırakılmasını, «âsâyişi koruma» adı altındaki baskı kanunlarının kaldırılmasını, yapılagelen baskı ve terörden doğrudan doğruya sorumlu olan subayların ordudan atılmasını, Polis Muhafız Kıtası'nın dağıtılmasını v.s. istemektedir. Şunu da önemle belirtelim ki,

2 Ekim günü işlenen kanlı cinayetlerden sonra, üniversite öğrencilerinin yöneticileri, artık şimdiye kadarki gibi, mücadelede yalnız barışçı yollarla yetinmiyeceklerini de açıklamışlardır. Hükümet, Meksika halkının bütün tabakalarına mensup «âsiler»in kovuşturulması için geniş bir kampanya açmış durumdadır. Fakat bu tedbirler, ne hükümetin sözümona demokratik icraat vaatlerinin içyüzünü açıklama sürecinin, ne de hükümet ile muhalefet arasındaki uçurumun, hattâ iktidar partisinin kendi içinde mevcut olup, bu partideki gençlik ve köylü temsilcileri tarafından desteklenen kutuplaşmanın derinleşmesini önleyebilmiştir.

1968 yılı ikinci yarısında Lâtin Amerika siyaset sahnesinde tanık olduğumuz kanlı olaylar yalnız Mesiko'da olup bitenlerden ibaret değildir. Bu olaylardan kısa bir zaman önce, Uruguay'da, «Amerikanın İsviçresi» dedikleri ve kıtanın geleneksel «örnek demokrasisi» olarak gösterdikleri bu ülkede olup bitenler, burada çözümleyici sözün, egemen sınıfların hizmetinde bulunan askeri kuvvete verilmiş olduğunu göstermiştir. İş ücretlerinin dondurulmasına ve diğer ekonomik tedbirlere karşı protesto hareketini durdurmak için, bunalımın emekçiler hesabına «çözümlemesi» amacını güden hükümet «olağanüstü tedbirler» almış ve sıkıyönetim uygulamasına geçivermiştir. Amma, bu tedbirler, halkı susturmaya elbette yetmemiş ve kanlı olaylara yol açmıştır. Emekçilerin Milli Sendikalar Örgütü tarafından girilen grevler başarılı olmuştur. Fakat protesto hareketine üniversite öğrencileri de katılır katılmaz, polis kuvvetleri aynı zamanda onlara ve üniversiteye karşı da hücumla geçmişlerdir. Bu «düzen ve âsâyiş temsilcileri»nin müdahalesi sonucunda da dört kişi öldürülmüş, birçokları yaralanmış ve tevkif edilmişlerdir. Başkan Paçeco üniversitenin ve orta öğrenim okullarının belirsiz bir süre kapatılmasını emretmiştir. Ve üstelik, Uruguay hükümetinin ve askeri kuvvetlerin yöneticileri, gösteri yapanlara karşı, Lâtin Amerika'da ilk defa olmak üzere, Amerikan malı olup, Güney Viyetnam'da kukla hükümet tarafından yurtseverlere karşı denenmiş olan şarapnel bombaları kullanmış olmakla öğünmeye koyulmuşlardır. İşte, yer-küremizin Batı yarısı ülkeleri arasındaki «işbirliği»nin pratik sonuçları bunlardır.

Fakat itiraf etmeliyiz ki, Lâtin Amerika ülkeleri silâhlı kuvvetleri «olimpiyat» oyunlarının birincilik palmyesi şimdilik Peru ve Panama silâhlı kuvvetlerine düşmektedir. Ülkede yalnız «reformlar» yapmak değil, «dönüşümler» gerçekleştirmek çabasında da görünen «yeni» Peru hükümeti, günden güne başaşağı giderek, ahlâksızlıklar, skandaller ve demagogiler bataklığına saplanınca, general Velasco Alvarado, «düzeni», «dış itibarı» ve «ulusal onuru» kurtarmak için Lâtin Amerika stiline tıpatıp uygun bir askeri darbe örgütlemeye karar verdi. Halen eski Cumhurbaşkanı Belaunde Teri sürgünde bulunuyor. Eski askeri diktatör Manuel Odriya ise, şimdi yönetici siyasi partilerden birinin önderidir ve kendi öğrencilerini Birleşik Amerika'dan desteklemektedir. APRA Partisi önderi Tore de Avrupa'dan sesini duyurarak «kanuniyet»in savunulmasını istemektedir. Öte yandan, Peru

halkı ise, askeri diktatoranın yerleşmesine engel olmak için son çabasıyla çırpınmaktadır. Bu yüzden artık yüzlerce kişi tutuklanmış olup, kovuşturmalara gittikçe şiddetlenmektedir.

Aradan bir hafta geçmeden, Panama Milli Muhafız Birlikleri de 12 Ekim sabahı Başkan Arnulfo Arias'ı devirerek, Peru cuntasının «kahramanlığını» tekrarladı. Oysa bu başkan daha 1 Ekimde bu göreve getirilmişti. Albay Pinila Vaşington'un iktidara gelmesi belki patırtısız olup bitti. Fakat Panama halkı, ülkesinin kanal üzerindeki egemenliğini yeniden sağlama yönünde beslediği bütün umutları yitirdi.

İşte bu şartlar içinde, Peru'daki askeri hükümet darbesinden yedi gün önce, Rio de Jeneyro'da, şu pek «ünlü» general Vestmorlend'in başkanlığında, Amerika Devletleri Teşkilâtı'na üye ülkeler silâhlı kuvvetleri temsilcilerinin VIII yıllık toplantısı açıldı. Bu toplantıda Peru heyetinin başında, şimdi bu ülkenin başbakanı olan kişinin bulunması belki de tamamiyle raslantıdır.

Görüldüğü gibi, Viyetnam'ın iç işlerine Amerikan müdahalesi tecrübesi Lâtin Amerika'ya da aktarılmaktadır. «Gorilleştirme»de, yeni bir dalga kabarıp yayılmaktadır. Bu yayılma, örneğin, ordu tarafından iktidardan uzaklaştırılan Velasko İbara'nın beşinci defa olarak yeniden başkanlığa geldiği Ekvador'u da tehdit etmektedir. Şimdi Şili, «goriller» rejiminin egemen olduğu memleketlerle çerçevelenmiş bulunuyor. Bu «salgın»ın zararlarını Şili'nin de göreceğini söylemek kehanet olmaz.

Venezüellâ ve Kolumbiya'da iktidarın önemli bir kısmının fiiliyatta askerlerin elinde bulunduğunu gözönüne alarak diyebiliriz ki, bu ülkelerde de askeri hükümet darbeleri yapılması için belirli imkânlar vardır. Bu sözümüz, özellikle, seçimler arifesi kararsız bir durum yaşamakta olan ve partizanlara karşı tertiplenen kampanyalar yüzünden huzursuzluğu artan Venezüellâ'yı kapsamaktadır.

Bu bakımdan Merkezi Amerika'nın bir istisna teşkil etmediğini de söylemeliyiz. Merkezi Amerika, Başkan Conson'un geçenlerde istediği gibi, bölgesel entegrasyon uğruna, her memleketin emekçilerinin çıkarlarını, Amerikan «yardım»ı ceremesi olarak feda etmek durumundadır. Birleşik Amerika'nın dayattığı popüler diyemeyeceğimiz tedbirler, silâh zoru bir yana, şu veya bu şekilde hayata geçirilmektedir. Netekim Honduras'ta bu gibi olaylara tanık olmaktadır. Bu ülkede, iş ücretlerinin artırılması isteğiyle greve başlanması üzerine, derhal sıkıyönetim ilân edilmiş ve vergilerin artırılmasını öngören bir kararname yayınlanmıştır. Albay Lopes bununla da yetinmemiş, basına ve radyoya sansür koymuş, ilerici fikirlere sahip olduklarından şüphelenilen işçi ve öğrenci önderlerinin, öğretim üyelerinin ve aydınların kovuşturulması kampanyasına hız vermiştir. Ekim'in birinci günü Managua'da toplanan Merkezi Amerika ülkeleri silâhlı kuvvetleri yöneticilerinin, belirli bir bölgede, «iç kargaşalıklar»la çalkanan veya «yıkıcı faaliyet» tehdidi altında bulunan her memleket içişlerine elbirliğiyle müdahaleye hazır olduklarını açıklamaları rasgele değildir.

Bütün bunlar, Lâtin Amerika ekonomisinin tekeli sermaye vekillerince anlaşıldığı gibi uygulanan ve gittikçe büyüyen entegrasyonu sürecinin, bazı orta sosyal tabakalar temsilcilerinin reformist, hattâ daha tam bir deyişle sahte reformist emellerini tamamiyle yokedecek, Lâtin Amerika burjuvazisinin Kuzey Amerika burjuvazisi ile birlik olmasına müsaade edecek ve «sert ekonomik ve politik disiplin»in halk tarafından «kabul edilmesi»ni garantileyecek sert rejimler kurulmasını gerektirdiğini açıkça ispat etmektedir.

Şu var ki, Lâtin Amerika halkları askeri çevrelerin ağır baskısına karşı gittikçe aktifleşen bir mücadele yürütmektedir. Şimdi bütün kıtayı, Peru, Meksika ve Birleşik Amerika diplomatik temsilcilikleri önünde protesto gösterilerinin yapıldığı Santiyago (Şili), San Domingo ve Karakas'ta büyük bir kuvvetle hissedilen bir dayanışma dalgası kaplamış bulunmaktadır. Bunun yanısıra, Kolumbiya'daki «Barış kolordusu»na karşı, Venezüellâ'daki askeri darbe hazırlığına karşı ve bu ülkede seçimler yapılması için girişilen protesto hareketi günden güne yayılmakta ve çok geniş ölçüler almaktadır. Arjantin, Brezilya ve Bolivya'da işçi ve gençlik hareketi büyümektedir. Ce Gevara'yı öldürülmesinin yıldönümünde, bütün Lâtin Amerika ülkeleri öğrencileri, profesörleri ve işçileri enerjik eylemlerle her yerde anmışlardır, ve unutulmaz kahramanın siması gözler önünde tekrar canlanmıştır.

Bütün bunlar, Lâtin Amerika'da ekonomik ve politik bir bunalımın varlığının ifadeleridir. Bunlar, aynı zamanda, «temsili demokrasi» diye tutturana reformist formüllerinin hayatıyetten ne kadar yoksun olduğunu göstermektedir. Ve Lâtin Amerika halkları için devrimci mücadele biricik çıkış yolu olarak kalmaktadır. Egemen sınıfların halklarımıza karşı uyguladığı zorbalık ve baskıları açık ortaya koyan deliller, hiçbir hayale yer bırakmadan, Lâtin Amerika ülkelerinde günün ana sorunu olan mücadelenin ne denli sert olduğunu ve olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Franzisko MIERES

Gelişmekte olan ülkelere yardım

Gerçek durum ve perspektifler

İdris Koks

Dünya çapındaki açlık sorunu, eskiden olduğu gibi şimdi de önemini korumaktadır. Birleşmiş Milletlere bağlı Ticaret ve Kalkınma Teşkilâtının (ÜNKATD) bu yılın Şubat ve Mart aylarında Delhi'de yapılan ikinci konferansı bu sorun'un önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Dünyadaki gıda durumu konusunda bu konferansa sunulan belgenin birinci kısmında belirtildiğine göre, insanlığın yarısı, yarı aç, yarı tok yaşıyor ya da kötü besleniyor. Çünkü, insanın beslenmesi ve hayatını sürdürmesi için lüzumlu gıda maddelerinin dünya çapındaki üretimi, en gerekli gıda maddeleri ihtiyaçlarını karşılayacak seviyede değildir. Bu yüzden gelişmekte olan ülkelerde yaşayan milyonlarca insan açlık çekmektedir.

Sözü geçen belgede belirtildiğine göre, gelişmekte olan ülkelerin hemen tümünde geri kalmış köy ekonomisi, son yıllarda, nüfus ve gelir artışıyla birlikte çoğalan yiyecek maddeleri istemini karşılayacak kadar hızlı bir üretim yapacak durumda değildi. Bu nedenle bu ülkeler, beslenmeyi şimdiki düşük düzeyinde tutabilmek amacı ile ekonomik gelişmelerinin hızlanması için zorunlu üretim araçları ithali yerine, gittikçe daha büyük miktarda yiyecek maddeleri ithal etmek zorunda kalmışlardır. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda kökü derinlere varan bir sosyal ve insani problem vardır; gerek bu sorunun, gerekse dünya nüfusuna yiyecek maddeleri sağlama sorununun ortaya çıkması, köy ekonomisinin gelişim temposunun yetersizliğiyle bağlıdır. Burada söz konusu olan mesele, süregelen işsizlik ve köy ekonomisi gelirinin düşüklüğüdür.

Bu ciddi durum, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyelerinin ve hatta uluslararası tekelleri sermaye ile bağlantısı bulunan bazı nüfuzlu çevrelerin gittikçe daha fazla dikkatini çekmektedir.

Londra'da çıkan «Tayms» gazetesinin 22 Haziran 1968 tarihli ilâvesinin başyazısında aşağıdaki çok mânidar not yer almıştır: «Dünyanın gelişmiş ülkeleri, uluslararası para sisteminden şimdi esmekte olan hafif yelin değişmelerinden doğabilecek bir fırtınadan çok daha büyük ölçüde tahrip edici bir kasırga ekmek istemiyorlarsa, kendi noksanlarından şikâyetle son vermelidirler. Zira bu şikâyetler, dünya nüfusunun yarından çoğunun yetersiz beslenmekten, birçok hallerde düpedüz açlıktan öldüğü gerçeğini bilmezlikten gelmek için bahane olarak kullanılıyor.»

Büyük ticaret ve maliye çevrelerinin görüşleri açısından bu durum, yabancı ülkelerde özel sektör yatırımlarını artırmak (ve bu yatırımlara

karşılık daha büyük kârlar sağlamak), keza bu çapulculuğu çeşitli «ekonomik yardım» programlarıyla gizlemek, yollar, limanlar, sulama tesisleri, elektrik santralleri yapmak suretiyle, başka bir deyişle, daha yüksek kârlar elde etmeyi kolaylaştıran şeylerin hepsiyle düzeltilebilir.

Gerçek durum

Bu yol, dikkati, gerçek problemden, ya'ni geliştirmekte olan ülkelerin şimdiki durumunun, emperyalist sömürü sisteminin başlıca sonucu oluşu gerçeğinden başka yöne çekiyor. Bu sömürü sisteminin, bu ülkelerin, sömürgecilik egemenliğinin esaret boyundurduğu altında bulunduğu zamanlardakinden çok daha açık seçik olduğu muhakkaktır. Fakat bu durum, az gelişmiş ülkeler politik bağımsızlıklarını kazandıktan sonra da, birçok bakımdan ve çok daha sert biçimde sürüp gitmektedir.

Geliştirmekte olan ülkeler, sömürgecilik egemenliğinden ekonomik ve politik miras olarak, geri kalmış, tek yönlü ve bozuk bir ekonomiyi devraldılar. Bu ülkeler mevcut durumu değiştirmek ve dengeli modern bir ekonomi yaratmak için sarfetmekte oldukları çabalarında birçok güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Yabancı sermaye yatırımları ekonomilerini sık boğaz ettikten başka, emperyalist devletlerin dünya pazarındaki egemenliğinin bir ifadesi olarak, genç devletlerden ithal edilen hammadde fiyatlarının durmadan düşmesi ve bu devletlerin ithal etmek zorunda bulundukları üretim araçları ve sanayi malları fiyatlarının yükselmesi v.s. gibi güçlüklerle de karşılaşılıyorlar. Son on yıl içinde bu eğilim, «Üçüncü dünya» ülkelerinin, kendi ekonomik düzeyiyle gelişmiş kapitalist devletlerin ekonomik düzeyi arasındaki farkı ortadan kaldırmak için harcadıkları bütün çabaları birhayli zayıflatmıştır.

Bu durumla meşgul olan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı, Yirminci yüzyılın altmış yıllarını «Birleşmiş Milletlerin gelişme yılları» ilân etti ve yukarıda sözü geçen farkı biç olmasa bir dereceye kadar azaltmak hedefini güden tedbirler almakla görevli Ticaret ve Kalkınma Teşkilâtını (ÜNKAT) meydana getirdi. ÜNKAT'ın 1964 yılı, Mart-Haziran aylarında Cenevrede yapılan ilk konferansında bir sıra yapıcı kararlar alındı. «Üçüncü dünya» ülkeleri ve sosyalist devletler, bu kararları desteklediler, Birleşik Amerika, İngiltere, Fransa ve Batı Almanya gibi bellibaşlı emperyalist devletler bunlara karşı geldiler. Kararların gerçekleştirilmesi mecburi değildi, emperyalist devletler bunlardan yalnız birkaçını yerine getirdiler.

ÜNKAT örgütünün Delhi'de düzenlenen ikinci konferansının hazırlığı sırasında, «Üçüncü dünya» ülkeleri temsilcileri «77'ler grupunu» meydana getirdiler (daha sonra bu gruptakilerin sayısı 86'ya yükseldi), 1967 yılı Ekim ayında Cezayir'de toplanan «Üçüncü dünya» ülkeleri temsilcileri, «Cezayir Yasası» diye bilinen ortak programı hazırladılar. Yeni Delhi konferansındaki hararetili tartışmaların çoğu da bu yasada formüle edilmiş istemler etrafında yürütüldü.

Lâkin, Cezayir Konferansı'na katılan delegeler Yeni Delhi'ye programlı isteklerle geldikleri halde, emperyalist ülkelerin temsilcileri bunlara karşı koymaya hazırlanmışlardı. ÜNKTAD örgütünün Delhi Konferansı'na başkanlık eden Dineş Singh'in kanısına göre, bu konferans kendisine bağlanan ümitleri boşa çıkardı. ÜNKTAD Genel Sekreteri Raul Prebiş, ödevin gerçekleştirilmesi yolunda hâlâ büyük boşluklar bulunduğunu belirtti. Londra'da çıkan «Faynanşıl Tayms» gazetesi de 1 Nisan 1968 tarihli sayısında, «bu konferansın konkre sonuçları önemsizdi», «Üçüncü dünya» ülkelerinin kazandıkları başarılar sadece kağıt üzerinde kaldı.» diye yazdı. «Gardian» gazetesi ise 28 Mart 1968 tarihli sayısında, Bu konferansın pratik bakımdan başarısızlığa uğradığını belirtti.

Tekellerin kârları artıyor

ÜNKTAD'ın Delhi Konferansı'nın meşgul olduğu gelişmekte olan ülkelerde durum nasıldı? 1950 yılında kapitalist dünya ile ticarette bunların payı yüzde 31,2 iken, 1967'de yüzde 20'ye düştü. Ham petrol ihracaatı da bundan çıkarılırsa (zira başlıca petrol tröstleri uluslararası tekeli sermayeye aittir ve onun kontrolü altında bulunur) gelişmekte olan ülkelerin kapitalist dünya ile ticaretlerindeki paylarının 1967 yılında yüzde 10'dan fazla azaldığı görülür.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının verileri, «Üçüncü dünya» ülkelerinde, gelişmiş kapitalist devletlerde ve sosyalist memleketlerde durumu açıkça göstermektedir. Aşağıdaki rakamlar 1966 yılına aittir:

Ülke grupları	Genel milli gelirin artışı (% olarak)	Nüfus artışı (% olarak)	Fert başına düşen ortalama gelir artışı (% olarak)
«Üçüncü dünya» ülkeleri	4,6	2,5	2,0
Gelişmiş kapitalist ülkeler	5,0	1,2	3,8
Sosyalist ülkeler	7,0	1,6	6,0

Bu verilerden görüldüğü gibi, 1966'da genel milli gelirin artış oranı «Üçüncü dünya» ülkelerinde en az ve sosyalist devletlerde en yüksek düzeyde bulunuyordu, sosyalist ülkelerde fert başına gelir, «Üçüncü dünya» ülkelerindekinden üç misli daha fazlaydı.

Ekonomik gelişme düzeyinde görülen bu önemli dengesizlik, üretim güçlerinin yetersiz gelişiminin başlıca sonucudur; bu da, «Üçüncü dünya» ülkeleri politik bağımsızlığa kavuştuktan sonra da varlığını devam ettiren emperyalist sömürü sisteminden ileri gelmektedir. Emperyalist devletlere

ekonomik bağımlılık, sömürge esaretinin bir mirası olarak bu ülkeleri hâlâ ezmektedir. «Üçüncü dünya» ülkeleri ekonomisinin tek yönlü oluşu, dünya kapitalist pazarına yönelişi ve milli gelirin önemli bir kısmının elden çıkması, sömürge esareti mirasının birer ifadesidir.

Milli gelirin çeşitli şekiller altında emperyalist devletler tarafından alınması, gelişmekte olan ülkelerde birikimler fonunun nisbi payının gelişmiş ülkelerdekinden çok daha az olmasına yol açmaktadır.

Bütün bunları, dünya kapitalist pazarını da şiddetle etkilemektedir. Dünya kapitalist pazarı, gelişmekte olan ülkelerin ihraç mallarının fiyatlarını düşürmekte ve bu memleketleri ithal ettikleri mallara çok daha fazla para ödemeye zorlamaktadır.

«Üçüncü dünya» ülkeleri, 1961–1966 yılları döneminde ihraç malları fiyatlarının düşmesi ve ithal malları fiyatlarının yükselmesi sonucu olarak, her yıl ortalama 1 milyar 200 bin dolar kaybettiler. Bulundukları durumdan çıkış yolu arama çabaları içinde, kapitalist devletlerden büyük miktarda kredi almak için anlaşmalar yaptılar. Çoğunlukla bunlar yüksek faizli kredi anlaşmalarıdır. Bu yüzden borçlarının genel tutarı 1966 yılında 18 milyar sterling lira gibi astronomik bir rakamı bulmuştur. Kredilerin yıllık faiz borçlarının ödenmesi için 1 milyardan fazla sterling lira veriliyor, bu da gelişmekte olan ülkelerin yıllık ihracat gelirlerinin % 10'undan fazlasını teşkil ediyor.

«Üçüncü dünya» ülkelerinin sömürülmesinde sermaye ihracı da önemli bir rol oynuyor. Bu yüzyılın başında kapitalist devletler dış ülkelere sermaye ihracına serbestçe katılmadıkları halde, şimdi kapitalist devletlerin ve özel sektörün sermaye ihracı, emperyalizmin, «üçüncü dünya» ülkelerine politik ve ekonomik baskısında önemli bir araç ödevini görmektedir. Meselâ, Birleşik Amerika'nın dış ülkelerdeki yatırımlarını çoğaltmadığı bir gerçektir; çünkü Birleşik Amerika sermayelerinin büyük bir kısmını Kanada, Avustralya, Japonya, İngiltere ve diğer Batı Avrupa devletlerine yöneltmektedir. Fakat yatırımların bir kısmı da gelişmekte olan ülkelere sevk ediliyor.

1966 yılında yapılan Ulusal Sanayi Konferansında, Birleşik Amerika'nın yabancı ülkelereki yatırımlarının genel miktarı ve bunlardan elde edilen kârlar konusunda okunan raporda açıklandığına göre, 1950 yılından beri dış ülkelere yapılan yatırımlardan memlekete dönen kâr transferleri her yıl yapılan yeni sermaye ihracından fazladır.

1964 yılında dış ülkelere yapılan yatırımlar 3 milyar 600 milyon dolar kâr getirdiği halde, ihraç edilen yeni sermaye tutarı 2 milyar 300 milyon dolar buluyordu. Sâfi kâr tutarı ise 1 milyar 300 milyon dolardı. Tahmini resmi verilere göre, 1965 yılında direkt yatırımlardan elde edilen kâr tutarı 4 milyar dolardan birkaç misli fazlaydı; oysa aynı yıl dış ülkelere ihraç edilen yeni sermaye tutarı 3 milyar dolardı.

Bu durum, uluslararası tekerci sermayenin «Üçüncü dünya» ülkelerini sömürerek astronomik kârlar sağlamasına imkân vermektedir. Kârların

başlıca kısmı Birleşik Amerika'ya aktarılmaktadır, fakat Britanya tekeli sermayesi de büyük pay alıyor. Şimdi Büyük Britanya'nın dış ülkelerdeki direkt özel sektör yatırımları 10 milyar İngiliz lirasından fazladır. Bu yatırımların hemen yarısı, İngiliz milletler topluluğuna giren genç devletler ülkelerinde yapılmıştır. Bunlardan sağlanan yıllık sâfi kâr transferleri yaklaşık olarak 1 milyar sterlin lirayı bulmaktadır. 19 Aralık 1966 tarihli sayısında bu durumu tahlil eden «Fanayşınıl Tayms» gazetesi şöyle diyor: «Dış ülkelerdeki yatırımların kârları, 1952 yılında yapılan sermaye ihracının yalnız % 7'sini teşkil ediyordu, fakat 1965 yılında bu gösterge % 13'e yükselmiştir. Birleşik Krallık kumpanyalarının yabancı ülkelerde elde ettikleri kârların, memlekette sağladıklarının beşte ikisine vardığı pek az kimsel tarafından bilinmektedir.»

Lâkin bu da, İngiliz gemi kumpanyalarının ticareti, aracılığı, banka ve sigorta şirketleri muameleleri ve diğer kanallardan İngiltereye aktarılan «gizli gelirler»in küçük bir kısmını teşkil ediyor. Londra'da yayınlanan «Tayms» gazetesi 19 Mart 1968 tarihli ilâvesinde «gizli gelirler» konusunda şunları yazmıştır: «... İhracatçılar Britanya'ya yılda takriben 5 milyar dolar getirirken, «gizli» ihracatçıların getirdikleri para 2 milyar 800 milyon sterlin liradan az değildir.»

Dünya pazarındaki fiyat değişikliği emperyalistlere muazzam kârlar elde etme yolunda geniş olanaklar sağlıyor. Bellibaşlı maliyeciler çevrelerin çıkarlarını savunan gazeteler, bu konuda açık konuşuyorlar, nitekim, «Fanayşınıl Tayms» gazetesinin son sayılarında belirttiğine göre genel görünüş şudur: Gelişmiş sanayi ülkeleri, 1957 yılından beri (Ticaret şartlarına göre ham maddeler sağlayan ülkelerdeki durum 1967'den önceki yıllarda genellikle bozulmuş olması yüzünden), her yıl ithalat fiyatlarını düşürme yoluyla muntazaman 7 milyar dolarlık ilâve kâr elde ediyorlar. Bu gelişmiş endüstri ülkeleri, aynı dönemde kendi ihraç malları fiyatlarının yükselmesi sayesinde de yabancı döviz gelirleri şekli altında 3—4 milyar dolarlık ek kâr elde ettiler.» «Fanayşınıl Tayms» gazetesi yazısının sonunda şunları belirtiyor: «Denebilir ki, bu ülkeler, dünyanın diğer kısmı hesabına her yıl 10—12 milyar dolarlık bir prim almaktadırlar. Halbuki bu paraya hak kazanmak için hiçbir şey yapmamışlardır.»

Ekonomik «yardım»

Bütün kapitalist devletler bu muazzam çapulculuğu, hükümetlerinin «yardım» programlarıyla maskelemek için çaba harcıyorlar. Bu sözde yardım, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı tarafından koordine edilir. Bu örgüte, Batı Avrupa devletleri, Berleşik Amerika, Kanada ve Japonya dahil, 21 kapitalist ülke üyedir.

İki yıl içinde (1963—1965) bu ülkelerin yabancı memleketlerdeki özel sektör yatırımları % 50 oranında artmış, bir milyardan 1 milyar 450 milyon sterlin liraya yükselmiştir. Buna karşılık, «yardım»ın genel hacmi yalnız

%2 oranında bir artış kaydetmiş, 1 milyar 280 milyon sterling liradan 1 milyar 334 milyon sterling liraya varmıştır.

Askeri yardımdan farklı olarak Birleşik Amerika'nın «ekonomik yardımı» son yıllarda daimi şekilde azalmıştır. İngilterenin de «yardımı» 1965 yılında 225 milyondan 205 milyon sterling lirasına inmiştir ve şimdi bu düzeyi korumaktadır. Fakat «yardım» pratik alanda daha da azalmıştır, çünkü kredilerin payı (direkt «yardım»lardan farklı olarak) 1963'teki %40'tan 1966'da %77'ye yükselmiştir. Gelişmekte olan ülkelere şimdi faizsiz krediler açılmasına rağmen, İngiliz hükümeti yüksek faizle verilen askeri kredilerin ödenmesinde ısrara devam etmektedir.

Bunun sonucunda İngiltere, eskiden açtığı kredilerin ödenmesinden yılda 60 milyon sterling lira almaktadır. Bu arada «ekonomik yardım»ın bir yıllık gerçek tutarı sadece 70 milyon sterling liradır. Ve aynı zamanda bu «yardım»ın üçte ikisinden fazlası, mal alımında ve İngilterede görülen hizmetlerde kullanılmaktadır. Bu sözde «ekonomik yardım» şeklinin, dışarda faaliyet gösteren büyük İngiliz kumpanyaları tarafından sömürülen ülkeler için gerçek bir önem taşıdığını ispatlayan deliller azdır.

Gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya bulundukları bu güç ekonomik problemleri, ÜNKTAD'ın Delhi konferansında, «Üçüncü dünya» ülkeleri ve sosyalist devletler temsilcileri dışında, diğer delegeler, ana hatlarıyla görmezlikten geldiler. Konferansta dünya çapındaki gıda problemi, denizi olmayan kıta ülkelerinin sorunları, mal fiyatlarının istikrara kavuşturulması zorunluğu, ticari üstünlük ve tercihler sorunu, özel sektöre sermaye akımı ve ticaretin, özellikle Batı ve Doğu arasındaki ticaretin genişletilmesi, ekonomik yardımın genel hacminin genişletilmesi konusunda 40 kadar karar ve bildiri kabul edildi.

Bu karar ve bildirilerden bazılarının olumlu niteliği vardır. Fakat, konferansa katılan kapitalist hükümetler için bunları gerçekleştirmek mecburiyeti yoktur. Delhi Konferansı'nda, dünya pazarında fiyatların istikrara kavuşturulması yolunda bir anlaşmaya varılmamıştır. Bu konferans gelişmekte olan ülkelerle Sosyalist devletler arasındaki ticarete en olumlu katkıda bulunmuştur.

Gerçi Konferans, ekonomik yardımın, önceleri tespit edilen milli gelirin yüzde 1'i yerine, genel milli hasılanın yüzde 1'i hacminde olmasını tavsiye etmiştir. Lâkin çeşitli programlar uyarınca bu ülkelerin çoğunun yaptığı ekonomik yardım, bu düzeyin altında bulunuyordu. Örneğin, İngiltere'nin yaptığı yardım, milli gelirinin yalnız %0,6-sını teşkil ediyordu. Bu yardımın, genel milli hasılanın %1'ine çıkarılması için karar alınmış olmasına rağmen, bütün tavsiyeler sadece kağıt üzerinde kalmıştır.

Sosyalist ülkelerin tutumu

Bu durumun en olumlu yönü, sosyalist devletlerin, «Üçüncü dünya» ülkelerinin ekonomik gelişmesine katkılarının artmasıdır. Bu yardımın ve dünya

sosyalist sisteminin genç milli devletler üzerindeki olumlu etkisinin artması, emperyalist devletleri, «Üçüncü dünya» ülkeleriyle ilişkilerinde bir sıra tâvizler vermeye zorlamaktadır.

«Üçüncü dünya» ülkelerinin ekonomik bağımsızlık savaşında en önemli etkenlerden bir de, sosyalist devletlerle yarar esaslarına dayanan ticaretleridir. ÜNKTAD Sekreterliğinin Delhi Konferansına sunduğu raporda belirtildiğine göre, gelişmekte olan ülkelerin 1964 yılında, sosyalist devletlere yaptıkları ihracaatın yıllık artışı % 12 oranındaydı; 1970 yılına doğru bu rakam iki misli artacaktır, bu arada «Üçüncü Dünya» ülkelerinden hazır ve yarı mamul ürünler ithali de en az 2,4 misli çoğalacaktır.

Delhi Konferansı'na katılan Sovyetler Birliği heyeti başkanı Nikolay Patoliçef yaptığı konuşmada, 1963–1967 yılları arasında Sovyetler Birliği'nin «Üçüncü Dünya» ülkeleriyle yaptığı ticaretin, Sovyet ticaretinin genel artışına kıyasla % 35'ten fazla çoğaldığını açıklamıştır. Aynı dönem içinde Sovyet ticareti genel artışının % 25,6 olduğunu söylemiştir.

Nikolay Patoliçef, ÜNKTAD'ın ticaret alanında daha kesin tedbirler alması lâzım geldiğini belirtmiş, Sovyetler Birliği ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ticaretin gelişme olanakların değinerek şöyle demiştir:

«Biz, gelişmekte olan ülkelerin, mevcut ekonomik durumları ve dış ülkelerle ekonomik bağları konusundaki ciddi endişelerini anlayışla karşılıyoruz. Sovyetler Birliği, bu ülkelerin, yeni, âdil bir uluslararası işbölümü meydana getirilmesi, sömürge egemenliği sonuçlarının en kısa zamanda ortadan kaldırılması ve çok dallı ulusal ve bağımsız bir ekonomi yaratma isteklerini dile getiren «Cezayir Yasası»nı gerçekleştirme çabalarını desteklemektedir.

«Cezayir Yasası»nda belirtildiği gibi, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ilerlemesinin başlıca sorumlusu bu ülkelerin kendileri olduğu hususunda onlarla oydaşız. Bu, münakaşa götürmez bir gerçektir.

Politik bağımsızlığın kazanılmasıyla, gelişmekte olan ülkeler halklarının önünde duran bütün önemli sorunlar çözümlenmedi. Bu bağımsızlığı savunmak ve kuvvetlendirmek için çok daha çaba harcamak gerekmektedir. Bu ülkelerde gerçek ekonomik bağımsızlığa kavuşma ve ilerleme savaşı ancak şimdi geliyor. Bu savaşın başarıyla sonuçlanması için derin sosyal-ekonomik dönüşümler yapılması gerekiyor. Halkların bu temel üzerinde kısa bir tarihsel süre içinde geri kalmışlıktan kurtularak ilerlemeye ulaştıklarına dair tarihte artık örnekler vardır. Çağdaş ekonomik ilişkiler konusunda bazı problemlere eğilirken, hammadde pazarları gibi dünya ticaretinin önemli bir kısmının hâlâ düzene konmadığını belirtmek lâzımdır.

Bu pazarların çoğunda durum hâlâ büyük ölçüde uluslararası tekellerin politikasıyla tespit ediliyor, fiyatlarda şiddetli düşmeler,

değişmeler oluyor ki, bu durum ihracaatçı ülkeleri zararlara sokuyor. Kalkınmakta olan ülkelerin hammadde ihracaatı, gelişmiş kapitalist memleketlerin yarattığı çeşitli tarife ve başka nitelikte engellerle karşılaşılıyor. Biz, bu engellerin kaldırılmasını isteyen teklifleri destekliyoruz.»

Bu, tam zamanında verilen önemli bir demektir. Zira «Cezayir Yasası»nın hiçbir yerinde sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında sınırlandırma yapılmamış, bunların tümü, «fakin» memleketlerin sömürülmesinden yarar sağlayan «zengin» ülkeler genel grubunda toplanmıştır. Nikolay Patoliçef, sömürgelerin ve geri kalmış sömürge ekonomisinin talan edilmesi konusunda Sovyetler Birliğinin hiçbir sorumluluk taşımadığını belirtmiş ve şunları eklemiştir:

«Sovyetler Birliği, bu ülkeleri, soygunlarını şüpheli «ekonomik yardım» programlarıyla gizlemeye çalışan büyük kapitalist tekeller gibi sömürmeye çalışmıyor.»

Sosyalist ülkelerin yardımı

Sosyalist devletlerin, kalkınmakta olan ülkelere yapmakta oldukları yardımın amacı, bu memleketlerin progresif gelişmesini desteklemektir. Son yıllarda bu yardım adanıklı geniş ölçüler aldı. Şimdi birçok Asya ve Afrika ülkelerine ekonomik ve teknik yardım yapılmaktadır. Yalnız Sovyetler Birliği bu memleketlerde 600 sanayi işletmesi ve diğer tesisler kurmuştur ve kurmaktadır. Bu tesisler arasında 25 fabrika, siyah ve renkli metalürji işletmeleri, 40 makina yapım ve metal işleme fabrikası, 28 elektrik sentrali, 19 kimya fabrikası ve petrol rafineri işletmesi, 100'den fazla köy ekonomisi tesisi, 100 kadar okul ve bilimsel araştırma merkezi vardır.

Sosyalist ülkelerin verdikleri uzun vâdeli kredilerin tutarı 1965 yılında 4 milyar 400 milyon doları buluyordu. Bunların 3,5 milyar doları Sovyetler Birliği'nden alınmıştı. Bu istikraz ve krediler, % 2–2,5 gibi düşük bir faiz oranıyla sağlanmaktadır. (Kapitalist ülkeler ve uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasının faiz oranı % 5–7 arasındadır.) Sosyalist devletlerin kredileri uzun vâdelidir, kredileri ödeme süresi 12 yıldan 30 yıla kadardır. Afganistan'ın 1962–1967 kalkınma planında yaptığı yatırımların hemen hemen yarısını, Hindistan'ın 1961–1965 kalkınma planında sanayie yapılan genel yatırımların % 12'sini, Mali Cumhuriyetinin 1961–1966 kalkınma planında öngörülen yatırımlarının yaklaşık olarak % 20'sini Sovyet kredileri teşkil ediyordu.

Sovyetler Birliği'nin, Hindistan'a yapmakta olduğu ekonomik yardım ve aynı zamanda Asuan barajının inşasında Birleşik Arap Cumhuriyeti'ne yaptığı yardım bütün dünyaca bilinmektedir.

Bununla beraber yalnız çeşitli malzeme sağlamak ve kuruculuk işleri yapmak değil, aynı zamanda az gelişmiş ülkelerin ekonomik gelişme düzeyinin yükselmesine yardım edebilecek yüksek derecede kalifiye uzmanlar

yetiştirmek de söz konusudur. Bu cümleden olarak 80'i aşkın Afrika, Asya ve Lâtin Amerika ülkesinden 17 binden fazla öğrenci Sovyetler Birliği'nde yüksek öğrenim yapmıştır ya da hâlen öğrenim yapmaktadırlar.

Bu ülkelerde yeni tesisler kurulması için yapılan yardımın yanı sıra kadrolar yetiştiren özel merkezler meydana getirilmiştir. Örneğin, Hindistan'da 18 bin teknisyen ve kalifiye işçi yetiştirilmiştir. Bunların sayısı Birleşik Arap Cumhuriyeti'nde 11 binden fazladır, Afganistan'da ise 30 bine yakındır. Bu şekilde yetiştirilmiş vasıflı işçilerin genel sayısı şimdi 120 bini geçmiş bulunuyor.

Şunu da belirtmek gerekir ki, sosyalist ülkelerin hiçbirisi, az gelişmiş ülkelerde kâr sağlamak amacıyla özel yatırımlar yapmıyor. Bu yatırımların tümü devlet sektörü üretimine yapılır ve halk eğitimi, sağlık, yüksek öğrenim ve mesleki eğitim gibi çok düşük düzeyde bulunan sosyal ve kamu ihtiyaçlarını karşılayan tesislerin genişletilmesine harcanır.

ÜNKAD Konferansı Delhi'de toplanmadan önce, Hindistan, Pakistan, Birleşik Arap Cumhuriyeti ve diğer ülkeler temsilcileri, sosyalist devletlerin, ÜNKAD'ın 1964 yılı konferansında kabul ettikleri ödevleri yerine getirdiklerinden dolayı, kendilerine teşekkür etmişlerdir. Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Konferans Başkanı ve Hindistan Ticaret Bakanı Dineş Singh, Delhi konferansı'nın son oturumunda, «sosyalist ülkeler bizim ümitlerimizi haklı çıkardı» demiştir.

Bütün bunlar tesadüfi bir şek değildir. Az gelişmiş ülkelerle ticareti geliştirmeleri için elverişli koşullar yaratılmasında ısrar eden ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtının, ticaret ve kalkınma sorunlarını görüşmek üzere bir dünya konferansı düzenlemesini teklif eden ilk devletler, sosyalist devletlerdir. Onların bu teklifleri sonucunda, 1964 yılında Cenevre Konferansı toplanmıştır. Sovyetler Birliği, Cenevre'de, az gelişmiş ülkelerle ticaretini 1980 yılına doğru 7–8 misli artırabileceğini bildirmiştir.

Emperyalist devletler, başlangıçta, ÜNKAD Konferansı yapılması fikrine itiraz ettiler, fakat sonradan katılmaya karar verdiler, az gelişmiş ülkelerin gözünden düşmek korkusuyla konferansa geldiler. Fakat İngiltere ve Birleşik Amerika, konferansta çoğunluğu teşkil eden az gelişmiş ülkelerle sosyalist memleketlerin olumlu kararlarının hepsine karşı geldiler. O zamandan beri de, burada alınan başlıca kararları yerine getirmeyi fiilen reddetmektedirler.

Gelişmekte olan ülkelere karşı güdülen gizli ayrımcı politika

«Üçüncü dünya» ülkeleri, 1963 yılında başlamış bulunan «Kendi tarifeleri hakkındaki «Çevrimsel Kenedi programı»⁽¹⁾ konusunda hiçbir hayale kapılmıyorlar. Bunun inisiyatörleri, «Kenedi programı tamamen başarılı olsa bile, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını karşılayamayacağını» itiraf etmek zorunda kaldılar. Kenedi programı, emperyalist devletlerin zenginleşmesine yardım eden, onlarla «yoksul» ülkeler arasındaki denge-

sizliği artıran bir hareketti. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Utant, «Kenedi Programı»ndan, yoksul ülkelerin, gelişmiş kapitalist ülkelere çok daha az yarar sağlayacaklarını söylemiştir.

Amerikan emperyalizmi, «Ortak pazar»a üye ülkelere karşı mevzilerini her bakımdan kuvvetlendirmeye çalışıyor. «Ortak Pazar» ülkeleri ise, kendi rakiplerinin pazarlarına dalmak ve «Üçüncü dünya»dan, özellikle Afrika ülkelerinden azami derecede çok ve ucuz hammadde sağlamak için çaba harcıyorlar. «Ortak Pazar» üyesi olan 80 Afrika ülkesi, bu örgüte üyelikten çok az bir yarar sağlamış ya da hiçbir şey kazanmamışlardır. Geçen yıl, Afrika-Malagaş grubu ülkeleri Başkanı Amani Diyoru, «Ortak pazar»a katılmasının, Afrika'nın «Ortak pazar» ülkelerine ihracaatının artmasına yardım etmediğinden şikâyet ediyordu.

Sovyetler Birliğinin Bildirisi

Bu durum karşısında Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulu'nun 1967 yılı Aralık ayında yapılan dönem toplantılarına, Birleşmiş Milletlerin resmi bir belgesi olarak «İkinci on yıllık kalkınma için hazırlık çalışmaları muhtırası»nı sunmuştur. Bu belgede, 1970–1980 yılları dönemini kapsayan ikinci «on yıllık kalkınma»nın gerçekleştirilmesi için alınması gereken en önemli ve zorunlu tedbirler belirtilmiştir. Muhtıra aşağıdaki esasları ihtiva etmektedir:

1. Sömürgeciliğin sonuçları ve yeni-sömürgeciliğin çeşitli belirtileri, gelişmekte olan ülkeler halklarının bağımsız bir ekonomi yaratma plânlarını gerçekleştirmelerine engel oluyor;

2. eski ve yeni sömürgeciliğin aşağıda gösterilen hareketleri, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Yasası hükümleriyle ve eşitlik, uluslararası ekonomik işbirliğinde karşılıklı yarar ilkeleriyle çelişiyor:

a) hammadde fiyatlarını sun'i olarak düşürmek, sanayi malları fiyatlarını ise alabildiğine yükseltmek suretiyle kalkınmakta olan ülkelerin sömürülmesi;

b) kalkınmakta olan ülkelerin tabii zenginliklerinin ve insan gücü kaynaklarının yabancı şirketler tarafından şiddetle sömürülmesi sonucunda elde edilen kârların sınırsız şekilde transfer edilmesi;

(1) «Çevrimsel Kenedi programı» eski cumhurbaşkanı Kenedi'nin adını almış, geniş bir ticaret politikası programıdır. Bunda, ABD ile diğer kapitalist devletlerin, kendi aralarındaki ticarete, ithal ettikleri mallardan çoğunun gümrüğünün gitgide indirilmesi öngörülmektedir. Programın amacı, Birleşik Amerika'nın dünya pazarında sarsılan mevzilerini kuvvetlendirmektir. Gelişmekte olan ülkelerin menfaatleri dikkate alınmamıştır. Bunun tam tersine, «Kenedi programı» çerçevesi içinde yapılan görüşmelerde, bu memleketlere karşı güdülen tarife politikasında gizli ayrımcılık şiddetlendirilmiştir.

c) kalkınmakta olan ülkelerin muhtaç oldukları yabancı sermayeden, onların iç işlerine karışmak ve bu memleketlere eşitliğe dayanan politik ve ekonomik antlaşmaları, anlaşma ve yükümleri zorla kabul ettirmek için istifade edilmesi.

Emperyalist devletleri bu surette şiddetle suçlayan muhtırada konke tedbirler ortaya konuyor. Bunların bellibaşlıları şunlardır:

1) politik bağımsızlık kazanan devletler, sömürge esareti altında bulundukları dönemde kendi ekonomilerinin uğradığı zararları eski sömürgeci devletlere ödetme, telâfi ettirme hakkına sahip olmalıdırlar;

2) kalkınmakta olan ülkelerin celbettikleri yabancı devlet sermayesiyle özel sektör sermayesi, bu memleketlerin kalkınma plânlarına, programlarına, kanunlarına ve çıkarlarına uygun olarak kullanılmalıdır;

3) kalkınmakta olan ülkelere bağımsızlık verilmeden önce ya da ondan sonra askeri, politik veya ekonomik baskı yoluyla kabul ettirilen antlaşmalar yahut da bazı yükümler, onların egemenliğiyle bağdaşmıyorsa, yeniden gözden geçirilebilmeli ya da kalkınmakta olan ülkeler tarafından yürürlükten kaldırılabilmelidir.

Bildiride, «Üçüncü Dünya» ülkelerinin ekonomik gelişme problemi ile genel barış mücadelesi ve barış içinde beraber yaşama politikasını gerçekleştirme zorunluğu arasındaki sıkı ilişkiye büyük önem verilmektedir. Bu yöndeki savaş, insanlığın hayatında harpların ortadan kaldırılmasına yol açacak ve silâhlanma yarışına muazzam para ve malzeme harcanmasının önlenmesine yardımcı olacaktır. Bu yapıldığı takdirde, yirminci yüzyılın yetmiş yılları gerçekten kalkınma yılları olacaktır.

Bu hedefi açıkça gözönünde bulunduran Sovyet heyeti, Delhi Konferansı'na, gelişmekte olan ülkelere çeşitli mallar satın alınması, onlardan ithal edilen ve yarı mamul mallara konmuş tercihli tarifelerin kaldırılması ya da azaltılmasıyla ilgili uzun vâdeli antlaşmalar yapılması için bir sıra özel teklifler sunmuştur. Bunlar arasında, hammadde fiyatlarının sabit tutulması ve kalkınmakta olan ülkelere daha büyük çapta, gerçek ekonomik yardım yapılmasıyla ilgili antlaşma teklifleri de vardır.

Görünüşe göre, Delhi Konferansı kararlarının kapitalist ülkeler tarafından yerine getirileceği çok şüphelidir. Sosyalist ülkeler ise, yardımlarını daha fazla genişletmek için elden gelen her şeyi yapacaklardır. Lâkin bu genişleme, bir taraftan da, gelişmekte olan ülkelerin geri ekonomilerini geliştirmek, emperyalizmin ve uluslararası tekellerin egemenliğini zayıflatmak için alacakları tedbirlere de bağlıdır.

Sömürgeciliğin tamamiyle yok edilmesi zamanımızın buyruğudur

Afrika Birliği Örgütü Konferansının sonuçları

Cezayir'de Afrika Ülkeleri Devlet ve Hükümet Yöneticileri Beşinci Konferansı yapıldı. Bu konferansın çalışmalarına, Afrika Birliği Örgütü (ABÖ) üyesi 40 ülkeden 39'unun temsilcileri katıldı. Bunlardan 30'u çeşitli Afrika ülkelerinin devlet ve hükümet önderleriydi.

Yalnız Afrika için değil, onun da ötesinde bir önemi olan bu toplantı, Afrika devletlerinin milletlerarası alanda izledikleri esas politik hattı, yani sömürgecilğe ve emperyalizme karşı savaş hattını belirlemektedir.

Afrika ülkeleri devlet ve hükümet önderlerinin 1963 yılında Adis-Abeba'da yaptıkları ilk konferansla temeli atılmış bulunan Afrika birliği görüşünden yana olanların başarıya ulaştıklarını haklı olarak söyleyebiliriz.

Antikolonyal güçlerin devlet düzeyinde sağlamlaşması ve Afrika halkları arasında birliğin kuvvetlenmesi, Afrika devletlerinin politik itibarını, aktif olarak katıldıkları dünya politikası alanında yükseltmesindedir. Onların, kuruluşuna karşı protestoların hâlâ son bulmadığı antikolonyal tek cephe, sömürgeciliğin korunmasından ve sürdürülmesinden yana olanları günden güne artan bir telâşa düşürmektedir.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nda üye yerlerinin aşağı yukarı üçte biri Afrika'ya düşmektedir. ABÖ üyesi memleketlerinin oyları, Birleşmiş Milletler'de şu veya bu belgenin kaderinde gittikçe artan bir ölçüde etkili olmaktadır. Atom denemelerinin kısmen yasaklanması için 1963 yılında Moskova'da imzalanan anlaşma, metnin altındaki imzaların üçte biri Afrika ülkelerinin olmasaydı, dünya devletlerinin çoğunu kapsıyan o üniversal ölçülere şüphesiz ki yaklaşamıyacaktı. Birleşmiş Milletler'in 1964 yılında Cenevre'de tertiplediği Ticaret ve Gelişme Konferansı'nın «75-ler grubu»nda Afrikalıların önemli bir rol oynadıkları da bilinmektedir. Aynı yıl, bloklar-dışı memleketlerin ikinci konferansına katılanların üçte ikisi Afrika ülkeleri temsilcileriydi.

Dünya politikasında Afrikanın artmakta olan rol ve önemini gösteren bu gibi örnekler parmakla sayılamıyacak kadar çoktur.

Emperyalizmin Afrika'da uyguladığı taktiğin şimdi iki doğrultusu vardır. Bu taktik, bir yandan, Afrika ülkelerinin birliğini kıta çerçevesi içinde ve elden geldiği kadar zayıflatmaya, öte yandan da ayrı ayrı Afrika ülkelerinin toplumsal sistemini ve buralarda biçimlenmekte olan demokratik milli birliği içerden çökertmeye yöneltilmiştir. Şunu da hemen söyleyelim ki,

emperyalizmin Afrika'da uyguladığı taktiğin bu ikinci doğrultusu son zamanlarda ağır basmaya başlamıştır.

Bu da iki sebepten ileri gelmektedir. Birincisi, emperyalizmin Afrika genel birliğinin temelini oyma politikası başarısızlığa uğramıştır. İkincisi, birçok Afrika ülkelerinde, tarihsel ve sosyal gelişmenin belirli aşamasında mevcut sınıflararası çelişmeler o kadar şiddetli değildir. Bu sınıflar, emperyalizme ve sömürgecilğe karşı yürüttükleri ortak savaşa kıyasla, âdeta tâbi bir rol oynamaktadırlar.

İşte bundan ötürü, sömürgeciler, tüm kıta ölçüsündeki antiemperyalist hareketi zayıflatma yolları ararken, ekonomik, askeri ve politik nüfuz manivelâlarından faydalanarak Afrika ülkelerinin milli devlet düzenlerinin temelini oymaya çabalamaktadırlar.

Emperyalizmin sosyal siparişlerini yerine getirmekte olan Batılı araştırmacılar, dikkatlerini, Afrika ülkeleri arasındaki ilişkilerde akla gelebilecek her çeşit anlaşmazlıklar keşfi üzerinde yoğunlaştırdılar. Onlar böyle şeyleri mumla arıyor, en küçük kabile ayrılcılığı (tribalizma) ve bölgecilik fikirlerini besleyip yayıyor, milli düşmanlık ve kin kıvılcımlarından yangınlar çıkarmaya çabalıyorlar.

Afrika ülkelerinin gelişme plânlarını gerçekleştirmek için mali imkân ve araçlara şiddetle muhtaç olmaları, emperyalist cephe tarafından alabildiğine sömürülüyor. Emperyalistler, yapacakları sözümona yardım karşılığında, bu memleketlere ekonomik, politik ve diğer bir sürü bağlayıcı şartlar dayatmak istiyorlar. İşte emperyalizmin bu kanaldan etkilemesi yüzündendir ki, bazı Afrika ülkeleri yöneticileri, belirli bir süre hatalara düşerek, «Güney Afrika Cumhuriyeti Pan-Afrikan Kongresi» veya «Sürgünde Geçici Angola Hükümeti» gibi halk aleyhtarı baltalama gruplaşmalarını desteklediler.

Emperyalizmin Afrika üzerindeki ana stratejik hattı, saldırgan NATO blokuna giren memleketlerin politikasında en açık şekilde görülmektedir. Bu blokun elbirliğiyle uyguladığı yeni-sömürgeci baskı, Afrikalıların gitgide daha örgütlü direnişiyle karşılaşmaktadır. Afrika halklarının savaşı, NATO yöneticilerinin Angola, Güney Afrika Cumhuriyeti, Rodezya, Mozambik topraklarını «beyaz set» haline getirme ve buralarda milli kurtuluş hareketinin gelişmesini önlemeye yetenekli bir kuvvet yaratma, Güney Afrika'da da sömürgecilik ve ırkçılığın atlama tahtasını elde tutma çabalarını boşa çıkarmaktadır.

Cezayirde Afrika Birliği Örgütü Konferansı'na katılanlar, Portekiz sömürgecilerine askeri ve ekonomik yardımda bulunan, Rodezya ve Güney Afrika Cumhuriyeti'ne de aynı yardım ve desteği gösteren NATO üyesi ülkelerin eylemlerini kesinlikle yererek protesto ettiler. Afrika yöneticileri, Güney Afrika, Rodezya ve diğer bazı ülkelerde ırkçılığın azıtmasına karşı kesinlikle harekete geçilmesinden yana olduklarını ifade ettiler ve Angola, Mozambik, «Portekiz» Ginesi ve Yeşil Burun Adaları'nın kahraman yurtseverlerini her araçla elden geldiği kadar desteklemeyi kararlaştırdılar.

Hürriyet ve barış dâvası bir bütündür, birbirinden ayrılmaz. Emperyalizme ve sömürgecilğe karşı savaş da böyle ayrılmaz bir bütündür. İşte bundan ötürü, Afrika yöneticileri, konferans sırasında, Viyetnam'daki harp ve İsrail'in Yakın-Doğu'daki saldırganlığı gibi bugünün dumanı üstünde sorunlarını da ele aldılar. Kahraman Viyetnam halkının haklı savaşı ile dayanışmalarını belirten Afrikalı sözcüler, İsrail askeri birliklerinin 1967 yılında işgal ettikleri Arap ülkeleri topraklarından geri çekilmesini ısrarla isteyen bir karar suretini de kabul ettiler.

Afrika Genel Konferansı'nın bu karar ve eylemleri, emperyalizmin Afrika dayanışma hareketini donduramayacağını, kıtanın sömürgecilikten tamamen arınması sürecinde önemli rol oynayan ve ciddi bir örgütlü kuvvet olan bu hareket tarafından daima göğüsleneceğini göstermektedir.

Afrika ülkeleri halklarının temel menfaatlerinin benzerlik ve uygunluğu, Afrika birliğini kuvvetlendirmek için reel yollar arama eğilimi, Afrika Birliği Örgütü Cezayir Konferansı'nın gidişine yön veren hususlar olmuş ve bunlar kabul edilen kararlarda da yansıtılmıştır. Afrika yöneticilerinin çoğu, sömürgecilerin kıtayı keyfi ve zoraki olarak parçalamalarının ağır sonuçlarını da sürdüren bazı anlaşmazlık konularının tartışılmasında gayet gerçekçi bir tutum takınmışlardır.

Konferansta, en kritik ve karmaşık problemlerden biri üzerinde, kıtanın en büyük ülkesi Nijerya'nın doğu kesimini koparıp ayırmak isteyen ve buraya Biafra adını veren aşırılara karşı bir yıldanberi savaşlara sahne olan bu ülkenin bütünlüğünü koruma problemi üzerinde önemle duruldu.

Konferans, bu konuda, Nijerya'da askeri harekâta son verilmesini isteyen bir karar sureti kabul ederek, ülkenin koparılp ayrılan kesimi Biafra'nın yöneticilerine, «Nijerya'da barış ve güvenliğin sağlanması için federal idare ile işbirliği yapmaları» çağrısında bulundu. Bu karar suretinde, bütün Birleşmiş Milletler ve Afrika Birliği örgütü üyesi memleketlerden, Nijerya'nın birlik, toprak bütünlüğü ve iç barışına zarar verecek her türlü hareketten sakınmaları istenmekte ve ABO'ne bağlı özel danışma komitesinin bu ülkede harbe biran önce son verilmesi yollarını aramaya devam etmesi teklif edilmektedir.

Afrika devletleri, kıtanın birliği yolunda karşılarına dikilen ve emperyalizm tarafından yaratılan çeşitli ayırım engellerini, yani Afrikanın Fransızca ve İngilizce konuşan kesimler diye bölünmesi, «Sahra Güneyi Afrikası»nın «Sahra Kuzeyi Afrikası»na karşı konması engellerini aşacak durumda olduklarını fiilen göstermişlerdir. Kıtada komşu devletler arasındaki tartışmalı sorunların çözümünde anlaşmazlıkların barışçı görüşmelerle giderilmesi metodu benimsenmektedir. Afrika Birliği Örgütü mekanizmasının yardımı ile, bir zamanlar Cezayir ile Fas arasında ve daha sonra Habeşistan-Somali sınırındaki askeri harekât durdurulabilmiş, diğer birçok anlaşmazlıklar da giderilmiştir.

Konferans, birçok Afrika politikacılarının ve devlet adamlarının, Afrika ülkelerini politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda yenileştirmenin

dünya genel politik olayları çerçevesi dışında gerçekleştirilemeyeceğini gitgide daha iyi anlamakta olduklarını ortaya koymuştur. Dünya genel politik durumunun ana karakteri de, bir yanda iki dünya sistemi arasında yürütülen mücadelede, antiemperyalist ve demokratik güçlerin eylemlerini artırmalarında, milli kurtuluş hareketinin kuvvetlenmesi ve gelişmesinde; öte yanda, emperyalizmin harp merdiveninde tırmanması, yer yüzünün çeşitli kesimlerindeki üslerini korumak veya hatta genişletmek ümidiyle ekonomik ve ideolojik yayılma siyasetine hız vermesinde ifadesini bulmaktadır.

Açıkça görülüyor ki, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçişi şartları içinde ve Afrika kıtasının sömürgecilik kalıntılarından ve sömürgeci rejimlerden kurtulması sürecinde, Afrika birliğinin antiemperyalist özü, sosyal-politik mahiyetleri itibarıyla, yalnız milli politik ve ekonomik bağımsızlığın başta gelen dış düşmanı emperyalizme karşı değil, aynı zamanda Afrika ülkelerinde ekonomik temelin gelişmesinde tutulması mümkün bir yol olan kapitalizme karşı yöneltilmiş yeni mücadele unsurlarıyla kaçınılmaz olarak zenginleşecektir. Afrika birliği hareketinde antikapitalist eğilimleri kuvvetlenmektedir. Çünkü, açık sömürgecilik sisteminin yerini, kurtuluşlarına henüz kavuşmuş genç ülkelerde kapitalizm tohumları ekerek, onları kapitalist gelişme yoluna itmekte olan yeni-sömürgecilik almaya çalışmaktadır.

Afrika Birliği Örgütü Cezayir Konferansı, antiemperyalist temel üzerinde kıtanın birliği fikrinin, genç Afrika devletleri yöneticilerinin ezici çoğunluğu tarafından genellikle kabul edildiğini göstermektedir. Fakat bu konferans, birliğin üyeleri arasında mevcut bütün tartışmalı sorunları, ekonomik ve politik çelişkileri elbette çözmemiştir ve esasen çözebilecek durumda da değildir.

Ne var ki, her şeyden önce, Afrika birliğinin varlığı ve belirli aralıklarla yüksek seviyede yapılan konferansları, Afrika birliği fikrinin, bu yolda emperyalizmin çoğu zaman suni olarak yarattığı güçlüklerle ve karmaşık durumlara rağmen, gözle görülüp elle tutulur bir gerçek ve bütün kıtada antiemperyalist, antikolonyalist harekette ciddi bir etken olduğunu göstermektedir.

Abu Bakr

Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünü kutlama hazırlıkları

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sovyet emekçileri ve bütün ilerici dünya kamu oyu V. I. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünü kutlamaya hazırlanmaktadır. «Barış ve Sosyalizm problemleri» dergisinin bir muhabiri, bu hazırlıklarla ilgili olarak, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Müdürü Akademisyen P. N. Fedoseef'le bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmayı aynen naklediyoruz:

*

– V. I. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünün sizce önemi nedir?

– V. I. Lenin'in adı, öğretisi ve hiçbir zaman unutulmıyacak eylemleri dünyaca bilinmektedir. Bunlar, çağımızın devrimci hareketine sıkı sıkıya bağlıdır. Leninizm, toplumu sosyalizm temelleri üzerinde yenibaştan kurmak için yürütülen sınıf mücadelesinin büyük tecrübesini kapsamakta, çağımızın temel sorunlarını aydınlatmakta, toplumun ileriye doğru gelişme yollarını ve geleceğini bilimsel temeller üzerine oturtmuş bulunmaktadır.

V. I. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü hazırlıkları, Sovyetler Birliği'nde Partinin ve bütün sovyet halkının ortak bir davası haline gelmiştir.

Lenin'in yüceliği, öğretisinin tükenmez yaşama kuvveti, bu yıldönümü dolayısıyla Partiye ve Sovyet halkına düşen ödevler, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin «V. I. Lenin'in 100-cü doğum yıldönümü hazırlıkları» kararında açıkça belirtilmiştir. Bu karar «Barış ve Sosyalizm problemleri» dergisinin («Yeni Çağ»ın) geçen sayısında yayınlanmıştır.

V. I. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü hazırlıkları, ideolojik mücadelelerin gerginleştiği, emperyalizmin bilimsel komünizme, Marks-Engels-Lenin öğretisine karşı saldırısının daha da şiddetlendiği şartlar içinde yapılmaktadır.

Burjuva propagandası ve ona ayak uyduran revizyonistlerle milliyetçi unsurlar Leninizm'e kuduzça saldırıyorlar. Bunlar, Leninizm'i «sadece bir Rus olayı» olarak göstermek, enternasyonal önemini, uluslararası devrim hareketindeki tarihi rolünü küçültmek için çaba harcıyorlar.

Leninizm, bütün işçi hareketinin tecrübelerini genelleştirmiş, objektif zorunluklarını doğru olarak aksettirmiş, kapitalizmin çöküşü ve insanlığın sosyalizm ve komünizme geçişi çağında işçi hareketinin bayrağı olmuştur.

Ondokuzuncu yüzyılın sonlarında politik hayata atılan V. I. Lenin'in ilk işi, Rusya işçi hareketinin tecrübesini öğrenmek, uluslararası devrim müca-

delesinin gelişme yollarını incelemek olmuştur. V. I. Lenin, sadece Rusya proletaryasının önderi ve devrimci partisinin kurucusu olarak kalmamış, aynı zamanda, uluslararası işçi hareketinin ileri gelen bir faaliyetçisi olarak sağcı ve «solcu» oportünistlerle yürütülen amansızca mücadeleye önderlik etmiş ve bu suretle de haklı olarak dünya proletaryasının öğretmeni ve önderi unvanını kazanmıştır. «Ne yapmalı» ve «Demokratik devrimde sosyal demokrasinin iki taktiği» adlı eserlerinde V. I. Lenin, öncelikle Rusya işçi hareketinin tecrübesine dayanarak ve bu tecrübeyi Avrupa proletaryasının pratiği ile karşılaştırarak, proletaryanın sınıf mücadelesinin strateji ve taktiği ile ilgili Marksist öğretiyi daha yüksek, yeni bir aşamaya ulaştırmıştır. «Proletarya devrimi ve dönek Kautski», «Komünizmin çocukluk hastalığı: «solculuk» adlı eserleriyle diğer bazı eserlerinde ise dünya işçi hareketinin elde ettiği tecrübeye dayanarak bu öğretiyi geliştirmiştir.

V. I. Lenin, Rusya'nın artık kapitalist yoldan gelişmekte bulunduğunu ve bu yüzden de gelişmesinde kapitalizmin genel kanunlarına tâbi olduğunu ispat etmiştir. «Rusyada kapitalizmin gelişmesi» adlı eserinde ve diğer incelemelerinde Rusya'nın hayatındaki çelişmeleri açıklamış ve bunların dünya kapitalizmine özgü çelişmeler olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan, «Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm» adlı klâsik eserinde, dünya gelişiminin sonuçlarını genelleştirerek bu yeni devrin ekonomik ilişkilerini açığa çıkarmıştır.

V. I. Lenin, Rusyadaki toprak ilişkilerini son derece iyi biliyordu. Bundan başka, dünyanın birçok memleketine ait toprak sorunlarını da inceliyerek, bu problemle ilgili mükemmel bir teori ve program meydana getirmiştir.

Gerçek bir enternasyonalist sıfatı ile V. I. Lenin, çarlık Rusyasındaki milli hareket sorunlarıyla yakından meşgul oluyor, milli ezিয়েte karşı yürütülen savaşın bütün şekillerini destekliyordu. Uluslararası ilişkileri inceledikten sonra «Ulusal sorun ve sömürge sorunu» üzerine yazdığı eserleriyle bilimsel Marksizme büyük katkılarda bulunmuştur.

Dünya devrim hareketinin tecrübesini genelleştiren, Rusya proletaryasının yaşayış şartlarını inceleyen, bilimin XX yüzyıldaki hızlı gelişmesini izleyen V. I. Lenin, devrim teorisine, Marks ve Engels'ten sonra en büyük katkıda bulunmuştur. Doğal bilimlerin yeni verilerine ve çağımızın tarihsel tecrübelerine dayanarak, Marksizm metodu olan diyalektik materyalizmi de geliştirmiştir. V. I. Lenin'in, herhangi bir ülkenin değil, bütün insanlığın kurtuluş hareketinin faydalandığı bir hazinesi olan Marksizmin bütün temel unsurlarını, yani felsefe, ekonomi politik ve bilimsel komünizmi daha da zenginleştirmiştir.

– V. I. Lenin'in eserleri şimdiye dek ne kadar yayınlanmıştır?

– Sovyetler Birliği Komünist Partisi, onun Merkez Komitesi, V. I. Lenin'e ait eserlerin ve dokümanların aranıp bulunmasına ve yayınlanmasına çok büyük önem vermekte ve bunu enternasyonal bir ödev saymaktadır.

Partimizin Merkez Komitesine bağılı Marksizm-Leninizm Enstitüsü ve Parti Merkez Arşivi dünyada V. İ. Lenin'e ait orijinal dokümanların korunduğı tek yerdir. Bugün Lenin'den kalan doküman fonu otuz bin nüshadan fazladır. Bunlar, eserlerinin el yazıları, makale, not, mektup, vesika, kitapların kenarlarına yazılmış notlar ve Lenin'in imzasını taşıyan diğeri yazılardır. Parti Merkez Arşivindeki Lenin'e ait bu hazine, yüce önderin eserlerini incelemek isteyenler için bilimsel bir kaynaktır.

V. İ. Lenin'in eserleri en çok Sovyetler Birliğinde yaygındır. Şimdiye kadar basılanlar dört yüz milyon nüshadan fazladır. Sovyet iktidarı yıllarında (51 yıl içinde) Lenin'e ait eserlerin beş baskısı yapılmıştır. Yirmi ciltlik ilk baskının basımına, V. İ. Lenin'in 50'ci doğum yıldönümünü vesilesiyle Rusya Komünist Partisi (bolşevikler)'in IX Kongresinde alınan karar gereğince 1920 yılında başlanmıştır. İkinci ve üçüncü baskılar otuzar, dördüncüsü ise kırkbeş cilt halinde yayınlanmıştır. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünü, ellibeş ciltte toplanan bütün eserlerinin beşinci baskısı ile karşılıyor. Bütün eserlerini bir araya toplayan beşinci baskı büyük tirajda çıkmasına rağmen kısa bir zamanda tükenmiştir. Şimdi Enstitümüz, Politizdat'la (Siyasi eserler yayınevi) birlikte beşinci baskının tirajına ek olarak bütün ciltleri yeniden basıma hazırlamaktadır.

V. İ. Lenin'in eserleri birçok yabancı ölkelerde de geniş ölçüde yayınlanmış ve yüzden fazla dile çevrilmiştir. ÜNESCO'nun bildirdiğine göre, yabancı dillere yapılan çeviriler arasında V. İ. Lenin'in eserleri dünyada birinci yeri almaktadır. Bu da açık olarak gösteriyor ki, bütün insanlığın düşüncelerine en büyük ve en derin etkiyi yapan Lenin'dir.

– *V. İ. Lenin'den miras kalan bütün dokümanlar üzerindeki çalışmalar ne durumdadır?*

– Enstitümüzde çalışan bilim işçileri, V. İ. Lenin'in bütün toplanmış eserlerinin beşinci baskısına ek olarak daha birkaç kitap üzerinde çalışıyorlar. Şimdi bu çalışmalar onların başlıca ödevlerinden biridir.

V. İ. Lenin'in toprak ve tarım sorunları üzerindeki hazırlık yazıları, «Rusya'da kapitalizmin gelişmesi» adlı eserinin konspekti ve bu konu ile ilgili başka kitaplardan aldığı parçalar, Roza Lüksemburg'un «Sermaye birikimi» ve E. Varga'nın «Proletarya diktatorluğunun ekonomi politik problemleri» v.s. gibi kitapların sayfa kenarlarına yazdığı notlar bu kitaplarda ilk defa yayınlanacaktır. V. İ. Lenin'in «Karl Marks'la Frederik Engels'in 1844–1883 yılları arasındaki yazışmalarının konspekti» başlıklı eseri bugünlerde yayınlanmış bulunmaktadır.

V. İ. Lenin'in bütün eserlerine ait bir kılavuzun hazırlıkları da yapılmaktadır. İki ciltlik bu kılavuz 1970 yılında yayınlanmış olacaktır. Lenin'in eserlerini inceleyenlere muhakkak büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

V. İ. Lenin'den kalan dokümanların bir kısmı, şimdiye kadar XXXVI ciltlik derleme halinde yayınlanmıştır. Bunların XXXVII'si bu jübile münasebetiyle ve yeni dokümanlarla Enstitümüzçe hazırlanmaktadır.

– Enstitü, V. I. Lenin'in eserlerini yaymak, hayatını ve devrim faaliyetini tanıtmak için nasıl çalışıyor?

– V. I. Lenin'in eserlerini (derleme, tematik ve ayrı eser olarak) yayınlamaktan başka Enstitümüz, jübile için bir bilimsel biyografi hazırlıyor. Ayrıca «Lenin'in biyografisi» adlı eser yeniden basılacaktır. Enstitü, önderin hayatını günü gününe anlatan bir eserin hazırlıkları üzerinde büyük ölçüde incelemeler yapmaktadır. V. I. Lenin'in çok yönlü faaliyetini günü gününe aksettiren bu eserin ilk cildinin önümüzdeki yıl (1969'da) yayınlanması öngörülmektedir.

Leninizm'in aktüel ve temel sorunları üzerine birçok monografiler V. I. Lenin'in 100-cü doğum yıldönümü vesilesiyle Enstitümüz tarafından hazırlanmaktadır. Bazıları şunlardır: «V. I. Lenin ve bilimsel komünizm problemleri», «Lenin'in sosyalist devrim teorisi ve çağımız», «Leninizm ve ulusal sorun», «Lenin'in sosyalist sanayileşme plânı ve bu plânın gerçekleştirilmesi için partinin mücadelesi», «Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve kültür devrimi», «Lenin'in kooperatif plânının Sovyetler Birliğinde gerçekleştirilmesi», «Lenin: Oktobr Devriminin önderi», «Lenin: Sovyet devletinin kurucusu», «Lenin ve Komintern».

Enstitümüz, Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarihinin hazırlık çalışmalarına devam etmektedir. Ciltler halinde çıkacak olan bu büyük eserde, elde edilen tarihi tecrübe, ülkemizin ve diğer sosyalist memleketlerin yeni toplum kuruculuğunda ulaştıkları başarılar genelleştirilmiştir. «SBKP tarihi»nin bugüne kadar üç cilti çıkmıştır.

Enstitümüz Politizdat'la birlikte, Lenin'in akrabaları, yakın iş arkadaşları, yetiştirdiği devrimciler, kendisini yakından tanıyan ve onun yanında çalışmış olan insanların hatıralarını beş ciltte toplayıp yayınlayacaktır. Sovyetler Birliği'nin ünlü Parti ve devlet adamlarından, uluslararası komünist ve işçi hareketi temsilcilerinin bir çoğunun hatıraları bu eserde yer alacaktır. Şunu da ilâve etmek gerekir ki, bu jübile derlemesinde hatıraların en değerli ve en doğru olanlarına öncelik tanınmıştır. Hatıraların bir çoğu çağımızın 20'ci 30'cu yıllarında, Lenin'in hayatına ve devrim mücadelesine ait ayrıntıların henüz hafızalardan silinmediği bir zamanda yazılmıştır. Uzun zamandan beri baskısı yapılmayan ve artık tek-tük rastlanan bazı hatıra kitapları bu eserde yer alacaktır. Bazı hatıralar ise ilk defa yayınlanacaktır.

Lenin'in 100-cü doğum yıldönümü hazırlıkları süresinde Enstitümüz, Leninizm'in aktüel problemleriyle ilgili birçok bilimsel konferanslar da tertipleyecektir.

– Enstitü Lenin'e ait yeni vesikalar arıyor mu? Bu alanda kardeş partilerin ve ilerici dünya kamu oyununun yardımına ihtiyacınız var mıdır?

– Sovyetler Bizliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin bu konuyla ilgili bir kararını yerine getirmekte olan Marksizm-Leninizm Enstitüsü, şimdiye kadar bulunmayan Lenin'e ait dokümanları araştırmaya devam etmektedir. Bu gibi dokümanlar, dünyanın birçok köşesinden, komünist partilerin

merkez organlarından, bilim enstitülerinden, arşivlerden, yayınevlerinden, kütüphanelerden ve bir çok şahıslardan bize teslim edilmektedir.

– *Lenin'in dokümanları nerelerde bulunabilir?*

– Her şeyden önce dokümanlar, Sovyetler Birliğinin çeşitli arşivlerinde, eski Parti ve diğer işçi ailelerinde bulunabilir. Dokümanların bir kısmı yabancı ülkelerde ve özellikle Lenin'in yaşamak zorunda kaldığı memleketlerde korunmuştur.

V. İ. Lenin'in, şimdiye kadar bilinmeyen yeni dokümanları Almanya Demokratik Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Belçika, Bulgaristan, Çin Halk Cumhuriyeti, Çekoslovakya, Fransa, İngiltere, İtalya, İsviçre, Macaristan, Polonya, Rumanya ve Japonya'dan gönderilmiştir.

Bu dokümanlardan bazıları bize şöyle ulaşmıştır: V. İ. Lenin 1912 yılının Haziran ayında Paris'ten Polonya'ya gitmişti. Polonya'nın Krakov şehri ve Poronin köyü onun hayatında önemli bir yer alır. Rusya'daki parti örgütleriyle bağlantıları bulunan Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) Merkez Komitesi'nin Yurt dışı Burosu Krakov'da kurulmuştu. Burada iki yıl kalan Lenin, birçok memleketlerin temsilcileri ve parti faaliyetçileriyle mektuplaşmış, «Pravda» gazetesine, «Prosvetşenie» («Aydınlatma») dergisine ve diğer basın organlarına makaleler göndermiştir. Krakov ve Poronin aynı zamanda Parti toplantılarının yapıldığı yerlerdir. «Duma» daki (Çarlık Rusyasının Parlamentosu) Bolşevik milletvekilleri ve diğer parti faaliyetçileri buraya sık sık geliyorlardı.

Lenin'in Krakov ve Poronin'de yoğun çalışmaları sırasında, kitap, gazete, mektup, el yazıları ve diğer dokümanlardan ibaret bir hayli büyük arşiv ve kütüphane meydana gelmiştir. Fakat, İsviçre'ye gidince, bunların büyük bir kısmı Polonya'da kalmıştır. Lenin de bu dokümanlara büyük önem veriyordu. Sovyet devlet başkanı olarak, bunların aranıp bulunmaları için tedbirler almıştı. Bu tedbirlerin sonucu olarak dokümanların bir kısmı daha yirminci yıllarda arşivlerden getirilmişti. Ötekilere yakın zamana kadar kaybolmuş gözüyle bakılıyordu. Fakat, dokümanların bir kısmının korunmuş olduğu anlaşıldı. Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi bu dokümanları 1951–1954 yıllarında Enstitümüze teslim etmiştir. Polonya'dan 1070'den fazla doküman alınmıştır. Bunların 250'si (579 sayfa) Lenin'in kaleminden çıkmıştır.

Krakov-Poronin arşivinde, önceleri bilinmeyen ve şimdiye kadar hiç yayınlanmayan, «Kadetler seçimlere neyle giriyorlar», «İşçilerin birliği ve seçimler», «Amerika'daki seçimlerden sonra», «Boşuna çabalar» başlıklı yazılar, not, mektup, karar tasarıları, kitapların sayfalarına kaydettiği notlar, ithafları v.s. dokümanlar bulunmuştur. 1912–1914 yılları döneminde, V. İ. Lenin'in ve Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi Merkez Komitesi'nin çeşit likidatör ve oportünistlere karşı, Bolşevik Partisinin kuvvetlenmesi ve enternasyonal ilişkilerin geliştirilmesi uğrunda yürüttükleri çetin mücadele, bu dokümanlarda açıklanmıştır. 1914 yılının Ağustos ayında toplanması kararlaştırılan, fakat Birinci Dünya Harbi'nin başlaması yüzünden yapıla-

mıyan sıralı Parti Kongresi için V. İ. Lenin'in yönetiminde Merkez Komitesi'nin yaptığı hazırlık çalışmaları yine bu dokümanlarda aksettirilmiş bulunmaktadır.

Arşiv materyalleri arasında, V. İ. Lenin'in İkinci Enternasyonalin Uluslararası Sosyalist Bürosu'na yazdığı ve aldığı mektuplar, 1914 yılının Temmuz ayında aynı Büro'nun Brüksel'de yapılan danışma toplantısına bolşeviklerin katılması ile ilgili yazışmaları bulunmaktadır.

Krakov-Poronin arşivindeki dokümanlardan, birçok makalelerin Lenin'i ait olduğu anlaşılmıştır. Özellikle «Pravda» gazetesinde çıkan «Evgeniy Potie» başlıklı makalenin Lenin'e ait olduğu tespit edilmiştir.

Polonyadan alınan dokümanların büyük bir bilimsel ve politik önemi vardır. Birinci Dünya Harbi arifesinde ve bu harp sırasında devrim hareketi yeniden canlanmıştı. İşte bu dönemde Bolşevik Partisi'yle Avrupa halkları arasında kurulan enternasyonal bağların incelenmesi için değerli birer kaynaktır. 1959–1960 yılları arasında İsviçre'den alınan Lenin'e ait yeni dokümanlar da çok önemlidir. Bunlar, V. İ. Lenin'in 1915 yılının Haziran-Eylül ayları arasında yazdığı mektuplardır (40-tan fazla). Partimizin tarihinde bu zamanlara ait vesikaların az olması yüzünden, bunların değeri bir kat daha artmaktadır.

Enstitümüz, Amsterdam Sosyal Tarih Enstitüsü ile 1964 yılında bir anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşmaya göre, karşılıklı doküman teatisi sonucu olarak oradan bazı orijinal dokümanlar alınmıştır.

Zimmerwald, Kintal Konferanslarının protokolleri bunların arasındadır.

V. İ. Lenin'in, Zimmerwald'te «7 Eylül 1915-te Harp'le ilgili Manifest ve karar tasarısının ve sosyal demokrasinin başlıca ödevlerinin incelenmesi sırasında yaptığı konuşmalar» ve Kintal'de «21 Nisan 1916'da Uluslararası Sosyalist Bürosu'nun toplantıya çağırılmasıyla ilgili karar tasarısının incelenmesi sırasında yaptığı konuşmalar» adlı eserleri, bu protokollara dayanarak, Lenin'in toplanmış eserlerinin 54-cü cildinde ilk defa yayınlanmıştır.

Rumanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 1960 yılında Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne hediye olarak verdiği yeni doküman, V. İ. Lenin'in Yüce Oktobr Devriminden sonra Rumen gazetecisi N. D. Koça'ya verdiği ilk mülâkatlardan biridir. 10 Kasım 1917'de verilen bu mülâkat, Rumanya'da bulunmuştur.

Son yıllarda Belçika'dan da bazı mektuplar teslim edilmiştir. Bunlar arasında, Uluslararası sosyalist hareketinin ünlü faaliyetçilerinden olup, geçenlerde ölen K. Hüismans'ın teslim ettiği Lenin'e ait mektuplar kayda değer. 1963 yılında, Lenin'e ait 15 doküman, Fransa'dan alınmıştır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin sayın okuyucularından, V. İ. Lenin'e ait dokümanların aranmasına katılmalarını, bu suretle Lenin'in fikri miras hazinesinin tamamlanmasına yardımcı bulunmalarını rica eder.

Münih'ten alınması gereken dersler

Zdenek Filinger¹⁾

Bundan 30 yıl önce Münih'te Hitler'e boyun eğilmesi, zamanımızda da aktüel önemini kaybetmemiş birçok meseleler üzerinde düşünmemizi gerektiriyor. Batılı devletlerin zamanla Alman nasyonal-sosyalizmiyle uzlaşmalarına yol açan o zamanki politikalarının tarihsel köklerini burada söz konusu etmemizin gereği yoktur. Bu uzlaşma politikasının temeli Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya tarafından 1925'te Lokarnoda imzalanan anlaşma ile atılmıştır. Kamu oyuna barışın zaferi diye tanıtılan bu anlaşma, aslında Fransa'nın Çekoslovakya ve Polonya ile ilişkilerine büyük bir zarar vermiştir. Lokarno anlaşması, ileride kurulacak Alman imparatorluğunun doğuya, Sovyetler Birliği'ne doğru yayılması yolunu açmıştır.

Kanıma göre Avrupalıların o zamanki gelişmesinin bu tarihi koşullarına yeniden dönmeye değmez, çünkü bunlar yeteri kadar bilinen şeylerdir. Faşist toplum düzenli memleketlerin yayılma siyaseti iflâs etmiştir. Fakat kapitalist dünyadaki iç çelişkiler, her şeyden önce durmaksızın silâhlı bir yolculuğa korunabilen ve tamamiyle tekellerin egemenliğine bağımlı bulunan iktisadi denge dünya barışı için daimi bir tehlike yaratmaktadır.

Çekoslovakya halkının çağdaş tarihindeki en feci anlardan birini Münih'teki utanç verici boyun eğme olayı teşkil etmiştir ve bunu, Çekoslovakya topraklarına el konulması, sonra Çekoslovak devletinin parçalanması ve nihayet nazi işgali izlemiştir. Kendisini her bakımdan gelişmiş bir devlet sayan o zamanki demokratik-burjuva düzenli Çekoslovakya, batılı devletlerin baskısıyla boyun eğmeye rıza göstermiş, böylelikle emperyalist komplonun kurbanı olmuştur. Çek halkının feodal düzenli Viyana'nın egemenliği altına girmesine yol açan Akdağ savaşı bozgunundan beri Çekler ve Slovaklar için gerçek felâketin Münih olduğu söylenebilir. Halkımızın hürriyet ve bağımsızlığını ancak müttefiklerin faşist ordulara ve tek mil naziliğe karşı kazandıkları ortak zafer ve her şeyden önce, Sovyet halkının, sayısız kurbanlar pahasına yürüttüğü kahramanca savaş sağlamıştır. Bütün Avrupayı nazi köleliğinden Sovyetler Birliği'nin askeri başarıları kurtar-

(¹⁾ Bu makalenin yazarı harpten önce ve harp sıralarında Çekoslovakyanın Moskova büyükelçiliğini yapmış, eski Sosyal Demokrat Partisi'nin Çekoslovakya Komünist Partisi'yle birleşmesine önyak olanlar arasında yer almıştır.

mıştır. Bu başarılar, Çekoslovakya'ya harpten birkaç yıl sonra, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin önderliği altında, geniş bir milli cepheye dayanan, halk demokrasili düzenin siyasi ve iktisadi temelini atmak imkânını vermiştir.

Çekoslovak Komünist Partisi, Münih'teki yüz kızartıcı boyun eğme olayına kesin karşı koymak ve tekmil halkı vatanını savunmaya davet etmek suretiyle daha 1938'de emekçilerin güvenini kazanmıştır. Böylelikle de yurdu nazi Almanyası'nın tehditlerinden korumanın her vatandaş için vatanseverlik borcu olduğunu ilân eden biricik parti olmuştur.

Hitlerin gitgide artan saldırganlığı, – Fransız devlet adamlarından Daladiye ve Bone, İngiltere Başbakanı Çemberlayn gibi – batının yönetici siyasi önderlerinin politikasından yardım görmüştür. Bunlar, Sovyetler Birliğinin dürüst niyetlerini ve istediği takdirde Çekoslovakya'ya yardıma hazır olduğunu Avrupa kamu oyu öğrenmesin diye ellerinden gelen her gayreti sarfetmişlerdir.

Bilindiği gibi o günlerde Sovyet hükümeti, Fransa'nın 1924 anlaşmasındaki ödevlerini yerine getirmesi ve Çekoslovakya'nın yardımına koşacağını ilân etmesi halinde Fransa ile birlikte harekete geçeceğini açıklamıştı. Hattâ bununla da kalmıyarak, o zamanki Fransız yönetici çevrelerinin ihanetine kanaat getirince, Çekoslovakya'ya Fransa'sız da yardıma hazır olduğunu bildirmişti. Ve hiç şüphe yok ki, bu sözünü yerine getirmek için gerekli yolları da bulacaktı.

Batının diplomatik ve askeri çevreleri, o günlerde Sovyetler Birliği'nin seferber ettiği önemli sayıdaki silâhlı kuvvetlere dair gerçekleri kamu oyundan gizlemek için her çareye başvurdular. Halbuki Sovyet hükümeti 23 Eylül'e kadar Beyaz Rusya ve Kiyev askeri bölgelerinde seferberlik ilân ederek 30 piyade tümeni ile tank, süvari ve hava birliklerini savaşa hazır bir duruma getirmişti. Sonradan bu kuvvetler Polonya ve Rumanya sınırlarına yerleştirildi.

Aynı devrede Çekoslovakya'nın da hazır halde 40 tümeni bulunuyordu. Bundan başka, Hitler ordularının saldırısı, Çekoslovakya'nın Almanya sınırlarında meydana getirdiği müstahkem hatların yardımıyla de durdurulabilirdi. O zamanki Genel Kurmay Başkanı general Kreyçi'nin kanaatine göre Çekoslovakya nazi ordularının saldırısına üç ay süre ile başarıyla karşı koyabilirdi. Çekoslovakya savunma kararını alsaydı, Hitler, giriştiği macerada o kadar kolay başarılar kazanamayacaktı. Bunu, o zamanki Alman ordularının yöneticilerinden biri olan feldmareşal Kaytel Nürnberg Mahkemesinde kabul etmiş ve bu hususta şunları söylemiştir: «Hiç bir şekilde askeri bir harekete girişemezdik. Çekoslovakya'nın müstahkem mevkillerini aşacak kuvvete sahip değildik ve batı sınırlarımızda askerimiz yoktu.»

Çekoslovakya'nın savunmasında en büyük kuvvet, her şeyden önce, hal-kın vatanın korunması uğrunda en ağır fedakârlıklara katlanmaya hazır

oluşu idi, çünkü varlığının söz konusu olduğunu çok iyi anlıyordu. O zamanki Çekoslovak hükümeti Hitler'e cesaret ve azimle karşı koysaydı, Çekoslovakya'nın kaderi bambaşka olabilirdi. Arşivlerde bulunan tarihsel belgelerden de anlaşılıyor ki, Hitler bu durumda tehlikeyi göze almak kararını veremezdi, çünkü Almanya'nın bozguna uğrayacağını iyi biliyordu.

O zamanlar Çekoslovakya gerçekten nazi saldırısına karşı koymaya karar verseydi, herhalde, devlet temsilcilerinin hainane siyasetinin ısrarını çeken Fransız halkı tarafından da desteklenecekti. Fransa'nın kısmi seferberliğe karar verdiği ve Londra'da İngiltere ile Fransa temsilcileri arasında görüşmeler yapıldığı sırada, Fransa Başbakanı Daladiye bile, İngiltere katılmadan da Çekoslovakya'nın korunmasının mümkün olduğunu söylemişti. Fakat ertesi gün İngiltere Başbakanı Çemberlayn toplantıya Prag kaynaklı bir telgraf getirdi. Telgrafta, Çekoslovakya Başbakanı General Sirovi'nin (bilindiği üzere kendisi gericiilerin adamıydı) silâha başvurmayacağı bildiriliyordu.

Münih'ten önceki kader saatlerinde, Prag şehrinde veya Başbakan Haha'nın makamında olup bitenleri ve kayıtsız şartsız teslim hususunda ısrar eden İngiltere ve Fransa temsilcileriyle yapılan çelişmeli görüşmeleri burada yeniden incelemek istemiyorum. Fakat apaçık bir şey varsa o da şudur: halkın azmine rağmen, eninde sonunda kesin rolü, bağımsız Çekoslovakya'nın ortaya çıkışının ilk günlerinden itibaren demokratik müesseselerimize hâkim olan maliye, endüstri ve toprak sahipleri oligarşisinin çıkarları oynamıştır.

Çekoslovakya halkı, her şeye rağmen, bu tehlike karşısında vatanının savunmasına niçin girişmedi? İlk olarak şundan dolayı ki, o zamanlar memleket idaresine burjuvazinin sınıf çıkarları ile, bu çıkarlara bağlı olan pasiflik hâkimdi ve yönetici sınıflar batılı devletlerin baskısıyla yeni yeni tâvizlere evet demeye hazır bulunuyorlardı. İkinci, mali kapital tarafından güdülen deflasyon politikası bir ekonomik bunalımın belirmesine ve derin izler bırakan milli çatışmaların başgöstermesine yol açıyordu. Üçüncü, memleketteki iki işçi partisi – Sosyal Demokrat Partisiyle Komünist Partisi – arasında uzun zamandan beri kesin anlaşmazlıklar mevcuttu ve bu partiler faşizmin istilâ tehdidi karşısında bile ortak bir platformda birleşmiyorlardı.

Sosyal Demokrat Partisi sol kanadının temsilcileri olan bizler için birinci ödev, Çekoslovakya'nın kurtuluşundan sonra, ileride birleşmek amacıyla, iki parti arasında sıkı bir işbirliği sağlamaktır. Bu ödev Milli Cephenin geniş çerçevesi içinde işçilerin kesin yönetici rolünü sağlamamıza, bu cepheyi Çekoslovakya'nın halkçı ve demokratik geleneklerine uygun olarak gerçekten sosyalist ve demokratik bir örgüt haline getirmemize imkân verdi.

Bugün hâlâ, birbirinden derin sosyal anlaşmazlıklarla ayrılmış iki âlemin varolduğu bir dünyada yaşamaktayız. Bunlardan birinde, kapitalist âlemde,

çeşitli ilerici grup ve akımların mevcudiyetine rağmen, çok kudretli tekелci kapitalin eğemenliği hüküm sürmekte, bizim sosyalist lemimizde ise, Marksizm-Leninizm'e dayanan yepyeni, sosyalizme mahsus ilerici kanunlar yürürlükte bulunmaktadır.

Biz tarihin çok önemli derslerini de unutmuyoruz. Batı Almanya'da, İkinci Dünya Harbi'nin sonuçlarını değiştirmek için her türlü gayretler sarfeden intikamcı çevrelerin faal surette eylemde bulunduklarını biliyoruz. Bunu Batı Almanya hükümetinin yürüttüğü politikada apaçık görmekteyiz. Bu hükümet, hal Münih anlaşmasının başlangıcından beri hükümsüz olduğunu ilân etmeye ve bundan gerekli siyasi ve hukuki sonuçları çıkarmaya yanaşmıyor. Bu durumda Batı Almanya hkmeti, gerek Münih döneminde, gerekse ondan önce Hitlerci beşinci kolda aktif faaliyet yürütenler tarafından yönetilen Sdetli Almanlar Teşkiltında birleşen neo-nazilerin ve diğer intikamcı örgütlerin isteklerini fiilen desteklemiş olmaktadır. İşte bundan dolayı Münih'in 30'uncu yildnm ciddi bir ihtardır. Bu durum, Münih'ten sorumlu olan güçlerin bugün de aktif surette eylemde bulunduklarını bir defa daha göstermekte ve bize, emperyalistlerin planlarına göre bundan böyle Münih zihniyetiyle hareket etmek isteyenlerin her türlü meyil ve niyetlerine kesin surette karşı koymaya hazır olmamız gerektiğini hatırlatmaktadır. Çekoslovakya'nın, dünya çapındaki sosyalist birliğe dahil bulunması, bu birliğin Avrupa barışı ve güvenliği siyasetinde faal bir rol oynaması ve memleketimizin, Varşova Antlaşması erevesi içinde, sosyalist birliğin silhl kuvvetlerinin bir parçası olması Münih'in bundan böyle hiçbir zaman tekrarlanmıyacağına dair teminattır.

Münih'ten evvelki devrede, sadece işçi sınıfı değil, aynı zamanda orta halli geniş tabakalar ve ilerici aydınlar, yani halkımızın ezici çoğunluğu, vatani korumak için bir araya gelip birleşmişlerdi. Fakat devlet yönetmenleri, sermayenin sınıfsal çıkarlarına itaat ediyor ve içine kapanmış pasif bir siyaset ve diplomasiye dayanıyorlardı. Bu tutum gerek halkımız arasında, gerekse batı ülkelerindeki ilerici topluluklarda arzu edilen yankıları uyandıramıyordu.

Bugün halkımız, tamamıyla yeni ve çok elverişli koşullar içinde, insanı yükseltici bir vatanseverlik oşkusu, dostlarımıza ve Lenin'in vasiyeti olan samimi sosyalist enternasyonalizmine bağlılık duyguları içinde sosyalizmi kurmaktadır. Bundan dolayı gelecekte de, yeni sosyalist ekonomimizi ve yeni sosyalist toplumumuzu bütün sosyalist cephe memleketleriyle sıkı işbirliği halinde kurmaya devam etmek istiyoruz ve kurmaya hazırız.

Bugünkü koşullar içinde önemli olan nokta, Komünist Partisi'nin sosyalist toplumdaki yönetici rolünü doğru olarak anlamamız, parti içi demokrasi prensiplerini geniş ölçüde uygulamamız, partinin otoritesini korumamız ve kuvvetlendirmemizdir. Partinin, biz komünistler gibi, sosyalist demokrasi prensiplerinin değişmiyeceğini kabul ederek, Milli cephe erevesi içinde daha geniş ölçüde birleşmesi gereken diğer siyasi partilerin ve toplumsal örgütlerin yönetici gücü haline gelmesi lazımdır.

Bütün ekonomi politikamızın, temel çizgileriyle diğer sosyalist ülkelerde de uygulanan reformların benzeri olan iktisadi reformumuzun amacı, gayet tabii olarak, Sovyetler Birliği ve sosyalist cephedeki diğer ülkelerle mevcut karşılıklı iktisadi bağlarımızın daha da gelişmesine hizmet etmektir.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin daha önceki bütün tarihsel gelişmesi ve memleketimizin Avrupa'nın merkezinde bulunması bize, sosyalist cephedeki diğer ülkelerle dostluğumuza gölge düşürecek, ittifakımızın temelini sarsacak her şeyden kaçınmamızı kesin surette ihtar etmektedir.

TÜSTAV

Marks ve dünya felsefesi

Uluslararası Felsefe Kongresi'nden notlar

Karl Marks'ın 150'inci doğum yıldönümünün kutlandığı bu yıl Marksistlerle diğer bütün çağdaş felsefi görüşlerin taraftarları arasında uluslararası çapta bir felsefe kongresi yapıldı. 2–9 Eylül arasında Viyana'da toplanan XIV Uluslararası Felsefe Kongresi, her halde, bu alandakilerin en büyüğü idi. Dünyanın dört bucağından üç bin kadar filozofun katıldığı Kongre'nin programında, Marksizm ve çağdaş felsefe üzerinde tartışmalar yapılması öngörülmüyordu. Fakat, Kongre'nin çalışmalarında bu tartışmaların hâkim bir rol oynayacağı, muhakkak ki, öngörülememişti. Bu durum, bilim adamları, çeşitli aydın tabakaları ve dünya kamu oyu arasında Marksizm'e karşı ilginin gittikçe artmakta olduğunu açık seçik ortaya koydu.

Kongre'de tartışılan bellibaşlı konular şunlardı: «Marksizm ve çağdaş felsefe», «Ruh, barış ve tarih», «Özgürlük, sorum ve karar», «Dil, semantik ve felsefe», «Felsefe ve ideoloji», «Felsefe ve tabiat bilimi».

Viyana Operası salonunda toplanan Kongrenin açılış töreninde ilk konuşmayı yapan Kongre Başkanı Gabriel, Marks'ın «Foyerbah üzerine tezler» adlı eserindeki şu formülü hatırlattı: «Filozoflar dünyayı sadece çeşitli açılardan izah ederler.» Bütün dünya politikası ve insanlığın kaderi için büyük önemi olan bu cümlenin sonundaki şu sözler, kongre salonunda dört resmi dilde gürledi: «... Fakat, asıl mesele, dünyanın değiştirilmesidir!»

Kongrede ilk önce «Marksizm ve çağdaş felsefe» sorunu incelendi ve çalışmalar, Marksist'lerle hristiyanlar arasındaki diyalog temeline dayanan kolokvium ve diğer birçok oturumlardaki tartışmalarla sona erdi. Bu diyaloga, «Diyalektik Materyalizmi İnceleme Derneği» adlı ilerici Amerikan derneğinin girişimiyle başlanmıştı.

Determinizm ve özgürlük. Özgürlüğü (ve sorumu) bütün bağıntılarından ayırarak soyutlaştırıp mutlaklaştırmak için çaba sarfeden ekzistansiyalistlere karşıt olarak, tartışmacılardan bazıları (Birleşik Amerika'dan Frankena ve Fransa'dan Rikör), karşılıklı bağımlılıklar görüşü üzerinde önemle durdular. «Mutlak özgürlük» olamayacağını, netekim «mutlak özgürlük» kavramının da onun kadar gerçeğe aykırı bulunduğunu belirttiler. Ştrasser'in (Hollanda) kanısınca, yalnız sınırlı özgürlük yararlı olabilir, çünkü sınırlı özgürlük, kişi ile kişiler arasındaki karşılıklı ilişkilerin keyfilik halini

almasına imkân vermez. Ştayninger (Demokratik Almanya Cumhuriyeti), bu soyut-bireysey görüşü reddederek, kişisel özgürlüğün, karşılıklı sosyal ilişkilerin ve sosyal yapının reel zemini üzerine oturması gerektiğini belirtti.

Adelman (Birleşik Amerika), Marksist determinizmin birlik ve yaratıcılığa yer vermediğini, bu yüzden de mutlak özgürlük adına reel özgürlüğü imkânsız hale getirdiğini ispat etmeye çalıştı. Ona göre reel özgürlüğün kaynağı Allahlı. Bunun üzerine söz alan Glezerman (Sovyetler Birliği) ve diğer Marksist filozoflar, zorunluk, bilinç ve özgürlük hakkındaki Marksist-Leninist görüşü savundular. Glezerman, tarihsel gelişmede bilincin rolü artmakta olduğunu belirtti, «Mevcut (maddi, teknik, sosyal-ekonomik) objektif şartların çerçevesi içinde, toplumsal insan, kendi imkânlarını gittikçe daha iyi kavramakta ve bu suretle sübjektif faktör gitgide daha büyük bir önem kazanmakta ve atılışlar yapmaktadır» dedi. Marksistler, bu mesele üzerinde şu temel görüşü savundular: Sömürü ve baskının hâkim olduğu sınıflı toplum şartları, bu topluma karşı hareketleri doğurur, ezilen, sömürülen yığınları, kendi özgürlüklerini devrim yolu ile gerçekleştirmeye sevkeder. Soyut ümanizmden farklı olarak gerçek ümanizmin ölçüsü, kaçınılmaz zorunluğun önüne geçmek değildir, zulmü ortadan kaldırmak amacıyla yürütülen harekettir.

Marksizm ve ümanizm. Kormü (DAC), Somervil ve Parsons (ABD), Karl Marks'ın ümanizmi devrim yolu ile zenginleştirip geliştirmek için ortaya koyduğu prensiplerin bellibaşlıları üzerinde durdular. İnsanın yabancılaşması probleminin çözümünü sağlayacak kollektif eylemlerin ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet sistemini ortadan kaldırmak için yürütülen savaşın, kişiye ve topluma özgürlük içinde gelişme yolunu açtığını anlattılar.

Marksizm'in ümanizm hakkındaki görüşü, çağımızın en önemli sorunlarının – öncelikle barış probleminin – bilimsel ve en etkili bir şekilde çözümünü sağlayacak yolların araştırılmasında büyük bir rol oynamaktadır. Sovyet filozofları hey'eti Başkan Fedoseef'in okuduğu raporda bu önemli konuya geniş yer ayrılmıştı.

Klâyn (ABD), Marksizmin, yarıların «ideallerdeki ümanizmi»ne yönelmiş olmasına rağmen, «prensipier ümanizmi» olmadığını iddia etti. İnsanı, mevcut şartların değerli bir varlığı olarak ele aldı, fakat, insanın, gelecekteki sosyal amaçları gerçekleştirecek bir araç olmadığını ileri sürdü. Klâyn, insanı yaşadığı zamanın reel bir bireyi olarak kabul eden, fakat gelecekteki toplumun isteklerini reddeden Kirkergar'ın görüşleri üzerine dikkati çekti, Viyana'da yayınlanan «Folsşttime» gazetesi muhabirinin çok yerinde olarak belirttiği gibi, şöyle bir sorun ortaya çıkıyordu: kimdir anti-ümanist? Dünyanın ümenleştirilmesi uğrunda halkı fedakârlıklar yapmaya dâvet eden mi, yoksa halkın böyle bir dünya uğrunda fedakârlık yapabilecek kabiliyette olmadığını ileri süren mi? Klâyn, mevcut şartların, «belirtilmiş» amaç»a aykırı olduğunu diyalektiğe zıt bir şekilde ispatlamaya çalıştı. Halbuki Marks, insanın kurtuluşunu devamlı bir süreç olarak ince-

liyordu. Ona göre insan, insanca olmayan toplum düzenine karşı yürüttüğü savaş sırasında daha insani hale gelmekte olmasına rağmen, insana yakışmayan (gayri insani) toplum düzeni devam ettikçe, insanın tüm olarak kurtulması imkânsızdır.

Sovyet filozoflarından Fogeler şunları belirtti: Klâyn'in «gerçek ümanizm» dediği şey, şimdiki durumu ebedileştirme amacını gütmektedir, bu yüzden de konformizm'e organik olarak bağlıdır. Buna karşılık, mevcut kötülüklerle mücadele eden ve toplumun ümanist temeller üzerinde yeni baştan kurulması için şartlar yaratan Marksizm, çağımızın gerçek ümanizmidir.

İdeoloji ve dezideolojizasyon. Corc (ABD), Bubner (Federal Almanya) ve benzerleri, her ideolojinin, «uydurma bilinç»in ürünü olduğunu, bu yüzden de, gerçek veya bilimsel dünya görüşü ile bağdaşamayacağını iddia ettiler. Cizvit (hristiyan) tarikatının temsilcisi Veter (Avusturya), Marksizm'in «şartlı uydurma» bilinçle «gerçek uydurma» bilinç arasında fark yaptığını ileri sürdü. Ona göre «şartlı uydurma» bilinç, kültür alanı gibi alanları kapsamakta ve oralarda sosyal devrim yapmak suretiyle gerçek bilincin doğması için gerekli koşulları yaratmaktadır; «gerçek uydurma» bilinç ise, dindir. Veter, Marksistlerin, hristiyanlarla komünistler arasındaki diyalogun selâmeti adına, dinin hak ve itibarını geri vereceklerini ümit ettiğini de söyledi.

Somervil (ABD) ideoloji teriminin anlam bakımından geçirdiği oluşumları sırasıyla belirttikten sonra, toplumsal bilinç şekilleriyle mülkiyet ilişkilerinin doğurduğu sınıf mücadelesi arasındaki karşılıklı bağlantının ilk defa Marks ve Engels tarafından meydana çıkarıldığını ortaya koydu. «Bütün sosyal görüşler, gerçek veya düzme her felsefe, ideolojinin birer bölümüdür. Lenin aynı fikirdeydi ve bu terimi bu anlamda kullanıyordu» dedi.

Mşvenieradze (Sovyetler Birliği) ve Holıçer (Avusturya), «ideolojinin felsefeden kovulmasını» isteyen bazı Batılı filozofların bu görüşlerine karşı olduklarını belirttiler. Yukarıki iddiayı savunan filozoflardan biri olan Kalogero (İtalya), bilim ve teknik alanlarında elde edilen ilerlemeler sayesinde Batı ile Doğunun birleşebileceğini ve bir dünya toplumu kurabileceklerini, buna sadece ideolojik anlaşmazlığın engel olduğunu ileri sürmüştü.

Bu tartışma sırasında söz alan Marksistler, «dezideolojizasyon» çağrısının yeni bir moda olmadığını ve ideolojiyi ortadan kaldırma isteğinin altında, Marksizm-Leninizm'i yok etme amacının gizlendiğini açıkladılar ve özetle şunu belirttiler: «Dezideolojizasyon»a gidilmesi isteğinde bulunanlar, ya sınıfların mevcudiyetini safça gözönünde bulundurmamakta yahutta – sosyalizmin azılı düşmanlarına özgü bir davranışla –, işçi sınıfının mevzilerine saldırıya devam edebilmek için sınıfların reel varlığını önemsemektedirler.

Han (Demokratik Almanya) ve tartışmalara katılan diğer bazı filozoflar

şu sorunlara değindiler: gerçeğin ölçüsü nedir, bilimsel ve düzme ideolojiler arasındaki farkın dayandığı temeller nelerdir, kişi ile kollektif arasında ne gibi ilişkiler vardır, sınıf mücadelesi koşullarında gerçek durumu anlamak ve onun devrim yolu ile yeni baştan değiştirilmesini sağlamak için ne gibi sosyal bilgilere ihtiyaç vardır?

Tabiat bilimi, bilgi mantığı ve bilgi teorisiyle ilgili felsefi sorunlar, kongrede geniş tartışmalara konu oldu. Sovyet bilgini Akademisyen Ambartsumyan'ın, Tabiat biliminde diyalektik materyalizmin önemini inceleyen raporu büyük bir ilgi topladı.

Sağcı unsurların, uluslararası durumdaki gerginliği, özellikle Çekoslovakya olaylarını ve benzeri meseleleri tartışma konusu yaparak Kongreyi bir çıkmaza sokmak ve dağıtmak için sarfettikleri çabalar, çoğunluk tarafından sonuçsuz bırakıldı. Bu arada, Kongre çalışmalarını sırasında üniversite gençliği arasında da ateşli tartışmalar oldu. Hatta gençler, Kongrenin bazı oturumlarına müdahalede bulundular. Gençlerin bu davranışları, özgürlük, zorunluk ve ümanizm gibi felsefi mahiyeti olan çağımızın temel sorunlarının ne büyük bir pratik önemi bulunduğunu bir kere daha ortaya koydu.

Kısacası Kongrede, Marksistlerle onların karşıtı olanlar arasında çetin tartışmalar cereyan etti. Böyle bir hava içinde, elbette ki, hiç bir sorunun «çözümü» mümkün olamazdı. Fakat aynı Kongrede de açık seçik görüldü ki, yüz elli yıl önce dünyaya gelen Karl Marks'ın yarattığı dünya görüşü, etki alanını genişletmeye devam etmektedir. Birinci kolokviumda konuşan Lövit'in (Federal Almanya), felsefenin sadece Marksizm'in çeşitli şekilde yorumlanması olduğu izleniminin yaratılmaması isteğinde bulunmak suretiyle belirttiği endişe, hiç de bir raslantı değildi. Yine aynı mevtzilerde bulunan Kongre Başkanı Gabriel de, kapayış demecinde, dinleyicilerine, Marksizm'den başka diğer felsefi akımların da bulunduğunu hatırlatmak lüzumunu duydu. Fakat, Amerikalı filozof Danım'ın belirttiği gibi, Marksizm her şeye rağmen zamanımızda «en büyük olayların hızla gelişmekte olduğu» bir alandır.

Stenli B. Rayerson

İspanya'nın yakın tarihinden sayfalar

sidoro R. Mendieta

İspanya sorunu otuz yıldan fazla bir zamandan beri günün konusu olmakta devam ediyor. Bugünkü İspanya. Dünkü İspanya. Yarınların İspanyası... Bütün bunlar halkın hayatında birbirinden kopmuş devreler değildir. Her biri bir ülkenin ve bir halkın tüm tarihinin öyle bölümleridir ki, hürriyet ve demokrasi uğrunda, faşizme karşı yürütülen kahramanca savaşın tecrübeleri başta olmak üzere, çeşitli tecrübeler ve ibret dersleri hiçbir zaman önemini yitirmemektedir.

Bu gerçek Dolores Ibaruri'nin «Savaşta»(!) adlı kitabında bir kere daha doğrulanmaktadır. Kitabın İspanyolca ilk cildi bundan bir süre önce Moskova'da «Progres» yayınevi tarafından yayınlanmıştır. Yakında da Rusçası çıkacaktır. Bu ciltte İspanya Komünist Partisi Başkanı Dolores Ibaruri'nin, 2 Mart 1936'dan 8 Ocak 1939'a kadar söylediği nutuklar, verdiği konferanslar, bildiri ve makaleleri yer almıştır. Faşist ayaklanmasından önceki aylardan başlayarak, İspanyol halkının, milletlerarası faşizmin birleşmiş kuvvetlerine karşı yürüttüğü milli-devrimci savaşın son günlerine kadar süren İspanya tarihinin bu dönüm devresi, değeri zamanla azalmayan ve yalnız İspanya halkı için değil, dünyanın diğer halkları için de önemi olan zengin tecrübelerle doludur. Bu devre, gerici gazeteci, yazar, tarihçi ve politikacıların yozlaştırmak için her çareye başvurdukları bir dönemdir.

Pasiyonarya'nın makale ve nutuklarını bir araya getiren bu kitabın öneminin ne olduğu sorusuna kısaca cevap vermek kolay değildir. Faşizme karşı savaşımızın haklı oluşu bakımından mı önemli? Yahut demokratik ve milli karakterini ıspat ettiği için mi? Yoksa amaçlarının âdil olması bakımından mı? Ve nihayet, Dolores Ibaruri'nin önsözde belirttiği gibi, bu kitap, «cephelerdeki ve cephe gerisindeki savaşın ürpertici lezzetini muhafaza edecek olan» halkın fedakârlığına tanıklık ettiği için mi?

Evet, kitabın önemi bütün bunlardan ileri gelmektedir. Fakat her şeyden önce, sayfalarında, İspanya Komünist Partisinin dün olduğu gibi bugün de ısrarla yürüttüğü demokratik ve milli birlik politikasının açıkça, belgelerle ve inkâr edilmez bir surette belirtilmesindedir. Bu gerçek, yazarın kendisine özgü açık ve anlaşılır üslubu ile okuyucuların veya dinleyicilerin bilincinde ve kalbinde derin izler bırakan nutuk ve makalelerini toplayan bu cilde baştan başa hâkimdir. Dolores Ibaruri'nin dili Leninci tipten bir

(!) Dolores Ibaruri: En la Luchas V. I. Palabras y Hechos. 1936–1939. Moscu. Editorial Progrese 1968, 368 p.

halk hatibinin ve halk yazarının dilidir. O, toplumsal ve politik hayatın en karmaşık sorunlarını en açık bir şekilde ortaya koymakta, partinin sesini ve kararlarını işçi veya köylü, aydın veya öğrenci, genç veya yaşlı en geniş kitlelere ulaştırmaktadır. Yazar bunu öyle lâkonik, öyle mânalı ve güçlü bir şekilde başarmaktadır ki, coşkun duygular, savaş ve eylem şiarları halini almaktadır. Şiarlar, bütün halkın, tarihsel kaderinin belirlendiği günlerdeki tutumunun bir sembolü olarak ebediyen yaşayacaktır.

- Faşistler geçemeyecektir!
- İspanya halkı, iki büklüm yaşamaktansa, ayakta ölmeyi tercih eder!
- Korkak bir adamın karısı olmaktansa, bir kahramanın dul karısı olmak daha iyidir!

Kitapta, İspanya Cumhuriyeti'ndeki 32 aylık köklü toplumsal devrimler ve demokratik değişiklikler döneminde ve cephelelerdeki kahramanca savaşlar sırasında İspanya Komünist Partisi'nin güttüğü siyasetin dayandığı temeller belirtilmektedir. İspanyol komünistlerinin, devrim ve savaşın ortaya çıkardığı ertelenmesi imkânsız meseleleri çözüm yolları, delil ve dokümanlarla gösterilmektedir. Bu çözüm yollarından bazıları şunlardır: demokratik, ilerici güçlerin faşizme karşı savaşta birleştirilmeleri, halk ordusunun kurulması, harp endüstrisinin meydana getirilmesi, İspanya'nın gelişmesinin anahtarı olan toprak reformunun gerçekleştirilmesi, azınlıklara hürriyet sağlanması, kültür devriminin yapılması, emekçilere demokratik hak ve hürriyetler verilmesi v.s. Kitapta İspanya halkının milli – devrimci savaşı boyunca (ki bu savaş İkinci Dünya Harbi'nin habercisi olmuştur) İspanya Komünist Partisi'nin azimli ve fedakâr tutumu ortaya konmaktadır.

İncelemekte olduğumuz eserin başında ve sonunda yer alan belgelerin günlerini hatırlatmamız bir raslantı değildir. Bunlardan biri, Dolores Ibarruri'nin, Asturya'nın devrimci proletaryası ve 1934 yılının Ekim ayındaki zulüm dalgasının kurbanları için 2 Mart 1936 da Madrid'te yapılan mitingte söylediği nutuktur. Diğeri ise, faşist ordularının tehdidi altında bulunan Katalonya'nın kurtarılması için 8 Ocak 1938 günü yayınlanan çağrıdır. Her iki belge de, yurtsever kuvvetlerin birleştirilmesi için yürüttüğü günlük savaşında İspanya Komünist Partisi'ne yol gösteriyordu. Bunlardan birincisinde, demokratik tedbirler programını gerçekleştirmek için Halk cephesini meydana getiren antifaşist birliğin korunması ve sağlamlaştırılması söz konusu edilmekteydi. Bu program, nutuktan iki hafta önceki seçimlerde Halk Cephesi'nin zaferini sağlamıştı. İkinci belge ise, memleketin milli bölgelerinden biri olan Katalonya'nın korunması uğrunda bütün İspanyol halkını birleşmeye davet eden çağrıydı. Zira o dönemde Katalonya'nın kurtarılması, tüm İspanya'nın kurtarılması demektir.

Böylelikle İspanya Komünist Partisi, savaş süreci içinde, proletaryanın sendikal ve politik birliğine ve Halk cephesi çerçevesi içinde faşizm aleyhtarı birliğe dayanan ilerici ve demokratik oluşumlar siyasetini, bütün İspanyol halkının, İspanya'daki tekmil azınlıkların, milli bağımsızlığın korunması, yurdun hür ve demokratik geleceğinin sağlanması uğrunda birleşmesi

siyaseti haline getirmekteydi. Dolores Ibaruri 26 Temmuz 1938 de Paris'te söylediği bir nutukta: «Nefret ve cephe siperleriyle ikiye bölünen memleketimizde, halkı, İspanya'nın korunması, İspanya'nın hür ve bağımsız bir ülke olarak kalması için savaşa çağırdık» diyordu.

İspanya Komünist Partisi'nin daha sonraları yeni bir öze, yeni biçimlerle zenginleşen ve harpten sonraki devrede azimle uygulanan birleşme siyasetinin temeli böyle atılmıştır. İkinci Dünya Savaşı günlerinde memleketin nazi Almanyası'nın yanbaşı harbe sürüklenmesini önlemek ve milli birliği sağlamak için savaşan İspanya Komünist Partisi, geleneksel birleşme siyasetini yeni koşullar içinde uygulamaktadır. Daha sonraları ilân ettiği milli uzlaşma politikası ile de aynı amaca hizmet ediyordu. Milli uzlaşma siyaseti, partiye, memleketin «yeneler» ve «yenilenler» diye suni şekilde ikiye bölünmesini adım adım önlemek ve Frankocuların körükledikleri vatandaş harbi eğilimini ortadan kaldırmak imkânını verdi. İspanya Komünist Partisi, bugün de, işçi komiteleri halinde beliren yeni işçi hareketini destekleyip teşvik ederken aynı şeyi yapmakta, siyasal ve toplumsal demokrasiye ulaşmak, ileride ise İspanya'nın kapitalizmden sosyalizme geçmesini gerçekleştirmek için, işçi sınıfının öncülüğü ve yönetiminde emek ve kültür güçleri arasında kurulacak birliğin olanak ve zorunluklarını teorik temellere dayandırmaktadır.

Pasiyonarya'nın eserindeki temel konulardan biri de İspanya savaşının milletlerarası önemi ve dünya çapındaki demokratik ve antifaşist güçlerin birleşmesine yaptığı hizmetle ilgilidir. Dolores Ibaruri, İspanya halkının, sadece İspanya'nın hürriyet ve bağımsızlığı için değil, aynı zamanda dünya barışının garanti altına alınması, kısa görüşlü «kaşmazlık havarileri» tarafından teşvik edilen faşistlerin terörle yok etmeye çalıştıkları demokratik kazanımların korunması için de savaştığını belirtmektedir. Dolores Ibaruri 17 Temmuz 1937'de yeryüzündeki bütün kadınlara ve annelere hitaben yazdığı çağrıda: «Halkımız dize getirilirse, hiçbir milletin kaçınmayacağı dünya harbi korkunç bir gerçek olarak karşımıza dikilecektir» diyordu. İleriye görmenin delili olan bu sözler acı bir şekilde doğrulandı: İspanya Harbinin bitişinden 6 ay bile geçmeden nazi Almanyası İkinci Dünya Savaşını açtı.

Hangi ülkede olursa olsun antifaşist güçlerin her eylemi, bu güçlerin birleşmesi uğrunda atılan her adım, İspanya halkının savaşına, dolayısıyla dünya barışının korunmasına bir yardım, bir katkıdır. Vatandaş Savaşı günlerinde antifaşist güçler İspanya Cumhuriyeti'nin yardımına koşmuşlardı. Dolores Ibaruri, «Halkların büyük kurtuluş davasının askerleri» adını verdiği şanlı enternasyonal brigadalardaki gönüllülere hitap eden 1 Kasım 1938 günlü mesajında şöyle diyordu: «Hürriyete ve adalete sınırsız bir sevgiyle bağlı olan komünistler, sosyalistler, anarşistler, cumhuriyetçiler, çeşitli ırklara, çeşitli ideolojik ve dini inançlara mensup olan bu insanlar, hiçbir karşılık beklemeden yardımımıza koşular . . . Alman ve İtalyan faşizminin tehdidi altında bulunan İspanya'nın hürriyet ve bağımsızlığı uğrunda

çarpmak ve ölmek üzere memleketimize gelen insanlar, hürriyet kahramanlarıydılar.»

İspanya'da hürriyet, demokrasi ve bağımsızlık uğrunda yürütülen savaş, 1939 yılında İspanya Cumhuriyetine arkadan vurulan darbe ile sona ermiş olmasına rağmen, memleketi kaplayan kapkara faşizm karanlığında çok çetin gizli koşullar içinde devam etti. Bütün ilerici insanlığı hayran eden ve göğsünü gururla dolduran bu savaş şimdi başka başka koşullar ve yeni imkânlar içinde, kahramanlık ve fedakârlıkla sürdürülmektedir. Bu savaş, dün olduğu gibi bugün de, Franko diktatörlüğünü ortadan kaldırmak ve İspanya'da hürriyet, demokrasi ve sosyalizm yolunu açmak için memleketteki konke koşullara uygun en doğru doğrultuyu çizen İspanya Komünist Partisi'nin önderliği altında devam ediyor. Dolores İbaruri'nin okuyucularımıza tanıtılan bu kitabında toplanan ve otuz yıllık mücadele sonucunda zenginleşmiş tecrübeleri yansıtan makale ve nutuklar da bu savaşa yardım etmektedir.

Sosyalizm, bilimsel-teknik devrim ve demokrasi

G. Krauze

Alman Birleşik Sosyalist Partisinin teorik organı «Anhayt» dergisi aktüel sorunları ele almaktadır. Sekizinci sayısında yayınlanan «Sosyalizm, bilimsel-teknik devrim ve demokrasi» başlıklı makale, derginin büyük bir ilgi çeken yazılarından biridir.

Makalenin yazarı Hans Şaul, sosyalizm, bilimsel-teknik devrim ve demokrasinin, Almanya Demokratik Cumhuriyeti'nin bugünü ve yarını belirleyen tek sürecin üç yanı olduğunu belirtmektedir.

Yazara göre, zamanımızda bütün dünyada oluşmakta bulunan bilimsel-teknik devrim, çağdaş üretim güçlerinin gelişme biçimlerinden biridir. Fakat bu güçleri ancak sosyalist toplumda bütün halkın yararına kullanılabilir. Bilimsel-teknik devrimin gelişmesi, sosyalizmin önünde geniş ufuklar açmaktadır.

Makalede özetle şöyle denmektedir: geçen yüzyılda yapılan sanayi devrimi sonucunda kapitalizm doğmuştur. Bu düzen, insanı, makinelerin uydusu, sanayi sürecinin bir halkası haline getirmiştir. Bilimsel-teknik devrim ise buna karşıt sürecin gelişmesine yardım etmektedir; bu devrim sürecinde insan, yeni üretim güçlerinin yaratıcısı ve mutlak hâkimi olabilir. Ancak, bu üretim güçlerine uygun sosyal koşulları yaratmak şartıyla. Bilimsel-teknik devrimin, şüphesiz ki, sosyalizmde de son derecede karmaşık sorunları vardır. Fakat, sosyalist toplumun varlığı, devrimci uygulama, ümanizm, demokrasi, insanların sağduyulu ve vicdanlı davranışları, bu karmaşık sorunların toplumsal ilerleme yararına çözümünü sağlamaktadır.

Makalede, sosyalist Anayasa'nın uygulanması süreçleri üzerinde ayrıntılarıyla durulmakta, Almanya Demokratik Cumhuriyetindeki sosyalist demokrasinin mekanizması açıklanmakta ve şu sonuca varılmaktadır: sosyalist demokrasi konkr ve reel bir demokrasidir, Almanya Birleşik Sosyalist Partisi memlekette onun gelişmesi için büyük çaba harcamaktadır. Parti, bu faaliyetinde, emekçilerin yüksek bilinçli anlayışına ve girişimlerine dayanıyor. Demokrasinin gelişmesiyle birlikte yığınların bilim ve tekniğin seviyesini yükseltme mücadelesi de hızlanıyor. Parti, bütün bunları gözönünde bulunduruyor.

Almanya Demokratik Cumhuriyeti'nde sanayi ve köy ekonomisi iyice gelişmiştir; üretimde iş bölümü, ihtisas, kooperatifleşme ve konsantrasyon yüksek aşamasına ulaşmıştır. Böyle bir ülkede toplumsal süreç, vatandaşların yüksek derecede bilinçli ve disiplinli olmalarını gerektirmektedir. Makalede, demokrasinin gelişmesini sağlayan faktörler tahlil edilmekte

ve şunlar belirtilmektedir: 6 Nisan 1968'de kabul edilen yeni Anayasa gereğince, Almanya Demokratik Cumhuriyeti'nde bütün siyasi egemenlik emekçiler tarafından gerçekleştirilmektedir. İnsan, sosyalist toplumun ve devletin bütün çalışmalarının hedefidir. Yazar, devamla şöyle diyor: «Sosyalist toplum, bağıntılı olarak müstakil bir sosyal-ekonomik formasyondur, bu toplumda bütün sosyal ve ekonomik kanunlar insanların çabaları sayesinde tamamiyle keşfedilip ortaya çıkarılmaktadır. Sosyalist toplumun bu karakteri, bu özellikleri, insanın her yönden geliştirilmesini ve daha önemli ödevleri çözmeye hazırlıklı bir hale getirilmesini zorunlu kılmaktadır.»

Almanya Demokratik Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist toplum kurma sürecinde, toplumsal hayatın her alanında ve kişilerin yasayışlarında birlik ve karşılıklı bağlantı gittikçe daha belirgin bir hal almaktadır. Aynı zamanda, insanların özgürlükleri ve faaliyet alanları da gitgide genişlemektedir.

Makalede, Almanya Demokratik Cumhuriyeti devletinin temel prensibi olan demokratik santralizm üzerinde önemli durulmuştur. Bu ülkede merkezi planlama ve yönetim, sosyalist kollektiflerin müstakil sorumluluklarına, vatandaşların girişimlerine sıkı bağlarla bağlıdır. Bu bağımlılık sayesinde her sorun, duruma, amaca uygun ve etkili şekilde incelenip çözülmektedir.

Almanya Demokratik Cumhuriyeti emekçilerinin ekonomi alanında elde ettiği büyük başarıları belirten yazar, bundan sonra, ekonominin «desantralize edilmesi» ve işletmelerin tekrar özel mülkiyete verilmesi için çağrıda bulunan burjuva propagandasının ideolojik baltalama faaliyetinin içyüzünü ortaya koymaktadır. Makalede, zamanımızdaki üretim güçlerinin, objektif olarak, kapitalist düzenin çerçevesini yıkıp aşmaya, bütün toplum çapında planlamaya ve yönetime doğru zorlayışlar yaptığı belirtilmektedir.

Yazar nihayet şu sonuca varmaktadır: sosyalizmin gücü her şeyden önce, devrimci işçi sınıfı ve onun Marksist-Leninist partisi tarafından yönetilen halk yığınlarının gücüdür. Ve bu güç, sosyalist düzenin, yeni hayatın planlı ve bilinçli olarak kurulması amacına yönelmiş bulunmaktadır.

Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin Beşinci Kongresine

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türk komünistleri adına, Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin V Kongresi'ni hararetle, kardeşçe selâmlar, Sizlere başarılı, verimli çalışmalar diler.

PBİP, IV ve V Kongreleri arası, Polonya Halk Cumhuriyeti'nde sosyalizmin maddi-teknik temelini meydana getirilmesinde büyük başarılar devresidir. V Kongre, PBİP'nin ve bütün Polonya halkının büyük yaratıcı çalışmalarının bilânçosunu yaparak, sosyalist toplumun her yönlü gelişmesinin ilerdeki ödevlerini ele almaktadır.

Polonya Birleşik İşçi Partisi, proletarya enternasyonalizmi prensiplerini kılavuz edinerek, komünist hareketinin birliğini azimle savunmakta, bütün antiemperyalist güçlerin barışı ve halkların hürriyetlerini koruma mücadelesinde birleşmeleri davasına büyük katkıda bulunmaktadır.

PBİP, sosyalist ülkeler birliğini zayıf düşürmek ve yıkmak amacıyla faaliyetini artıran emperyalizmin ve yarıdakçıların ideolojik ve politik baltalama hareketlerine karşı amansızca savaşmaktadır.

Sosyalizm kuruluşunda, sosyalist ülkeler birliğinin kuvvetlendirilmesi, milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliği, dayanışması ve dünya barışı uğrunda mücadelede sizlere bütün kalbimizle başarılar dileriz.

Yaşasın, şanlı Polonya Birleşik İşçi Partisi!

Yaşasın, milletlerarası komünist ve işçi hareketinin sarsılmaz Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliği!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

TKP'nin tarihsel rolü ve ödevi

S. Üstüingel

Türkiyede politik ortam içten içe kaynıyor. Bunalım süregendir. Bütün sosyal, ekonomik, politik çelişkiler daha keskin biçimlerde ortaya çıkıyor. Sınıf savaşı üsteliyor, geniş ölçüler alıyor. Amerikan boyunduruğuna, gerici egemen çevrelerin halk düşmanı politikalarına, bu politikayı uygulayan hükümete karşı savaş, ulusal bağımsızlık direnişi, işçi sınıfının ve ilerici canlı güçlerin çıkışları yeni bir aşamaya yol açıyor. Bugünkü antidemokratik rejim, Amerikan köleliği, burjuva – ağa – emperyalist sömürü ve soygunu bu bunalımı biteviye derinleştiriyor. Gerici sınıfların egemenliği, bunların NATO'culuk politikası memleketin ekonomik, sosyal, kültürel gelişmesini köstekliyor.

Bu durumda işçi sınıfının, özellikle ve en başta, bu sınıfın en yüksek politik örgütü olan Komünist Partisi'nin tarihsel rolü ve ödevleri kesin bir önem kazanıyor. İşçi sınıfının savaşını, anti-emperyalist, yurtsever güçlerin direnişlerini, bunların örgütlerini, bu örgütlerin dayanışma kurma, elele verme, Ulusal Demokratik Cephe'de birleşme çabalarını baltalamak için AP ve hükümeti, gerici, tutucu çevreler her aracı kullanıyor. Gerici egemen sınıflar, bunların hükümetleri, ötedenberi, işçi sınıfına, onun örgütlerine, en başta Komünist Partisine saldırmış, onu yığınlardan, halktan koparmak, savaş dışı etmek istemiştir. Bu amaçla TKP'nin açık, legal çalışmasına yasak koymuştur. Ama ne bu yasak, ne de 48 yıldır Komünist Partisine karşı aralıksız yürütülen terör, yargılamalar, zindanlar, sürgünler, öldürmeler bu partiyi savaş yolundan, işçi sınıfından, halk hareketinden, yığınlardan koparamamıştır. Evet, işçi hareketine, Komünist Partisine karşı sert baskılar yüzünden, belli süreler içinde çalışmalar aksamış, parti çok çetin günler yaşamıştır. Bu 48 yıl içinde parti ağır kayıplar, kurbanlar vermiştir.

Burjuvazi, gerici egemen çevreler, ötedenberi, yabancı sermayelerle, emperyalistlerle bir pazarlığa oturdular mı, kamu oyunu şaşırtmak için Komünist Partisi'ne saldırmış, komünist ve Sovyet düşmanlığını politik piyasaya sürmüştür. Kodaman burjuvazi – ağa – militarist üçlüsü, Amerikalılarla, NATO'yla sürekli olarak ve açıktan açığa bağlandığından, onların anti-komünizm kampanyaları günlük politikalarının bir parçası olmuştur. Bu olay, öte yandan, işçi hareketinin, geniş halk direnişlerinin gelişmekte olduğunu gösterir. Bu direnişleri yozlaştırmak, Amerikan düşmanlığını, antifeodal hareketi körletmek, sosyalizm ide ve ülküsünün gelişmesini baltalamak kaygısıyla egemen çevreler ve hükümet, komünizm düşmanlığına biteviye hız vermektedir. Gerici çevreler, özellikle kodaman – işbirlikçi burjuvazi, durumunu, faşist biçimi nitelikte bir diktatörayla kuvvetlendirmek çabasını maskelemek istiyor.

İşte bu politik ortam ve hava içinde legal partiler, bunların sözcüleri, Meclis içinde ve dışında, basında ve toplantılarda birbirlerine «komünist» diye yükleniyorlar. Ve hepsi de kendilerini temize çıkarmak için komünizme daha edepsizce saldırıyor. Bu olay yeni bir şey değildir. Bu «umacı» silâhı her zaman geri tepmiştir. Hele memlekette Amerikan köleliği üsteledikçe, gerici egemen çevreler halkın Anayasa ve demokratik haklarına saldırıdıkça, NATO'culuk politikasına uydu-hükümet daha fazla sarıldıkça komünist «öcülüğü» öyle herkesi kolay kolay korkutamaz olmuştur. Artık basında, kimi politikacılar, tek tük devlet adamları, Komünist Partisi'ne konulan yasağın kaldırılmasını savunmaktadırlar. Demokratik düzenin başka türlü kurulamayacağı, Komünist Partisi'nin legal, açık çalışması, ulusal bağımsızlık direnişinin üstün gelmesi, anayurdun gelişmesi, gericiğin köklenmesi, Amerikan boyunduruğunun kırılması için zorunluk olduğu kafalarda, gönüllerde yer etmeye başlamıştır.

Marks-Engels, «Komünist Manifesti»nde kesin bir açıklamayla söze başlarlar:

«Avrupada bir görüntü, komünizm görüntüsü dolaşıyor. Bu görüntüyü kovalamak için Papa ve Çar, Meternih ve Gizo, Fransız radikalleri ve Alman polisi ant içip birleştiler.

Hiç bir karşın (muhalif) parti var mı ki, egemenlik başında bulunan düşmanlarınca komünist diye damgalanmasın? Gene hiç bir karşın parti var mı ki, hem kendisinden daha ilerici bir karşınlığı temsil edenleri, hem kendisinden gerici hasımlarını komünistlikle suçlamasın?»

Diyorlar. Ve bu olaydan, en başta komünizmin bir güç olarak tanındığı sonucunu çıkarıyorlar. Bizde de bunun tıpkısı oluyor, Türkiye'deki durum da böyledir. Kaldı ki, bilimsel sosyalizmin, komünist partisinin kurucuları bu açıklamayı bundan 120 yıl önce yapmışlardır. O günden bu yana, özellikle Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'yle dünyada derin değişiklikler olmuş, çağımız yepyeni bir aşamaya girmiştir. En önemlisi, yeryüzünde bir sosyalist ülkeler sistemi, bir sosyalist devletler topluluğu kurulmuştur. Sovyetler Birliği ve sosyalist devletler topluluğu çağımızın çözümleyici ana gücü olmuştur. Sosyalist ülkelerin baş döndürücü gelişmeleri, Sovyetler Birliğinin sosyalizmden komünizm aşamasına ayak basması, yeryüzünde işçi hareketinin, sosyalizm hareketinin, komünizm ülküsünün, ulusal bağımsızlık direnişlerinin hızla ilerlemesine yol açmıştır. Bu durum, köklü demokratik gelişmelere yepyeni bir nitelik vermiştir. Çağımız, kapitalizmin, sömürgecilik sisteminin yıkılması çağıdır, sosyalist devrimler ve ulusal devrimler çağıdır.

50 milyon komünist

Sonra, çok canlı ve çok önemli bir olay vardır. Bugün yeryüzünde komünist partilerinin sayısı 90'ı aşmış, bunların üye sayısı 50 milyonu bulmuştur. Bu son 50 yıl içinde Türkiye'de işçi hareketi, komünist hareket, sosyalizm

lks, çok etin koşullar ve barbarca bir baskı altında, gene de boy atmıştır ve gelişmektedir. Bu oluşumda TKP'nin payı az değildir. Bugün işçi hareketindeki, ulusal bağımsızlık direnişindeki, bilimsel sosyalizmi yayma içindeki, bu eylemlerin örgütlenmeleri içindeki militan kadrolar böyle meydana gelmiştir. Bunlar bir yana, Türkiye sosyalist ülkelerle sınır kesmece kapı-komşudur. Bilim ve teknik devrimleri çağında ülkeler, halklar birbirine daha çok yaklaşmışlardır. Türkiye'de gerici egemen çevrelerin bunca çabalarına karşın, sosyalizm ülküsü gelişmektedir. Amerikancı gerici çevreler ve hükümetler, Türkiye'de komünist hareketin, bilimsel sosyalizmin yayılmakta, gelişmekte, örgütlenmekte olduğu gördükçe zıvanadan çıkıyorlar.

Yeryüzünde sosyal ilerleme gcleriyle emperyalist gericilik yüzyüze, karşı karşıya gelmiştir. Bu çatışmada kıyasıya savaş alanı bütün yeryüzüdür. Türkiye de bu savaşın, bu çatışmanın içindedir. İki kamp arasındaki savaş toplum yaşamının her dalında – ekonomik, politik, kültürel, ideolojik – her alanda bütün kesinliğiyle gitmektedir. Bilindiği gibi, Türkiye, ilericilik düşmanı egemen çevrelerin eliyle emperyalist kampa, ulusal bağımsızlıkların can düşmanı kampa, sivri ucu Sovyetlere çevrilmiş bir saldırganlık aracı ve rgt olan NATO'ya bağlanmıştır. Türkiye'de körüklenen «soğuk harp» isterisi, komünizm düşmanlığı hükümetin NATO politikasiyle sımsıkı bağlıdır. Bu kışkırtıcılığı, düşmanlığı, plnli biçimde, Türkiyedeki CIA rgtleri, Amerikan misyonları yönetmektedir.

Çekoslovakya olayları ve gerçek

Çekoslovakya olaylarını tepetakla göstermek yoluyla NATO'cular, Sovyet ve komünizm düşmanlığına yeni bir hız verdiler. Aylardan beridir gerici basın, Ankara radyosu, hükümet sözcüleri, devletin başındakiler, emperyalistlerin kaydattıkları bu cadı kazanının altına odun atmaktadırlar. Amerikancıların, gerici egemen çevrelerin bütün taktiği Sovyet'leri, sosyalist devletler topluluğunu, sosyalizmi, sosyalist ülküleri, komünist partilerini gözden düşürmek, ulusal bağımsızlık direnişlerini körletmek, yığınların bilinenmesini yozlaştırmak, yurdumuzdaki Amerikan köleliğini, gerici zorbalık rejimini, bugünkü terörü maskeleyemektir.

Ak koyun, kara koyun geçitte belli olur, derler. Bu atalar sözü Çekoslovak olaylarıyla bir kere daha doğrulanmıştır. Türkiye Komünist Partisi proleter enternasyonalizmini kesinlikle savundu, Çekoslovakya da baş kaldıran azılı gericiliğe karşı, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetini, işçi sınıfının kazanımlarını var gcleriyle savunan 5 sosyalist devletin kesin eylemlerini onayladı ve bunu özel bir bildiriyle halkımıza duyurdu. Meclis'teki bütün partilerin sözcüleri, emperyalistlerle ağız birliği ettiler. Oysa 5 sosyalist devlet bu kesin davranışlarıyla yalnız Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetini korumakla kalmadılar, aynı zamanda NATO'cuların sinsi plânlarını bozdular, Batı Almanya militaristlerinin Avrupa'da sınırları değiş-

tirmek, haritasını yeniden kesip biçmek davranışlarına gem vurdular, yeni ve korkunç bir dünya savaşının patlaması tehlikesini önlediler. NATO'culara: Dur! dediler. Genel barışı savundular. NATO'cuların kopardıkları yaygaralar, savurdıkları iftiralar hep bu kuyruk acısındanadır. NATO'nun baş patronları, bu «isteriyle», bu sis perdesi arkasında, silâhlanma yarışına hız vermektedirler. Onlar, NATO kanalıyla ve AP hükümetinin eliyle halkımızın sırtına yeni, ağır külfetler yüklemektedirler. Gerici, tutucu partiler bu kampanyayla iç yüzlerini büsbütün açığa vurdular. Ama bu olay, aynı zamanda, «solcu» geçinen bazı «politik» kişilerin, bazı politik örgütlerin küçük burjuva, oportünist niteliklerini de gün ışığına çıkardı. Sovyetlere emperyalistlerin yakıştırmak istedikleri «salgıncı», «istilâcı» sloganını dillerine dolayanların, küçük burjuva çırpıntılılarıyla ilenenlerin ne dünyada, ne Türkiye'de gelişmekte olan olayları görebilecek yeteneklikleri var.

Amerikan emperyalistleri, Türkiye topraklarında 101 tane saldırı üssü, sayısız atom yığınakları, savaş donatımları kurmuşlardır. Hükümeti, orduyu, bütün devlet mekanizmasını, bakanlıkları örümcek ağı gibi örmüşler, avuçlarının içine almışlardır. Memlekette bu ölümcül duruma karşı, NATO'ya karşı gittikçe genişleyen, işçiyi, gençliği, yığınları kucaklayan bir direniş vardır. Bu halk direnişi zaman zaman, yer yer kanlı çatışmalara dökülmektedir. Sonra, Amerikan emperyalistleri yıllardır, en korkunç, en yıkıcı, yıkıcı silâhlarla, yeşili, canlıyı kavuran zehirli gazlarla kahraman Viyetnam halkına canavarca saldırmaktadır. Emperyalistler, Yakın Doğuda, Türkiye'nin yanbaşıında, salgıncı İsrail militaristlerinin eliyle kurdukları harp ocağını yeniden alev alev tutuşturmak için, Arap halklarının ulusal bağımsızlık direnişlerini, bu ulusal devletleri ezmek için, gizli, açık her yardımı yapıyorlar. Bu gerçekler ortada durupdururken Amerikan emperyalizmiyle Sovyetler Birliğini bir tahtaya koymak, «ne Amerikan, ne Rus çizmesi» diye gevelemek kimin ekmeğine yağ sürüyor? Akdenizdeki korsan Amerikan filosunu, İstanbul, İzmir ve öteki Türk limanlarına istedikleri zaman gelip demir atan, onbinlerce denizcisi birden bu kentlerimize baskın yapan 6. Filoyu, Akdeniz'de barışı ve halkların ulusal bağımsızlık direnişleri savunan Sovyet filosuyla bir tutanlar kimin değirmenine su akıtıyor?

Türkiye topraklarındaki dizi dizi Amerikan saldırı – savaş üsleri, hükümetin NATO politikası, Avrupayı, dünyayı yeniden ateşe vermek yolundan yürüyen Batı Almanya emperyalistlerinin Türkiye'deki eski yerlerini alma çabaları, bu durum, hem 32 milyon halkımız için, hem genel barış için günden güne daha tehlikeli olmaktadır. Kodaman burjuvazinin, Amerikan-cıların, Vaşington'un yardımıyla devletin, hükümetin başına getirilen ve ulusal nitelikten yoksun politikacıların sorumsuz, batakcı gidişleri, bu serüven politikası melekeli korkunç bir yıkıma doğru sürüklemektedir. NATO'nun elebaşları, her an, hiç beklenmedik bir günde Türkiye'yi ateşlere sürükleyebilirler, atom harmanlarında kül edebilirler. Türkiye NATO'da, Amerikalılar Türkiye'de, ikili anlaşmalar yürürlükte ve uydu hükmet işbaşında kaldıkça bu korkunç tehlike daha geniş ölçüler alacaktır. Ve bu

halk düşmanı, barış ve demokrasi düşmanı geri çevrelerin göttükleri politikanın kaçınılmaz bir sonucu olan genel bunalım – ekonomik, politik, sosyal, kültürel, ideolojik bunalım – derinleşecektir. İşsizlik, pahalılık, geniş yığınların yıkılışı, orta tabakaların darlığı, milyonlarca köylünün, esnafın, dargelirlilerin ateşten gömlek olan yaşamı daha beter olacaktır. Böylesine bir durum, bunun çözülmesi işi bütün çıplaklığıyla, boydan-boya halkımızın, en başta işçi sınıfının ve özellikle onun öncü savaşkan kolu olan TKP'nin karşısında duruyor. TKP'nin tarihsel rolü, ödevleri bu gelişmeyle sınıksız bağlıdır.

Kördüğümü çözecek güçler

Türkiyede bu yıkımı önleyebilecek, bu kördüğümü çözebilecek güçler, bunu sağlayacak koşullar, böyle bir ortam vardır. Devrimci, ilerici güçlerin gelişmek, savaşabilmek olanakları artmaktadır. Bu canlı, devrimci güçlerin başında işçi sınıfı gelmektedir. Hem nicelik, sayı bakımından, hem nitelik, sınıfsal bilinçlenme ve örgütlenme bakımından bu sınıf memleketin politik yaşamında sürekli bir etken olmuştur. Gerici, sömürücü sınıflar, onların hükümetleri, artık eskisi gibi: «Türkiyede işçi sınıfı yoktur» deyip, onun varlığını inkâr edemiyorlar. İşçi sınıfı, çetin ve uzun savaşlarla sosyal, politik varlığını tanıtmak durumuna gelmiştir. Kendisinin politik, ekonomik, sosyal haklarını savunan örgütlerini kurmuştur. Meclis'te yer alan İşçi Partisi, işçi sendika hareketlerinin bir sonucudur. Sendika hareketlerinde yeni bir gelişme vardır. İşçi hareketinde burjuvazinin ajanlığını yapan, hükümete, özellikle Amerikan misyonlarına dayanan, onlardan direktif ve para alan sarı sendikacılara, Türk-İş yöneticilerine karşı bir direniş vardır. Yeni, ilerici sendikalar, federasyonlar meydana gelmektedir. Sendika ve federasyonları birleştirme akımı kuvvetlenmektedir. Patronların, hükümetin, sarı sendikacıların «ayır, buyur» politikalarına karşıkoşuş vardır. «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» sloganı işçi sınıfının bilincinde yer etmekte, günün canlı parolası olmaktadır.

Grevler günün canlı olayları arasına girmiştir. Bu aşamada sendika ve grev hareketlerinin başlıca özellikleri: sürekli, örgütlü, bilinçli olması, çoğu zaman kanlı, çarpışmalı geçmesi ve memleket çapında politik bir nitelik kazanması, kamuoyunun ilgisini çekmesidir. Grevlerin yeni bir özelliği de, grevcilerin fabrikalara, işyerlerine el koymaları olayıdır. Grevlere yeni savaş biçimleri, örgüt ve yöntem biçimleri girmektedir. Artık grevler kendiliğinden gelme olmaktan çıkmıştır, sınıfsal, bilinçli nitelik almıştır. Grevciler protesto yürüyüşlerine geçiyor, isteklerini, savaşını halka, kamuoyuna duyuruyor. Gösteri yürüyüşlerinde yurtsever, ilerici gençliği bu eyleme çekmeye, böylece grev eylemini anti-emperyalist direnişe, ulusal bağımsızlık direnişine bağlamak çabası gösteriyor. Kavel, Brandabaz, Emayetaş, Debri fabrikaları ve Çamaltı Tuzla işçilerinin grevleri bu bakımlardan çok ilginçtir.

Grevler, daha çok, toplu sözleşmelerde çıkan anlaşmazlıklardan, iş saatlerinin indirilmesi, gündeliklerin artırılması isteklerinden çıkıyor. Ama bu grevler açık, politik bir nitelik taşımaktadır. Çünkü böylece işçiler, biteviye yükselen pahalılığa, biteviye değerinden düşen paranın işçi gündeliklerini düşürmesine, hükümetin ekonomik bunalımın yükünü, boyuna artan NATO harcamalarının yükünü emekçi yığınların sırtına yüklemesine karşı savaşılmaktadır. Grevlerin ayrı bir özelliği de, çoğunun, yabancı kumpanyalarla işbirlikçilerin ortaklaşa kurdukları fabrikalarda geçmesi, yabancı sermayelere karşı olmasıdır. NATO işyerlerindeki grevler doğrudan doğruya politik nitelik taşımaktadır.

İşçi hareketi, grevler, gösteriler memlekette Amerikan köleliğine karşı gelişmekte olan direnişin göbeğinde yer almaktadır. İşçi sınıfı ulusal bağımsızlık direnişine bilinçli, örgütlü girmeye, bu savaşın ön sıralarında kendi yerini almaya başlamıştır. İşçiler, 6. filoya karşı, NATO'ya karşı, ikili anlaşmalara karşı örgütlenen gösterilere katılmaktadır. Bu gösterilerde, öğrenci gençliğin çıkışlarında işçilerle ilerici gençlik elele vermeye başlamıştır. Böylece öğrenci gençliğin ilerici eylemleriyle işçi hareketleri birbirlerini etkilemektedir. Bu savaşkan dayanışma, memlekette devrimci güçlerin birleşmelerine, Ulusal Demokratik Cephe ülküsünün canlı biçimler almasına yol açmaktadır.

Öğrenci gençlin ilerici direnişleri sürekli, örgütlü bir yön alıyor. 1968 yazında taştan, hemen hemen bütün yüksek okulları, fakülteleri, Üniversiteleri kucaklayan eylemlere, boykotlara, 80 bin öğrenci katılmıştır. Öğrenciler fakültelere, Üniversitelere el koydular. Eylem Komiteleri, Yönetim Konseyleri kurdular. Bu direniş yepyeni biçimler, örgüt ve yöntem biçimleri aldı. Öğrenci işçi eylemlerinin böylesine birbirini tamamlaması rastgele değildir. Bu eylemler bugünkü politik durumu, gericiliğe, AP hükümetine, onun dayandığı Amerikan emperyalizmine karşı geniş yığınlar arasından gelen direnişin ölçülerini gözler önüne sermektedir.

Öğrenciler, orta ve küçük burjuvaziyle, milli burjuvaziyle, köylünün belirli gruplarıyla binlerce, milyonlarca bağlarla bağlıdır. Teknik okullardaki gençlik, öğrenciler, şu veya bu ölçüde işçi sınıfıyla, emekçi yığınlarla özellikle bağlıdır. Kökenleri bu kaynaklardır. Öğrenci gençliğin belirli bir bölümü işçi, köylü gençliğinin sorunlarına yabancı değildir. İşçi gençliğiyle öğrenci gençliğin birbirlerini anlaması, elele vermeleri kaçınılmazdır. Gerici egemen çevreler, AP hükümeti zorbalıkla, ideolojik baskıyla, her şeyle bu işçi – aydın – gençlik yakınlaşmasını, bu süreci baltalamaya çalışıyor. Burjuva ideologları, gerici Türk basını, Amerikancı politikacılar: «Gençliğin işçiyle ortak nesi var?» diyorlar. Böylece Ulusal Demokratik Cephe ülküsünü, bu direnişi çürütmeye, yozlaştırmaya çalışıyorlar. Hele: «İşçi sınıfı devrimciliğini yitirmiştir, ne varsa gençlikte var» diyenler, gençliği işçi sınıfına karşı koymaya, işçi sınıfının savaşta tarihsel öncülük rolünü kırmaya yelteniyorlar.

TKP, burjuvazinin bu manevralarına karşı savaşmak, ilerici gençliği uyar-

mak, öğrenci gençlik eylemlerini var gücüyle desteklemek, işçi ve gençlik hareketlerini Amerikan köleliğine karşı demokrasi, ulusal bağımsızlık, barış uğrunda yürütülen savaşta birleştirmek zorundadır. Komünist Partisi bu eyleme özel bir önem vermektedir. İlerici gençlik, öğrenci gençlik bilimsel sosyalizme, devrimci teoriye gittikçe artan bir ilgi göstermektedir. Marksizm-Leninizm ülküsü Türkiyemizde, bütün zorluklara karşın gelişiyor.

Sosyalist bilinç kendiliğindengelmane işçi hareketlerinden doğar. Bu bilinci işçi hareketine devrimci, Marksçı-Leninici partiler sokar, açılar. TKP 48 yıldır bu tarihsel ödevini yerine getirmektedir. Komünist Partisi Marksçı-Leninici ideolojiyi, işçi sınıfının bu en keskin silâhını temiz tutmak görevini hiç bir zaman elden bırakmamıştır. İlerici gençliği, onun yurtseverlik eylemlerini işçi sınıfına, Komünist Partisine, Marksizm-Leninizm'e karşı koyma akımlarıyla, burjuva ve küçük burjuva akımlarıyla TKP savaşıgalmiştir. Proletaryanın sosyalist ideolojisiyle burjuva ideolojisi arasında sürekli bir savaş biteviye gidiyor. Lenin der ki: «Ya burjuva ideolojisi, ya sosyalist ideoloji. İkisi ortası yoktur. Sosyalist ideolojiyi azıcık bile olsun küçümsemek, ondan milimetre ayrılmak, burjuva ideolojisini kuvvetlendirmek demektir.» TKP yüce Lenin'in bu öğütüne canla başla bağlıdır. Burjuvazi açısından Marksizm-Leninizm ilkelerini eleştirenler, hele işçi – köylü bağlaşıklığı, proletarya diktatorası, komünist partisinin yöneticilik, öncülük rolü ilkelere kıyasıya saldıranlar, işçi hareketine, devrimci harekete, ulusal bağımsızlık direnişine, demokratik devrim eylemine şövizmi, oportünizmi, karşı-devrimci görüşleri aşlamak, devrimci hareketleri körletmek, yozlaştırmak yolundan yürüyorlar. Bugünkü durumda, bu aşamada bu ters akımlara karşı savaş günün en canlı sorunudur.

TKP ve köylüler

Memlekette yalnız işçi ve gençlik hareketi değil, köylü direnişleri, esnaf ve değişik küçük – orta burjuva tabakaları içindeki kaynaşmalar yeni biçimler almakta, gelişmektedir. Çukurova köylülerinin Adanada yaptıkları gösteri yürüyüşü, Ege pamukçularının İzmir yürüyüşleri, tütün, fındık yetiştiricilerin protestoları, direnişleri, Elmalı köylülerinin zebani ağalarla, jandarma birlikleriyle kanlı vuruşmaları, Ege ve Karadeniz köylülerinin, Sam-sun, Denizli köylülerinin: NATO'ya Hayır! Amerikalı defol! savaşını desteklemeleri, bütün bunlar köylü yığınlarının uyanmakta, bilinçlenmekte olduğunun canlı belgeleridir. Köylü arasındaki bu uyanış, bu direniş yığının saldırdır. İzmir sokaklarında gösteri yapanlar, 250 bin köylü ailesinin, 1,5 milyon insanın isteklerini, savaşını dile getirdiler. Adana, İzmir, Denizli, Fatsa köylülerinin gösteri yürüyüşlerini en başta işçiler, halk, kamu oyu destekledi. Bu gösteriler, işçi – köylü bağlaşıklığının ne büyük bir zorunluk olduğunu dile getiriyor.

Köylerden kentlere yığınların akışı süreci daha da hızlanmıştır. Bu ayrışma, köydeki bu süreç uzun yıllardır sürüp gidiyor. Bu süreç, yalnız

topraksız, az topraklı köylüleri değil, orta ve yer yer ortanın üstündeki köylüleri de burgacına almış bulunmaktadır. Bankalara, hükümete dayanan, Amerika'nın «Marşal plânlarıyla» aşılana kodaman toprak – çiftlik ağaları, Meclisteki AP parmak çoğunluğunun ortakları, toprak reformuna kesinlikle karşı durmaktadırlar. Köylü yığınlarının böylesine yıkılmasına bunlar sebeptir. Köylünün cehennem azabı yaşamaması, Türkiye'nin böylesine geri kalması, yoksulluğun böylesine artması memlekette köklü, devrimci bir toprak reformu yapılmamış olmasıyla, derebeylik artıkları ilişkilerinin kökünden kaldırılmamış olmasıyla sınıksı bağlıdır. Türkiye'nin NATO'lara bağlanmış olması, Amerikan köleliği, yabancı sermayelerin soygunu, ağaların barbarca sömürüsü, tefecilerin, bankaların, kodaman burjuvazinin soygunu köylü yığınlarının yıkımını korkunç bir duruma getirmiştir.

Köyde dağılan köylü, kentte yıkılan esnaf ilden ile göç ediyor, kimisi yollarda ölüyor, kimisi, arkalarındaki mitille kentlerin, kasabaların sokaklarında dolaşıyor, iş arıyor. Sürekli bir proleterleşme vardır. Köyden kente akan, iş bulamayınca tekrar geri dönen bu yığınlar, köyle kent arasındaki bu dolaşım, köye sınıf savaşı ülküsünü de taşıyor. Sonra, köylerden dış memleketlerde çalışmaya gidenler, dönenler bu ülküyü daha da yayıyor. İzmirde gecekonduları yıktınlan yurtdaşlar yürüyüş yaptılar. Bunlar: «Açlık-tan, soğuktan sokaklarda ölmektense, zorbalara karşı savaşarak ölmek evlâdır.» haykırışlarıyla yürüdüler. Bu sloganı haykırınların çoğu, köyde evini, barkını, tarlasını kaybetmiş, bunları tefeciye, ağaya kaptırmış dünkü köylülerdir.

Köylü, Türkiye'nin çoğunluğu: 20 milyon. Çözüm bekleyen sorunları da ona göre. Hükümet, AP, gerici partiler, burjuva partilerinin tutucu sağ kanatları oldumolası köylünün karşısında. Bunlar toprak reformuna yanaşmıyorlar. Üstelik köylerde politik partilerin temel örgütler kurması da yasak. Bu durum yalnız ve yalnız ağaların, onların bulunduğu partilerin işine yarıyor. Ağaların har vurup harman savurduğu bir ortamda, janadaması, savcısı, kaymakamı ağaların eli altında oldukça köylü için hiç bir «seçim özgürlüğü» olamaz, yoktur. Köylü seçmen ağa, partileri için oy küpüdür. Bu politik durumda yapılacak şey, tutulacak biricik yol köylü yığınlarını uyarmak, örgütlemek, işçi hareketleriyle, işçi sınıfıyla bağlamak, bu geniş yığınları ulusal bağımsızlık direnişine, köklü toprak reformu direnişine, demokratik devrim eylemlerine çekmektir. TKP'nin tarihsel rolü ve ödevi burada daha belirli biçimlerde ortaya çıkıyor.

Memlekette üç politik akım, üç sınıfın durumunu, tutumunu, savşını ortaya koymaktadır. Bugünkü devletçiliği, devlet hazinesini kendi yararına kullanan, yabancı tekerci sermayelerle kaynaşan ve kendisi tekerciliğe giden, bankalarla bir finans oligarşı kuran kodaman burjuva ve ağa ikilisi gericiliğini, devrim ve ilerici düşmanlığını açıkça ortaya koymuş, elindeki hükümetle, güttüğü millet düşmanı politikayla Amerikan egemenliğini savunuyor, NATO'yu savunuyor. Ulusal bağımsızlık direnişine karşı dikilen

bu gerici egemen çevreler, kaba bir diktatora kurmak, AP hükümeti eliyle ulusal bağımsızlık ve demokrasi eylemlerini ezmek yolundan yürüyor.

«Türk solu», «Türk sosyalizmi»

Milli burjuvazi, küçük ve orta burjuvazi arasında bir ayrışma süreci vardır. Bu ayrışma süreciyle değişik akımlar ortaya çıkmıştır. «Ortanın solu», «Türk solu» ve benzerleri gibi. «Türk solu» gibi, «Türk sosyalizmi» gibi akımlar ulusal bağımsızlık hareketlerini, gelişen bilimsel sosyalizm ideolojisini yozlaştırmak, Ulusal Demokratik Cephe ülküsünü baltalamak niteliğini taşımaktadır. Bu küçük burjuva akımına karşı, onların yaymak istedikleri sapık ideolojilere karşı savaş zorunludur. Milli burjuvazinin Amerikan köleliğine, yabancı sermayelerin ağılığına, derebeylik artığı ilişkilere karşı direnişlerini desteklemek de zorunludur. Bu burjuvazinin, aynı zamanda kararsızlığını, korkaklığını, birbirine aykırı iki niteliğini, köklü devrimlerden çekingenliğini, emperyalizmle, gericilikle uzlaşma kapılarını açık bırakmasına, işçi sınıfına, onun partisine saldırısını, bütün bunları da gözden kaçırmamak gerek. Böyle olmakla beraber, Lenin'in belirttiği gibi, bu burjuvazi ileriye doğru bir santim, bir adım atarsa onu iki adım daha ileriye gitmeye zorlamak gerek.

Anayurdun, halkımızın önünde duran sorunların çözülmesinde devrimci temel güç proletaryadır, işçi sınıfıdır. Komünist Partisi, memlekette bütün ilerici, halkçı, anti-emperyalist, anti-feodal güçleri işçi sınıfının savaşıyla bağlamak, onun çevresinde toplulaştırmak, onun hegemonyasını, savaşta öncülüğünü sağlamak işini başa almaktadır. Bu da ancak savaşla, örgütlenmekle, yığınları savaşlarda örgütlemekle olur. Devrimci, ilerici güçlerin, örgütlerin savaş birliğini, dayanışmalarını kurabilmek olanakları artmaktadır. Ama egemen sınıfların, hükümetin baskısı, karşı güçleri parçalamak, onların dayanışmalarına yol vermemek çabaları da, hükümetin NATO'culuk politikasının doğurduğu zorluklar, tehlikeler de artmıştır.

Ulusal demokratik cephe

NATO'cu – Amerikancı çevreler, AP ve hükümeti: «Memlekette dirlik düzenlik» gerek deyip, biteviye derinleşen ekonomik, politik, sosyal, kültürel bunalımı, ulusal bağımsızlık direnişlerini, köklü demokrasi ve devrimci hareketleri zorbalıkla, kaba kuvvetle «çözmek» eğilimi gösteriyor, faşist biçimi bir diktatoraya rotayı çeviriyor. Bu olay gerici egemen çevrelerin kuvvetli olduklarını değil, ulusal bağımsızlık direnişinin can düşmanı olduğunu gösterir. Bu olay, egemen çevrelerin, AP ve hükümetinin şimdiye kadar yürütegeldiği yöntemlerle ayakta duramayacaklarını, baskı araçlarıyla tutunmaya çalıştıklarını gösterir. Bu olay, aynı zamanda, memlekette karşı güçler ve örgütler arasında bir zorunluk olan dayanışmanın, güç birliğinin, Ulusal Demokratik Cephenin kurulamamış olmasının bir sonucudur. Yurtsever, ilerici güçlerin dağınlığı durumu ağırlaştırmaktadır.

AP ve hükümeti, emekçilerin çetin savaşlarla elde ettikleri demokratik hakları, serbestlikleri birer birer geri alıyor. Bu işte Meclisteki «parmak çoğunluğu» mekanizmasını kullanıyor. Anayasanın demokratik yönleri, bu yasaya aykırı kanunlarla, hükümet genelgeleriyle, bakanların tepeden inme buyrultularıyla bir kenara itiliyor, baltalanıyor. Bununla yanyana hükümet, polis, jandarma kuvvetlerini, zaman zaman ordu birliklerini grevci işçilerin, antidemokratik öğrenim sistemine karşı çıkan öğrenci gençlerin, Amerikan köleliğine karşı sokaklarda, meydanlarda direnen halkın üzerine sürüyor. Bu hükümet Zonguldak'ta, Kozlu'da, İzmir'de, Adana'da, Eskişehir'de, İstanbul'da, Ankara'da, Erzurum'da ve daha bir çok yerlerde işçilerin, gençlerin üzerine ateş açtırmıştır. Bu hükümet, eli kanlı bir hükümet olmuştur. Bu hükümet bir terör ve baskı hükümeti olmuştur. Sendika militanları, gençlik, öğrenci militanları teröre, Amerikan köleliğine karşı direnen yurtseverler biteviye kovuşturuluyor, tutsaklanıyor, zindanlarda çürütülüyor.

Terör, zorbalıklar memlekette ulusal azınlıklara, özellikle Kürt halkına karşı aralıksız devam ediyor. Burjuvazi, gerici hükümetler ulusal azınlıklara karşı, büyük bir topluluk olan Kürt halkına karşı, ötedenberi, bu ulusu eritme politikası gütmüşlerdir. Burjuvazi Kürt derebeyleriyle, ağalarıyla anlaşma yolundan yürüdü. Ama demokratik haklar isteyen, derebeylikten, toprak köleliği artıkları ilişkilerden, ağaların, şeyhlerin elinden kurtulmak, cumhuriyet rejiminin eşit haklı yurttaşı olmak isteyen, ana dilinde okumak, yazmak, öğrenim görmek, ana dilinde gazete çıkarmak, Kürtçe okullar açmak, radyo yayınları yapmak, ulusal gelenek ve göreneklerine bağlı kalmak için direnen bu halka hükümetler, egemen çevreler, kurşunla, sürgünlerle, Kürt köylerini yakıp yıkmakla karşılık vermişlerdir. DP'nin mirasçısı olan AP ve hükümeti, 70 bin Dersimlinin kanına giren Bayar'ın izinden yürüyor. AP hükümeti, Doğu illerinde özel komando birlikleri kurmuştur.

İktidar partisi, bu açık baskı ve terörle yanyana, memlekette en gerici, her soydan ve boydan bütün bağınaz güçleri: padişahçıları, Cumhuriyet düşmanlarını, yobazları, ırkçıları – faşistleri, Turancıları ayağa kaldırıyor, bunları eli altında örgütüyor. Faşistlerin karagömlüklerini, SA birliklerini andıran vurucu komandolar kurduruluyor. Bunlara kamplarda özel «eğitim» veriliyor. Bu vurucu komandolar, «Komünizmle Mücadele Dernekleri», ilerici gençlik, öğrenci, öğretmen derneklerinin, ilerici sendikaların, İşçi Partisinin toplantılarını, kongrelerini basıyor. Polis, hükümet bunları koruyor. Bu kapkara örgütler, vurucu komandolar, NATO'ya, Amerikan köleliğine karşı gösteri yapanlara saldırıyor. Konya, Düzcü, İzmir, Bursa olayları, bu kıskırtmaların en tipik örnekleridir. Camiler açık bir ilerici düşmanlığı, komünizm ve ulusal bağımsızlık düşmanlığı ocakları, azıllı gericiliğin yoğun propaganda yuvaları oluyor. Cumhuriyetin, dini devletten ayıran lâiklik ilkeleri açıkça çiğneniyor. Komünizm düşmanlığını, Sovyet düşmanlığını NATO'culuğa bağlı militarist gericiler ordu içine aktarma eylemindedirler. Genel Kurmaybaşkanı günlük emir ve özel genelgeleriyle bu eğilimi des-

teklıyor. Hem hükümet, hem Amerikan misyonları ve servisleri bu aşırı gericiliği, basında, ordu içinde, her alanda her bakımdan besliyorlar.

Memlekette böylesine bir durum vardır. Sınıf savaşı, yabancı köleliğe karşı direniş, ulusal bağımsızlık, demokrasi hareketi biteviye keskinleşmektedir. Böylesine bir dönemde işçi sınıfının rolü, hele onun savaşkan öncü kolu olan Komünist Partisinin devrimci rolü, Leninci ödevi çok sorumlu bir nitelik, büyük bir önem taşımaktadır.

Türkiye Komünist Partisi serbest çalışmalı

Bu Marksçı-Leninci parti işçi sınıfının kopmaz bir parçasıdır. Komünist Partisi işçi sınıfının tarihsel davasına sımsıkı bağlı, tek istek, tek amaç, tek eylem ve çelik bir disiplinle birbirine kenetlenmiş, Marksçı-Leninci teoriyle silâhlanmış kişilerden ve demokratik sentralizm ilkeleri üzerine kurulmuştur. Devrimcilerin gönüllü örgütü olan bu parti, işçi sınıfının bütün öteki örgütlerini, onların eylemlerini bir amaca yönetir, yığınların, ilerici güçlerin, örgütlerin savaşlarında onlara politik yol gösterir. Komünist Partisinin savaşı canlı temellere dayanır.

Lenin, «İleri savaşçı rolünü ancak, ilerici teoriyle yönetilen bir parti görebilir» der. TKP, doğuşundan bu ilkeyi benimsemiştir. TKP'nin savaş stratejisi, taktiği bu temel üzerine kurulmuştur. Komünist Partisi hem yığınların savaşlarını yönetir, hem bu savaşlardan, yığınlardan ders alır. Hem öğretir, hem öğrenir. TKP, işçi sınıfının, köylünün, genel halk hareketinin, Amerikan köleliğine karşı direnişin, azılı gericiliğe karşı yürütülen savaşın öncülüğünü başka türlü yapamaz. Bu da örgütle, yığınları canlı istekler etrafında toplayabilen, bu istekleri çözümleyebilen savaşkan örgütle yapılır. İşçi sınıfının, geniş köylü yığınlarının, geniş halk yığınlarının en canlı, en çözümleyici çıkarları ancak toplumun köklü politik değişmesiyle, yenilenmesiyle sağlanır. Bugünkü antidemokratik, gerici düzenin, bu soygun ve sömürçülük sisteminin, Amerikan köleliğinin yıkılması tarihsel bir zorunluktur. Ama bu, kendi kendine ne yıkılır, ne değişir.

TKP'nin açık, legal çıkarılması yasaklanmıştır. Bu en gerici yasak yüzünden bu parti gizli, illegal çalışmak zorunda kalmıştır. Bütün bu yasaklara karşı TKP, eylemlerini, ideolojik ve eğitime işlerini örgütleme işlerinden ayırmamıştır, ayıramaz. Parti hem propaganda etmesini, hem örgütlemesini bilmek zorundadır. Doğru, devrimci, Leninci bir politika ancak, yaşamın gerçek koşullarını derinlemesine öğrenmek, toplumun gelişmesinde olgunlaşan istekleri görmek ve bilmek yoluyla yürütülür. Propagandasız, parti, kendi ideolojisini, görüşlerini, politikasını yığınlara yayamaz. Yığınları örgütlerse bu ideolojinin, bu politikanın değeri olur.

TKP, antimarksist, sapık akımlara, küçük burjuva ideolojileriyle, serüven-cilerle, likidatörlerle, işçi sınıfının, onun partisinin rolünü inkâr edenlerle, Komünist Parisi'ni halka, geniş yığınlara duyurmak, maletmek istemiyenlerle, değişik fraksiyoncularla, bozguncularla, burjuva ve polis ajanlarıyla

savaşagelmıştır. Partinin Marksçi-Leninci ülkü ve ilkelerini her zaman temiz tutmak için savaşmıştır.

Lenin'in çok açık, seçik bir uyarısı, komünistlere bir öğütü vardır: «Biz, diyor, uçurumlu ve çetin bir yoldan, kolkola girmiş, sınıksız bir küme olarak yürüyoruz. Dört yandan düşmanlarla kuşatılmışız. Biz, hemen hemen her zaman onların ateşi altında yürümek zorundayız. Düşmanla savaşmak için karar verdik, gönüllü olduk, birleştik. Yandaki bataklığa yuvarlanmamak için savaş yolunu seçtik.»

Leninci ilkeler TKP'nin program ve tüzüğüne temel olmuştur. Bu ilkeler onun savaş eylemlerine ışık tutar, savaşında ona kılavuzluk eder.

TKP'nin varlığı, gelişmesi, ulusal niteliği, Leninci, enternasyonalci karakteri, toplumdaki yeri, savaşta öncü rolü Türkiye'nin sosyal, ekonomik, politik, kültürel gelişmesinin, sınıf savaşının, proletaryanın devrimci savaşının kaçınılmaz bir sonucudur. Komünist Partisine konan yasağın kaldırılması, başına buyruk, demokratik, gelişme yolunda ilerleyen bir Türkiye'nin kurulması için tarihsel bir zorunluktur. Çünkü bütün yurtsever, ilerici, antiemperyalist, antifeodal güçleri Ulusal Demokratik Cepheye birleştirecek, bunların savaş eylemlerini koordine edecek tek Parti, bu Partidir. Anayasaya aykırı kanunlar, en başta 141-142 ceza kanunundan çıkarılmalıdır. Cumhuriyet düşmanı, gerici, faşist tipi örgütler yasak edilmelidir. Devlet mekanizması, gericilerden, Amerikan ajanlarından temizlenmelidir. Türkiye'yi, 32 milyonluk bir ulusu, emperyalistlerin saldırganlık plânları uğrunda atom harmanlarında yakmamak için Türkiye NATO'dan çıkmalıdır. Türkiye toprakları yabancı üslerden, atom başlıkları yığınaklarından temizlenmelidir. Türk ordusu yabancı yönetiminden, Amerikan generallerinin komutasından kurtarılmalıdır. Halkın alın teri olan milyarlık bütçeler ancak halkın yararına, ekonomik gelişme yolunda kullanılmalıdır. Yabancılar hesabına girilen, memleketi, halk yığınlarını yıkımlara sürükleyen silâhlanma yarışına son verilmelidir. Bugünkü işsizlik, biteviye yükselen pahalılık, geniş yığınların yıkımı NATO ve silâhlanma politikasının, bu millet düşmanı politikanın bir sonucudur. Sovyetlerle, bütün komşularımızla gerçek ilişkiler, iyi komşuluk ancak gerçekten halkçı, gerçekten ulusal bağımsızlıktan yana, gerçek demokratik düzenden yana bir hükümet kurabilir. Ulusal bağımsızlık hareketinden yana, emperyalizme, sömürgecilğe karşı savaşan, halk yığınlarına dayanan ulusal bir hükümet. Toprak ağalığı sistemini kökünden kaldıracak, topraksız ve az topraklı köylülere bedava toprak sağlayacak, orta köylüyü, geniş köylü yığınlarını koruyacak, tefeciliği, marabalgı kaldıracak bir hükümet. Ulusal Demokratik Cephe'ye dayanan bir hükümet. Ulusal azınlıkları, Kürtlerin ve ötekilerin demokratik haklarını tanıyacak, bunları zorla eritme politikasına son verecek bir hükümet. Bağımsız, başına buyruk, gelişen, kalkınan Türkiye'yi, demokratik Türkiye'yi savunan bir hükümet.

TKP'nin önünde böylesine çetin savaş sorunları ve ödevleri duruyor. O, tarihsel rolünü yüz akıyla yerine getirmektedir ve getirecektir.

Yunanistan Komünist Partisi 50. yaşında

Mehmet Saracoğlu

Yunan Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar!

Yunan Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yılı dolayısıyla, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Sizleri ve bütün Yunan komünistlerini yürekten selâmlar.

Yunan Komünist Partisi, işçi sınıfının ve bütün emekçi Yunan halkının menfaatleri uğrunda, barış ve sosyal adalet uğrunda çetin, fakat şerefli bir mücadele yolu aştı.

İşçi sınıfının dâvasına bağlılık, Yunan komünistlerinin elinde yenilmez bir silâh olan Marksizm-Leninizm prensiplerine sadakat, Yunan halkının düşmanlarına karşı zaferin garantisidir.

Emperyalizme, faşist irticaa karşı, barış ve hürriyet için, dünya komünist hareketinde birliğin ve beraberliğin kuvvetlendirilmesi uğrunda mücadelede Sizlere yeni yeni başarılar dileriz.

Yaşasın şanlı Yunan Komünist Partisi.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

Komşumuz Yunanistan işçi sınıfının, bütün Yunan emekçilerinin özbe öz milli partisi, kökleri halkın bağrında, kanında olan en büyük siyasi örgütü Yunanistan Komünist Partisi (YKP) 17 Kasım 1958'de 50 yaşını doldurdu. Yarım yüzyıllık hayatı aralıksız mücadeleler, hiçbir kişisel çıkara dayanmayan fedakârlıklar, amansız baskılar, tâkipler, işkenceler içinde geçen ve bu müthiş ölüm-kalım savaşında çelikleşip yığıtlaşan, zengin bir savaş tecrübesi kazanan Yunanistan Komünist Partisi, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin her türlü sömürü ve zulümden kurtulması, kendi kaderine kendisinin hâkim olması amacından başka amaç bilmemiştir. 50 yıllık hayatı, bu amaç uğrunda yürüttüğü kahramanca savaşların şerefli bir tarihidir.

Türkiye ve Yunanistan, tarihleri birbirine sıkı sıkıya bağlı komşu iki ülkedir. Türk ve Yunan emekçi halkı, uzun bir tarihsel dönem içinde, Osmanlı despotizminin zulmü ve sömürüsü altında birlikte yaşamışlar, aynı acı kaderi paylaşmışlardır. Her iki ülkenin yöneticileri, emperyalizmin Balkanlar'da ve Akdeniz bölgesindeki menfaat çatışmalarına maşalık eden işbirlikçi derebeyi ve burjuva sınıfı, Türk ve Yunan emekçilerine burjuva milliyetçiliğini ve şovinizmi sistemli olarak aşılamışlar, zaman zaman suni olaylar yaratarak, onları birbirlerinin amansız düşmanı haline getirmek istemişlerdir.

Hatta Yunanistan halkı, emperyalistlerin ve işbirlikçi Yunan burjuvazisinin tuzağına düşürülerek, memleketimize saldırtılmıştır. Fakat, Yunanistan halkının en uyanık, en bilinçli kesimi olan Yunan komünistleri bu saldırıya karşı koymuşlar, daha başlangıçta, Anadolu macerasının Yunan halkı için milli bir felâket olacağını gazeteleriyle, beyannamelerle halka duyurmaya çalışmışlardır. Bununla da yetinmemişler, Anadolu'ya çıkarılan Yunan ordularında bulunan Yunan Komünistleri, Türkiye emekçi halkına karşı girilen bu maceranın bir emperyalist oyunu olduğunu, emperyalistlerin çıkarlarına hizmet ettiğini çeşitli yollardan asker arkadaşlarına anlatma, onları uyarma kampanyasına girişmişlerdir. Son yıllarda memleketimizde açıklanan bazı belgelerden de açıkça anlaşıldığı gibi, istilâcı Yunan ordusu içinde bu kampanyayı örgütleyen, yürüten Yunan Komünistlerinden bir kısmı yakalanarak kurşuna dizilmiştir.

Bizde bazı çevreler, hatta Türkiye işçi sınıfının, Türk emekçilerinin kurtuluşu dâvasına şu veya bu ölçüde katılan bazı sorumlu kimseler, bilerek veya bilmiyerek enternasyonalizmi, işçi sınıfının dayanışma hareketini reddediyor. Enternasyonalizmi, yurtseverlikle, «milli kurtuluş hareketiyle» bağdaştırıyor. Yunan komünistlerinin bundan 48—49 yıl önce verdikleri yukarıdaki örnek, böylelerini düşündürmelidir. Bu tek örnek de açık seçik gösteriyor ki, uluslararası işçi sınıfı ve bütün emekçiler arasında enternasyonal bağlar ne kadar kuvvetliyse, emperyalizme karşı yürütülen milli kurtuluş hareketi o derecede daha başarılı olacaktır. İşçi sınıfının ve bütün emekçilerin sömürü ve baskıdan kurtuluş savaşları bunun binlerce örneği ile doludur.

Yunanistan Komünist Partisi, Yunan komünistleri Türkiye emekçi halkının en yakın, en gerçek dost ve kardeşleridir. Bunu, Marksist-Leninist teoriye ve proletarya enternasyonalizmine dayanan reel eylemleriyle ispat etmişlerdir ve ispat etmektedirler. Türkiye Komünist Partisiyle Yunanistan Komünist Partisi, kardeş ve dost partilerdir. Bu kardeşlik ve dostluk, dayanışma ve yardımlaşma, mücadelelerini karşılıklı olarak destekleme ateşinden geçerek sarsılmaz bir şekilde güçlenmiştir.

Her iki ülkenin politik, sosyal-ekonomik şartlarındaki benzerlikler dolayısıyla, Türk komünistlerinin, Türk yurtseverlerinin, antiemperyalist Türk güçlerinin Yunanistan Komünist Partisi'nin elli yıllık savaşından alacakları

ibret dersleri vardır. Bu bakımdan, bu kardeş partinin 50 yıllık tarihini ayrıntılı bir şekilde gözden geçirmek bizim kurtuluş mücadelemiz için de faydalı olacaktır.

II

YKP, yukarıda da belirttiğimiz gibi, 17 Kasım 1918'de kuruldu. 1918 den 1920'ye kadar Yunanistan Sosyalist Partisi adı ile faaliyette bulundu. 1920'de Yunanistan Komünist Partisi adını aldı. Bu partiyi doğuran Yunan işçi hareketi, bu memleketin ekonomisinde ilk kapitalizm unsurlarının belirmeye başladığı XIX yüzyılın sonlarında, proletaryanın, Yunan işçi sınıfının ortaya çıkmasıyla başladı. Memleketin ekonomik ve politik geriliği ve diğer objektif şartlar, Marksizm fikirlerinin geniş ölçüde yayılmasına elverişli değildi. Bu yüzden, radikal burjuva ve daha sonra da liberal-burjuva görüşleri belirdi. Liberal-burjuva görüşlü «Sosyologlar»dan bazıları, ütöpik-sosyalist fikirleri karman çorman bir halde yaymaya başladılar. O sırada Avrupa'da yayılmakta olan Marksizm bunları da etkisi altına aldı. Patras'ta, Sakız ve Midilli adalarında, Atina ve Pire'de ilk sosyalist dermekler kuruldu. Sosyalist muhtevalı gazete, dergi ve broşürler çıkmaya başladı.

O sırada işçi sınıfı, burjuvaya karşı ilk ekonomik mücadelesine girişmiş, Atina, Pire gibi şehirlerde işçi sendika örgütleri belirmişti.

XX yüzyılın ilk on yılı içinde sosyalizm fikirleri bir hayli yayılmış, bir kısım aydınlar ve işçi sınıfı tarafından benimsenmeye başlamıştı. F. Engels'in «Bilimsel ve ütöpik sosyalizm» adlı eseri ile Marks ve Engels'in «Komünist Partisi Manifesti» adlı eserleri yunancaya çevrilerek yayınlanmıştı.

Bazı şehir ve kasabalarda işçi sınıfının örgütleri de belirmişti. Selânik'te kurulan «Federasyon», Atina ve Pire'de meydana getirilen «Yunan İşçi Sınıfı Derneği», «Yunanistan Sosyalist Partisi» ve «Sosyalist Merkezler», «Yunanistan Gençliğinin Sosyalist Derneği» ve benzerleri, işçi sınıfının uyanışında ve sosyalist fikirlerin yayılmasında önemli bir rol oynadılar.

Yine aynı dönem içinde, ilk önce Atina, Volos ve Pire'de bazı sendika örgütleri de kuruldu. İşçi sınıfının mücadeleleri gittikçe daha yığınsal, daha sebatlı bir hal aldı. Çeşitli şehir ve kasabalarda işçi grevleri patlak verdi. Çiftlik sahiplerinin ellerindeki toprakların topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılması için köylülerin giriştikleri hareket, bir savaş mahiyetini aldı ve özellikle 1910 yılında Kileler'deki köylü isyanında en yüksek noktasına vardı.

1912–1913 yıllarındaki Balkan Harbi ve onu izleyen «Müttefikler Harbi» önemli değişikliklere yol açtı, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırdı. Balkan ülkelerindeki sosyalistler, egemen sınıfların şovinist politikalarına karşı, Balkan halkları arasında dostluk ve işbirliği yararına ortak mücadeleye koyuldular. Balkan ülkelerindeki sosyalistler (ve bu arada Türk sosyalistleri) 1914–1918 Birinci Dünya Harbi'ne karşı savaş açtılar, harp

aleyhtarı konferans ve mitingler tertiplediler, harbin emperyalist karakterini ortaya koydular, aktif bir harp aleyhtarı propaganda faaliyetinde bulundular ve benzeri ortak eylemlerle aralarındaki bağları kuvvetlendirdiler. Bütün bunların sonucu olarak, 1915 yılında Balkan Sosyalist Federasyon'u Kuruldu.

1912–1918 yılları döneminde Yunan işçi sınıfı geniş grev hareketlerinde daha da güçlendi. Fakat, bütün bu gelişmelere rağmen, işçi sınıfının savaşı hâlâ bir merkez etrafında toplanmış değildi, örgüt bakımından zayıftı. Sosyalistler henüz birbirlerinden kopuk gruplar halinde çalışıyorlardı. Öte yandan sosyalist fikirlerle işçi hareketi arasında sıkı bağlar kurulamamıştı.

Sübjektif etkenin, yani işçi sınıfı partisinin yokluğu gittikçe daha fazla kendini hissettiriyordu. Bütün Yunan işçi sınıfını kapsayacak bir sendika örgütü de mevcut değildi. 1911–1917 yılları arasında, işçi örgütleriyle sosyalist derneklerin birleştirilmesi için büyük çabalar sarfedildi. Fakat, işçi hareketinin gerikalmışlığı ve sosyalist örgütler arasındaki fikir ayrılıkları bu birleştirme gayretlerini sonuçsuz bıraktırıyordu.

Ne var ki, burjuva sınıfının, temel demokratik sorunları çözecek yetenekte olmadığı gitgide daha açık bir şekilde ortaya çıkıyordu. Bu sınıf, çiftlik sahiplerine tâvizler veriyor, yabancı kapitale daha bağımlı bir duruma geliyordu. Bu suretle de, Yunan halkının içinde bulunduğu felâketlere yenileri katılıyordu. İşte bütün bunlar, ülkenin ekonomik, politik ve sosyal sorunlarını çözecek yetenekte bir siyasi kuvvetin, işçi sınıfının siyasi partisnin kurulmasını zorunlu hale getirmiş bulunuyordu.

III

Tarih, demokratik oluşumları yönetme ödevini işçi sınıfının omuzlarına yüklemiştir. Demokratik devrime önderlik edebilmesi ve toplumu sosyalist temeller üzerinde yeniden kurmakla ilgili tarihsel ödevini sonuna kadar yapabilmesi için, onun, devrimci Marksist-Leninist teoriye dayanan siyasi bir partiye sahip olması şarttır. 1918 yılında kurulan Yunanistan Komünist Partisi işte böyle bir partiydi.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin dolaysız etkileriyle kurulan, toplumsal gelişmenin tabii bir sonucu ve Yunanistan işçi hareketindeki gelişmenin ve bu hareketin Marksizm-Leninizm teorisyle birleşmesinin olgun bir meyvası olan YKP, işçi sınıfı ile bütün halkın mücadelelerini yöneten öncü bir milli kuvvet olarak politika arenasına çıktı.

YKP'nin kurulmasından ve özellikle Komintern'e girmesinden sonra, Yunan işçi hareketi, Marksist-Leninist ideolojiyle ve ortak amaçlarla bağlı bulunduğu uluslararası işçi ve komünist hareketinin ayrılmaz bir parçası haline geldi.

1920 yılındaki İkinci Kongresinde Parti, memlekette toprak sorununun çözümü için izliyeceği politikanın anahatlarını çizdi. Böylece, işçi sınıfı ile köylüler arasındaki ittifakın temellerini atmış oldu.

YKP, daha kuruluşunda, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine bağlılığını belirtti. Dünya emperyalizmi genç Sovyet devletine saldırdığı zaman, Yunanistan'da yalnız o, bu silâhlı müdahaleyi şiddetli aksiyonlarla protesto etti.

İngiliz emperyalizminin her emrini yerine getiren satılmış Yunan plütokratik oligarşisi, halkı Anadolu macerasına sevkettiği zaman da, bu saldırıyı şiddetle yeren ve getireceği milli felâketi başlangıçta görüp gösteren, kaçınılması için mücadele eden tek siyasi parti, yine Yunanistan Komünist Partisiydi.

YKP, demokratik santralizm, parti içi demokrasi, kollektif yönetim, kritik ve otokritik gibi Leninist prensiplerden sapmalara karşı şiddetli bir mücadele yürüttü ve bu prensiplerin korunmasında daima ısrar etti.

General Pangalos'un diktatörlüğü zamanında Parti, yasaklandı ve illegalliğe (gizliliğe) geçmek zorunda kaldı. Gizli çalışmanın binbir zorluğuna rağmen, diktatörlüğün devrilmesi için çetin bir mücadele yürüttü. Yiğitçe antifaşist savaşları sayesinde büyük bir otorite kazanan YKP, 1926 Parlamento seçimlerinde, işçilerle köylüler ve Anadolu göçmenleri arasında kurulan tek cephenin oylarıyla 10 milletvekili çıkarmaya muvaffak oldu.

Çetin mücadeleleri, Marksizm-Leninizm prensiplerine ve proletarya enternasyonalizmine bağlılığı temeline dayanan ideolojik, politik ve örgütlenme çalışmaları, savaşlarında kazandığı değerli tecrübeleri, Marksizm-Leninizm'i benimseme ve Yunanistan şartlarına uygulama gayretleri sayesinde Parti, özellikle Komintern Yürütme Kurulu'nun 1931 yılındaki çağrısından sonra, oportünistlere, likidatörlere, legalistlere ve diğer fraksiyonere ağır bir darbe indirdi.

Parti, 1936 yılında geniş bir antifaşist halk hareketi örgütledi. Bu savaşlardaki büyük başarısı sayesinde, Halk Cephesinin oylarıyla 15 milletvekili çıkarıp Parlamenteoya yolladı, diğer partilerle birçok anlaşmalar yaptı, bütün memlekette beş yüz bin işçinin katıldığı büyük siyasi grevlere önyak oldu.

Fakat, demokratik partilerin yöneticileri, faşist diktatörlüğü yıkmak için YKP'nin açtığı savaştan uzak kaldılar. Bu yüzden de demokratik güçler bu savaşa katılmadı. Demokratik burjuva partilerinin yöneticileri hareketsiz duruyor, bu suretle de, İngiliz emperyalistlerinin bir uşağı olan kırıllık ve oligarşinin planlarını gerçekleştirmelerine engel olmuyorlardı. Bu durum karşısında, işbirlikçi gericiler, çağımızda sık sık yaptıkları gibi, komünizm tehlikesi yutturmacasına sarılarak, 4 Ağustos 1936'da Metaksas diktatörlüğünü memlekete dayattılar.

YKP, faşizme karşı amansızca savaşan tek yurtsever kuvvetti. Diktatörlük döneminde ağır darbeler yemesine, pek çok kurban vermesine rağmen, milli kurtuluş hareketinin tek yöneticisi olarak yılmadan savaştı.

IV

Parti, İkinci Dünya Harbi döneminde, kendisine düşen tarihi ödevi şerefle yerine getirdi. Bunun bir milli kurtuluş savaşı olduğunu bildiren Parti, halkı Hitlerist istilâcılara karşı mukavemete çağırıp seferber etti.

27 Eylül 1941'de, onun teşebbüsüyle Milli Kurtuluş Cephesi (EAM) kuruldu. Bu cephenin meydana getirilmesi, Yunanistan halkının özgürlük, milli bağımsızlık, demokrasi ve ilerleme savaşında büyük bir tarihsel olaydı. Milli Kurtuluş Savaşının işçi sınıfının yönetiminde ülke çapında örgütlenip gelişmesi, milli direnme halini alması, 1821'den beri Yunan halkının en büyük zaferiydi.

Fakat YKP yöneticileri, sonuç belirleyici bir zamanda plütokratik oligarşiye ve onun çıkarlarına hizmet eden partilere, aynı zamanda İngiliz emperyalizmine büyük tâvizde bulunarak, ELAS'ı (Yunan Halk Kurtuluş Ordusu'nu) Yakın Doğu Komutanlığı emrine verdiler. Bu YKP'nin ve Milli Kurtuluş Savaşı yöneticilerinin ilk büyük hatasıydı.

Kazerta'da (4. IV. 1944'te) yapılan anlaşma ile Yunan Silâhlı Kuvvetleri ve bu arada ELAS, İngiliz generallerinden Skobi'nin emrine verildikten başka, İngilizlere, memlekette askeri müdahale hakkı da (hukuki olarak) veriliyordu.

İngiliz emperyalistlerinin müdahalesi gecikmedi. Aralık 1944'te başlayan İngiliz müdahalesine karşıkoyma hareketi, Yunan halkının bağımsızlık ve demokratik gelişme uğrunda yürüttüğü büyük antifaşist milli kurtuluş savaşının bir devamıydı ve Yunanistan'ın zamanımız tarihinin kahramanlıklarla dolu sayfalarından biriydi.

ELAS'ın, Aralık 1944'te Atina'da uğradığı kısmi yenilgi, İngilizlerle bir uzlaşmayı gerektiriyordu. Fakat, ELAS'ın esas birlikleri sapasağlamdı. Halkın büyük çoğunluğu da bunlardan yana idi. EAM ve YKP, bu kuvvetlere ve onu destekleyen halkın çoğunluğuna dayanarak, demokratik özgürlükler ve halkın zaferi çerçevesi içinde bir anlaşma kabul ettirebilirdi. Böyle bir anlaşma, Yunanistan halkına, mücadelesini daha kuvvetli bir durumda devam ettirmek olanaklarını verecekti. Ne var ki, YKP yöneticilerinin, bunun yerine Varkiza'da imzaladıkları anlaşma, İngiliz emperyalizmiyle Yunan gericiilerine tam bir teslimiyetten başka bir şey değildi.

Bu hata şu temele dayanıyordu: YKP'nin o zamanki yöneticileri, İngiliz emperyalizminin gücünü yanlış değlendirmiş, gözünde fazla büyüttü. Onlara göre, Yunanistan halkı, İngiliz emperyalizminin üstesinden gelemeyecek, onun Yunanistandaki maşalarını yenilgiye uğratamayacak, bu yüzden de iktidarı eline alamıyacak, hiçbir emperyalist güce bağımlı olmayan, özgür ve demokratik bir Yunanistan kuramayacaktı. Yani bunlar, İngiliz emperyalizminin kuvvetini büyütürlerken, halkın güçlerini küçümsüyorlardı.

Öte yandan YKP, iktidar sorununu da konkre bir ödev olarak halkın önüne koymamıştı. Halbuki, memleketin kurtuluşundan sonra bütün iktidar, demokratik devrimi gerçekleştirecek olan Milli Direnme Kuvvetlerine geç-

meliydi. Böyle bir ödev öne konmadı. Milli Kurtuluş Savaşından sonra halkın beklediklerinin de tam tersi oldu.

ELAS silâhlarını teslim ettikten sonra, gericiler, derhal Milli Direnme savaşçılarına karşı müthiş bir terör hareketine giriştiler. N. Zahariyadis başta olmak üzere YKP'nin o zamanki yöneticileri, parti içinde normal bir durumun gelişmesi için mücadele edecekleri, gerekli esnekliğe sahip bir politika güdecekleri ve Partiyi seçim hazırlıklarına yöneltecekleri yerde, İngilizler ve Yunan gericileri tarafından kurnazca tertiplenen olayların zikzaklarında yalpa vurmaya başladılar. Sınıf düşmanının tertip, tahrik ve terörü ile başlayan silâhlı çatışmayı işçi sınıfı ve halk, kendi tecrübesine dayanarak gereksiz buluyordu. Ve sonuç gecikmedi: 50 bin savaşçı can verdi, 6.500 savaşçı ölüme mahkûm edilerek kurşuna dizildi, 40 bin savaşçı zindanlara atıldı, sürgüne gönderildi, korkunç işkenceler altında ezildi ve 60 bin savaşçı da memleketi terk ederek siyasi mülteci oldu. Vatandaş Harbi'nin korkunç muhasebesi işte budur. Ve Yunanistan, bu durumdan faydalanılarak Sovyetler Birliğine, diğer sosyalist ülkelere, aynı zamanda Yakın ve Orta Doğu'ya karşı bir Amerikan ve NATO askeri üssü, bir sığırama tahtası haline getiriliverdi.

V

YKP Merkez Komitesi'nin Mart 1956'da toplanan Altıncı geniş plenumu, demokratik hareketi ve Partinin durumunu ayrıntılarıyla inceledi. Yunanistan Komünist Partisi'nin 1945'te yapılmış olan VII Kongresinden 1955 yılına kadarki faaliyeti doğru şekilde değerlendirdi. Plenum, Partinin yanlış stratejik doğrultusunu ve taktiğini düzeltti, aynı zamanda parti Yönetim Kurulunu değiştirdi. YKP'nin ilk stratejik amacını demokratik devrim olarak tespit etti. Parti içindeki anormal duruma ve kişiyi putlaştırma meselesine son verdi. YKP'nin yönetim ve faaliyetine Leninizm prensipleriyle normlarının hâkim olmasını sağlamak için kolektif yönetimin temellerini yeniden kurdu. Bütün bu tedbirler, gerek partide, gerekse bütün demokratik harekette yeni bir gelişme aşamasına geçilmesine yol açacak şartları yarattı.

Parti Merkez Komitesi'nin Yedinci ve Sekizinci plenumları, eski parti yönetim kurulunun sendikalarda, gençlik örgütlerinde ve köylüler arasında, aynı zamanda milli sorunda ve organizasyon çalışmalarındaki sektörlik doğrultusunu tamamiyle ortadan kaldırmaya muvaffak oldu.

YKP Merkez Komitesinin Altıncı Plenumu'ndan sonra yapılan değişmeler, işçi ve demokratik hareket güçlerinin hızla birleşmelerini sağladı, demokratik ve yurtsever güçlerin mücadelelerinde yeni bir atılış yarattı. Bunun sonucunda da Karamanlis'in meşruluğunu kaybetmiş rejimi yıkıldı ve ülkede demokratik bir gelişme yolu açıldı.

1961'de toplanan Partinin Sekizinci Kongresi, sosyal güçlerin durumunu ve Yunan toplumundaki çeşitli tabakalar arasında şiddetlenmekte olan

çelişkileri esaslı bir tahlil süzgecinden geçirdikten sonra, emperyalizm ve onunla işbirliği yapan Yunan plütokratik oligarşisiyle diğer bütün sosyal tabaka ve gruplar arasındaki çelişkinin ana çelişki olduğu sonucuna vardı. Bu tespiti dayanılarak, Yunanistan'da gündemde bulunan devrimin, anti-emperyalist ve demokratik devrim olduğu Programda belirtildi. 1963 ve 1964 yıllarında demokratik güçlerin kazandıkları büyük zaferlerin ve bu zaferler sayesinde Birleşik Merkez Partisi'nin iktidara gelmesinde rol oynayan etkenlerin asıl kaynağı işte bunlardır.

Fakat, emperyalistler, yerli oligarşi ve saray, sağın iktidardan atılması olayına bir olup-bitti gözüyle bakmadı ve derin demokratik dönüşümler yapmak için çaba sarfeden halka yeni bir tuzak hazırladı.

Birleşik Merkez Hükümeti, gericilerin en önemli pozisyonlarına darbe indireceği yerde, feci sonuçlar doğuracak tâvizlerde bulundu.

Yunanistanda sınıf mücadelesi şiddetlenmiş, politik durum gergin bir döneme girmişti. Bu durum, YKP'nin, örgütlerini mükemmelleştirmesini, yönetim işlerini baştan aşağı iyileştirmesini, işinin sorumluluğunu üzerine alabilecek, disiplinli genç kadrolar yetiştirmesini gerektiriyordu. Fakat bütün bunları gerçekleştirebilmesi için YKP'nin legal (serbest) çalışması zorunlu bir şarttı. Ve Parti, legal çalışma şartlarına kavuşmak için bir kampanya açtı. Şubat 1965'te toplanan Merkez Komitesi'nin Sekizinci Plenumu, parti kuvvetlerinin yeni baştan örgütlenmesine karar verdi ve YKP'nin serbest çalışma şartlarına göre örgütlenmesini sağlayacak bir sıra tedbirler aldı. Lâkin, sağcı fraksiyonlar, bu karara karşı koymaya başladılar. Onlara göre, EDA (Demokratik Solcular Birliği) legal çalışıyordu, YKP'nin de serbest faaliyet göstermesine ihtiyaç yoktu. Gerçekte bunlar, Marksist-Leninist bir partinin lüzumuna inanmıyorlardı ve Partiyi, çeşitli görüşlere sahip üyelerden meydana gelen sulandırılmış bir organizm olarak kabul ediyorlardı.

Plütokratik oligarşi ve saray, Amerikan emperyalistlerinin isteği ve desteğiyle, demokratik güçlerin parçalanmasından ve Birleşik Merkez hükümetinin tâvizci ve kararsız tutumundan yararlanarak, 15 Temmuz 1965'te bir hükümet darbesi yaptı, bu suretle, ülkeyi normal politik yoldan ayırdı.

1963 ve 1964 seçimlerinden sonra, gerici sağcı güçlerin, uğradıkları yenilgi karşısında boş durmayacaklarını, iktidarı yeniden ele geçirmek için her türlü antidemokratik tedbirlere başvuracaklarını belirtmiş olan Yunanistan Komünist Partisi, Temmuz darbesinden sonra da uyarmalarına devam etti. Memleketin önünde iki yol vardı: *Bütün demokratik güçler birleşerek mücadele ederlerse demokrasi yolu açılabilirdi. Demokratik güçlerin dağınıklığı, faşist rejimin iktidara gelmesi felâketini doğuracaktı. Ve parti, demokratik güçleri, birleşmeye, Kralın ve gericilerin çabalarını sonuçsuz bırakmak için mücadeleye çağırıyordu.*

Saray hükümetlerinin, demokratik hareketin büyümesini önlemek için çevirdikleri dolaplar, harcadıkları çabalar suya düşürülünce, Albaylar cun-

tası, Amerika ve NATO'nun yardımı ile 21. IV. 1967'de iktidarı ele geçirerek askeri-faşist diktatörlüğü kurdu.

YKP, faşist kuvvetlere iktidar yolunu açan Sarayın ve ERE'nin bu faşist darbesindeki ağır sorumluluğunu ve memleketin başına faşizm felâketini getiren Amerika ve NATO'nun düşmanca rolünü açıklayan bildirilerle gerçek durumu halka anlattı; demokratik güçlerin birleşmesine engel olmak suretiyle faşistlerin işini kolaylaştırmış bulunan Birleşik Merkez Partisi'nin da sorumluluk altında olduğunu bildirdi. Parti, faşist darbesinin ilk gününden itibaren, bütün yurtsever güçleri birleşmeye ve cunta diktatörlüğünü devirmek için çetin bir mücadele yürütmeye çağırdı.

VI

YKP Merkez Komitesi'nin XI Plenumu (Haziran 1967) şunları belirtmiştir: *Faşist diktatörlüğü, ancak, solculardan diktatörlük aleyhtarı sağcı güçlere kadar, bütün diktatörlüğe karşı kuvvetler bir yurtseverler cephesinde birleştikleri takdirde yıkılabilir. Bunlar, genel bir savaş programı etrafında birleşmek zorundadırlar. Komünistler, bu cephenin kurulmasına önyak olmakla görevlidirler.*

Şubat 1968 de toplanan XII Plenum da, Yunanistandaki politik durumu şöyle değerlendirdi: Faşist cunta, terör ve demagoji yoluyla rejiminin bunalmalarını geçiştirmeye çalışırken, halkın karşıkoyma savaşı gittikçe genişlemekte ve dış ülkelerde dayanışma hareketi de büyümektedir.

Parti Merkez Komitesinin XII Geniş Plenumu, diktatörlüğe karşı mücadele eden bütün güçlerin anlaşmalarına ve ortak eylemlerine temel olabilecek bir program kabul etti. Diktatörlüğü devirmeyi başlıca amaç edinen bu programda şunlar öngörülmektedir: diktatörlüğe karşı olan bütün partilerin ve direnme örgütlerinin temsilcilerinden bir hükümet kurmak; Anayasa özgürlükleriyle demokratik ve sendikal özgürlükleri canlandırıp güçlendirmek; emperyalistler tarafından ayaklar altına alınan ülke egemenliğini sağlam temeller üzerine oturtmak; genel politik af ilân etmek; Yunanistan Komünist Partisi'ni yasaklayan 509 sayılı kanunu ve diğer bütün eski, yeni faşist kanunları yürürlükten kaldırmak; bütün partilere, sendikalara ve diğer örgütlere serbest faaliyet hakkı vermek; cuntayı ortadan kaldırmak, yöneticilerini ve halka karşı suç işleyen bütün zâlimleri cezalandırmak; emekçilerin geçim zorluklarını hafifletecek tedbirler almak; barışçı dış politika yürütmek; Kurucu Meclis için gerçekten hür seçimler yapmak.

YKP, bu programı teklif ederken, ortak faaliyet programı için yapılacak bütün teklifleri veya hazırlanacak tasarıları incelemeye, diktatörlüğe karşı bütün güçlerle eşitlik içinde işbirliği yapmaya hazır olduğunu da bildirmektedir.

Bu Plenum şu önemli noktayı da belirtmiştir: Diktatörlüğe karşı, onu yıkmak amacıyla başarılı bir savaş yürütebilmek için, ideolojik ve politik bir

birlik içinde bulunan ve sağlam illegal örgütleri olan bir Marksist-Leninist Partinin ve bütün memleketi kapsayan geniş bir diktatörlük aleyhtarı cephenin varlıkları şarttır.

Yunanistan Komünist Partisi, politik-ideolojik ve örgütlenme bakımlarından ne derecede güçlü ise, komünistler devrimci uyanıklık, konspirasyon ve santralizm prensiplerini ne kadar büyük bir titizlikle ve sistemli olarak uyguluyorlarsa, diktatörlüğün parti örgütlerine darbe indirmesi o derecede zorlaşacak, halkın antifaşist mücadelesi de o nispette başarılı olacaktır.

YKP Merkez Komitesi XII Plenumunun kararları şimdi gerçekleştirilme alanındadır. Atina'da ve ülkenin öteki proleter bölgelerinde derin bir gizlilik içinde bulunan parti örgütleri, Yurtseverler Cephesini genişletip güçlendirmek, diğer karşıkoyma güçlerini cuntaya karşı yürülülen ortak mücadele saflarında örgütlemek için fedakârca çalışmaktadırlar. Yarım yüzyıllık sınıf savaşlarında çelikleşen Yunanistan Komünist Partisi, cuntaya karşı yürüttüğü çetin savaşta politik ve ideolojik bakımdan, şüphesiz ki, daha da güçlenecektir. Vaşington ve NATO'nun tank ve silâhlarının yardımı ile iktidara gelen ve şimdi yine aynı silâhlarla kendisini halkın kin ve nefretinden korumaya çalışan askeri-faşist cunta, «komünizm tehlikesi» efsanesinin halkı aldatmadığını gördükçe, terörünü artırmaktadır. Fakat, baskı ve zulüm arttıkça da etrafındaki çember daralmaktadır. Yurtseverler Cephesi emekçilerin bulunduğu her yerde kurulmakta, YKP, bunları güçlendirmek için Atina'da ve diğer şehirlerde gizli gazeteler çıkarmakta, gençliği Komünist Gençler Birliği etrafında toplamaya büyük önem vermektedir. Hâlen yalnız Atina'da altı gizli gazete çıkmaktadır. Bunlardan «Rizospastis» YKP Merkez Komitesi'nin, «Odigitis» de, Yunan Komünist Gençler Birliği'nin organlarıdır.

Fakat, bu arada, parti içinde yuvalanmış olan sağcı ve solcu revizyonistler, parçalayıcı faaliyetlerine devam etmektedirler. Yurt içi Bürosu'nun eski üyelerinden bir grup M. Partsalidis'in başkanlığında, öteden beri fransiyonculuk yapan «dörtler grubu» ile birlikte, Partinin Marksist-Leninist temelini baltalamaya, Partiyi burjuvazinin uydusu haline getirmeye çalışmaktadırlar. Bunlar, örnekleri bizde de görülen sözde devrimci-solcular gibi, Sovyetler Birliğinin Amerikan emperyalistleriyle bir tahtaya koymakta, proleter enternasyonalizmi prensiplerini ayaklar altına almaktadırlar. Fakat, Yunan Komünistlerinin ezici çoğunluğu bu oportünistlerin fransiyonculuğunu şiddetle yermektedir.

VII

Yunanistan Komünist Partisi, 50 yıllık hayatı içinde emekçilerin hakları için durup dinlenmeden savaşmış, demokrasi mücadelesine öncülük etmiş, barışın ve millî bağımsızlığın en ateşli savunucusu olmuş, her türlü emperyalist müdahalesine kesin olarak karşı koymuş, antidemokratik, antianayasal davranışlara, askeri darbelere ve plütokratik oligarşinin diktatörlük

rejimlerine karşı kahdamanca mücadele etmiştir. Onun katılmadığı ve öncülük etmediği hiçbir halk savaşı yoktur. Bu savaşlarda binlerce ve binlerce kurban vermiştir.

Komşumuz Yunanistan halkının bu kahraman Partisinin elli yıllık hayatında edindiği tecrübelerden şu sonuçları çıkarabiliriz:

Bir komünist veya işçi partisi, kendisine düşen tarihsel ödevi yerine getirebilmek, işçi sınıfını ve bütün emekçi halkı demokratik devrime, daha sonra da sosyalist devrime götürebilmek için, Marksizm-Leninizm öğretisine ve proletarya enternasyonalizmi prensiplerine bağlı olmalıdır. Devrim teorisinin temizliğini koruyabilmelidir. Marksizm-Leninizm teorisini iyice öğrenmeli ve yaratıcı olarak uygulamalıdır. Doğru bir stratejiye, politik ve taktik doğrultuya sahip olmalıdır. Ulusal ödevlerini, yurtseverlik ödevlerini enternasyonalist ödevlerle ahenkleştirmesini bilmelidir. Milliyetçilik ve şovinizmin her çeşidine, her türlü sağcı oportünizme, likidatörlüğe, revizyonist ve aşırı solcu-dogmatik görüşlere, Marksizm-Leninizm'den sapmalara karşı amansızca mücadele etmelidir. Bu mücadelenin, özellikle zamanımızda önemi büyüktür. Zira emperyalizmin teorisyen ve şakşakçıları, Marksizm-Leninizm'e, Partinin ideolojik ve örgütsel prensiplerine kuduzca saldırmaktadırlar.

YKP, 50 yıllık hayatının 30 yılını illegal, 20'sini de yarı legal çalışma koşulları içinde geçirmiş, daima en ağır şartlarda mücadele etmiştir. Emekçilerin çıkarlarını korumak, memleketi gerçek milli bağımsızlığa, demokrasi ve sosyalizme kavuşturmak için yürüttüğü savaşlarının her aşamasında ve her türlü şartlar içinde şu Leninist prensipten hiçbir zaman ayrılmamıştır: *Parti, kuvvetli örgütlere sahip olmalıdır, teorik bakımdan iyi yetişmeli, ideolojik ve örgütsel olarak kendi Merkez Komitesinin etrafında sımsıkı birleşmiş bulunmalıdır, yeni tipte, Marksist-Leninist tipte bir parti olmalıdır, saflarını ideolojik ve örgütsel bakımdan aralıksız olarak güçlendirmeli, Marksist-Leninist prensiplere dayanarak Parti içi hayatını düzende tutmalı, Parti Tüzüğüne sıkı sıkıya uymalı, demokratik santralizm prensiplerini titizlikle uygulamalı, partinin birliğini ve doğrultusunu gözbebeği gibi korumalıdır.*

Partinin 50 yıllık tarihinden alınan diğer önemli bir ders de şudur: *ilk önce demokratik devrimin, daha sonra da sosyalizm devriminin zafere ulaşabilmesi için, Partinin yönetiminde, işçi sınıfı ile köylüler, aynı zamanda, bütün yurtsever ve demokratik güçler arasında geniş bir ittifak kurulmalıdır.*

Yunan işçi sınıfı, kendi partisi olan YKP'nin öncülüğünde, en demokratik bir kuvvet olduğunu ispat etmiştir. Halk düşmanlarına karşı savaşan sosyal güçler, işçi sınıfının özgürlük savaşlarında tecrübe edilen YKP etrafında birleşmeselerdi, hiçbir zafer kazanamazlardı. Bu yüzden Parti, işçi sınıfının aktifliğini ve yöneticilik rolünü yükseltmek için aralıksız olarak çalışmaktadır.

YKP'nin tarihi, Marksizm-Leninizmin şu tezini doğrulamıştır: Parti, ancak, işçi sınıfı ve bütön emekçi halkla en sıkı bağlar kurabildiği zaman kuvvetlidir. Bu sarsılmaz bağlar, ona, her zaman güçlükleri yenmek, geçici gerilemeleri telâfi etmek, sınıf düşmanının saldırılarını ezmek, işçi hareketini ve demokratik hareketi daha yüksek bir aşamaya ulaştırmak imkânını vermiştir.

Yunanistan Komünist Partisi, şüphesiz ki, demokratik ve sosyalist devrim yolu ile Yunan halkının emellerini gerçekleştirecektir.⁽¹⁾

(1) Bu yazının hazırlanmasında, YKP'nin 50'inci yıldönümü dolayısıyla Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin hazırladığı tezlerden, YKP – MK Birinci Sekreteri *Kostas Koliyannis'in* «Pravda» gazetesinin 17 Kasım 1968 günlü sayısında çıkan «Marksizm-Leninizm'in bayrağı altında yarım yüzyıllık savaş» başlıklı makalesinden ve partinin diğer kaynaklarından faydalanılmıştır.

«İnsanlar, uyanık olun!»

Belgelerin ışığı altında Çekoslovakya olayları

Ahmet Saydan

Çekoslovakya olaylarını emperyalizme karşı dünya ölçüsünde yürütülen savaştan ayırmak, onu, genel mücadelenin içinden çekip çıkararak, bu tarihsel gelişme dışında, tek başına bir olaymış gibi ele almak, sağlam mantığa ve belirgin dünya görüşüne sahip bazı kimseleri bile yanılttı, yanlış sonuçlara sürükledi.

Çekoslovakya olaylarının içyüzünü göremiyerek – bizde de beliren – küçük burjuva ve sosyal demokrasi zihniyetine kurban gidenler, bu konuda Macaristan olaylarından birhayli ders alan emperyalizmin en yaman ve en becerikli ajanları ile bir düzeye geldiklerine belki de biraz şaşarak şahit oldular. Ne diyordu Batı Alman ve Amerikan emperyalizminin en yaman ajanları? Çekoslovakya'da karşı-devrim diye birşey yoktur. «demokratik» bir gelişme vardır, bundan ötürü de Varşova Paktı devletlerinin müdahalesi saldırı niteliğini taşımaktadır...

Emperyalizm, 1956'da Macaristanda sosyalist düzene daha açık ve daha çıplak bir politika ile saldırmıştı. İç gericiğin, toprak baronlarının, katolik kilisesi kodamanlarının emperyalizmin ajanları ile elele yürüttükleri beyaz terör, gerek Macaristan emekçilerine, gerekse dünya ileri kamuoyuna düşmanı açıkça görme fırsatını vermişti. Oysa Çekoslovakya'da emperyalizm ajanlarının ve iç gericiğin, «demokratik gelişme», «insancıl sosyalizm» gibi paravanalar ardından birçok iyi niyet sahiplerini aldatarak sistemli bir şekilde ilerleme imkânını bulduğunu gördük.

Bu paravananın ardındaki emperyalizmi göremiyen bazı sosyalist yöneticiler, milletlerarası politik hayatta ve bizde antikomünizmin ve Sovyet düşmanlığının en kaba temsilcileriyle yanyana, halkları ve bu arada Türk halkını karagün dostundan ayırmak için yıllardan beri bir iftira ve kışkırtma kampanyası yürüten emperyalistlerin ve kompradorların değirmenine su taşırcasına Sovyetler Birliğine saldırmaya giriştiler. Bu tutum, halkımızın emperyalizme karşı savaşını anlamamaktı. Dünya ölçüsünde sürdürülen antiemperyalist mücadeleyi anlamamak, milletlerarası politik alanda can düşmanımız Amerikan emperyalizmine karşı duran, dolayısıyla de halkımızın antiemperyalist mücadelesinde müttefiki olan güçleri görmemekti. Amerikan emperyalizmi, onun NATO, SENTO gibi milletlerarası saldırı teşkilâtları karşısında Türk halkını yalnız bırakmak, kısacası, antiemperyalist

kurtuluş mücadelemizi zayıflatmak demektir. Bu konuda Mustafa Kemal'in sağına geçmek demektir.

Çekoslovakya olayları ve biz

Bu bakımdan Çekoslovakya olaylarını emperyalizme karşı dünya ölçüsünde yürütülen savaşın tarihsel seyrinden ayırmaya imkân yoktur. Çekoslovakya olayları bu savaşın bir parçasıdır. Şunu hiçbir zaman unutmamak gerekir: Sosyalist güçlerin, dünya sosyalist sisteminin, sosyalist ülkeler topluluğunun, yani Amerikan emperyalizmine karşı dünya ölçüsünde yürütülen savaşta başlıca varlığı temsil eden kuvvetlerin birliği ve üstün gelmesi, Türkiye milli kurtuluş hareketinin başarı ile gelişebilmesi için temel şartlardan biridir. Bu birlik ve beraberlik ne derecede kuvvetli olursa bizim savaşımız da o derecede çabuk ve başarılı sonuçlanacaktır. Bu böyle olmayıp da Amerikan emperyalistlerinin, Batı Alman intikamcılarının ve bunların yarattığı NATO'nun bu mücadelede üstün gelmeleri ve bu geri güçlerin planlarına uygun olarak Çekoslovakya'nın sosyalist ülkeler topluluğundan ve Varşova Paktından kopması, Ankara'da ağıllıklarını kurmuş olan Amerikan emperyalistlerini, CIA ajanlarını, bankerleri, topraklarımızdaki atomlu, atomsuz üsleriyle, işbirlikçi zümresiyle başımızdan atmak, milli kaynaklarımızı sanayileşmeye, kalkınmaya ayırabilmek, orduyu NATO komutanlarının elinden kurtarıp milli savunmaya, yani esas ödevine yöneltmek, dini irticayı yenmek, bağımsız, başına buyruk, demokratik, milli ve reformcu bir Türkiye kurmak için yürütmekte olduğumuz mücadeleyi daha da zorlaştıracaktı. Bismark'ın dediği gibi, Bohemya geçitlerine hâkim olanlar Avrupanın tümüne de hâkim olma yolunda büyük bir adım atmış olacaktı. Emperyalistler, sosyalist kampı ikiye bölmüş, dolayısıyla halkımıza karşı saldırılarında daha da cesaretlenmiş olacaktı. Bundan başka, sosyalist ülkeler topluluğunun milli kurtuluş hareketlerine yardımları zor şartlar altında başarılacak ve bu boşluktan da emperyalistler milli kurtuluş hareketlerini daha kolayca ezmek için istifade edeceklerdi.

Emperyalizm ve en başta Amerikan emperyalizmi, teknik, mali ve askeri gücünü, özellikle az gelişmiş memleketlere karşı-devrim ihraç etmek ve işbirlikçi idareler kurmak yönünde kullanıyor. Milli kurtuluş hareketlerinin olumlu sonuçlara varabilmesi için, bu emperyalist müdahalelere karşı durulması ve onların durdurulması gerekmektedir. Bu sonucu sağlayacak kuvvetlerin başında sosyalist ülkeler bulunmaktadır. Bundan ötürü bu ülkelerin birliği, milli kurtuluş hareketlerini bu sonuçlara varıracak en önemli bir unsur niteliğini kazanmıştır. Bu kampın birlik ve kuvveti Çin'de Çankayşek idaresinin yıkılmasına ve halk idaresinin kurulmasına, Küba'da sosyalist bir iktidarın işbaşına gelmesine, Cezayir'in Fransız sömürgeciliğine karşı savaşıp bağımsızlığını elde etmesine, Mısır'ın milli bağımsızlığını bütünlmesine yardım etmiştir. Çin idarecilerinin sosyalist ülkeler birliğine kama sokmalarından ötürüdür ki, Viyetnam halkı, yiğitçe savaşmasına

rağmen Amerikan emperyalistlerinin kanlı saldırılarından kısa zamanda kurtulamamış, emperyalizmin ajanları, Afrika'da, Kongo, Gana, Mali ve Çat gibi, ulusal güçlerin idaresindeki genç bağımsız devletlere karşı sıra sıra hükümet darbeleri tertipleme hareketlerini daha rahatça ve daha serbestçe yürütmüşlerdir.

Çekoslovakya olaylarından sonra, memleketimizde bu hadiseleri kurtuluş hareketimizin, demokratik gelişmemizin menfaatleri açısından ele alan, gerçek temeline oturup kamu oyunu aydınlatan seslerin azlığı, emperyalizme, Çekoslovakya olaylarını kurtuluş hareketimize karşı kullanmak imkânlarını vermişti. Emperyalizme bağlı basın, Amerikan ajanlarının gençlik ve işçi hareketindeki kolları, durumdan istifade etmeye kalkışmış, dini irtica daha da körüklenmiş ve kamu oyu belirli bir ölçüde zehirlenmiştir. Bundan ötürü, «Çekoslovakya'da karşı-devrim yoktu» yönünden hareket edenler, emperyalist ajanlarına dolayısıyla de olsa yardım eder gibi bir duruma düşmüşlerdir.

Çekoslovakya olaylarının nedenleri

Oysa Çekoslovakya'da karşı-devrim vardı. Karşı-devrim Novotni idaresinin Marksizm-Leninizm prensiplerini çiğniyerek işlediği ekonomik ve politik hataların zemininde başkaldırmış ve gelişmiştir. Sosyalizmin bünyesine yabancı ekonomik tedbirler memlekette ekonomik hayatın gelişmesini geçici bir zaman için yavaşlatmış, Çekoslovak sanayii ham madde tedariki ve ihracat imkânları bakımından bazı zorluklarla karşılaşmıştır. Bu şartlar içinde yapılacak şey, hataları düzelterek, sosyalizm kuruluşunu daha da ilerletmenin yollarını aramaktır. Ama emperyalizm ve iç gericilik fırsattan istifade ederek, alttan alta sosyalizmi yıkmak, kapitalizmi geri getirmek, Çekoslovakya'yı sosyalist ülkeler topluluğundan ayırmak için derhal harekete geçti. Durumun tehlikeli bir şekilde gelişmesi, sosyalist memleketlerin, Çekoslovak halkına askeri bakımdan yardım etmek yoluna gitmelerini kaçınılmaz hale getirdi.

Karşı-devrimin ve emperyalist müdahalelerin varlığını Çekoslovak Komünist Partisi Birinci Sekreteri Aleksandr Dupçek, 14 Kasım 1968 tarihinde başlayan Çekoslovak Komünist Partisi Merkez Komitesi Plenumunda yaptığı konuşmada açıkça kabul etmektedir. Dupçek, otokritik yaparak, emperyalist ajanlarıyla iç gericiliğin sosyalist düzene komplot hazırladıklarını, bunu zamanında farkedemediklerini, bu ihmalin Çekoslovak halkını feci tehlikelerle karşı karşıya getirdiğini, büyük tehlikenin ancak kardeş sosyalist ülkelerin askeri yardımı ile önlendiğini belirtmiştir.

Beyaz kitap

Çekoslovakya'da karşı-devrimin varlığını, son günlerde Moskova'da yayınlanan bir Beyaz Kitap'ta delilleriyle görmekteyiz. Tarihsel bir değer

taşıyan bu kitapta, Amerikan ve Batı Alman emperyalistlerinin antisosyalist güçlerle birlikte Çekoslovakya'da sosyalist düzene karşı hazırladıkları komplolar ve kışkırtmalar belgelerle tesbit edilmiştir. Bu kitapta bazı belgeleri okuyucularımıza sunmayı Çekoslovakya olaylarını aydınlatma bakımından faydalı buluyoruz.

Çekoslovakya'da karşı-devrimciler Batı Alman ve Amerikan emperyalistlerinin mali ve teknik yardımları ile ve bazı idarecilerin tedbirsizliğinden ve ihmallerinden de faydalanarak, planlı bir şekilde radyo, televizyon merkezlerini, «Prase», «Student», «Literarni listi», «Mlada Fronta» gibi bazı gazete ve dergileri ele geçirdiler. Bu gazete ve dergilerde, en çok, Çekoslovak Komünist Partisi'ne, sosyalist düzene, Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere saldırıyorlardı. Bazan açık, bazan da kapalı bir şekilde, kapitalist düzenin Çekoslovakya'da tekrar geri getirilmesi fikrini savunuyorlardı.

9 Haziran tarihinde «Mlada Fronta» gazetesinde J. Hanzelka sosyalist düzene saldırıyor ve bu düzene son verilmesini istiyor. Hanzelka, Endonezya'yı, Yunanistan'ı, İspanya, İsrail, Batı Almanya ve Birleşik Amerika'yı, yani faşizmin ve büyük tekellerin hâkim bulunduğu memleketleri örnek gösteriyor ve işçi sınıfını «cahil bir yığın» diye niteliyordu. Yine Haziran ayında kendi kendini «Slovakya Demokrat Partisi Devrim Komitesi» diye adlandıran gizli bir teşkilât yayınladığı bir bildiride «Kollektif çiftliklerin dağıtılmasını, Slovakya Demokrat ve Köylü Partisi'nin serbest bırakılmasını, İngiltere, Birleşik Amerika, İtalya ve Fransa'nın, yani emperyalist devletlerin kontrolünde «seçim yapılmasını» istiyordu.

3 Temmuz tarihinde gerici «Student» dergisinde Antonin Roçek «Sosyalist ekonomi sisteminin kapitalist sistemdekinden üstün tutulması ile hata edildiğini» yazıyor ve açıktan açığa kapitalist düzenin geri getirilmesini teklif ediyordu. «Prase», «Mlada Fronta», «Student» ve «Literarni Listi» gazete ve dergileri hergün bu gibi yayınlarla dolup taşıyor, kamu oyunu sosyalist düzene ve sosyalist memleketlere karşı zehirliyor, kapitalizmin, Amerikan ve Batı Alman tekellerinin, yani en saldırgan emperyalizmin propagandasını yapıyorlardı.

Gericiliğin, emperyalizmle elele yaptığı bu saldırılar, özellikle işçi sınıfının ve gerçekten sosyalist düzene bağlı olanların tepkileriyle karşılaşılıyor ve bu halkçı güçler sosyalist düzeni savunmaya çalışıyorlardı. Bu konudaki tipik örneklerden biri, Prag «Auto-Praha» Otomobil Fabrikasından 99 işçi ve uzmanın 30 Temmuz tarihinde «Pravda» gazetesine yazdıkları mektuptur. İşçiler bu mektupta, Çekoslovakya'da sosyalist düzeni ve Çekoslovak-Sovyet dostluğunu sonuna kadar savunacaklarını bildiriyorlardı. İşçiler, bu mektubu yazdıkları için fabrika idaresini ele geçiren grubun ve gerici basının şiddetli saldırılarına uğradı, işlerinden ve fabrikadan atıldı, açlığa mahkûm edildiler. Böylece «gerçek demokrasi», «insancıl sosyalizm» adına hareket edenlerin, gerçek yüzleri, burjuva ve faşist zihniyetleri açığa çık-

miş oluyordu. Bu gerçeği İngiliz «Deyli Ekspes» gazetesinin Prag muhabiri Denis Blevet «Auto Praha» Otomobil Fabrikasından atılan işçilerle yaptığı bir reportajda tesbit etmişti.

Hükümet organlarının bir çoğunda hâkim duruma geçen gericiler, «231'ler Klübü», «Gençlik Klübü», «İnsan Hakları Komitesi» gibi illegal teşkilât ve komitelerde örgütlenmişlerdi. Batı Alman ve Amerikan ajanları, temaslarını ve iktidarı ele geçirme hazırlıklarını buralardan yönetiyorlardı.

Gericiliğin bütün niyetleri «İki Bin Kelimelik Bildiri» de özetlenmiştir. Ludvik Vasulik tarafından yazılan bildiri, «Prase», «Zmedelske Novini», «Mlada Fronta», «Literarni listi» gazete ve dergilerinde yayınlandı. Vasulik ve onunla beraber bildiriye imzalayanlar, antisosyalist elemanları seferber etmeye çalışıyor, burjuva parlamentarizmini savunuyor, halk yığınlarını, sosyalist idareye karşı grev, boykot gibi hareketlere çağırıyor, idareye ve partiye fedakâr ve samimi sosyalistlerden yoksun bırakmaya çaballıyor, iktidarı alacak komitelerin kurulmasını öngörüyor ve halkı «silâh elde» mücadeleye dâvet ediyorlardı.

«İki Bin Kelimelik Bildiri»yi yazan ve imzalayanlar, antisosyalist bir açıdan iç ve dış gerici ve kapitalist çevre ve teşkilâtlar adına hareket ediyorlardı.

Çekoslovakya'da karşı-devrimin emperyalizmle bağı

1968 yılının Temmuz ayında sosyalist ülkeler, özellikle Çekoslovakya'ya karşı Pentagon'un ve CIA'nin elbirliğiyle hazırladıkları gizli bir planı açığa vurdular. Plânın hedefi sosyalist ülkelerin birliğini zayıflatmaktı. Bu hedefe varmak için planda değişik yollar gözönünde tutuluyordu. CIA ajanları Çekoslovakya'da ayaklanmaya hazır antisosyalist elemanlarla bağlar kuracak, onlara, teşkilâtlanmaları, sabotaj ve ayaklanmalar tertiplemeleri için gereken yardımı sağlayacaklardı. Bunun için teşkilâtlı gizli gruplar meydana getirilecek, Çekoslovak Komünist Partisine sızan muhalefet gruplarının imkân ve kuvvetleri ölçülecek, bu grupların özellikle devlet güvenlik organlarına, askeri haber alma teşkilâtlarına sızma ve bu organların faaliyetini engelleyebilme olanakları tesbit edilecekti. Plana göre, Çekoslovakya'da NATO'nun gaye ve planlarına uygun bir hükümet darbesinin yapılabileceğine dair işaretler mevcuttu.

Bu sıralarda büyük Amerikan finans çevrelerinin organı «Voll Striit Cornel» gazetesi ve Termond gibi Kongre üyeleri Doğu Avrupa'da meydana gelecek bir «çözülmeden» hararetle söz ediyor, bunun Vaşington için bir zafer, Moskova için de bir yenilgi olacağını yazıp söylüyorlardı. Hatta Amerika Cumhurbaşkanı Conson, daha 17 Mayıs'ta, Çekoslovakya'ya 500 milyon dolar kredi vermeyi öngören bir tasarıyı Kongre'ye sunmuştu.

Bu Amerikan kredilerinin, Amerikan emperyalizminin elinde, halkları bir soğun ve sömürü mekanizmasına bağlamak, karşı-devrim ihraç etmek,

işbirlikçi idareler kurmak için nasıl zehirli bir araç olduğunu en iyi bilen ülkeler arasında Türkiye'de vardır. Amerika Cumhurbaşkanının Çekoslovakya'ya «kredi» verme cesaretini göstermesi, bu sosyalist ülkeyle ilgili emperyalist planlarının bir hayli hazırlıklı olduğunu göstermektedir. Bu emperyalist müdahalelerin bazı başka konkre belirtileri de artık bilinmektedir, Meselâ Amerikan hükümeti, Amerika'da mülteci olarak bulunan Çekoslovakların, memleketlerine döndükleri takdirde kendilerine Amerika'daki maaşlarının orada da ödenmesine devam edileceğine dair 26 Temmuzda bir karar almıştı. Bu karar, karşı-devrimci unsurları Çekoslovakya'ya göndermeyi teşvik etmekten başka bir hedef gütmüyordu.

Yine o sıralarda Amerika Kongre üyelerinden Con Seyler şunları söylüyordu: «Ayaklanma zamanı henüz gelmiş değildir. Çekoslovak halkı zamanından evvel açık bir harekete teşvik edilmemelidir.»

Vatikan da karşı-devrim hareketini körüklemekten geri durmuyordu. Temmuz ayı sonlarında Çekoslovakya'ya giden uçaklar katolik papazlarla doluydu. Bunlar Çekoslovakya'da katolik kilisesinde yuvalanmış yahut ona yakın çevrelerde teşkilâtlanmaya başlamış karşı-devrimcilerle temasa geçiyor, onlara para veriyor, teknik yardımlarda bulunuyorlardı. Batı Almanya Maliye Bakanı ve Batı Alman intikamcılığının ideologlarından Ştraus Bütün antisosyalist unsurların daha iyi derlenip toplanabilmesi için Çekoslovak katolik kilisesine yapılan yardımın artırılması gerektiğini söylüyordu. Ştraus daha da ileri gidiyor, Batı Alman tekellerine Çekoslovakya'da şubeler açmalarını tavsiye ediyordu.

Avusturya Sosyalist Partisi Başkanı Kreyskiy de Çekoslovakya Sosyal Demokratları'nı yeniden teşkilâtlandırma işinde Batı Alman emperyalizmine aracılık yapıyordu. Kreyskiy Batı Almanya'nın en gericisi basın tekeli Springer grubunun baş organı «Di Welt» gazetesine verdiği bir demeçte hedeflerini şöyle belirtiyordu: «Sosyalist rejimi dejenere etmek ve onun, «komünizm engelinin üstünden sıçrayarak» kapitalizme doğru gelişmesini sağlamak».

Kreyskiy'in Çekoslovakya'da kapitalizmi hortlatmakta özel bir gayesi de vardı. Kendisini, Çekoslovakya'da devletleştirilmiş ve iyi kâr sağlayan bir sosis fabrikasının eski sahibiydi.

Karşı-devrimin körüklenmesinde Batı Alman intikamcı ve militarist çevreleriyle sağcı Sosyal Demokratlar'dan Brandt-Vener-Şmit grubu özel bir rol oynuyorlardı.

Başbakanlığı sırasında Fransız televizyonuna bir demeç veren Adenaver şunları söylemişti: «Polonya'lı ve Südetli Almanlar yurtlarına dönecekler. Ne zaman? Nasıl? Bu ayrı bir meseledir.»

1968 başlarında Bon hükümeti birinci sorunun cevabını vermeye kalkıştı. Karşı-devrimci kuvvetleri destekliyerek Çekoslovakya'yı dünya sosyalist topluluğundan ayırmaya çalışarak bu işin nasıl yapılacağını gösterdi.

İlk hedef: ÇKP

Batı Almanya Maliye Bakanı Ştraus son eserinde konuyu açıklıkla ele alıyor ve şöyle diyordu: «Komünist rejimleri tamamen ortadan kaldırmak lâzımdır. Doğu Avrupa memleketlerinin hayat tarzı Batı Avrupada'kilerine benzetilmelidir. Avrupa'nın politik haritasını tamamen değiştirmek gerekiyor.»

Aynı Ştraus Mart 1968'de Hristiyan Demokratik Birliği'nin bazı ileri gelenleriyle yaptığı bir konuşmada da şunları söylüyordu: «1966'dan bu yana Birleşik Amerika, Batı Almanya hükümetleri sosyalist Çekoslovakya idarecilerini halkın gözünden düşürmek için çok çalışmışlardır.»

«Berliner Tzaytung» yine bu konuda şunları yazıyordu: «Şimdiye kadar teori alanında ileri sürülenler bugünlerde uygulanıyor. Yani sosyalist memleketleri elden geldiği kadar sıra ile ortak cepheden ayırmak hedefini güden ve Conson'un ilân ettiği «Köprüler Politikası», Kizinger ve Brand'ın «Yeni Doğu Politikası» uygulanıyor.»

Batı Almanya hükümet çevrelerine yakın «General-Antsayger» gazetesi ise şunları kaydediyordu: «Südet Almanları, 1938'de Südetlerin Almanya'ya katılmasını sağlayan Münih Anlaşmasına tekrar dönebilmek için Çekoslovakya'nın komünizmden kurtarılmasını bekliyorlar.»

Böylece bir yandan Batı Almanya, bir yandan Amerikan ajanları karşı-devrim teorisini hazırlarlarken, bir yandan da Brzezinski gibi Amerikan ajanlarının organizatörleri, Çekoslovakya'ya rahatça girebiliyor ve karşı-devrimi değişik yönlerden teşkilâtlandırmaya çalışıyorlardı. Bu gibilerin bellibaşlıları şunlardı: Federal Almanya Merkez Bankası Müdürlerinden ve Himler'in yakın yardımcılarından Blesing, Batı Almanya Hür Demokrat Partisi Başkanı ve Batı Alman tekellerinin mutemedlerinden Valter Şel, Batı Almanya Parlamentosunun Sosyal Demokrat milletvekillerinden Epler ve antikömünizm uzmanlarından «Sovyetolog» Amerikalı Brzezinski.

Amerika Dışişleri Bakanlığı uzman-danışmanlarından Brzezinski, Çekoslovak karşı-devrimcileri tarafından, seminerler tertiplemek üzere 14 Haziranda Prag'a davet edildi. Brzezinski Prag'da sosyalist idareyi «liberalleştirme»nin stratejisini hazırlamakla meşgul oldu. Amerikan emperyalizminin bu ajanına göre şu tedbirleri almak gerekiyordu: Çekoslovak Komünist Partisini ortadan kaldırmak, devlet güvenlik organlarını ve halk milisini dağıtmak...

Çekoslovakya'daki karşı-devrimi örgütleme işine NATO da burnunu sokmuştu. Lübnan gazetelerinden «Ad Dünya» 11 Eylül tarihinde Brükselden aldığı bir haberi yayınlamıştı. Bu haberde, NATO Bakanlar Konseyinin ilkbaharda Brüksel'de yaptığı toplantıda aldığı gizli kararlar açıklanıyordu. Haberin özeti şu idi: «NATO Konseyi Çekoslovakya hakkında «Zephyr» şifresiyle bir plan hazırlamıştır. Bu plana göre, 1948'den bu yana Çekoslovakya'da kalmış antikömünist eleman ve gruplara dayanılarak bu memleket, tarafsızlığa ve Varşova Pak'tından çekilmeye doğru yöneltilecektir...

NATO Konseyindeki Amerikan delegesi Klivlend'in bir demecinde NATO'nun Çekoslovakya'ya karşı bu komplosu doğrulanmıştır. Klivlend, Çekoslovakya olaylarının, NATO'nun, Varşova Antlaşmasına karşı yıllar boyunca yürüttüğü politikasının sonucu olduğunu söylemiştir. NATO'daki Amerikan delegesine göre, Belçika Dışişleri Bakanının adı ile anılan «Harmel planı»nın uygulanması ile NATO organları bu alanda birçok sorunu çözmüşlerdir.

«Paivan Sanomat» adlı Finlanda gazetesi, 6 Eylülde yayınladığı bir yazıda NATO'nun Çekoslovakya olaylarında oynadığı rolle ilgili bazı ayrıntıları açıklıyordu. Buna göre, NATO'da Çekoslovakya ile meşgul olmak üzere teknik ve mali imkânlarla sahip uzmanlardan özel bir teşkilât kurulmuştur. Bu teşkilâtın karargâhı Belçika'da değil, Federal Almanya'nın Begensburg bölgesindedir. «Darbe grubu genel kurmaylığı» adını taşıyan teşkilâtın şifreleri ve 300 den fazla uzmanı vardır. Gasusluk servisi subayları ve NATO'nun politik danışmanları da bu uzmanlar arasındadır.

Görüldüğü gibi, uluslararası gericiğin saldırgan kuvvetleri, NATO'nun askeri ve casusluk mekanizmasına dayanarak, Çekoslovakya'yı sosyalist topluluktan ayırmak umuduyla bu memlekette karşı-devrimi her vasıta ile desteklemiş ve kuvvetlendirmişlerdir.

Karşı-devrimcilerin silâh depoları

İngiliz gazetelerinden «Sandi Taymis» 27 Ağustos tarihli sayısında, Prag muhabirinin, Çekoslovakya gizli karşı-devrim hareketinin liderlerinden biriyle yaptığı bir konuşmayı yayınlıyordu: Bu adamın dediğine göre, Ağustos ayının hararetili günlerinde karşı-devrimin, Çekoslovakya'da otomatik silâhlarla donatılmış kırk bin kişiye yakın bir kuvveti mevcuttu.

Bu silâhların Batı memleketlerinden ve başta Batı Almanya'dan Çekoslovakya'ya aktarıldığını ispat eden birçok deliller vardı. Temmuz ayında Mitina yakınlarında bir silâh deposu bulunmuştu. Resmi Çekoslovak haber ajansının verdiği bilgiye göre, depoda 20 adet tompson hafif makineli tüfeği, 755 mermi, 30 Valter tabancası ortaya çıkarılmıştı. — Eksperlerin kanaatine göre silâhlar Birleşik Amerika'da yapılmış ve bir yıl kadar evvel Çekoslovakya'da depo edilmişti.

Karşı-devrimciler bazı yerlerde devletin iyi muhafaza edilmemiş silâh depolarını da yağma etmiş ve kısmen de bu yoldan silâhlanmışlardı.

Prag Gazeteciler Kulübünde 13 ağır makineli tüfek, 81 hafif makineli tüfek, 150 sandık da cephane bulunmuştu.

Milli Konsey idarehanesinde, Posta ve Televizyon istasyonlarında 8 ağır makineli tüfek, 55 hafif makineli tüfek, 17 tabanca, 3 karabina, 42 sandık da cephane ele geçirilmişti. 40 bin kişilik bir orduyu donatan silâhlar, tesadüfen ortaya çıkarılan bu silâhların dışında kalıyordu.

Sonuç

Olaylar, Çekoslovakya'daki gerçek sosyalistleri, onların sosyalist ülkeler topluluğundaki gerçek dostlarını ve dünya komünist hareketini şu yollar-dan birini tercihe zorlamıştı:

Ya iç ve dış gericiğe Çekoslovakya'yı sosyalizm yolundan çevirmelerine müsaade edecekler, fabrika ve çiftliklerin eski patronlarına geri verilme-sine razı olacaklar, halk idaresinin yıkılmasına, işçi ve köylülerin kapitalist sömürüye terkedilmesine, yeni bir Münih'e ve Südetlerin Batı Alman inti-kamcılarının eline geçmesine seyirci kalacaklar, emperyalistlerin Doğu Avrupa'ya giden yollara hakim olmalarına ses çıkarmıyacaklar, yani dünya sosyalist hareketinin başarılarını ve İkinci Dünya Harbi'nin sonuçlarını bile bile tehlikeye atacaktardı.

Yahut da, enternasyonalist ödevlerine bütün varlıklarıyla bağlı gerçek dostlarının yardımı ile ve eldeki bütün araçlarla Çekoslovakya'daki sosya-list rejimi savunacaklar, halk idaresini koruyacaklar, sosyalizmin elde ettiği başarıları savunacaklar, yeni bir Münih'e ve Hitler mirasçılarının intikamcı politikasına set çekeceklerdi.

Gerçek komünistlerin, enternasyonalist ödevlerini yapacaklarından, Çekoslovak işçi sınıfına, kendi öz halklarına, milli bağımsızlıkları için emperyalizme karşı savaşan halklara, İkinci Dünya Harbi'nde faşizme karşı savaşta canlarını feda edenlerin hatırasına ve tarihsel ödevlerine bağlı kalacaklarından elbette ki şüphe edilemezdi.

Bu yolu seçen beş sosyalist ülke, Çekoslovak kardeşleri ile beraber emperyalizme karşı savaşın en parlak bir örneğini verdiler.

21 Ağustosta emperyalizm ve gericilik ağır bir yenilgiye uğradı. Fakat, nazi cellâtları tarafından kurşuna dizilen büyük Çekoslovak yurtsever ve komünisti Yulius Fuçık'ın şu ateşli ihtarını unutmamak gerek:

«İnsanlar, uyanık olun!»

İÇİNDEKİLER

Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısını Hazırlama Komisyonu'nun oturumları hakkında bildiri	605
---	-----

KOMÜNİST HAREKETİNİN AKTÜEL PROBLEMLERİ

Hilberto Vieyra

Komünist Partilerinin danışma toplantıları Birliğin kuvvetlenmesine hizmet ediyor	609
--	-----

Todor Pavlof

Leninizm ve İnsan İçin Savaş	616
--	-----

KARDEŞ PARTİLERİN TECRÜBELERİ

Zoltan Komoçin

Sınıfsal Görüş ve Enternasyonalizm	630
--	-----

SOSYALİST ÜLKELERDE

Sedendambın Gotof

Emekçiler devleti, Mogolistan'da Sosyalizm kuruculuğu hizmetinde	638
---	-----

OLAYLAR VE YANKILARI

Çekoslovakya'da bugünkü durum	647
---	-----

Herbert Apteker

Birleşik Amerika'da Cumhurbaşkanlığı seçimleri	652
--	-----

KAPİTALİZM DÜNYASINDA

Viktor Perlo

Dolar bunalımı, Birleşik Amerika'nın güttüğü emperyalist politikanın bunalımıdır	659
---	-----

Yurgen Kuçinski

Kapitalizmin ekonomik gelişmesindeki dengesizlik artıyor	673
--	-----

HALKLARIN MİLLİ VE SOSYAL KURTULUŞ SAVAŞI

Fransisko Mieres

Lâtin Amerika'da çetin günler	685
---	-----

<i>İdris Koks</i>	
Gelişmekte olan ülkelere yardım	690

<i>Abu Bekr</i>	
Sömürgeciliğin tamamiyle yok edilmesi	701

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünü kutlama hazırlıkları	705
---	-----

TARİHTEN SAYFALAR

<i>Zdenek Filinger</i>	
Münih'ten alınması gereken dersler	711

KONFERANS,

<i>Stenli B. Rayerson</i>	
Marks ve dünya felsefi	716

<i>Isidro R. Mendieta</i>	
İspanya'nın yakın tarihinden sayfalar	720

<i>G. Krauze</i>	
Sosyalizm, bilimsel-teknik devrim ve demokrasi	724

ÖZEL SAYFALARIMIZ

<i>S. Üstünel</i>	
TKP'nin tarihsel rolü ve ödevi	727

<i>Mehmet Saracoğlu</i>	
Yunanistan Komünist Partisi 50 yaşında	739

<i>Ahmet Saydan</i>	
«İnsanlar, Belgelerin ışığı altında Çekoslovakya olayları	751

<i>İdris Koks</i>	
Gelişmekte olan ülkelere yardım	690
<i>Abu Bekr</i>	
Sömürgeciliğin tamamiyle yok edilmesi zamanımızın buyruğudur	701
KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE	
Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünü kutlama hazırlıkları	705
TARİHTEN SAYFALAR	
<i>Zdenek Filinger</i>	
Münih'ten alınması gereken dersler	711
KONFERANS, KİTAP, DERGİ	
<i>Stenli B. Rayerson</i>	
Marks ve dünya felsefi	716
<i>İsidro R. Mendieta</i>	
İspanya'nın yakın tarihinden sayfalar	720
<i>G. Krauze</i>	
Sosyalizm, bilimsel-teknik devrim ve demokrasi	724
ÖZEL SAYFALARIMIZ	
<i>S. Üstünel</i>	
TKP'nin tarihsel rolü ve ödevi	727
<i>Mehmet Saracoğlu</i>	
Yunanistan Komünist Partisi 50 yaşında	739
<i>Ahmet Saydan</i>	
«İnsanlar, Belgelerin ışığı altında Çekoslovakya olayları	751

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Editon et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira